

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328519>

DE HOEFSMID.

1919.

A. 397

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

onderscheidene deskundigen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA.

XXIVe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1919.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7801

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren behooren, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd, de overigen zijn korte mededeelingen.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

- ***Almkerk**. Het hoefbeslag op de stamboekkeuring te — VI 91.
- *†**Appingedam**. Het hoefbeslag te — V 67.
- ***Assen**. Het hoefbeslag te — VII 102.
- Beervoetigheid**. I 13.
- ***Beslag**. II 22; III 44.
- ***Besmetting** in hoefsmederijen. VIII 121.
- ***Besnijden** der hoeven. XI 166.
- *†**Coevorden**. Het hoefbeslag te — IX 132.
- Cleveland Tractor. IX 142.
- Commissie examen Rijksdiploma als hoefsmid. X 156.
- „ hoefbeslag in Gelderland. VIII 126; IX 141.
- ***Constructie** werkplaats te Delft. III 39.
- Cursus in hoefbeslag te Appingedam. IV 62.
- „ „ „ „ den Haag. IX 142; X 157.
- „ „ „ „ Haarlem. III 45; IX 142.
- „ „ „ „ Hoogeveen. V 78.
- „ „ „ „ Schagen. XI 175.
- „ „ „ „ Utrecht. I 14; II 30.
- Examen** hoefbeslag te Oss. IV 63.
- *† „ onderwijzer in practisch hoefbeslag. II 24; XII 194.
- * „ Rijksdiploma als hoefsmid. IV 59; X 156; XII 193.
- ***Gereedschap** smeden. II 30; *III 45; *VII 111.
- ***Geschiedenis** hoefbeslag. V 71.
- *†**Groningen**. Het hoefbeslag in de prov. — V 67; *†VI 83.
- ***Hoefbeslag** IV 55; *VIII 119; *VI 166; *XI 167.
- ***Hoefbeslag** in Drenthe. VII 99; *VIII 115; *†IX 131.
- *† „ „ de prov. Groningen. V 67; *†VI 83.
- * „ „ ter stamboekkeuring te Almkerk en Zevenbergen. VI 91.
- * „ „ in Zeeland. X 147; XI 169; XI 171; †XII 179.
- Hoefbeslagprijzen. X 157.
- ***Hoefsmederij**. VIII 121.
- ***Hoefijzer-tentoonstelling**. IX 137.
- ***Hoogeveen**. Het hoefbeslag te — IX 132.
- ***Hoogezand—Sappemeer**. Het hoefbeslag te — VI 89.
- Ingekomen Boekwerken**. De standen van het paard, door Prof. Dr. H. M. Kroon, IV 63; Hoefkunde en hoefbeslag, door Prof. Dr. H. M. Kroon en Dr. R. H. J. Gallandat Huet, V 76; IX 143.
- Ingezonden stukken**. Verheffing van het hoefsmidsvak, I 10; II 26; III 40; III 42; IV 61; VI 94. Beslag bij beervoetigheid, I 13. Sneeuwbeslag met kurken zolen, III 42. Raspen bij het hoefbeslag V 75. Militaire hoefsmeden, V 75; VI 93; VII 105; VIII 122; IX 137; X 154. Losse ijzers en slechte hoeven, VII 110; Wedstrijd hoefbeslag te Middelburg, VIII 125; XII 189. Meedragen v. d. straal op den bodem, XII 192.
- Inrichting** voor hoefbeslag in Groningen. I IV; IV 62; V 77; VII 110; X 156; XI 175; XII 193.
- ***Invaliditeitswet**. XI 173.
- ***Jaaroverzicht** I 3. — ***Militaire hoefsmidschool**. I 9.
- ***Kalkoenen**. IV 55.
- Kolen. VII 110; VIII 127.
- Kurken zolen als sneeuwbeslag. III 42.

Lange voeten. I 13.
Lossen ijzers en slechte hoeven. VII 110.

***M**achinale ijzers. III 39.
Memoriam. In — J. B. H. Moubis.
VIII 126.

***M**epel. Het hoefbeslag te — VIII 115.

***M**iddelburg. Wedstrijd hoefbeslag te
— VIII 119; VIII 125; IX 141.

*†**M**ilitair hoefsmid. I 5; *†II 19; *III
35; III 40; *IV 51; V 75; VI 93;
VII 105; VIII 122; IX 137; X 154.

***M**ilitaire hoefsmidschool I 9; *†II 19;
*IV 51; IV 62; VII 110; IX 141;
X 156; XI 174; XII 194.

Opleiding hoefsmiden. II 26; II 28;
*V 71.

*†**O**pleiding militair hoefsmid. I 5.

*†**O**nderwijzers in praktisch hoefbeslag.
II 24; II 29; II 30.

Prijsvraag. VI 95.

***R**aspen bij het hoefbeslag. III 37;
*IV 55; V 75.

***R**ijksdiploma als hoefsmid. IV 59;
IX 143; X 156; XI 175.

***S**neeuwbeslag. II 22; III 42.

Staal. V 79.

Steenkolen. I 14.

Steltvoet: — bij veulens. I 14; X 158;

XI 173; — als gevolg van mok. V 78.

Steunsellippen. V. 79.

***S**traal. IV 55; *XI 167.

Strijken. X 158.

***T**entoonstelling hoefbeslag te Gelder-
malsen. IX 137.

Vakonderwijs. VI 95.

*†**V**eendam. Het hoefbeslag te — VI 83.

Verheffing van het hoefsmidsvak. I 10;

II 26; III 42; IV 61; *V 71; V 75;

VI 94; VII 105.

Vergadering onderwijzers in praktisch
hoefbeslag. II 29.

***W**edstrijd in hoefbeslag te Middel-
burg. VIII 119; VIII 125; IX 141;
XI 169.

***W**inschoten. Het hoefbeslag te —
VI 85.

IJzer. III 45; VII 110; X 159.

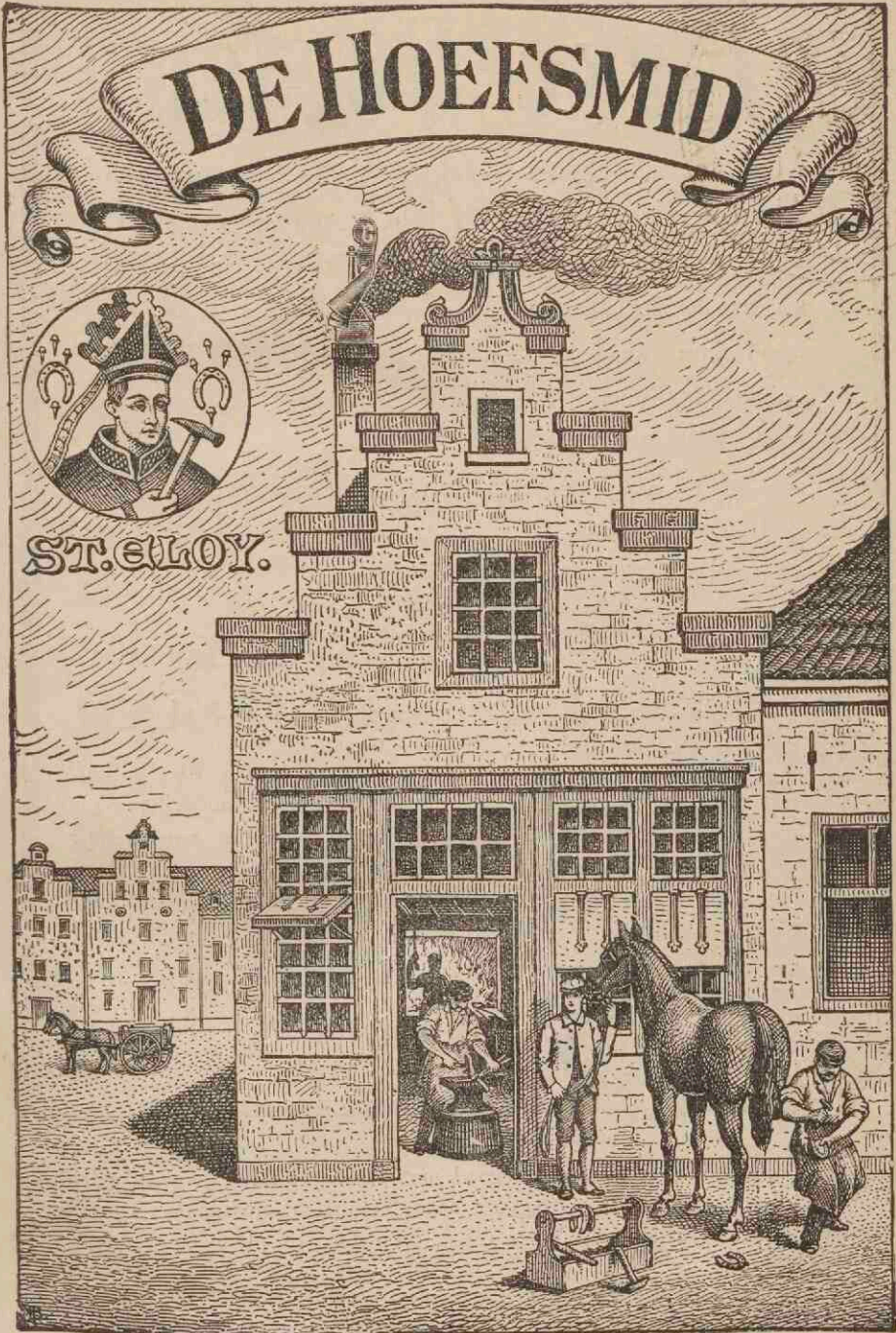
IJzererts. I 15.

IJzers met steunsellippen V 79.

***Z**eeland. Het hoefbeslag in de pro-
vincie — XI 163; XI 169; XI 171;
†XII 179.

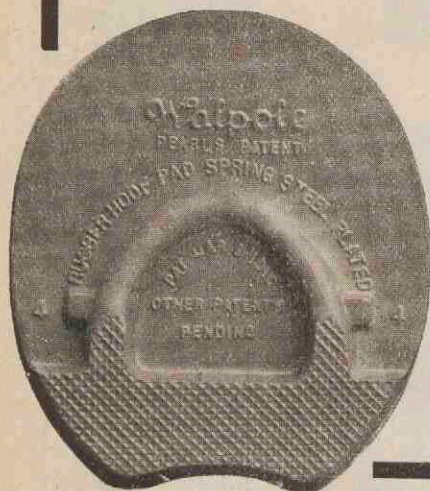
***Z**evenbergen. Het hoefbeslag op de
stamboekkeuring te — VI 91.

***Z**uid-Beveland. Het hoefbeslag op —
XI 164.

Zieke Voeten

voorkomt en geneest men het best met walpole rubber hoefzolen. Zij hebben een stalen plaat, waardoor een onveranderlijk draagvlak gevormd wordt, zoodat de zool nooit in den voet gedrukt of deze verwond kan worden. De rubber breekt den schok en voorkomt slippen en vallen op gladde bestratingen, als hout, asphalt e. d. De stalen plaat maakt het slap worden of afbreken van de zolen onmogelijk; zij gaan veel langer mede dan andere zolen en zijn dus het voordeeligst in het gebruik.

WALPOLE HOEFZOLEN

zijn verkrijgbaar in 13 grootten, en 2 verschillende modellen. Volledige prijscurant van zolen, nagels, raspens enz. wordt U op aanvraag franco toegezonden door

Lambert & Company,
Leuvehaven 66, Rotterdam.

Geplaatste artikelen worden vergoed met tachtig gulden per vel druks, d. i. f 5 per bladzijde (volle regels); het abonnement bedraagt f 0.75 per kwartaal; advertentiën f 0.25 per regel, bij meerdere plaatsing belangrijke korting.

INHOUD.

1918—1919. — De opleiding tot militair hoefsmid, de positie en de vooruitzichten van den Beroepshoefsmid. — Mededeeling over het afgelopen jaar van de militaire hoefsmidschool te Amersfoort. — Ingezonden stukken. — Kor te mededeelingen. — Persoverzicht. — Vragen en antwoorden. — Advertentiën.

1918—1919.

Er is ergens geschreven dat de rechte waarde van geld gekend wordt door 't gemis. Welnu, we hebben zeker de rechte waarde van kolen en ijzer — de beide belangrijkste grondstoffen voor het smidsbedrijf — ook juist in de laatste jaren terdege leeren schatten. Het trok vroeger minder de aandacht van waar beide werden verkregen. Hoofdzaak was immers dat ze er waren. Dit is natuurlijk nog het geval, maar het zou toch wel iets geruststellender zijn wanneer ons land daarin meer onafhankelijk van het buitenland kon worden. Het is bekend, dat in 1918 stappen in die richting zijn gedaan, waarop we straks terugkomen.

Wanneer we het afgelopen jaar 1918 overzien, dan valt te constateeren, dat het bedrijfsleven voortdurend moeilijker werd. De voorraad materialen is hoe langer hoe kleiner geworden en bovendien liep de voedselvoorziening, zoowel voor mensch als dier, bijna geheel spaak. Het stond te vreezen dat het winterseizoen 1918—1919 het toppunt van ellende zoude bereiken, doch de wereldoorlog nam gelukkig bijtijds een gunstige wending. Het voorwaardelijk eindigen van den krijg in Nov. 1918 zal niet licht vergeten worden, omdat het de kans op gunstiger tijdsomstandigheden opende.

De rekening 1918 is opgemaakt en een logisch gevolg van de voortdurende prijsverhoging der grondstoffen en der loonen is moeten worden: kostenverhoging der vervaardigde werkstukken. Heeft die laatste verhoging in een goede verhouding gestaan tot de eerste, opdat 1918 voor elken smid gunstig sluit? Het behoort zoo te zijn en mag daár worden verwacht waar onpractische concurrentie op zij is geschoven en de smeden door samenwerking voor hun eigen belangen zijn opgekomen. Het is te hopen, dat de ernstige tijden, waarin allerwege overleg en zuinigheid moest worden betracht en geleerd, toenadering heeft gebracht tusschen de smeden onderling, hetgeen vroeger vooral op het platte land veel te wenschen liet. Het districts-gewijze vaststellen van de beslagprijzen heeft in 1918 in onderscheidene provincies van een betere samenwerking blijk gegeven. Laat dit zoo voortgaan om het terugkeeren van verkeerde oude toestanden te voorkomen.

Er is en wordt nog veel geklaagd over de ongunstige maatschappelijke positie van den hoefsmid en het lijkt er soms op alsof in vermeerdering van kennis niet de gewenschte verbetering kan worden gevonden. Zulks kan wel zoo zijn, maar vermeerdering van kennis blijft toch een deugdelijken grondslag voor lotsverbetering en waar dit mocht falen *moet* boven aangegeven en reeds vaker genoemd middel aanvullend werken, — niet in woorden, doch door daden.

— Het getal cursussen in hoefbeslag is in de laatste jaren wat geslonken. De mobilisatie hield veel bezoek tegen. Wie geen soldaat was, kon — wegens het tekort aan werkkrachten — moeilijk tijd vinden voor studie, terwijl de mindere reisgelegenheid ook het hare deed. Gedurende 1918 zijn slechts de nitslagen vermeld van te Utrecht, 's Hage, Appingedam, Buggenum

en Heerlen gehouden 2-jarige cursussen, alsmede voor die aan de Ambachtschool te Harlingen. De cursus aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht vermeerderde het gilde der onderwijzers in practisch hoefbeslag weer met 5 en de nieuwe cursus begon met 6 leerlingen. De Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen leverde maar enkele gediplomeerden, doch de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort daarentegen zooveel te meer. Talrijke gemobiliseerden, zoowel van de Bereden wapens als van de infanterie, maakten van de geboden gelegenheid gebruik om aan genoemde school een cursus te volgen. De leider hiervan, de Kapitein-paardenarts Dr. Gallandat Huet, alsmede de onderwijzers in het practische gedeelte zullen daardoor vele leerlingen aan zich hebben verplicht. Z. W. E. Gestr. heeft zich voorts veel moeite gegeven voor de lezers van „De Hoefsmid”, door het geven van beschrijvingen der hoefmederijen in belangrijke steden en dorpen in de provinciën Overijssel en Friesland en heeft een begin gemaakt met Groningen. Indien het den heer Gallandat Huet gegeven moge zijn op eenzelfde wijze ook de nog onbeschreven provincies te behandelen, dan zullen de opvolgende jaargangen van „De Hoefsmid” een waardige brok geschiedenis bevatten van Nederland's hoefmederijen.

1918 bracht ons verder het volgende merkwaardigs:

1°. De Mei-aflevering van „De Hoefsmid” heeft in beeld en geschrift het voltrokken Instituut voor hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool doen zien en kennen. Dit Instituut is voorzeker een belangrijke aanwinst met een verheven en schoon doel.

2°. De Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag boekte in 1918 een mooi succes. Zij heeft n.l. bewerkt dat er van Rijkswege één commissie zal worden ingesteld voor het afnemen van het examen aan alle cursussen. Hierdoor krijgen de te verwerven diploma's meer gelijkwaardigheid en ongetwijfeld ook meer waarde.

3°. De oprichting van een hoogoven-bedrijf is in 1918 zekerheid geworden. Eerst was er sprake van dat Hoek van Holland daarvoor de aangewezen plaats zou zijn, doch ten slotte is Velzen in N.-Holland gekozen. Een zoodanige oven kan van beteekenis worden voor de toekomst en het is te wenschen dat het benoodigde groote kapitaal rijke vruchten zal afwerpen, in den vorm van bevordering der binnenlandsche industrie en het meer onafhankelijk worden van het buitenland, wat het leveren van de verschillende ijzersoorten aangaat. En moest nu nog bijkomen dat de kolenproductie in eigen land kon worden opgevoerd. De resultaten, verkregen bij de boringen, verricht onder leiding van de Rijksopsporing voor Delfstoffen, in Zuid-Limburg, het Peelveld en het terrein rondom Winterswijk, schilderden den toestand wel rooskleurig, doch het is ons niet bekend of er reeds ernstig wordt gewerkt om ons land als mijnbouwland een betere plaats te doen innemen.

4°. De inhoud van „De Hoefsmid” 1918 heeft zich gekenmerkt door het feit, dat de mannen der practijk, vooral van militaire zijde, iets meer van zich hebben doen hooren. Wie verneemt dat niet gaarne? Er zullen zoovele ervaringen worden opgedaan, waaraan tot heden nimmer publiciteit werd gegeven en waarvan menigeen gaarne zou willen vernemen. Het be-

hoeven niet altijd gunstig verkregen resultaten te zijn die onder de aandacht worden gebracht, doch evengoed de ongunstige. Men kan niet alleen gebaat worden door te weten hoe iets *wel* moet gebeuren, maar ook kan een waarschuwing hoe men *niet* moet doen van belang zijn om voor schade te worden gevrijwaard.

Wat nieuwigheden op het gebied van het hoefbeslag betreft, zij er hier alleen op gewezen dat wij met genoeg korporaal Huysman zelf over het „beslag bij knolhoeven” hebben zien schrijven en een ander van zijn klemhoefijzer heeft verteld. Voorts hebben de „noodijzers” van opperwachtmeester-hoefsmid Mark de aandacht getrokken.

Wat zal 1919 ons op dit gebied brengen? De toekomst is een gesloten boek, doch met de ontwikkeling van het hoefsmidsvak zullen nieuwe vindingen niet uitblijven.

De geheele toekomst van het hoefsmidsvak houdt natuurlijk nauw verband met den paardenstapel en in dat opzicht is er geen reden tot ongerustheid, doch eerder tot optimisme. De paardenfokkerij is in de laatste jaren belangrijk toegenomen, al is de snelle vooruitgang in de paar allerlaatste jaren dan ook eenigermate gestuit vanwege de voederschaarschte.

Een voorname wensch blijft intusschen dat 1919 moge geven: voldoende smekolen van goede kwaliteit, genoegzaam ijzer voor niet hooger prijs dan billijk moet worden geacht, cursussen op die plaatsen waar ze noodig zijn en zoo mogelijk tentoonstellingen en wedstrijden om elkanders werkstukken en werk te kunnen beoordeelen, en . . . ja er is nog meer doch alles moet niet in eens worden verlangd!

* *

DE OPLEIDING TOT MILITAIR HOEFSMID, DE POSITIE EN DE VOORUITZICHTEN VAN DEN BEROEPSHOEFSMID IN HET LEGER.

door

Dr. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

Ons land beschikt over één inrichting van onderwijs waar de hoefsmeden voor het leger worden gevormd; zij is gelegen te Amersfoort, waarheen zij in November 1886 werd overgeplaatst uit Venlo, terwijl voordien de opleiding respectievelijk te Breda en te 's Gravenhage plaats vond.

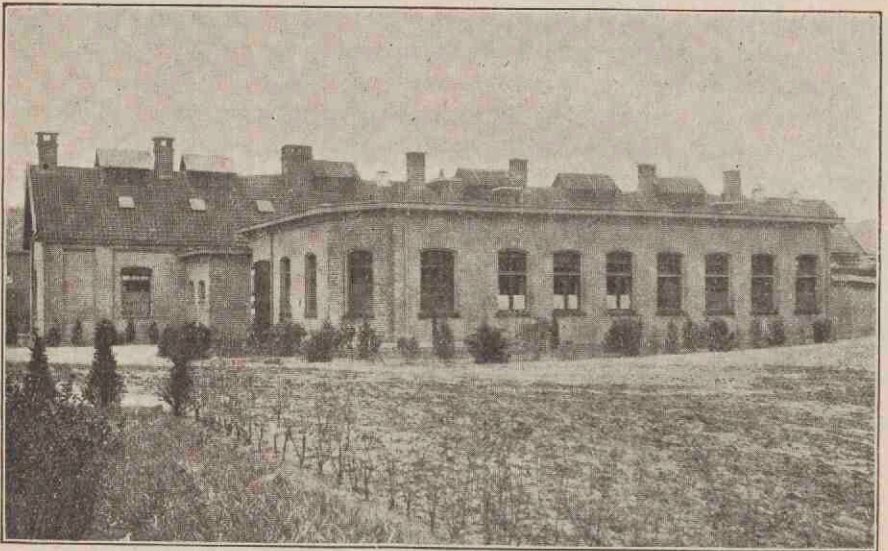
In het leger zijn twee categorieën van hoefsmeden, n.l. de beroepssmeden, de z.g. smeden van het vaste corps, en de miliciën-smeden. De eerste doen dienst in oorlogs- en in vreedestijd, de laatste alleen wanneer het leger gemobiliseerd is.

De opleiding is geheel vrijwillig, d. w. z. alleen op verzoek van den belanghebbende wordt een plaatsing aan de hoefsmidsschool verkregen. Voor de beroeps-hoefsmeden zijn steeds twintig plaatsen beschikbaar voor opleiding n.l. 11 voor het wapen der cavalerie en 9 voor dat der Bereden Artillerie. Om een plaatsing als leerling te bekomen, moet de belanghebbende een vrijwillige dienstverbintenis aangaan, behoorlijk schoolonderwijs hebben genoten en volledig zijn afgericht bij zijn wapen. Gewenscht is dat hij in het

smidsvak is werkzaam geweest; beslist noodig is dit niet. De opleidingstijd is n.l. onbegrensd, d.w.z. is geheel afhankelijk van den aanleg en den ijver van den leerling. In den regel duurt het verblijf aan de school 2 tot 3 jaar.

Om de school te kunnen verlaten, wordt van den leerling geëischt dat hij practisch en theoretisch zooveel mogelijk op de hoogte van het vak is, in alle opzichten een goed vakman, die zelfstandig kan werken. Als hij door zijn instructeurs daartoe geschikt is verklaard, wordt hij gedurende drie maanden gedetacheerd bij het wapen der cavalerie en aldaar verantwoordelijk gesteld voor het hem op te dragen beslag.

Voldoet hij hierbij naar genoegen van zijn superieur (commandant van dat onderdeel), dan gaat hij terug naar de hoefsmidsschool om aldaar een examen af te leggen. Dit examen heeft plaats voor den Directeur der Rij- en Hoefsmidsschool en den paardenarts dier inrichting, welke laatste met het onderwijs is belast.

Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort.

Het omvat de theorie en de practijk. Als eischen voor de theorie is tot heden het boek van Moubis als leidraad gebruikt; naast de grondige kennis van het eerste, zuiver theoretische gedeelte hiervan, wordt vooral veel waarde gehecht aan een juiste beoordeeling van de standen en de gangen van het paard, met het oog op een afwijkend beslag, terwijl ook de leer van het hoefmechanisme en hetgeen hiermede in nauw verband staat, vooral grondig moet worden gekend.

Het practisch examen bestaat in het maken der ijzers en in het vierkant beslaan van een paard. Behalve deze 4 maatijzers voor het „examen-paard” worden nog twee afwijkende ijzers vervaardigd, op te geven door de examen-commissie. Als zoodanig komen veelal in aanmerking: een balkijzer voor platvoet, een steengalijzer, een ijzer voor verbeend hoefkraakbeen, een

ijzer voor klemhoef, een toonstrijkijzer, een ketelijzer en ook wel andere meer gecompliceerde ijzers. Behalve dat een cijfer wordt toegekend voor de theorie, voor het vervaardigen van de maatijzers en voor dat der afwijkende ijzers, wordt het beslag zelf beoordeeld:

1°. naar een bespreking omtrent den stand, den gang en den hoofvorm van het examen-paard;

2°. naar het afnemen van de oude ijzers en het bekappen van de voeten, en

3°. naar het passen, het ondernagelen en het afwerken.

Heeft de candidaat bij dit examen voldaan, dan gaat hij naar zijn Regiment, alwaar hij als bijsmid dienst doet totdat er een vacature komt als hoefsmid, in welk geval hij aangesteld wordt als Korporaal en zelfstandig een half Eskradon of een Batterij in onderhoud krijgt.

Bij een vacature van een hoefsmid bij de Koninklijke Maréchaussee wordt hierin voorzien uit het corps beroepsmeden van het leger, en zoowel de smeden dienende bij de Cavalerie als die bij de Artillerie komen voor een zoodanige vacature in aanmerking.

Het is zeer ongelijk hoe lang een bij het examen geslaagd hoefsmid moet wachten op een aanstelling; soms volgt deze onmiddellijk doch het kan ook voorkomen dat één, ja twee of zelfs drie jaar moet worden gewacht. Dit hangt geheel af van het verloop in het corps. In den regel worden de smeden niet vroeg gepensionneerd, dus is er weinig schot in de aanstelling!

Rekent men dat een leerling op 19-jarigen leeftijd aan de school komt en op 21½ jaar examen doet en naar zijn Regiment vertrekt, dan zal hij toch in de meeste gevallen op 23 jaar wel een aanstelling als hoefsmid hebben verkregen. Op dezen leeftijd begint hij eerst geld te verdienen; wij komen op de financiële positie terug, doch zullen eerst de opleiding schetsen van de 2e categorie van leerlingen.

Deze, de miliciëns, worden gerecrueteerd uit het wapen der Cavalerie, der Bereden Artillerie en der Infanterie.

Na agericht te zijn bij hun wapen, verzoeken zij aan hun Corps-commandant om in aanmerking te mogen komen voor de opleiding tot miliciën-, d.w.z. mobilisatie-hoefsmid; de miliciëns der Infanterie teekenen een hiervoor vastgestelde verbintenis. Deze houdt in dat zij van af 1 April, den datum dat zij aan de hoefsmidschool komen, een jaar in dienst zullen blijven, n.l. zes maanden voor de opleiding en daarna zes maanden bij een der Batterijen Veld-Artillerie. Dit laatste heeft tot doel om op de hoogte te geraken van de toepassing van het winterbeslag. Het jaarlijks aantal op te leiden miliciën-hoefsmiden bedraagt voor de cavalerie 4, voor de Bereden Artillerie en voor de Infanterie elk 14. Om voor de opleiding in aanmerking te komen moeten deze miliciëns reeds in het hoefsmidsvak zijn werkzaam geweest; al of niet gediplomeerd moeten zij in elk geval blijken geven een tamelijk goed werkman te zijn. Dan worden zij alle aan een vooronderzoek onderworpen en werken 3 à 4 dagen zoogenaamd proef; d.w.z. zij maken ijzers en beslaan doode voeten. Bij dit vergelijkend proefwerken worden de beste uitgezocht waarbij voor dezen nog als toelatingseisch tot den cursus geldt dat van hen verwacht kan worden dat zij in den tijd van zes maanden tot een vakman, in staat om zelfstandig te werken, kunnen worden gevormd.

De cursussen voor de miliciëns worden $2 \times$'s jaars gehouden, n.l. van 1 April tot 1 October en van 1 October tot 1 April. Aan den zomer-cursus nemen deel 14 miliciëns der Infanterie en 5 miliciëns der bereden Artillerie, aan den winter-cursus 4 der Cavalerie en 9 der Bereden Artillerie.

Bij elk dezer cursussen is tevens de gelegenheid opengesteld voor zes burgerleerlingen om op gelijke wijze opgeleid te worden. Het spreekt van zelf dat de korte tijd, waarin de miliciëns moeten worden opgeleid, groote eischen doet stellen aan de toelating tot de opleiding, doch daarnevens worden deze miliciëns, en zoo ook de burgerleerlingen, veel meer aangepakt en verkeerden zij in dit opzicht in veel gunstiger conditie dan de leerling-vrijwilliger. Zij werken n.l. veel meer aan de paarden en krijgen meer afwijkingen, zoowel aan levende als aan doode hoeven te beslaan. Ook de theorie moet hun in een korten tijd worden bijgebracht en de lessen zijn dan ook veelvuldiger en geheel hierop gebaseerd. Na afloop van den cursus leggen zij een examen af dat gelijk staat aan dat der vrijwilligers en bij weerslagen wordt hun een diploma uitgereikt waarop voor de theorie en voor de practijk afzonderlijk de graad van bedrevenheid vermeld staat, welke varieert tusschen even voldoende, voldoende, ruim voldoende, goed, zeer goed, en uitmuntend. Voor de burgerleerlingen geldt dit zelfde. Na het afleggen van het examen gaan de miliciëns naar hun corps terug en worden de miliciëns der Infanterie gedetacheerd bij de Veld-Artillerie.

De leerlingen genieten tijdens hunne opleiding geene extra bezoldiging doch zijn in deze gelijkgesteld met hunne kameraden in den troep. Zij zijn echter vrijgesteld van den troependienst, alsook van wachtdienst en corveeën. Alleen periodieke inspecties moeten zij meemaken.

De werktijden of schooluren zijn van half acht tot twaalf, van één tot half vier en van vijf tot half zeven. Het onderwijzend personeel bestaat uit een Adjutant-Onderofficier-hoefsmid-instructeur en drie Opperwachtmeesters-hoefsmid-hulpinstructeurs. Eerstgenoemde heeft de leiding in de smederij en in de beslagloods, d.w.z. hij deelt de leerlingen in bij de drie genoemde hulp-instructeurs en regelt den gang der werkzaamheden. De werkzaamheden in de beslagloods worden geheel gecontroleerd door de instructeurs; zoo mogen de leerlingen b.v. geen verdere handelingen aan het paard doen alvorens hun werk is nagezien, waarbij de instructeur hun aanwijzigingen geeft, op eventueele fouten wijst en van elken leerling geregeld aantekeningen bijhoudt.

Dit zelfde geldt ook voor de werkzaamheden in het lokaal waar de doode hoeven worden beslagen; deze zijn steeds in voldoende getal aanwezig om aan de eerstbeginnenden het beslag te leeren en afwijkend beslag te doen toepassen. In de smederij, welke over 22 vuren beschikt, staan de leerlingen als regel met zijn beiden aan één vuur en maken ijzers, hetzij van de staaf hetzij door het opbraden van oude ijzers. Vooral dit laatste wordt veel beoefend en kweekt een groote handigheid in het smeden aan. De door ieder leerling dagelijks te vervaardigen 1 à 2 koppels ijzers werden 's avonds ingeleverd en den volgenden dag gekeurd, waarbij op de fouten wordt gewezen; de goede ijzers worden bewaard om gebruikt te worden, terwijl de foutieve weer worden opgebraden.

De leerlingen beginnen met het maken van voorijzers en na eenige geoefendheid daarin met achterijzers; bij het beslaan beginnen zij juist omgekeerd eerst met het onderleggen van achterijzers en pas later met het beslaan van voorhoeven. Wanneer zij na 3 maanden verblijf aan de school voldoende vorderingen hebben gemaakt en veel ijver betoonen, verkrijgen zij het recht een hoefijzer van rood laken op de linker mouw te dragen; dit is het embleem van den militairen hoefsmid. Zoodra voldoende kennis in het maken van hoefijzers is verkregen, worden achtereenvolgens alle practisch bruikbare afwijkende hoefijzers voorgemaakt en moeten dan zoodanig door de leerlingen worden beoefend en nagemaakt totdat zij den toets der kritiek voldoende kunnen doorstaan.

Voor het beslag geldt nog het volgende: Voordat een paard beslagen wordt, komt dit eerst op de monsterbaan en bespreekt de instructeur daar den stand, gang en hoefvorm; na eenigen tijd moeten de leerlingen zulks zelfstandig doen. Wanneer zij practisch en theoretisch verder gevorderd zijn, krijgen zij op doode hoeven de meest voorkomende afwijkingen te behandelen, alsmede de behandeling van hoefgebreken, als hoornscheuren, losse en holle wand, steengallen e.a. Met het gebruik van kunsthoorn worden alle vertrouwd gemaakt.

Hoewel het onderwijs gebaseerd is op het vormen van militaire hoefsmeden, wordt tevens in het oog gehouden dat de miliciëns, na het verlaten der school, in de burgermaatschappij werkzaam komen. De opleiding wordt hierbij aangepast en in het theorie-lokaal, dat over een uitgebreide verzameling van leermiddelen beschikt, wordt ook het hoefbeslag op deze basis behandeld en o.a. ook het beslag bij ezels en ossen besproken, terwijl dit laatste practisch op doode voeten wordt beoefend.

(Slot volgt).

MEDEDEELING OVER HET AFGELOOPEN JAAR VAN DE MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Op 1 Januari 1918 waren in opleiding 49 leerlingen, verdeeld als volgt: 2 vrijwilligers der Cavalerie, 6 idem der Bereden Artillerie, 4 miliciëns der Cavalerie, 8 idem der Bereden Artillerie, 1 landstormplichtige der Artillerie, 12 miliciëns der Infanterie en 16 landstormplichtigen der Infanterie.

Gedurende het jaar 1918 zijn in opleiding aangenomen 63 leerlingen, t. w. 3 vrijwilligers der Cav., 2 id. der Ber. Art., 8 miliciens der Cav., 23 id. der Art., 17 id. der Inf., 5 landstormplichtigen Inf., 2 id. Art. en 3 burgers. In den loop van het jaar zijn 3 leerlingen-vrijwilligers voor het examen van hoefsmid geslaagd en naar de Regimenten vertrokken. Verder zijn na afgelegd examen 81 leerlingen gediplomeerd, n.l. 5 mil. der Cav., 24 id. der Art., 27 id. der Inf., 22 landstormplichtigen en 3 burgers.

Thans op 1 Januari 1919 zijn in opleiding 28 leerlingen, te weten: 5 vrijw. der Cav., 5 idem der Ber. Art., 7 miliciëns der Cav., 10 idem der Art. en 1 burger.

In het afgelopen jaar 1918 zijn door de leerlingen 4957 paarden beslagen; hierbij kwamen de volgende afwijkingen in het beslag voor:

425 balkijzers, waarvan 227 gewone, 135 met lederen zool, 27 met kunsthoorn, 24 met schroefkalkoenen, 17 met twee toonlippen vóór (bij ossehoeven) en 22 met verbreedten buitentak; 12 halvemaaanvormige ijzers, 62 strijkijzers, 12 klapijzers, 20 toonstrijkijzers, 7 gewichtsijzers, 276 klapijzers, 264 jachtijzers, 76 ijzers met kalkoenen, 37 verbandijzers, 23 met guttapercha zoolbeslag, 8 pantoffelijzers, 4 ijzers van Defays, 3 beugelijzers van Neuchild, 298 ijzers met verdikte takken, 58 met verbreedten buitentak voor verbeend hoefkraakbeen, 28 met plaatjes voor hoornscheuren, 16 met kurkbeslag, 5 met lederen randen, 7 met kunstmatigen draagrand, 6 Defaysijzers en 16 plaatijzers voor hoefbevangenheid. Bovendien werden meer dan een paar duizend doode hoeven beslagen waarvan 700 met verschillend afwijkend beslag en werden ruim 21000 hoefijzers vervaardigd.

Sinds de wederoprichting der hoefsmidschool tijdens de mobilisatie in Februari 1915, werden 188 leerlingen gediplomeerd, waarvan alleen in het afgelopen jaar 81. Dit was mogelijk doordat elke 3 maanden tusschencursussen, ook van zes maanden duur, werden gehouden en het was noodig om het groote aantal hoefsmoden, dat het leger in dezen tijd vorderde, te kunnen leveren. Van af 1 Januari j.l. is de toestand als voorheen.

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

„HOEFSMEDEN, VERBETERT UW POSITIE” EN „VERHEFFING VAN HET HOEFSMIDSVAK.”

In de December-aflevering waren twee artikelen geplaatst met bovenstaande degelijk klinkende woorden, het eene van de Red., het tweede van H. V. te Utrecht, welke laatste verzocht dat degene, die zich daar niet mede kon vereenigen, hiervan dan in „De Hoefsmid” zou doen blijken.

Wat mijn persoon betreft, ik juich deze beide stukken toe en wil er eerder iets bijvoegen dan ze bestrijden.

Zoodoende, geachte Collega's en medelezers van „De Hoefsmid”, wilde ik langs dezen weg wel eens de vraag stellen, welken weg moeten wij inslaan en wat kunnen wij doen om deze doelen te bereiken?

Mijns inziens moeten wij trachten meer voeling met elkander te krijgen, doch daar wij over het geheele land verspreid zijn en dit daardoor eerder gezegd dan gedaan is (omreden het stichten eener vereeniging van enkel hoefsmoden wel eigenlijk de aangewezen weg is, doch niet zoo gemakkelijk tot stand is te brengen ¹⁾, dunkt mij de geschiktste weg te zijn, om een

1) Naar onze meening kan een zoodanige over het geheele land werkende Vereeniging best tot stand komen, indien na het instellen van het Rijkshoefsmidsexamen het lidmaatschap der Vereeniging van „onderwijzers in practisch hoefbeslag” opengesteld wordt voor alle Rijks gediplomeerde hoefsmoden. Red.

begin te krijgen, door meer gebruik te maken van het plaatsen van stukken of vragen in „De Hoefsmid”.

„De Hoefsmid” moet onze tusschenpersoon zijn, daar moet een ieder zooveel mogelijk gebruik van maken om daar iets in te plaatsen, van welken aard ook, als het maar 't hoefsmidsvak betreft; ja dit blad moet een aantrekkelijkheid worden voor alle hoefsmeden.

Een ieder heeft wel eens een ervaring in het hoefsmidsvak opgedaan, die niet dagelijksch was; zoo iets moet men dan in „De Hoefsmid” vermelden; zoo ook moeten er meer vragen gesteld worden; dan kan een ieder daar dikwijls nut uit trekken.

Mogelijk zullen er onder U zijn, die zeggen, wat zal dat uithalen met zoo'n aflevering eens in de maand, doch volgens mijne meening is daar toch wel verandering in te krijgen.

Wanneer de sympathie voor „De Hoefsmid” sterk stijgt en er stof genoeg geleverd wordt om den inhoud uit te breiden, zal de geachte Heer Redacteur en Uitgever er wel voor te vinden zijn dit op de een of andere manier te doen, hetzij door uitbreiding der aflevering of wel door „De Hoefsmid” een keer meer uit te geven, b.v. om de 14 dagen.

Dit laatste lijkt mij het beste toe, met het oog op vragen, welke soms gesteld worden enz.

Wellicht zullen er ook onder U zijn, die denken „U heeft goed praten, doch een ieder heeft geen slag om een stukje op te stellen.”

Diegenen wil ik echter aanraden zich daardoor niet te laten afschrikken en denken dat ieder vogeltje zingt zooals het gebekt is.

Schrijven kan iedere hoefsmid toch wel; als hij dan maar iets opstelt, al is het dan soms met fouten; de Redactie zal dan wel zorgen, dat Uw stukje of vraag geplaatst wordt zonder fouten en in behoorlijken stijl.

Daarom nogmaals, hoefsmeden, maak zooveel mogelijk gebruik om een stukje of vraag in „De Hoefsmid” te plaatsen! Doet Uw best om meerdere lezers voor dit blad te krijgen, door Uwe Collega's eens een exemplaar ter hand te stellen en wanneer allen hiermede een beetje medewerken, dan geloof ik wel, dat de geachte Heer Redacteur en Uitgever van zijn kant zal laten blijken veel voor de hoefsmeden te gevoelen en de bovengenoemde uitbreiding dan niet achterwege zal laten ¹⁾.

Eén ding wilde ik hierbij nog naar voren brengen en dat is, een ieder onderteekene in het vervolg zijn ingezonden stuk of vraag met zijn vollen naam en volledig adres.

Het is toch geen plaatselijk of politiek blad, waar de schrijver zich schuil wil houden achter de een of andere letter omdat hij bang is hierdoor dikwijls nadeel te ondervinden in zijn zaak of iets dergelijks.

1) Dit wordt gaarne toestemmend beantwoord. Sedert het 23-jarig bestaan heeft „De Hoefsmid” voor de redactie echter nog geen salaris gegeven en voor den uitgever geen winst opgeleverd. Steun is nimmer verstrekt dan de eerste 3 à 4 jaren door de Commissie tot bevordering der paardenfokkerij in Gelderland f 25 per jaar en sedert 1908 vanwege het Friesche Paardenstamboek door het nemen van een collectief abonnement op „De Hoefsmid” (in 1918 72 stuks). A.W.H.

Is er dan iets in zoo'n stuk of vraag, waar de een of ander belang in stelt, dan kan hij zich rechtstreeks tot dat adres wenden en behoeft zoodoende geen maand te wachten om hierover in „De Hoefsmid” te schrijven en dan nog een maand te wachten op het weder-antwoord, wat er dan misschien op geplaatst wordt, daar er sommige gevallen zijn waarin men wel eens meer haast heeft ¹⁾.

Mogelijk is dit ook de reden dat er zoo weinig vragen in „De Hoefsmid” gesteld worden. Het inzenden van stukken en vragen toch is kosteloos! Waarom maakt men daar dan niet meer gebruik van? En dan met naam en adres. Dat brengt ons korter bij elkaar en daaruit zal langzamerhand voortvloeien hetgeen noodig zal zijn om te geraken tot het doel wat wij beoogen.

* * *

Wat het punt der Red. betreft: om te trachten dat de hoefsmeden ook de leiding der hoefbeslagcursussen in handen krijgen, dus alleen bij het theoretisch onderwijs gesteund worden door Dierenartsen, geloof ik dat dit in de toekomst mogelijk wel te bereiken zal zijn, doch dit zal nog wel wat voeten in de aarde hebben, daar hier wel weer bezwaren tegen ingebracht zullen worden. Volgens mijne meening zou het in elk geval zeer gewenscht zijn, en dit is ook direct in te voeren, dat bij een onvoldoend afegelegd examen gepubliceerd werd of de candidaat onvoldoende was voor het theoretisch of voor het practisch gedeelte, of voor beide.

Mijns inziens zou hierdoor een gunstigen prikkel op het onderwijs worden uitgeoefend, n.l. min of meer aanleiding geven tot een zekeren wedijver tusschen de leeraren (onderwijzers) om zorg te dragen dat de leerlingen zoowel in practijk als in theorie best onderlegd blijken, welk streven zal strekken tot verheffing van het hoefsmidsvak.

* * *

Wat het schrijven van H. V. betreft, om als straks de prijzen der materialen dalen, de bestaande prijzen van het hoefbeslag te handhaven en dan die grootere verdiensten aan de loonen van het personeel te besteden, wilde ik langs dezen weg eens bespreken.

Zou het wel de gewenschte richting zijn, die H. V. aangeeft? Zou het niet raadzamer zijn, dat iedere hoefsmidspatroon thans reeds besloot dat loon aanmerkelijk te verhoogen, om zodoende te voorkomen, dat na het sluiten van den vrede, onze werkkrachten over de grenzen zullen trekken, omdat men hier in Nederland niet voldoende kan verdienen?

Om het hoefsmidsvak te verheffen zou volgens mijn gedachte aan te bevelen zijn, om iemand in het bezit van het hoefbeslag-diploma minstens 5 cent per uur toeslag te geven. Dit zal anderen prikkelen, om ook het diploma te behalen. Dit toch komt ook den eigenaar der paarden ten goede,

1) Dit bezwaar wordt veelal ondervangen door de vraag per post te beantwoorden. Het antwoord wordt, ingeval verondersteld mag worden dat dit ook voor andere lezers van nut kan zijn, dan toch in de e. v. aflevering van „De Hoefsmid” opgenomen. Red.

en is het derhalve billijk die iets meer blijft betalen. Ziet daarom na den vrede de thans geldende hoefbeslagprijzen zooveel mogelijk te handhaven! Of moeten wij weer naar den prijs van f 1.40 de 4 ijzers terug? Ik hoop dat wij voor de ramp bewaard zullen blijven, dat er weer hoefsmeden komen, die voor een z.g. hongerloontje een paard gaan beslaan. Neen, laat onze leus zijn, goed werk te leveren, doch daar ook flink voor rekenen en geef Uw arbeid en kunde voor geen appel en een ei weg; kortom zie zelf ook hooger tegen het hoefsmidsvak op en begin het op die manier ook zelf te verheffen.

Garne zag ik over het mij geschrevene de meening van mijne medelezers en ben tevens bereid hierover in „De Hoefsmid” van gedachten te wisselen.

Laat een ieder nu medewerken om bovenvermeld doel te bereiken en niet denken, er zullen wel anderen zijn die iets inzenden, want als een ieder zoo denkt, komt er nog niets. Daarom H.H. Hoefsmeden geeft Uwe meening in „De Hoefsmid” te kennen over de hier volgende vraag:

Wat is de weg om onze positie te verbeteren en wat kunnen wij doen om het hoefsmidsvak te verheffen?

Nieuwsgierig zijnde hoe groot wel de ambitie onder de Nederlandsche hoefsmeden zal zijn om hunne positie te verbeteren en om het hoefsmidsvak te verheffen, zie ik nu reeds de Februari-aflevering verlangend tegemoet.

Hopende dat de Redactie het mij niet ten kwade zal duiden, dat ik, nog wel ongevraagd, hen mogelijk veel werk bezorg en tevens dankzeggend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik in afwachting.

Alkmaar.

Th. A. Koelman Nz.

Geachte Redactie!

In zake de vraag over een Belgisch veulen met een stand die doet denken aan erge beervoetigheid, met een korten toon en verzenen die den bodem niet raken enz., heb ik ondervinding in een dergelijk geval.

Ik heb dit eenjarige veulen met een toonstukje beslagen (Mei j.l.), waarbij de zool flink meedroeg en het in de weide laten loopen. Dit beslag is nog twee keer herhaald. Toen de 1½-jarige tegen den winter op stal kwam, was de stand geheel verbeterd.

Met de meeste hoogachting

Uw. dw. dienaar,

C. J. Rombouts.

Oud-Vosmeer.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Een ergerlijk staaltje van nalatig beslag kwam een dezer dagen voor aan de Hoefsmidschool, waar een paard werd aangeboden afkomstig uit Barneveld, dat sinds Augustus van het vorige jaar niet beslagen was. De ijzers, voor zoover nog aanwezig, waren als het ware door den hoof

overgroeid en bij het bekappen moest een hoornlaag van 35 m.M. worden verwijderd. Het is een droevig verschijnsel bij een goeuden eigenaar zulk een domheid te zien en onnoodig te zeggen dat hier de zuinigheid bedrogen doet uitkomen. Het schijnt mij toe dat als beste remedie in zulke gevallen aangenomen moest worden den eigenaar voor zulk een beslag tenminste dubbel te doen betalen, daar hier van onnoozelheid geen sprake is en dit allicht er toe zou leiden om de paarden meer geregeld op beslag te doen komen.

G. H.

— **Cursus voor a.s. onderwijzers in hoefbeslag in 1919.** De oproeping voor deelnemers aan dezen cursus verscheen juist te laat om nog in de December-aflevering van „De Hoefsmid” te worden opgenomen.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari a.s. met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Rector Magnificus van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, onder overlegging van geboorteakte, diploma's (als van ambachtschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht de lagere school te hebben doorlopen en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 15 Dec. j.l. is als leerling toegelaten: G. S m e d i n g van Lettelbert. Mede houdt thans aan de Inrichting als leerling verblijf: E. Boelkens van Uithuizermeeden.

— **Utrecht.** De vanwege het „Genootschap voor Landbouw en kruidkunde te Utrecht” ingestelde Commissie voor Onderwijsbelangen heeft bericht dat de cursus in hoefbeslag niet gehouden kan worden wegens gebrek aan het noodige onderwijsmateriaal.

PERSOVERZICHT.

— **Steltvoet bij veulens.** In een groote stoeterij zag de dierenarts J. Heizer 200 gevallen van *steltvoet* bij veulens, meestal bij zuigveulens. Geen enkel dezer gevallen werd veroorzaakt door z.g.n. *ankylose*, waarbij de gewrichten niet voldoende kunnen worden gebogen, maar steeds lag de oorzaak in verkorting der pezen. Bij pasgeboren veulens herstelde het lijden in 4 tot 5 weken, terwijl de steltvoeten, welke bij veulens van 2 tot 5 maanden oud in de weide optreden, dikwijls verergeren en niet zoo gemakkelijk te genezen zijn.

De oorzaak zetelt bij de pasgeboren veulens meestal in een verkeerde ligging voor en tijdens de geboorte, waardoor de buigpezen inkrimpen, hetgeen door een harden en drogen bodem in de weide kan verergeren. De behandeling bestaat in het aanbrengen van druk- en strekverbanden, van een pantoffel- of steltvoetijzer en somtijds in het doen van peessnede.

K. H.

— **Mechanisch laden van steenkolen.** Mr. C. M. Miller of H. Kilda, heeft, volgens „Melbourne Age” eene machine uitgevonden voor het mechanische laden van steenkolen.

Eenige nadere bijzonderheden betreffende deze machine kunnen Nederlandsche belanghebbenden aan de Afdeeling Handel v/h. Dep. v. Landbouw te 's Hage vernemen.

(u. *Handelsberichten*).

— *Zweedsche ijzererts.* Over de hervatting van den aanvoer van Zweedsch ijzererts in Duitschland hebben er voortdurend onderhandelingen plaats tusschen de Duitsche en Zweedsche gevolmachtigden. De Zweedsche regeering heeft echter, naar wij in de B. B. C. lezen, geweigerd om scheepsruimte beschikbaar te stellen. Aan den anderen kant weigeren de Duitsche schepen meestal om uit te varen, zoo lang de blokkade-bepalingen in het verdrag betreffende den wapenstilstand gehandhaafd blijven. Dit heeft tot conflicten tusschen de Staatsverzekeringmaatschappijen en de particuliere verzekeraars geleid, daar de eerstgenoemde instellingen in opdracht van de regeering thans uitlopende schepen tot de volle waarde verzekeren, ten einde de Duitsche scheepvaart op de been te houden. Er zijn reeds een aantal Duitsche schepen uitgevaren, en men mag rekening houden met de mogelijkheid, dat binnen afzienbaren tijd de aanvoeren van Zweedsch ijzererts in Duitschland hervat zullen worden. Van een gedeeltelijk vervoer per spoorweg is evenwel geen sprake. (u. N. R. C. v. 20 Dec. '18).

— *De ijzernijverheid in de Tsjecho-Slowaksche republiek.* Belangrijke Tsjechische groothandelaars in ijzer hebben in Praag een ijzer-handelmaatschappij gesticht, met een kapitaal van kr. 10 millioen, met overneming van de grootste Praagsche ijzerfirma. De nieuwe maatschappij zal haar bedrijfswerkzaamheid ook uitstrekken over Moravië, Silezië en Slowakije. (u. N. R. C.)

— De Januari-afl. van *Der Hufschmied* bevat o. m. een artikel van Prof. Lungwitz over „Veel of weinig nagelgaten in het hoefijzer, en een korte mededeeling over herhalingscursussen voor hoefsmeden, waarop in de Febr.-afl., bij plaatsruimte, even wordt teruggekomen.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Ondergeteekende zou gaarne inlichtingen ontvangen omtrent den cursus tot opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag te Utrecht, alsmede of het geoorloofd is zich aan het examen voor „onderwijzer in praktisch hoefbeslag” te onderwerpen zonder een zoodanigen cursus in Utrecht te hebben gevolgd.

Het bezoeken der lessen, het geregeld reizen naar Utrecht, is voor iemand, wonende in een uithoek van ons land, haast niet te doen.

Y.

W. J. R.

Te Utrecht wordt elk jaar een cursus gehouden voor opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag. De cursus duurt een geheel jaar, de lessen worden één dag per week gehouden en wel des Vrijdags van 9—12 en van 1—6 uur.

Alleen zij, die den cursus gevolgd hebben, mogen deelnemen aan het examen voor onderwijzer in praktisch hoefbeslag.

K.

ADVERTENTIËN.

VASTE MEDEWERKER GEVRAAGD.

„De Hoefsmid” vraagt de vaste medewerking van een bekwaam vakman, die bereid is maandelijks een kortere of langere bijdrage te leveren, handelende over een onderwerp voor de praktijk van het hoefsmidvak van beteekenis.

Gegadigden worden verzocht zich vóór 15 Febr. a.s. schriftelijk te richten tot den Uitgever, Huygensplein 5, Den Haag, onder opgave welke vergoeding wordt verlangd boven het voor elken inzender gestelde bedrag van f 80.— per vel druks (16 bladz.)

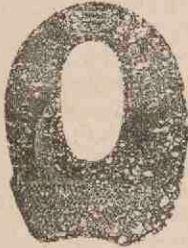
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

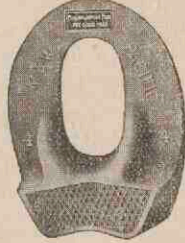
Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

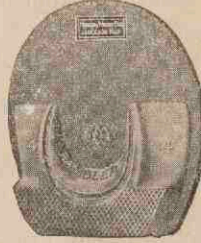
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk.*

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk.*

Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc.

op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

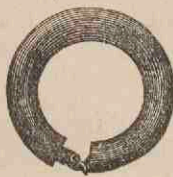
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met

zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradig.

**Strijkkringen
met riempje.**

Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

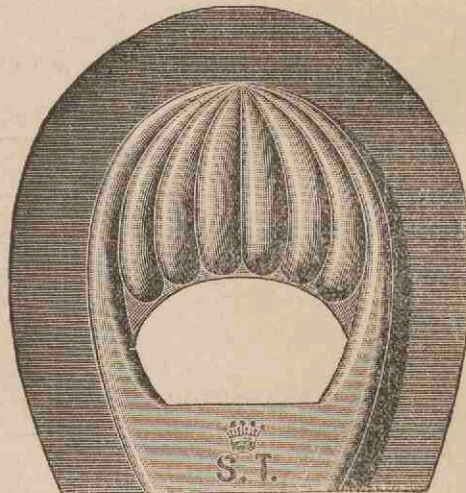
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpuagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

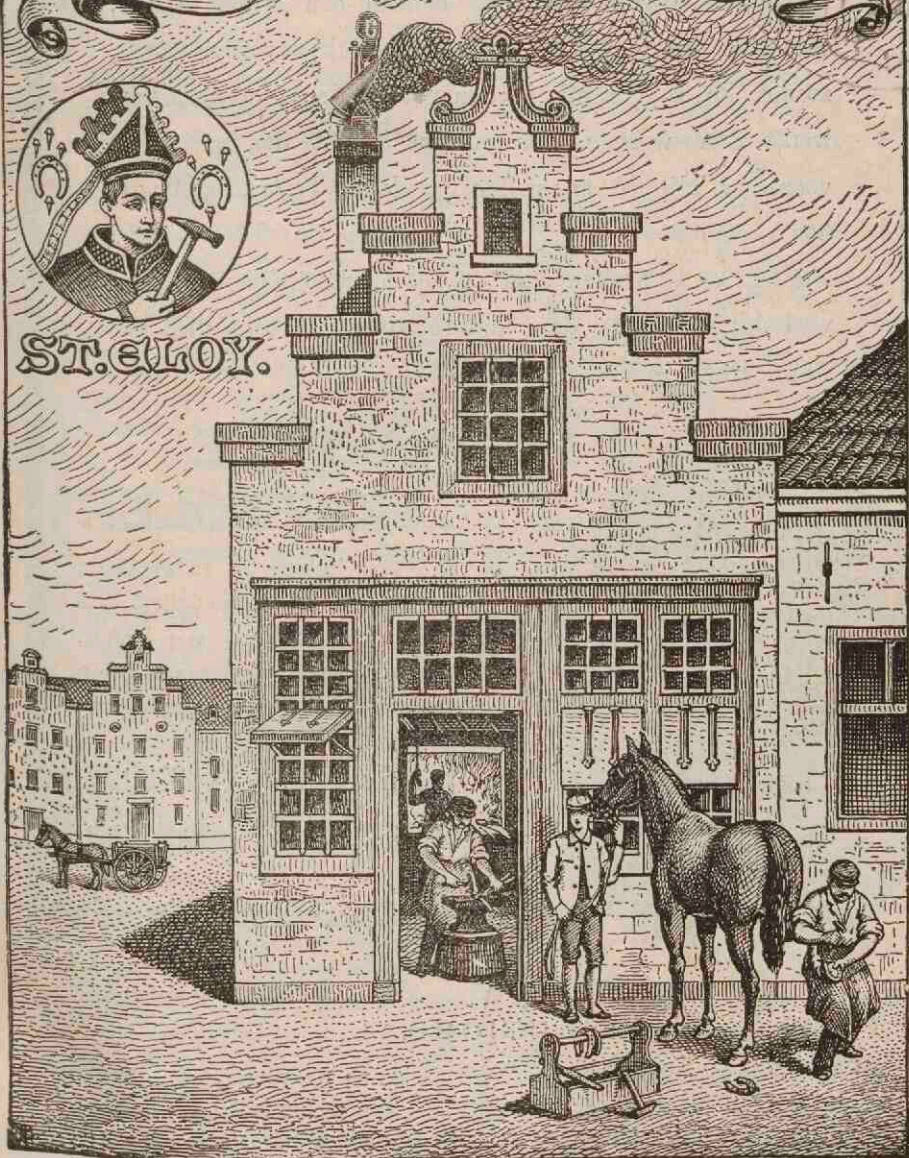
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

DE HOEFSMID

Zieke Voeten

voorkomt en geneest men het best met walpole rubber hoefzolen. Zij hebben een stalen plaat, waardoor een onveranderlijk draagvlak gevormd wordt, zoodat de zool nooit in den voet gedrukt of deze verwond kan worden. De rubber breekt den schok en voorkomt slippen en vallen op gladde bestratingen, als hout, asphalt e. d. De stalen plaat maakt het slap worden of afbreken van de zolen onmogelijk; zij gaan veel langer mede dan andere zolen en zijn dus het voordeeligt in het gebruik.

WALPOLE HOEFZOLEN

zijn verkrijgbaar in 13 grootten, en 2 verschillende modellen. Volledige prijscurant van zolen, nagels, raspen enz. wordt U op aanvraag franco toegezonden door

Lambert & Company,
Leuvehaven 66, Rotterdam.

INHOUD.

De opleiding tot militair hoefsmid, de positie en de vooruitzichten van den Beroepshoefsmid in het leger (vervolg). — Tegen het ballen van de sneeuw. — Uitslag van het examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Ingezonden stukken — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smisvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

DE OPLEIDING TOT MILITAIR HOEFSMID, DE POSITIE EN DE
VOORUITZICHTEN VAN DEN BEROEPSHOEFSMID IN HET LEGER,

door

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

(Vervolg.)

Beschouwen wij nu de positie van den in het leger aangestelden hoefsmid.

Vooraf dient gezegd dat er zeker in het legerverband geen tweede categorie van personen is, waarvan de positie de laatste jaren zoo aan de wisseling van stemmingen en de appreciatie is blootgesteld geweest. De jaarlijksche 2e Kamerverslagen gewagen hier voldoende van en wijlen de heer Lief t i n k, die in de Tweede Kamer wel als de beschermer en voorvechter van het corps beroepshoefsmiden was te beschouwen, verloor ook tenslotte zijn geduld bij het voortdurend gehaspel waarmede „Hoogerhand” de belangen der smeden behartigde! Vooral het weder intrekken van den Onderofficiersrang was hem een doorn in het oog, daar deze rang met veel moeite was bevochten en door de hoefsmiden zeer op prijs werd gesteld. Echter het „frappez, frappez toujours” heeft ook hier ten slotte succes gehad en zoo het corps hoefsmiden de lijfspreuk van Jan Pieterszoon Koen „ende desespereert niet” in haar vaandel voerde, zoo zou de uitkomst haar ten slotte in het gelijk gesteld hebben. Naast degenen die openlijk, en naast hen die meer officieus de belangen der hoefsmiden bepleitten, behoort ook zeker veel invloed te worden toegekend bij het bereiken van de lang gekoesterde wenschen aan de eenige jaren geleden opgerichte Vereeniging van militaire hoefsmiden. In eigen boezem is een kracht ontwaakt die zich heeft doen gelden en die voor de belangen van het corps manmoedig opkomt.

De in zijn functie aangestelde Korporaal-hoefsmid geniet een jaarwedde van 450 gld. en werkt verder op abonnement. Hij heeft het recht om onmiddellijk te huwen. Is hij ongehuwd, dan verblijft hij in de kazerne; hij heeft dan vrije ligging en is in de ménage tegen een vergoeding van 25 cent per dag. Als elk militair heeft hij recht op vrije geneeskundige behandeling en verstrekking van geneesmiddelen voor hem en zijn gezin. Bovendien heeft een korporaal-hoefsmid vrije kleeding, d.w.z. boven- en onderkleeding, geen werkkleeding. Bij aanstelling wordt de korporaal-hoefsmid gelijk gesteld met een werkman 2e klasse; na 6 jaar dienst als zoodanig kan hij bevorderd worden tot werkman 1e klasse. Een financieel voordeel ligt in deze bevordering niet opgesloten, doch bij pensionneering wordt hij als zoodanig in het pensioen voor onderofficieren gerangschikt. Na 4 jaren werkman 1e klasse te zijn geweest, dus 10 jaren na zijn aanstelling tot hoefsmid, kan hij bevorderd worden tot meester-werkman. Alsdan verkrijgt hij een nieuwe tractementsregeling en wel 600 gl. 's jaars.

De meester-werkman is onderofficier en heeft in den troep den rang van wachtmeester; hij wordt echter bij pensionneering beschouwd als te zijn opperwachtmeester en zijn pensioen bedraagt na 30 dienstjaren 600 gld.

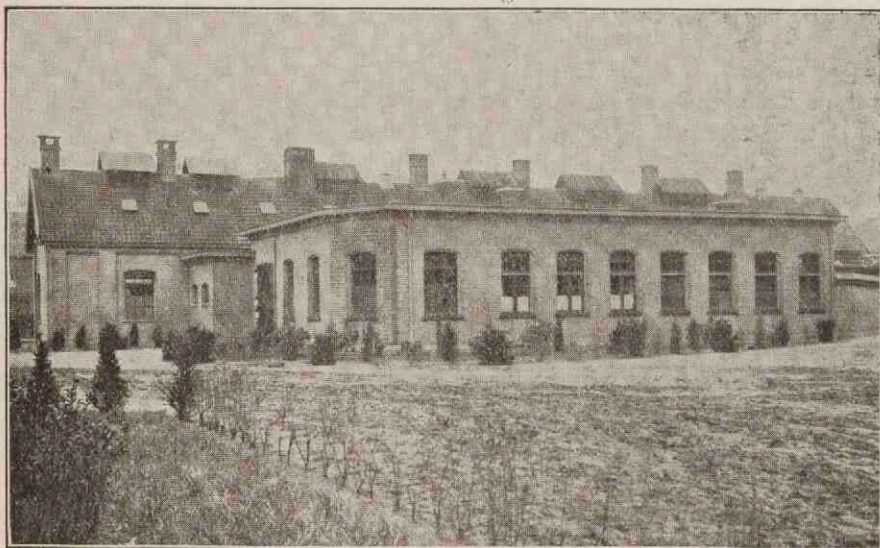
Na 6 jaar gediend te hebben als meester-werkman kan de hoefsmid bevorderd worden tot opperwachtmeester.

Voor de jaarlijksche bezoldigingen hebben de hoefsmiden zich beschikbaar te stellen voor alle diensten, waarbij zij uit hun tarief of abonnement geen belooning voor werkzaamheden genieten. Een tegemoetkomende bepaling is gemaakt om te verhinderen dat men op te laten leeftijd tot meester-werkman wordt bevorderd. Zij luidt als volgt:

Voor hen, die worden aangenomen als werkman 1ste of 2de klasse, dan wel als meester-werkman, kan bij het bepalen van hunne aanvangsbezoldiging rekening worden gehouden met hun leeftijd, in verband met hunne vakbekwaamheid, in dier voege dat zij geacht werden reeds evenveel jaren in hunne betrekking te hebben gediend als hun leeftijd in volle jaren meer bedraagt dan 18, met inachtneming van een maximum van 10.

Elk hoefsmid kan dus reeds op 28-jarigen leeftijd tot meester-werkman (onderofficier) worden bevorderd.

Een hoefsmid wordt geplaatst of bij een Eskadron en heeft dan \pm 60 paarden in onderhoud, daar voor elk Eskadron (tellende \pm 120 paarden) 2 hoefsmiden zijn aangewezen, of hij komt bij een Batterij Veld-Artillerie, waar hij van 52 tot 58 paarden heeft te verzorgen. Voor dit onderhoud

Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort.

Van het voorgebouw behooren de eerste drie ramen aan het lokaal waar de doode hoeven worden verwerkt; de drie volgende ramen met de witte gordijntjes zijn van het bureau van den Paardenarts, de vier volgende ramen zijn van het theorie-lokaal.

De buitendeur geeft toegang tot een overdekte monsterplaats, waar de standen worden opgenomen en hierop komt de monsterbaan uit die langs de geheele beslagloods loopt. Deze laatste is geheel afgescheiden van de smederij; beide behooren tot het achtergelegen gebouw met de schoorsteen.

ontvangt hij abonnementsgelden en wel 7.5 cent per paard en per dag bij de cavalerie (Iersche paarden) en 8.5 cent per paard en per dag bij de Artillerie (inlandsche paarden). Berekent men nu het voordeeligste voor den smid, n.l. dat een paard 6 weken op hetzelfde beslag loopt, dan krijgt hij dus voor elk beslag van een Ier $42 \times 7.5 \text{ cent} = 3.15 \text{ gld.}$ en voor elk beslag van een inlander $42 \times 8.5 \text{ cent} = 3.57 \text{ gld.}$ Hiervan moet nu echter de smid zijn materialen als ijzer, kolen, nagels, en de slijtage van zijne gereedschappen betalen. Men mag aannemen dat gemiddeld voor vier ijzers bij een Ier 2.5 K.G., bij een inlander 3.5 K.G. ijzer noodig zijn; het ijzer momenteel berekend à 52 cent per K.G. wordt dit f 1.30 en f 1.82. Aan nagels kan men voor het beslag van vier hoeven rekenen op 30 hoefnagels à 1 cent. Voor kolen kan men aannemen dat 4 K.G. smeedkolen volstaan voor het aanmaken en pasklaar maken van 4 hoefijzers; maakt dit, berekend à 7 cent per K.G., per beslag 28 cent. Rekent men nu voor het gebruik van gereedschappen enz. 0.08 gld., dan heeft men alle onkosten voor het beslag gerekend. Volgens bestaand voorschrift moeten 20% van alle paarden worden beslagen met machinale ijzers, die uit de Rijksmagazijnen te Delft moeten worden betrokken; deze ijzers kosten momenteel 75 cent per K.G.; zij zijn zwaar en wegen in den regel veel meer dan de handgesmede ijzers, zoodat dit niet voordeelig is voor den hoefsmid. Voor de Cavalerie zijn de onkosten per beslag dus: 1.30 gld. (ijzer) + 0.30 (hoefnagels) + 0.28 (kolen) + 0.08 (slijtage gereedschappen) = 1.96 gld. en de bate bedraagt dus $3.15 - 1.96 = 1.19 \text{ gld.}$ Dit geldt voor $\frac{4}{5}$ van de paarden die met handgesmede ijzers beslagen werden; bij het $\frac{1}{5}$ van de paarden, dat met machinale ijzers wordt beslagen, is het batig saldo minder daar het ijzer duurder is, waartegen het mindere kolengebruik niet opweegt. Van de 60 paarden, welke de hoefsmid in beslag heeft, worden er $\frac{4}{5}$ of 48 beslagen met uit de hand gesmede ijzers; elk beslag van deze paarden, levert dus een voordeel op voor den hoefsmid van $48 \times f 1.19$ of f 57.12.

Het voordeel van de overige 20% of 12 paarden is niet zoo groot; rekent men dit b.v. op $12 \times f 0.60$ (hierbij uitgaande dat de gezamenlijke onkosten per beslag f 2.55 bedragen) dan bedraagt dit slechts f 7.20.

Voor 60 paarden houdt de hoefsmid dus op elk beslag over f 57.12 + f 7.20 = f 64.32.

Rekent men nu dat 9 maal per jaar het beslag verwisseld wordt, dan zijn de baten hiervan $9 \times f 64.32 = f 578.88$.

Voor de bereden Artillerie zijn de onkosten per beslag 1.82 gld. + 0.30 + 0.24 + 0.08 = 2.44 gld.; de inkomsten bedragen 3.57 gld., dus het batig saldo is hier 1.13 gld. voor het beslag met handgesmede ijzers. Het beslag met machinale ijzers zal in evenredigheid met de cavalerie minder nadeelig zijn. Voor dezen hoefsmid geldt de volgende berekening. Stel dat hij 55 paarden heeft, $\frac{4}{5}$ of 44 hiervan met handgesmede ijzers beslagen, leveren hem een voordeel op van 44×1.13 of f 49.72.

Het $\frac{1}{5}$ gedeelte met machinale ijzers beslagen zal ongeveer gelijk beschouwd kunnen worden als de overeenkomstige bij de Cavalerie, dus men verkrijgt totaal als baten van één beslag over 55 paarden: f 49.72 + $11 \times f 0.60$ (f 6.60) = f 56.32, en per jaar berekend: $9 \times f 56.32$ of f 506.88.

Verdere baten zijn nog gelegen in het winterbeslag, waarbij voor elk schroefgat 5 cent wordt berekend, behalve voor die van de machinale ijzers welke niet in rekening mogen worden gebracht; de schroefkalkoenen worden van Rijkswegen uit Delft geleverd. Hiervoor moet de hoefsmid echter zelf een boormachine bezitten, terwijl de overige benodigdheden als vuurhaard, blaasbalg en aambeeld in de van Rijkswegen beschikbaar gestelde smederij behooren. In de nieuw aangebouwde kazernes wordt in de smederijen van Rijkswegen een boormachine beschikbaar gesteld. Behoudens het hier besprokene kan de hoefsmid nog baten hebben als kachelsmid en andere reparatiën, die hem opgedragen worden.

(Slot volgt).

TEGEN HET BALLEN VAN DE SNEEUW.

Verleden jaar zijn door mij bij het 1e Bataljon 8e Regt. Inf. alhier nogmaals de stroommatjes gebruikt om de practische waarde tegen het ballen van de sneeuw te beoordeelen.

Bij 32 paarden werden de stroommatjes, die door de manschappen van het Bataljon met veel zorg waren gevlochten en door den hoefsmid met 3 nagels ingeboord, waarvan er 2 in een oog eindigden, met schroefkalkoenen ondergelegd bij eene oefening voor het inladen.

De matjes waren goed passend en werden aan den toon met zorg tusschen hoof en ijzer ingewerkt, aldaar steunende op den plat geslagen nagelkop van den 3en ingeboorden nagel, uit het toongedeelte van het matje te voorschijn komende.

Door de schroefkalkoenen aan het einde der ijzertakken bevestigd, lagen de matjes stevig en goed opgeborgen onder den hoof.

De sneeuw lag egaal dik en voor een proefneming waren de omstandigheden bijzonder gunstig.

De paarden marcheerden aanvankelijk goed, vlot, maar langzamerhand begonnen ze onzeker te gaan, zoo zelfs dat er gevaar ontstond voor vallen, overkoot geraken, enz., zoodat wij ons gelukkig gevoelden toen de inlaadplaats na 1 à 1½ K.M. zonder ongelukken was bereikt.

Ter plaatse aangekomen werden de paarden onderzocht. Zij gaven den indruk vermoeid te zijn. Enkele waren bezweet. Alle stonden in wankelbaar evenwicht. Been voor been werd opgenomen.

De sneeuw pakte als klompen aan de zoolvlakte van den hoof, aan het ijzer, aan de kalkoenen en kon slechts met veel moeite worden verwijderd.

De matjes lagen gebogen, scheef, enkele omgeklapt (verbogen) onder aan den hoof. Bij alle hoeven waren ze uit den toon weggeschoven; de scherpe kalkoenen hielden de nagels en hiermede het matje nog vast. Bij enkele hoeven was de scherpe nagel in de zoolvlakte gedrongen.

De matjes werden verwijderd — ze waren onbruikbaar geworden.

Door het vocht waren de matjes gezwollen maar tevens iets korter en zwaarder geworden.

Nadat met veel moeite reserve-stroommatjes waren ondergelegd, werd de

terugtocht met zorg aanvaard. De stal is zonder ongelukken bereikt. Bij de bezichtiging op stal werd hetzelfde opgemerkt als bij de inlaadplaats. De matjes lagen scheef en verwrongen. Alle hadën aan den toon losgelaten.

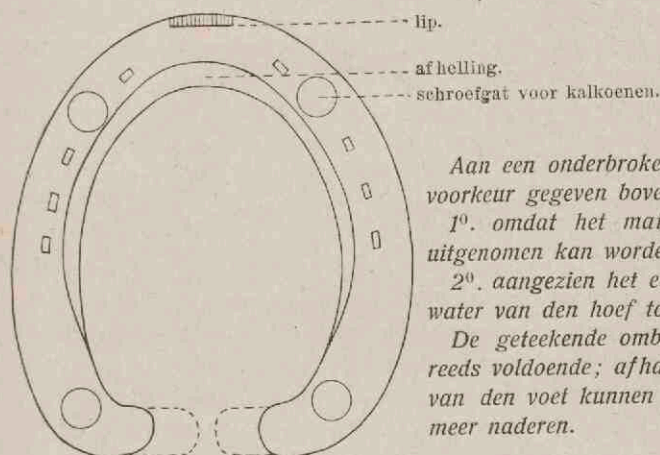
Deze proef heeft doorslaande bewezen dat stroomatjes bevestigd op de wijze als boven omschreven, het ballen van de sneeuw absoluut *niet* tegengaan.

Arnhem, 24 Januari 1919.

Dr. J. van Dorssen,
paardenarts.

* * *

Hoeflakke van een achterijzer.

Aan een onderbroken balkijzer wordt de voorkeur gegeven boven een balkijzer:

1°. omdat het matje dan gemakkelijker uitgenomen kan worden;

2°. aangezien het een betere reiniging met water van den hoef toelaat.

De geteekende ombuiging der takken is reeds voldoende; afhankelijk van den bouw van den voet kunnen de einden elkaar ook meer naderen.

Dezer dagen vertoonde de Kapitein der Veld-Artillerie Van de Wall Bake mij een hoef beslagen met een onderbroken balkijzer en stroomatje, welk matje betrekkelijk los was ingedrukt. Z.W.E.Gestr. had de welwillendheid mij hierover het volgende mede te deelen:

„Gedurende mijn luitenantstijd bij de Rijdende Artillerie heb ik steeds gezocht naar een voor bereden wapens praktisch middel tegen het ballen van de sneeuw. De caoutchouc zooltjes moesten steeds in warm water kneedbaar gemaakt worden vóór ze konden worden ondergebracht, hetgeen reeds in het garnizoen, maar zeker te velde, hoogst bezwaarlijk was en veel tijd vorderde. Meer dan een paar dagen konden ze ook niet blijven onderliggen en bij het uitnemen braken er velen. Het opnieuw tot platen kneden en in verschillende tailles uitsnijden was bezwaarlijk en bovendien bleek in de oorlogsjaren geen voldoende aanvoer van rubber mogelijk.

Voor hen die in deze mobilisatie-jaren de thans ingevoerde plaatijzeren zooltjes gebruikt hebben, behoef ik wel niet de tallooze praktische bezwaren daarvan op te sommen, zooals ik die reeds een tiental jaren geleden ondervond.

In de derde plaats gebruikte ik kurkkit, dat zeer goed voldeed voor een eigen paard, doch evenals caoutchouc te duur was voor den troep. Een groot voorrecht er van was, dat het zonder nadeel voor een goeden voet gedurende een geheele beslagperiode van 6 weken kon blijven zitten, daar geen vuil tusschen vulling en hoorn kon indringen. Het zeer gering aantal winterdagen in ons land waarop er sneeuw lag, en dat ook oorzaak was dat

mijn proefnemingen zoo weinig opschoten, maakte een minder kostbare en uitneembare vulling wenschelijk.

Uit gevlochten koord van stroo liet ik nu mijn oppasser matjes maken in den vorm van de hoefzool en hiermede de holle ruimte tusschen ijzer en hoef opvullen.

Zoo stevig kon dit echter niet aangebracht worden of steeds werd het matje door de vochtige sneeuw uit het toongedeelte weggeperst tusschen de uiteinden van de takken der ijzers, waar het dan meestal wel bleef zitten, doch nu niet meer kon verhinderen, dat de sneeuw in het onbeschermd teongedeelte hevig balde.

Ten slotte heb ik mijn hoefsmid ijzers laten maken met een sterke afhelling, terwijl ik de takken voorbij de achterste kalkoenen naar binnen liet ombuigen tot een onderbroken balk. Het matje kon nu in den toon verder onder het ijzer geschoven worden, met het platte uiteinde van den hoefkrabber, terwijl de onderbroken balk het onmogelijk maakte, dat het matje naar achteren geperst werd. In de winters van 1912/13 en 1913/14 bleek mij dit middel tegen het ballen voor mijn paarden uitstekend te vol-
doen. Nimmer verloor ik een matje of bleek het na thuiskomst verschoven te zijn, terwijl de vervaardiging der matjes door elken oppasser zonder moeite werd verricht met behulp van stroo, touw en een paknaald.

Aan mijn plan om toenmaals propaganda voor dit eenvoudige middel te maken, ten bate der bereden wapens, kon ik door overplaatsing naar de Vesting Artillerie geen gevolg geven, ook al door de groote drukte gedurende de mobilisatie-jaren. Hoeveel praktische ervaring van bereden artilleristen is in die oorlogsjaren in ons leger niet verloren gegaan, terwijl wij in de oorlogvoerende landen op alle gebied de grootst mogelijke specialiseering en uitbuiting van ieders technische kennis zien doorgevoerd? Thans bij de Bereden Artillerie teruggekeerd, staat mijn paard weder op het beschreven winterbeslag en hoop ik, dat uitgebreide proeven bij de bereden korpsen de bruikbaarheid er van ook voor den troep zullen aantoonen."

UITSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

De Commissie belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers aan den in 1918 gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, bracht aan den Minister van Landbouw, N. en H. het volgende verslag uit over het desbetreffende examen.

De Commissie van Toezicht hield op 17 December 1918, in vereeniging met het onderwijzend personeel van dezen cursus, een vergadering, teneinde de grondslagen vast te stellen, waarop bedoeld examen zou worden afgenomen en besloten deze niet te doen afwijken van vorige jaren. In deze vergadering is mede een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welk rooster de goedkeuring van Uwe Excellentie heeft mogen verwerven.

Tevens werd ter sprake gebracht de wenschelijkheid om in den vervolge

de toelating tot dezen cursus afhankelijk te stellen van het in het bezit zijn van een diploma van een 2-jarigen cursus in hoefbeslag of van de hoefsmid-scholen te Amersfoort en Tiel en van de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen, eventueel van het Rijksdiploma van hoefsmid.

De eischen, die vroeger gesteld zijn voor het behalen van de diploma's van hoefsmid bij de verschillende cursussen, wijken zoo ver van elkander af dat zij geen voldoende waarborg bieden voor genoegzame voorbereidheid

Van rechts naar links : Th. A. Koelman, C. J. Rombouts,
C. Roodvoets, A. J. Koman, H. A. Breman, M. v. d. Berk.

tot het volgen van een cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Het examen vond plaats op 23, 24 en 25 Januari 1919.

Alle deelnemers aan bovengenoemden cursus, aangevangen in Februari 1918, hebben zich tot het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd.

In overeenstemming met den door Uwe Excellentie goedgekeurden rooster heeft het examen bestaan in een theoretisch en in een practisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd in den namiddag van 23 Januari van 1—5 uur afgenomen, aan iederen candidaat telkens 40 minuten, waarvan een gedeelte strekte tot onderzoek in hoeverre hij de bekwaamheid bezit om als onderwijzer op te treden.

Het practisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voorhoef hiervan, en het besnijden van dezen voorhoef.
2. Het vervaardigen van een paar voorijzers, waarvan één bestemd voor dezen hoef.
3. Het beslaan van dezen hoef.
4. Het maken van een model-ijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm.

De werkzaamheden voor de drie eerste onderdeelen werden verricht in den ochtend van 24 Januari, van 9 uur tot 12.30 uur.

De vervaardiging der onder 4 genoemde ijzers geschiedde in den namiddag van 2—4 uur.

5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een hoefijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

De onder 5, 6 en 7 genoemde onderdeelen werden verricht in den voormiddag van 25 Januari van 9—12 uur.

Zowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan alle 6 de candidaten kon het diploma worden uitgereikt.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde: M. v. d. Berk te Geldrop (N.-Br.), H. A. Breman te Dalftsen, Th. A. Koelman te Alkmaar, A. J. Koman te Giesbeek, C. J. Rombouts te Oud-Vosmeer en C. Roodvoets te Utrecht.

Namens de Commissie:

A. W. Heidema, *voorzitter*.

H. J. C. van Lent, *secretaris*.

INGEZONDEN STUKKEN.

M. de Redacteur!

Daar onze school met Jan. 1919 pas abonné is geworden en ik half Januari voor 't eerst een nummer ter inzage kreeg, zoo trok het ingezonden stuk van mijn plaatsgenoot de aandacht, met het gevolg dat ik besloot hem van antwoord te dienen.

't Is maar al te waar dat vele smeden het nut van gedachtenwisseling over technische zaken en het bezoeken van bijeenkomsten niet inzien, vandaar dat er tot dusver zoo weinig, ja ik kan gerust zeggen heelemaal geen samenwerking bij hun is te vinden.

Waar nog een bondsafdeeling is, en dus uit den aard der zaak een enkele vergadering wordt uitgeschreven, daar ziet men hoogst zelden een voltallige vergadering, ja op z'n meest 15 à 20 procent van de leden verschijnen.

Men moet meer belangstelling toonen en de vergaderingen beter bezoeken. Men kan dan vriendschappelijke besprekingen houden en tot eenheid komen, en dit is juist hetgeen men in een vakbond moet trachten te verkrijgen.

Die laksheid en onverschilligheid moeten worden weggeschoven en plaats maken voor opgewektheid en ijver. Dan wordt nieuw leven ingeblazen en dit is zeker noodzakelijk, vooral in den bond van hoefsmeden, afdeling Alkmaar.

Zeker, ik weet wel dat Alkmaar daarin niet alleen staat, maar mochten ook daar toch meerdere hoefsmeden uit hun dommel ontwaken, en inzien dat van het vereenigingsleven kracht uitgaat.

Wat zou door zoo'n hoefsmedenvereeniging een nut worden gesticht, als ieder hoefsmid zich de moeite wilde getroosten, zijn dagelijksche ervaring, van eenige beteekenis, die toch iedereen zoo nu en dan ondervindt, in een blad als dit wilde bekend maken! Wat zou het vak daardoor op hooger peil worden gebracht, zoowel tot nut van den vakman als van den paardenhouder.

Als de hoefsmeden de handen wat meer aan den ploeg wilden slaan, dan zouden zij zich meer en meer ontwikkelen, wat in de eerste plaats noodig is; dan zou het mettertijd ook geen bezwaar opleveren als de practicus de leiding van een hoefbeslagecursus in handen kreeg.

Toch ben ik van meening dat dit niet de aangewezen weg is, want men vervalt dan zoo gauw in een onderonsje waar de ernst en prestatie niet geheel tot hun recht komen.

De leiding van een dergelijken cursus moet aan een meer onafhankelijk persoon worden opgedragen, opdat vorderingen en vlijt beter tot hun recht kunnen komen.

De plaats, waar de lessen worden gegeven, kan niet een gewone werkplaats zijn. Voor de inrichting van zulk een lokaal is meer noodig dan een gewone werkplaats aanbiedt, en daarom verdient het aanbeveling dat een dergelijke cursus wordt gehouden vanwege een openbaar lichaam, zoodat aan de leslokalen ruime aandacht wordt geschonken.

Dan zullen ook de gereedschappen en alles wat daarmede verband houdt, ingericht worden volgens de eischen, welke daaraan gesteld mogen worden.

Het is bepaald meer dan noodig, dat aan dit vak meer zorg wordt besteed, want nog velen, die zich hoefsmid noemen, toonen bij de uitvoering van hun werk geen voldoende bekwaamheid.

Ik juich het toe, dat de prijzen in overeenstemming zijn gebracht met de duurte der materialen, doch het loon van den gezelschap houdt met dien prijs geen gelijken tred; dit is veel te laag, bij andere vakken vergeleken.

Het is dan ook jammer dat vele patroons dit niet inzien, en ik ben bang dat het ook in dit vak zal gaan als met het gewone smidsvak zelf, de patroons klagen dat ze geen werkkrachten kunnen krijgen, maar aan wien de schuld?

Hebben zij, toen voor jaren het getij verliep, de bakens wel verzet?

Nee H.H. Smeden, ge hebt de gezellen te lang voor een te laag loon laten werken, waardoor de stroom van werklieden zich heeft verplaatst naar de steden, waar het loon beduidend hooger was. Dientengevolge hoort men nu dagelijks door velen de zucht slaken: „had ik maar een goeden knecht!”

Daarom mijne heeren verhoog het loon uit eigen beweging, eer het te laat is! Ik zeg het den heer K. na, dan behoeft ge niet bang te zijn dat uwe werkkrachten naar het buitenland zullen trekken, want als zulks het

geval mocht wezen dan wordt dit in hoofdzaak zeker gedaan om de hooge loonen die daar betaald zullen worden. Men moet dit zien te voorkomen door bijtijds maatregelen te nemen.

Hopende hiermede een steentje te hebben bijgedragen tot den opbouw van het smidsvak in het algemeen, en voor het hoefbeslag in 't bijzonder, dank ik U voor de mij verleende plaatsruimte.

Alkmaar, 27 Jan. 1919.

Hoogachtend,
M. Koopman,
leeraar A. B. S. en leider van den hoefsmidscursus.

Geachte Redactie!

Naar aanleiding van het door den heer Th. A. Koelman in de Jan.-aff. ingezondene verklaar ik gaarne mijne instemming met de betoogde wenschelijkheid om de artikelen in „De Hoefsmid” met vollen naam te ondertekenen en thans reeds de loonen belangrijk te verhoogen om de goede werkkrachten in eigen land te behouden, terwijl het idee, om voor het bezit van het hoefbeslag-diploma minstens 5 cent per uur toeslag te geven, zeker de overweging waard is. De voorsteller heeft gelijk, dat dit anderen zal prikkelen ook het diploma te behalen.

Nu is hieraan echter een bezwaar verbonden, n.l. dat er gediplomeerde hoefsmeden zijn waaraan het beslaan van een paard met eenigszins zwakke hoeven niet met een gerust hart mag worden toevertrouwd, terwijl er omgekeerd heel goede vaklieden zijn zonder diploma. Vooral in de groote steden is het personeel, dat in het hoefbeslag werkzaam is, voor het meeren-deel niet gediplomeerd.

De beschrijvingen van smederijen in deze plaatsen, door Dr. Galland at Hu et, laten ons hieromtrent geen twijfel over.

De speciale hoefsmeden in de groote steden hechten over 't algemeen niet zooveel waarde aan de diploma's, zooals deze tot nog toe zijn gegeven.

Mijns inziens is dan ook voor de aanstaande Rijksc commissie, welke alle examens zal afnemen, een schoone, doch moeilijke taak weggelegd, die veel kan bijdragen tot verheffing van het hoefsmidsvak, namelijk deze dat zij er voor dient te zorgen, dat geen diploma's worden uitgereikt aan candidaten waarvan zij niet de volle overtuiging bezitten dat het geroutineerde hoefsmeden zijn, die onder alle omstandigheden zelfstandig het vak kunnen uitoefenen.

Kan dit met de tegenwoordige opleiding niet bereikt worden, dan moet deze worden verbeterd door:

- 1°. den duur der cursussen te verlengen;
- 2°. geen cursus te doen plaats hebben bij particuliere smeden met twee vuren, doch aan inrichtingen met veel ruimte en vuren, b.v. ambachtsscholen;
- 3°. op elken cursus niet meer dan acht, hoogstens tien leerlingen toe te laten;
- 4°. geen jongere personen tot het examen toe te laten dan die minstens 22 à 23 jaar zijn (vóór dien leeftijd kan men van de meeste smeden geen algeheele bekwaamheid verwachten);
- 5°. verbetering en uitbreiding der leermiddelen.

Eerst dan, wanneer blijkt dat het veel moeite en inspanning kost om het diploma te behalen, zal er meer waarde aan worden gehecht, ook door de smeden in de groote steden.

Met den heer Koelman de hoop uitsprekende, dat er tal van smeden mogen zijn die hunne meening in „De Hoefsmid” bekend maken, dank ik inmiddels voor de verleende plaatsruimte,

Utrecht.

H. Vossers,
Onderwijzer hoefsmid.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** In Januari l.l. zijn geslaagd als hoefsmid de leerlingen: M. R. van de Winkel, milicien-wachtmeester, geb. te Nooritt (L.), G. G. van Sommeren uit Druten en H. Reuselaars uit Rotterdam.

— Den 26 Januari l.l. werd op het bureau van de Hoefsmidschool, in tegenwoordigheid van enkele autoriteiten, door den Paardenarts dier inrichting, de zilveren gesp voor 30-jarigen dienst uitgereikt aan den opperwachtmeester hoefsmid-hulpinstructeur J. Blokker. G. H.

— **De verhooging** der vergoeding voor geplaatste artikelen is geschied op grond van de overtuiging dat de lezers van „De Hoefsmid” het meest gebaat worden door zakelijke en beknopt gestelde stukken en de schrijvers hiervoor natuurlijk beter moeten worden betaald. Smeden hebben over het geheel weinig tijd om te lezen en daarom dient hun vakblad niet uitgebreid te zijn maar wel zaakrijk van inhoud. Voor de rubriek „Ingezonden stukken”, die gewoonlijk handelen over strijdpunten, wordt in den regel geen vergoeding gegeven aan de schrijvers.

— **Vergadering van onderwijzers in practisch hoefbeslag.** 25 Jan. j.l. gehouden te Utrecht, onder voorzitterschap van den geer M. Ritsema te Appingedam. Uit de gewone punten der jaarlijksche bijeenkomst bleek dat de Vereeniging zich geleidelijk bevredigend ontwikkelt, terwijl het besluit om in het vervolg een deel der reiskosten, verbonden aan het bezoeken der jaarvergadering, aan leden die van verre komen, te vergoeden, een gunstigen invloed zal uitoefenen op het bezoek dier vergadering. Thans zullen de reiskosten boven f 3 worden vergoed. Er waren 19 leden en 4 begunstigers en introducees tegenwoordig. De heer H. J. C. van Lent hield een bespreking over „Leiding bij het onderwijs in hoefbeslag” (Mogelijk wordt het gesprokene in de Maart-afl. in zijn geheel opgenomen zoo de plaatsruimte zulks toelaat). Spreker gaf een kort historisch overzicht van de verbeterde opleiding der hoefsmeden in Nederland, drong op verder streven naar ontwikkeling, het vormen van onderafdeelingen dezer Vereeniging en het meer volmaken der cursussen in hoefbeslag aan. De Vereeniging kan het houden van cursussen bevorderen door hierop aan te dringen bij landbouwmaatschappijen of vereenigingen van bedrijfspaardenhouders. — Op een vraag van den heer Rijkema uit Sneek antwoordde de spreker dat in Gelderland reeds voor iederen cursus een stel leermiddelen wordt beschikbaar gesteld. — De heer H. Vossers stelde de vraag of de aanwezigen zich met het idee konden vereenigen dat een onderwijzer-hoefsmid voor het beslag geen lageren prijs behoort te stellen dan de andere smeden in zijne omgeving, hetgeen algemeene instemming vond. — De heer Rolink wilde een uniformen prijs voor het geheele land, welke opvatting door den voorzitter niet werd ondersteund. De heer R. zal een berekening der hoefbeslagkosten in „De Hoefsmid” publiceeren. Een ieder kan hierover zijne gedachten dan laten gaan en het punt een volgend jaar opnieuw in bespreking komen. — Het Bestuur zond een circulaire aan verschillende stamboekbesturen met het verzoek meer aandacht aan goed hoefbeslag te willen schenken. Van uit N.-Brabant komt het verzoek een hoefsmid bij de a. s. merriekeuringen te zenden en vooraf op te geven hoe groot de onkosten zullen zijn. De Vereeniging besloot aan dat verzoek te voldoen, desnoods met opoffering van een bijdrage uit eigen kas. De heer S. van Angeren, onderwijzer-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool, verklaarde zich bereid die keuringen bij te wonen en hierover later verslag te doen. — De heeren Tangelder en Ritsema deelden mede goede ervaring te hebben opgedaan met het beslag van Stark.

— **Cursus ter opleiding van Onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht.** Toelatingsexamen voor den cursus 1919.

Op Dinsdag 4. Februari werd dit toelatingsexamen gehouden. Zooals bekend is kunnen 6 leerlingen tot den cursus worden toegelaten en wordt een vergelijkend examen gehouden. Van hen, die aan de gestelde eischen voldoen, worden de zes meest geschikten toegelaten. In het geheel hebben zich 21 hoefsmeden voor het examen aangemeld, van wie 20 een diploma als hoefsmid, hetzij aan de hoefsmidsschool te Amersfoort, de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen of aan cursussen in hoefbeslag verkregen, bezitten.

Van deze kandidaten waren er 5 uit Gelderland, 4 uit Limburg, 3 uit N.-Holland, 2 uit Z.-Holland, 2 uit N.-Brabant, 2 uit Overijssel, 2 uit Friesland en 1 uit Utrecht.

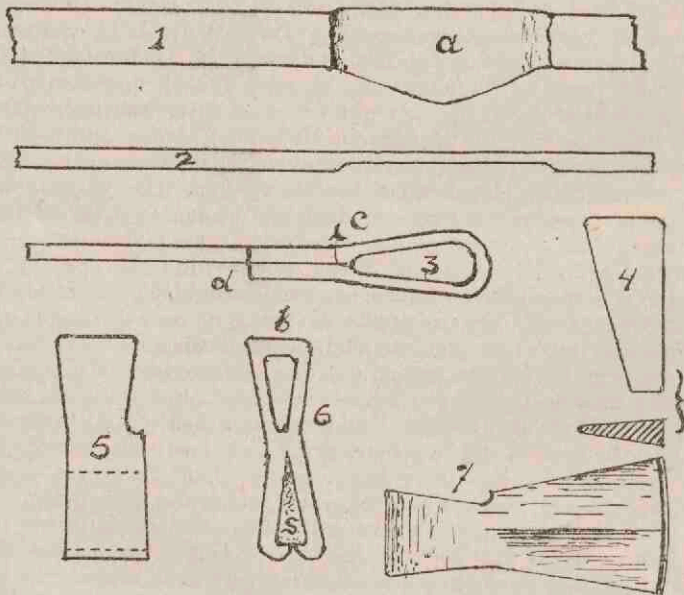
Alle hebben aan het examen deelgenomen. Dit examen bestond in het besnijden van een hoef, het vervaardigen van een hoefijzer en het passen, onderleggen en afwerken. Gebezigd werden 5 paarden. Van de 21 kandidaten behaalden 17 voldoende. Uit deze werden tot den cursus toegelaten:

W. J. C. van Angeren te Maartensdijk (Utr.), H. Heringa te Kortezwaag (Fr.), F. G. Kamperman te Olst (Ov.), F. B. Muller te Haterdijk (N.-H.), P. J. van Roon te Strijen (Z.-H.) en B. H. Veldhuis te Holten (Ov.).

De eerste les van den cursus is gegeven op 14 Februari, in het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool. Kr.

Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag.

iets over gereedschap smeden.

In onze figuur hebben wij de werkwijze weergegeven van een handbijl, een werktuig dat zoo dikwijls door den smid geleverd en voor zooveel verschillende doeleinden gebruikt wordt. Wij bedoelen hier niet den bijl ten gebuik voor het stukmaken van brandhout of turf, doch het gereedschap dat zoowel de timmerman als de wagenmaker aanwendt om zijn arbeid in grove lijnen op maat te maken. Het spreekt vanzelf dat al naar het doel, waarvoor de bijl gebruikt moet worden, deze lichter of zwaarder zal moeten worden uitgevoerd en waarbij de te bewerken houtsoort mede spreekt.

Gebruikte men vroeger voor een goeden bijl Zweedsch ijzer, ook heden nog is de eisch puik materiaal te nemen, en kunnen wij daarom met goed vloeijzer volstaan. Wij willen ons tot eenige maten bepalen om beter een beeld te kunnen vormen. Voor een tamelijk zwaren bijl neemt men b. v. b. $3'' \times \frac{3}{8}''$ ijzer en smeedt dit uit op de voor- en achterzijde van de baan van het aanbeeld totdat het gevormd is zooals wij in figuur 1 en 2 aangeven. Deze plaats vormt het huis van den bijl en moet dus eenigszins een bepaalde lengte bezitten, evenredig aan de leest of stempel (fig. 4) welke er later wordt ingedreven. Wanneer nu het bovengenoemde ijzer is gevormd zooals bij (a) fig. 1, dan wordt het op die plaats gebogen, zoodat dit gedeelte in grove lijnen den vorm van het huis verkrijgt (zie fig. 3), waarna het bij c (fig. 3) deugdelijk wordt gelascht, en wel zoo dat deze lasch niet losgaat bij het indrijven der leest. Is dit laatste goed uitgevoerd, dan wordt eerst het huis gesmeed, zooals dat in de practijk vereischt wordt, d. w. z. men stuikt het bij b (fig. 6) flink zwaar, zoodat, indien er met dien kant van den bijl nog eens geslagen wordt, het huis niet direct in elkander zakt.

Nadat het huis afgewerkt is, hakt men het ijzer af bij d (fig. 3) en splijt het ongelaschte gedeelte open, waarna men dit stuk even ter zijde legt. Nu wordt het stuk staal eerst wigvormig uitgehaald (zie S in fig. 6), hetgeen vanzelf ook vooruit kan geschieden, en het stuk ijzer flink heet gemaakt; het staal wordt nu in de wigvormige opening geslagen zoodat het overal aanligt (draagt), waarna men de uiteinden van het ijzer er eenigszins omheen slaat (zie figuur). Dit laatste voorkomt in de eerste plaats het uitvallen van het stukje staal in het vuur, doch beschermt het voornamelijk bij het lasschen voor eventueele verbranding. Wanneer nu dat staal goed op zijn plaats zit, wordt dit einde verhit, en zoo mogelijk in ééne hitte gelascht. Vooral dit laatste dient met groote accuratesse te geschieden, want is de verbinding niet goed gelukt, dan trekken er bij het harden blazen op den bijl, welke doen zien dat ons werk foutief is. Erger nog is het, wanneer de lasch te heet geweest en dus het staal verbrand is; dit is oorzaak dat de bijl steeds uitbrokkelt of gaat omliggen.

Als laschstaal gebruikte men voorheen driesporenstaal. Thans levert voor dat doel onze moderne staalindustrie uitstekend laschbaar gietstaal. In fig. 5 geven wij den bijl nog te zien, voordat de lasch, waardoor het staal verbonden wordt, gemaakt is. In gewone gevallen wordt nu de bijl na dezen lasch uitgesmeed, zooals in fig. 7, d. w. z. in het midden laat men een rug staan tot meerdere stabiliteit van den bijl, waarna deze aan de bank eenigszins wordt afgewerkt. De snede, welke van het ijzer is ontstaan, dat wij in fig. 6 hebben voorgezet, wordt aangevuld, waarna de harding kan plaats vinden. Hiertoe wordt de bijl lichtrood warm gemaakt en gewoon in koud water afgekoeld. Na deze harding schuurt men met een zandsteen de snede eenigszins glad en onlaat deze op een stuk heet ijzer. In den regel moet deze bijl, wanneer hij zoover gereed is, een flinken draadnagel doorslaan, zonder hiervan sporen achter te laten. Voldoet hij aan dezen eisch dan kan men hem gerust slijpen en als gereed afleveren. F. J. M.

ADVERTENTIËN.

DANKBETUIGING.

Ondergeteekenden betuigen hiermede hunnen beleefden en welgemeenden dank aan den Hooggel. Heer Prof. Dr. H. M. Kroon, alsmede aan den WelEd. Heer S. van Angeren, voor het degelijk genoten onderwijs en de schikkingen, getroffen om de verzuimde lessen, wegens ziekte en intrekking der militaire verloven in te halen, waardoor zij aan het j.l. gehouden examen voor onderwijzer in practisch hoefbeslag met succes hebben deelgenomen.

M. v. d. Berk, Th. A. Koelman, C. J. Rombouts,
H. A. Breman, A. J. Koman, C. Roodvoets.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

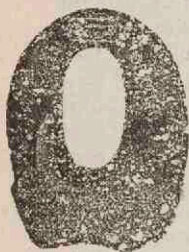
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

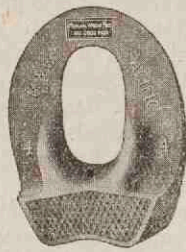
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacife”,
met zwaar hielstuk.

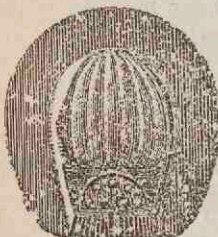

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorrudig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7½ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorrudig in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

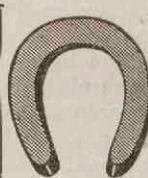
Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorrudig.

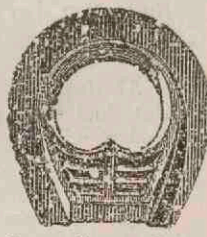
Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

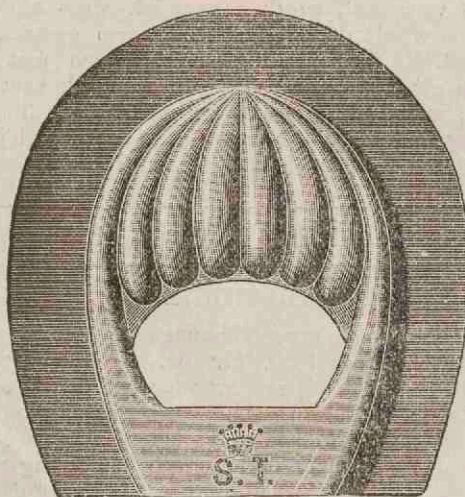
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorrudig.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

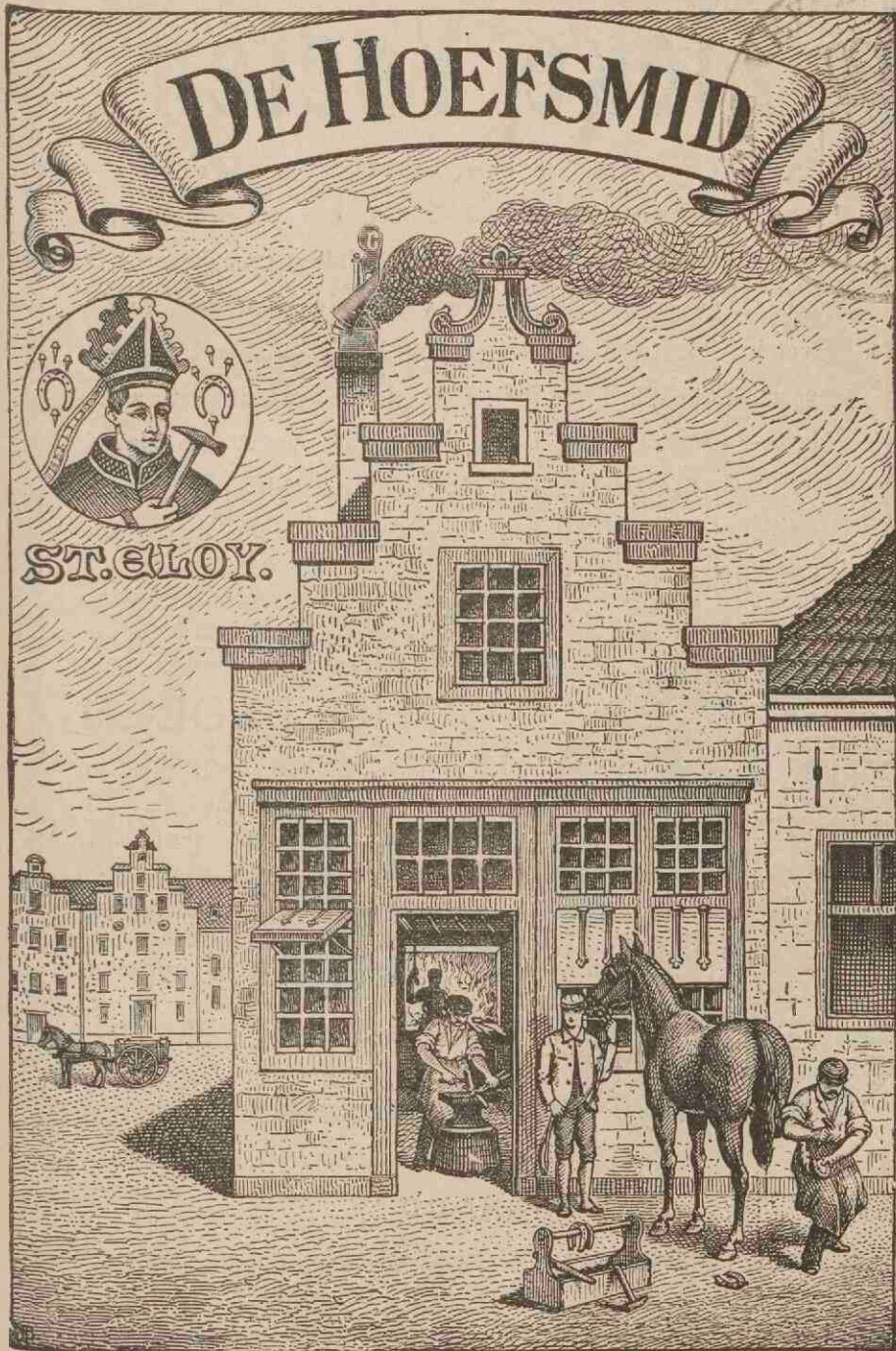
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Zieke Voeten

voorkomt en geneest men het best met **walpole rubber hoefzolen**. Zij hebben een stalen plaat, waardoor een onveranderlijk draagvlak gevormd wordt, zoodat de zool nooit in den voet gedrukt of deze verwond kan worden. De rubber breekt den schok en voorkomt slippen en vallen op gladde bestratingen, als hout, asphalt e. d. De stalen plaat maakt het slap worden of afbreken van de zolen onmogelijk; zij gaan veel langer mede dan andere zolen en zijn dus het voordeeligt in het gebruik.

WALPOLE HOEFZOLEN

zijn verkrijgbaar in 13 grootten, en 2 verschillende modellen. Volledige prijscourant van zolen, nagels, raspen enz. wordt U op aanvraag franco toegezonden door

Lambert & Company,
Leuvehaven 66, Rotterdam.

INHOUD.

De opleiding tot militair hoefsmid, de positie en de vooruitzichten van den Beroepshoefsmid in het leger (Slot). — Het raspen bij hoefbeslag. — De Artillerie-Inrichting te Delft, in zoover deze bij het hoefbeslag betrokken is. — Ingezonden stukken — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

DE OPLEIDING TOT MILITAIR HOEFSMID, DE POSITIE EN DE VOORUITZICHTEN VAN DEN BEROEPSHOEFSMID IN HET LEGER,

door

DR. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

(Slot.)

In dienst heeft de hoefsmid zich te houden aan de militaire voorschriften; hij staat onder de directe bevelen van den Eskadrons- of Batterij-commandant, aan wien hij ook verantwoording schuldig is voor zijn beslag, d.w.z. deze kijkt zijn beslag na en beoordeelt dit. Vaak is dit een grief van de hoefsmeden geweest, die liever de controle over hun werk aan den Paardenarts zagen opgedragen. Ontegenzeggelijk is van een Paardenarts, krachtens zijne opleiding, beter te verwachten dat hij zich de geheimen van het hoefsmidvak, althans ter beoordeeling, eigen heeft gemaakt, doch wanneer men bedenkt dat een Batterij- of Eskadrons-commandant circa 15 jaar als officier dient alvorens hij tot die functie, dus tot die controle wordt geroepen, dan kan men ook verwachten dat hij er zich in dien tijd ten volle voor bekwaamt om met voldoende zaakkennis te kunnen optreden. Een moeilijk geval blijft het altijd om hoefbeslag te controleeren en er moet in deze van beide zijden goede wil en erkenning zijn. Voor den commandant en voor den smid beiden is het van veel belang dat de paarden goed op beslag staan; voor den hoefsmid is het heel wat gemakkelijker om goede hoeven goed te houden dan om verwaarloosde, slechte hoeven, goed te krijgen. Wat deze contrôle aangaat, zij nog opgemerkt dat deze uitsluitend het normale of modelbeslag betreft en dat bij hoefziekten, ja ook bij het gebruik van alle ijzers, afwijkende van de modelijzers, de Paardenarts het initiatief heeft en in deze gevallen den hoefsmid controleert. Ook zij hier nog opgemerkt dat indien de contrôle over het hoefbeslag aan de Paardenartsen zou worden opgedragen, dit voor deze alleen bevredigend zou zijn wanneer de hoefsmeden uitsluitend onder hunne orders zouden komen te staan, m.a.w. zij alleen het recht van corrigeeren (straffen) zouden hebben.

De werktijd voor den hoefsmid is van het ochtënd-appél tot des middags 4 uur, met daartusschen gelegen tijden voor schaften. Bovendien kan hij gecommandeerd worden om de oefeningen te paard te volgen, althans bij de cavalerie, en heeft hij geregelde paarden-inspecties mede te maken.

Om zijn paarden geregeld en goed op beslag te houden, zal het dan ook vaak voorkomen dat hij na 4 uur zijne werkzaamheden zal moeten hervatten.

Waar het in den laatsten tijd blijkt dat men zich de positie der hoefsmeden meer aantrekt en maatschappelijke verbeteringen invoert, zoo zal het ook zeer gewenscht zijn dat de oogen geopend worden voor de hygiënische eischen waaraan de smederij en de beslagplaats, zoowel voor den smid als voor het paard, moeten voldoen. In bijna alle garnizoenen zijn deze lokaliteiten zeer slecht en des te meer is dit te betreuren daar het betrekkelijk geringe kosten zal medebrengen om hierin verbetering te brengen. Als dringende

eisch voor het paard noem ik b.v. een goed onderhouden houten vloer in de beslagloods; voor den smid o. a. een goede waschgelegenheid, een frissche bergplaats voor kleederen en zindelijke privaten.

Afgescheiden van de hoefsmeden in het veldleger is de positie geregeld van de instructeurs der hoefsmidschool. Deze worden bij een eventueele vacature benoemd na een vergelijkend examen, waartoe de hoefsmeden worden opgeroepen die men hiervoor in aanmerking brengt. De bezoldiging van den instructeur (Adj.-onderofficier) en van de hulpinstructeurs (Opperwachtmeesters), is als volgt vastgesteld:

Aantal jaren dienst als hoefsmid.	Hoefsmid-hulpinstructeur Wachtmeester of Opperwachtm.	Hoefsmid- Instructeur.
Minder dan 6 jaar	1000 gld	1200 gld
6 jaar	1100 gld	—
8 jaar	1200 gld	1300 gld
10 jaar	1300 gld	1400 gld
12 jaar	1400 gld	1500 gld
14 jaar	1500 gld	1600 gld
16 jaar	1600 gld	1700 gld
18 jaar	1700 gld	1800 gld
20 jaar	1800 gld	1900 gld
22 jaar	1900 gld	2100 gld
24 jaar	— gld	2200 gld

Momenteel kunnen wij aannemen dat de positie der hoefsmeden vrij goed geregeld is en meer voldoening zal ondervinden; de pensioenregeling dient echter herzien te worden en behoort gebaseerd te zijn op een basis van inkomsten (tractement en abonnement) en daarbij in overeenstemming met den laatst bekleeden rang of daarop volgenden hooger rang te zijn. Natuurlijk zal er altijd nog te wenschen blijven en dat is zeer gelukkig ook; o. a. is in den militairen dienst de kwestie van rangen en graden een zeer voorname. Ook hierin moet perspectief zitten, en ik kan mij ook voorstellen, dat de rang van Opperwachtmeester mettertijd wel zal opengesteld worden b.v. als begin aan den oudsten hoefsmid van elk Regiment, indien deze daarvoor waardig wordt geacht. Men moet echter nooit uit het oog verliezen en het is dunkt mij niet verkeerd daarop hier te wijzen, dat door te veel vragen, en vooral door te veel in ééns te vragen, men veel gevaar loopt het hoofd te stooten, de autoriteiten tegen zich in te nemen en stemming tegen zich aan te kweken.

Men laat zich nu eenmaal niet graag de wet voorschrijven en belanghebbenden zullen m. i. veel bereiken door zich in alle opzichten een hoogere positie waardig te toonen en te gedenken dat men naast rechten ook plichten heeft. Hoe beter men die plichten nakomt, dat wil in deze zeggen, hoe beter vakman men is en hoe grooter de ijver is om zich in zijn dienst te onderscheiden en het legerbelang te dienen, des te meer zal men de aandacht tot zich trekken, waardeering genieten en de gevolgen zullen

dan niet uitblijven en ten goede leiden. Het is mijn oprechte wensch dat de militaire hoefsmid langs banen van geleidelijkheid en gebaseerd op kennis en ijver steeds een hooger standpunt in het leger zal gaan innemen.

STAAT van de prijzen, waartegen de hoefsmeden zich Rijks materialen kunnen verschaffen.

Nos.	BENAMING DER GOEDEREN.	1919
		Januari Prijs
1	Booromslagen Hand	5.00
2	Boren tot winterbeslag	2.40
3	Controleurs tot winterbeslag	2.70
4	Hoefknijptangen N ^o . 1 voor de nagels	4.50
5	Hoefnagels taille 9	
6	" " 8 ¹ / ₂	
7	" " 8	
8	" " 7 ¹ / ₂	} per 1000 stuks 10.00
9	" " 7	
10	" " 6 ¹ / ₂	
11	Hoefijzers voor Offic. en Marech. per stuk	
12	" " Korpsen " "	0.75
13	Kalkoenen scherpe per 1000 stuks	82.00
14	Mallen tot hoefbeslag	5.25
15	Ringen tot schroefkalkoenen per 100 stuks	2.50
16	Sleutels tot Hamen V M en Kalkoenen	3.50
17	" " Kalkoenen	2.50
18	" " met tap tot winterbeslag	2.50
19	Schroefgaten per gat (voor ijzers 2 en achterijzers 4 gaten)	0.04
20	Tappen tot winterbeslag	3.75
21	Veiligheidshefboomen	0.70
22	Wringijzers	1.90
23	IJsnagels per 1000 stuks	16.00

HET RASPEN BIJ HET HOEFBESLAG.

In de November-aflevering van verleden jaar schrijft S. over de werkzaamheden van de militaire hoefsmeden, die hij van nabij in oogenschouw heeft genomen en waarbij hem meerdere malen is opgevallen, dat die hoefsmeden, nadat de hoeven door hen zijn dichtgemaakt, angstvallig alle raspstreepjes met een mes of met een zoetvijl verwijderen, alhoewel die streepjes niet bepaaldelijk door te nauw passen daarop waren aangebracht.

De heer S. laat daarop volgen. „Volgens mijne meening echter zijn lang niet alle hoeven te beslaan zonder daaraan te rasp (niet van de kroon tot den draagrand)”.

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik dit laatste volkomen eens ben met den heer S. en zelfs verder ga door te beweren dat het voor vele hoeven noodig zal zijn dat er aan geraspt wordt. Denken wij b.v. maar eens aan platvoeten; deze zijn toch zonder dat men de rasp gebruikt om den rand goed te kunnen breken, niet doeltreffend te beslaan en hier zou den smid geen blaam kunnen treffen, doch wel zou hij een pluimpje verdienen, indien hij de hoeven door zaakkundig raspen verbetert.

Toch luidt het militaire voorschrift op het hoefbeslag dat het den hoefsmid verboden is aan den hoof te raspen, zoodat deze angstvallig zijn raspsporen zal trachten te verwijderen; want doet hij dit niet, dan zullen hem in zeer vele gevallen onaangenaamheden wachten van zijn commandant, die bij het nazien van het beslag zich aan de letter van de wet houdt. Hoewel men — nu in het algemeen — dit raspen „met een korreltje zout” moet opvatten, zoo ligt in het verbodsvoorschrift toch een goede gedachtegang, n.l. om overdrijving van de zijde van den hoefsmid tegen te gaan.

Elke overdrijving toch is verkeerd en in dit geval voor den hoefspeciaal zeer slecht. Het kan toch niet ontkend worden dat door vele hoefsmiden en vooral door vele halfwassenen in het vak, met een zekere wellust den hoof wordt bewerkt. Men is zoo gaarne bereid er veel van af te nemen, hetgeen zich uit in een te veel besnijden van de zool, in het verkleinen van de straal en in het wegraspen van den hoornwand. Men denkt zoo vaak een frisch stuk werk af te moeten leveren en voor een leek zal dan ook een hoof met een blanke zool en dito straal en een gelijk gevijlden hoornwand er „vernieuwd” uitzien. Voor den zaakkundige behoeft het geen betoog dat deze te veel doorgevoerde bewerkingen ten koste van den hoof zijn gedaan. Gebruikt de militaire hoefsmid de rasp alleen om den draagrand rond te vijlen, of zoo noodig te breken en verder om de nieten gelijk te vijlen, dan zal hem door een chef, die het beslag beoordeelen kan, geen verwijt gemaakt worden. Het gelijk raspen van de nieten brengt echter vaak mede dat vele raspstreken over den hoof gaan en het moet betracht worden dit zooveel mogelijk te voorkomen. — Wat is nu het nadeel van te veel raspen aan den hoornwand? Dit nadeel is hierin gelegen dat men daarmede de buitenste laag van den hoornwand vernielt en juist deze buitenste laag vormt de beschutting van den hoornwand. De theorie leert dat de hoornzoom zich voortzet in de dek- en glazuurlaag, welke bestemd is om het uitdrogen van den hoof tegen te gaan en inwerking van schadelijke stoffen te verhinderen.

Deze laag is niet over den geheelen wand aanwezig en zal men in den regel onder de nieten niet meer aantreffen. Hieruit volgt al dat men met het raspen onder de nieten minder schade zal doen dan wanneer men daarboven raspt. Om nu den hoefsmiden niet aan de verleiding bloot te stellen om den hoof met den rasp te bewerken, is deze bepaling in de instructie zeer goed te noemen; met dien verstande echter dat ook hier de letter van de wet niet altijd toegepast kan worden en de uitzonderingen met kennis van zaken moeten worden beoordeeld. Volgens mij is dan ook de beste beoordeeling van een beslag, en de hierboven beschreven moeilijkheid ondervangt men hiermede dan tevens, gelegen in het onmiddellijk nazien van het beslagen

paard in de smederij, dus vóór dat de hoeven gestopt zijn en met teer of hoefsmeer zijn bestreken. Zoo geschiedt het aan de Hoefsmidschool en zoo behoort het ook voor elken hoefsmid te geschieden. „Versch uit de oven” moet het werk aan den controleur worden aangeboden.

G. H.

DE ARTILLERIE-INRICHTING TE DELFT, IN ZOOVER
DEZE BIJ HET HOEFBESLAG
BETROKKEN IS.

De Artillerie-Inrichtingen zijn gevestigd in Delft en aan den Hembrug. Van eerstgenoemde plaats spreekt men meestal als van de Constructiewerkplaats. Hier zijn dan ook alle ambachten vereenigd en vervaardigt en herstelt men het rollend materiaal van het leger; tevens bevinden er zich de dépôts en stapelplaatsen voor andere legerbehoeften. De inrichting te Hembrug is hoofdzakelijk voor de bewapening; de geweermakerij is hier gevestigd en de herstelling van alle draagbare wapenen en kanonnen wordt hier uitgevoerd.

Voor het hoefbeslag in het leger is Delft de plaats waar de materialen worden opgelegd; het is de stapelplaats voor het staafijzer en van de machinale hoefijzers.

Wat het staafijzer betreft, zoo is hier steeds een ruime voorraad van aanwezig en zijn alle militaire hoefsmeden gerechtigd dit van daar te betrekken tegen prijzen welke maandelijks worden vastgesteld en te hunner kennis worden gebracht. Zij zijn niet gebonden het ijzer uit Delft te betrekken en kunnen dit ook in den vrijen handel aankopen; er is echter steeds een groote voorraad, zoodat de hoefsmeden nooit verlegen behoeven te zitten.

Ook de machinale ijzers worden uit Delft betrokken en dit is de eenige plaats vanwaar de militaire hoefsmid deze mag betrekken. Aankoop uit den vrijen handel of direct aan de fabriek is niet geoorloofd.

De legerijzers worden vervaardigd aan de hoefijzerfabriek Hippos te Dordrecht, volgens door een legercommissie (hoefbeslagcommissie) vastgestelde standmodellen.

Deze modellen worden vervaardigd in 13 tailles, zoodat bij mobilisatie voor elke grootte van paarden geschikte ijzers voorhanden zijn.

Wanneer de ijzers in Dordrecht zijn vervaardigd, worden zij naar Delft gezonden om aldaar gekeurd te worden.

Vroeger geschiedde deze keuring door hier en daar een bos te openen en enkele ijzers te bekijken. Door het groot aantal klachten van de hoefsmeden over de mindere deugdelijkheid van deze ijzers, kwam het gebruik vrijwel in discredit; daarom is men er toe overgegaan om alle ijzers stuk voor stuk te keuren. Het is mij altijd een raadsel hoe het kan voorkomen dat eenzelfde partij machinale hoefijzers zoo zeer uiteenloopt, — dat men naast zeer mooie exemplaren, waar als het ware geen aanmerking op te maken is, men ijzers ziet met zulke grove fouten dat zij als onbruikbaar moeten

worden terzijde gelegd. Als groote fouten worden b.v. veelal aangetroffen: ijzers met te smalle takken, waarbij de takeinden dun uitloopen en dus geen voldoende dracht aan de verzenen bieden, vervolgens ijzers waarbij de nagelgaten en vooral de toonnagelgaten te mager of te vet zijn aangebracht en verder is een veel voorkomende fout dat de lip veel te dun is en daardoor niet den minsten weerstand kan bieden. Van kleine fouten in ijzers, die door den smid gemakkelijk zijn te verhelpen, wordt bij het nazien geen notitie genomen; de keuring is bovenal practisch en beoogt om die ijzers, welke direct of na een kleine wijziging zijn te gebruiken, aan te nemen en de overige af te wijzen. De ijzers worden allen, onder toezicht van een der hulpinstructeurs van de hoefsmidschool, gekeurd door milicien-hoefsmeden of door de oudste leerlingen van de school. Worden zij goedgekeurd, dan wordt er een stempel met A. I. opgezet en worden ze ter aflevering opgelegd. De afgekeurde ijzers worden weer ingebost en naar Dordrecht teruggezonden, telkens nadat het benoodigde aantal van die taille is verkregen.

Behalve stafijzers en machinale hoefijzers kunnen de militaire hoefsmeden ook hun hoefnagels uit Delft betrekken; dit zijn de z.g. sleutel-hoefnagels, welke ook in den particulieren handel verkrijgbaar zijn en waarvan het gebruik volgens het reglement den hoefsmeden is voorgeschreven.

Behalve het stafijzer, de machinale hoefijzers en de hoefnagels, levert de inrichting te Delft ook de schroefkalkoenen voor het leger en de ijzeren plaatjes, die tegen het inballen van de sneeuw in gebruik zijn.

Beide worden aan de constructie-werkplaatsen vervaardigd en aan de Eskadrons en Batterijen afgeleverd op bestelling. De hoefsmid ontvangt deze dus niet zelf, doch ontvangt ze kosteloos door bemiddeling van den commandant. Het eenige voordeel dat het winterbeslag aan de hoefsmeden oplevert, is dat zij de schroefgaten aanbrengen en deze in rekening brengen; overigens worden de werkzaamheden, zooals b.v. van de plaatjes, die, wat het pasklaar maken der gaten betreft, zeer tijdroovend zijn, niet bezoldigd.

Ten slotte voorziet de Artillerie-Inrichting nog in het voorzien van enkele gereedschappen ten behoeve van het hoefbeslag.

Zoo ontvangt elke hoefsmid uit Delft éénmaal per jaar kosteloos twee tappen en twee boren en worden verder schroefslutels, tap- en veiligheidshefboomen verstrekt; wat de laatste betreft, deze ook in grooten getale aan de Eskadrons en Batterijen.

Het verband tusschen Delft en het hoefbeslag is dus gelegen in het aanmaken van materialen, ten dienste van het beslag, en in het geregeld op aanvraag verstrekken van deze materialen, terwijl verder een reserve voorraad in dépôt wordt gehouden, hoofdzakelijk van stafijzer, van machinale ijzers, van hoefnagels, kalkoenen en plaatjes.

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Met belangstelling las ik in „De Hoefsmid” van 15 Januari j.l. den oproep van den Heer Koelman, om zooveel mogelijk gebruik te maken

van dit blad, om daarin een of ander stuk, of wel vragen betreffende het hoefsmidsvak te doen opnemen.

Ook ik zal zulks toejuichen en trachten mijn aandeel daartoe bij te dragen, doch vooropgesteld moge worden, dat het onderteekenen met vollen naam en volledig adres, voor een militairen hoefsmid onoverkomelijke bezwaren zal medebrengen.

Want al bespreken wij geen plaatselijke of politieke toestanden, de militaire hoefsmid heeft nog met een andere groote factor rekening te houden, n.l. met zijn militaire Chefs.

Om echter te voorkomen dat de daarvoor bestaande vrees oorzaak zou zijn, dat van militaire zijde ook niet kon worden getoond, wat hunnerzijds van belang wordt geacht, wil ik aantonen, dat het verzoek, om alles te onderteekenen, voor militaire hoefsmiden geen aanbeveling verdient.

De personen, die m.i. alléén met het toezicht en controle van het hoefbeslag moesten worden belast, zijn de militaire paardenartsen en die paardenartsen zullen, als deskundigen, in den regel met de inzichten der militaire hoefsmiden accoord gaan. Het korps militaire hoefsmiden ondervindt gestadig den meest mogelijken steun en medewerking van die deskundigen, dus van die zijde zou men niet op bezwaren stuiten, doch in het leger meent haast iedere Chef, ten aanzien van het hoefbeslag deskundige te zijn. In hoofdzaak ontleenen die Chefs dat recht aan onze verouderde voorschriften.

De eskadrons- en batterij-commandanten zijn verantwoordelijk voor het hoefbeslag van de Rijkspaarden van hun onderdeel en, uit hoofde daarvan, komt de hoefsmid onophoudelijk in botsing met de zienswijze van zijn Chef.

Die commandanten laten vaak een groot deel van die verantwoordelijkheid en van dat toezicht over aan de bij het onderdeel ingedeelde luitnants en opperwachtmeesters-instructeur, die er allicht geen beter oordeel over kunnen vellen dan de Chefs, zoodat de hoefsmid gewoonlijk met de inzichten en opvattingen van 5 of 6 personen heeft rekening te houden. Verschil van meening, ja zelfs berisping en straf voor goed werk is dan ook voor den militairen hoefsmid geen zeldzaamheid.

Wil nu zoo'n hoefsmid door middel van een vraag of ingezonden stuk zoo'n twistpunt eens omschrijven om daardoor van bevoegde zijde te vernemen of hij al dan geen gelijk heeft, dan zal iedereen, die in het leger heeft gediend, het met mij eens zijn, dat hij verstandig doet, niet zijn naam daaronder te vermelden.

De redactie kent dien naam, die waarborg is mijns inziens voldoende. Bovendien blijkt uit zoodanige bijdragen, dat hetgeen besproken wordt, herkomstig is van een „militair hoefsmid”, zoodat wij als regel goed zullen doen onze bijdragen niet te onderteekenen doch met een begeleidend schrijven de Redactie aanbieden.

Indien de Redactie zich met het vorenstaande kan vereenigen, hoop ik dat ook de heeren Koelman c.s. ons standpunt zullen willen billijken, zoodat de aldus verkregen samenwerking zeer vruchtdragend kan worden.

Een militair hoefsmid.

Wij hebben geen bezwaar tegen de plaatsing van ingezonden stukken, die niet zijn onderteekend door iemand's vollen naam, indien de inhoud dier stukken van zakelijken aard en behoorlijk van toon is.

Daarmede gelieve een ieder inzender rekening te houden. Dan kunnen juist door openhartige, zakelijke besprekingen verkeerde toestanden tot opheffing of verbetering worden gebracht, waartoe „De Hoefsmid” gaarne zooveel mogelijk ruimte en medewerking wil verleenen.

— — —
R e d.

SNEEUWBESLAG MET KURKEN ZOLEN.

De in de laatste aflevering geplaatste stukken van Dr. v. Dorssen en van Kapitein v. d. Wall Bake geven oogenschijnlijk den indruk dat zij tot geheel verschillende conclusies komen, inzake het gebruik van stroomatjes tegen het inballen van sneeuw.

Voor een goede toepassing van stroomatjes moeten echter de ijzers zoodanig vervaardigd zijn als de Kapitein v. d. Wall Bake dit aangeeft, n.l. de matjes moeten worden vastgehouden door het ijzer en zij moeten de zoolvlakte van den hoof gelijkelijk afsluiten. Dit is zeer goed aan te brengen bij een enkel Officerspaard doch voor een troepenafdeeling kan men toch moeilijk zonder voorschriften dergelijke afwijkingen aan de ijzers gaan aanbrengen, terwijl bovendien de machinale ijzers ook in dien afwijkenden vorm zouden moeten worden vervaardigd. Neemt men echter aan dat de betreffende autoriteiten hiertoe besluiten willen, dan zou het m.i. verre de voorkeur genieten om, in plaats van stroomatjes, kurk te gaan toepassen. Een kurkbeslag brengt groote voordeelen mede, en is niet alleen een goed winterbeslag, doch ook een zeer doelmatig beslag voor paarden die veel op harde wegen worden gebruikt. Als winterbeslag heeft het echter ontegenzeggelijk groote voordeelen boven stroo en wel doordat het kan worden aangebracht bij het beslag zelf en steeds onder kan blijven liggen, zonder eenige schade te berokkenen. Een paard, met kurkzolen beslagen, is dus zonder nadere voorbereiding altijd op sneeuwbeslag. De zolen zijn resistent, gaan het inballen van sneeuw en het uitglijden op gladde straten tegen en bij goed inwrijven van de zoolvlakte van den hoof met teer, kunnen zij zonder bezwaar tot aan het volgend blijven liggen. Voert men in de wintermaanden dit kurkbeslag in, dan heeft men slechts kalkoenen in te draaien om bij sneeuw en ijs te kunnen uitrukken en heeft men het tijdroovende van het pasklaar maken en aanbrengen van de plaatjes uitgewonnen.

Voor de juiste toepassing van dit kurkbeslag zie men jaargang 1916 blz. 15 en 16.

G. H.

VERHEFFING VAN HET HOEFSMIDVAK.

Het deed mij veel genoegen een stukje op mijn ingezonden stuk in de Februari-aflevering geplaatst te zien en nog wel van een plaatsgenoot. Ook deze geachte inzender geeft hierin eenige nuttige wenken.

Wat echter het verenigingsleven der afdeeling Alkmaar betreft, vond ik hier minder op zijn plaats. De afd. Alkmaar toch werkt heel aardig, moge-

lijk niet volgens de gedachten van den heer Koopman, die echter geen lid is, dus buitenstaander is en waarschijnlijk zijn inlichtingen bij een zelf niets presteerend lid heeft ingewonnen, want iemand, die eenigszins met de leiding van het vereenigingsleven bekend is (en vooral onder de smeden) weet heel goed dat men de boog niet te strak mag spannen, om deze niet te laten knappen, want de minste kink in de kabel doet het ergste vreezen, daar er o zoo weinig leden zijn, dat echte vereenigingsmensen zijn, zulke waar op gebouwd kan worden en die steeds medewerken tot den bloei hunner vereeniging. Velen hebben een groot woord in en buiten de vergadering doch meestal daar buiten, en liefst om het een of ander ofwel alle bestuursleden te verwijten, dat zij niet actief genoeg zijn, doch zelf presteeren zij niets als dwarsboomerij en terughoudendheid in alle opzichten, welke niet leiden tot verheffing van het smidsbedrijf.

Daar ik onder mijn collega's hier in Alkmaar de eenigste abonné ben op „De Hoefsmid” en door mij aan de Ambachtsschool een exemplaar ter inzage is gegeven en dee'z daarop ook abonné is geworden, zoo voel ik de opmerking inzake de afd. Alkmaar wel eenigszins aan mijn adres gericht, daar immers niemand der andere leden hiervan notitie kan nemen. Wat echter de opmerking betreft, zal een ieder, die mijn persoon in het vereenigingsleven kent, zoowel als Secretaris der Afd. Alkmaar, dan wel als Secr. der Combinatie Noord-Holland wel inzien, dat ze voor mijn adres niet bestemd is. Ik hoop echter dat deze wenk een nuttig effect mag hebben op alle zwakke leden van andere afdeelingen.

Naar aanleiding wat de heer Koopman aangeeft, nl. dat de leiding zijns inziens niet in handen van den praticus thuis behoort, moet ik eerlijk bekenen dat ik hier lijnrecht tegenover sta, daar toch tegenover practisch immers theoretisch staat. Wat het ambachtschool-onderwijs aangaat, is dit sterk gebaseerd op de theoretische lessen, wat zeer nuttig is, doch door zeer velen niet wordt ingezien en daardoor ook dikwijls bestreden wordt.

Een ambachtschool echter levert bij het eindexamen slechts *aankomende* smeden, doch een hoefsmidscursus moet bekwame vaklieden in het hoefbeslag afleveren, — vaklui die niet alleen zichzelf kunnen redden in alle voorkomende gevallen, doch ook tot voorbeeld moeten zijn voor anderen die nog geen hoefsmidscursus gevolgd hebben.

Een hoefsmidscursus behoort juist in handen van den praticus thuis en liefst van een die ervaring heeft, die jaren lang zijn ondervinding heeft opgedaan in de practijk. Wat geeft de theorie voor den hoefsmid als hij de practijk niet kent? Toch immers niets, niet waar? en tegenovergesteld geeft het dagelijksch leven het antwoord, daar er toch zeer vele hoefsmiden hun vak uitoefenen, zonder ooit de minste theorie gehad te hebben. Hieruit zal ieder hoefsmid zijn nut kunnen trekken door mede te werken om de leiding der hoefsmidscursussen in handen van den praticus te zien.

Tevens viel het mij vreemd op, het stuk onderteekend te zien door M. Koopman, leeraar A. B. S. en als leider van den hoefsmidscursus, daar het mij geheel onbekend was, dat hier in Alkmaar een cursus in hoefbeslag werd gegeven, te meer nog daar juist in die dagen aan het Bestuur der Afd. Alkmaar v/d. B. S. P. N. is opgedragen, de eerste stappen te doen tot

oprichting van een hoefbeslagcursus, waaruit blijkt dat ook de overige leden eveneens niets dienaangaande bekend was.

Hopende dat spoedig in Alkmaar een hoefsmidscursus zal worden gegeven, doch in handen van een practicus, in het bezit van veel ervaring in het hoefsmidsvak; tevens dat er nog vele stukjes in „De Hoefsmid” zullen geplaatst worden tot verheffing van dit vak, teeken ik, onder beleefde dankzegging voor de verleende plaatsruimte,

Alkmaar,

Th. A. Koelman Nz.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Dat **vernagelen** soms ernstige gevolgen kan hebben heeft dezer dagen een eigenaar van een stamboekmerrie in Zuid-Holland ondervonden. Hij schrijft dat de smid bij het beslaan met een nagel even het „leven” heeft geraakt, waarna klem is opgetreden en den dood der merrie tot gevolg had.

— **Slecht beslag.** Zeer waarschijnlijk ten gevolge van de hooge beslagprijzen komt het verzuim in zake beslagvernieuwing heel veel voor. Wanneer men het oog laat gaan over de paarden, die langs den weg hun arbeid verrichten, dan moet het een ieder duidelijk zijn dat hier groote tekortkomingen aan de dieren worden gepleegd. Het nadeel, dat dit aan de eigenaren dier paarden berokkent, wordt niet altijd direct door dezen gevoeld; zijn de hoeven door voortdurend nalatig beslag ten slotte zoo slecht geworden dat de eigenaar de schade ondervindt, dan moet de hoefsmid optreden als de redder in nood.

Het hoefbeslag moet ten deele beschouwd worden als te behooren tot de hygiëne van het paard en verwaarloozing en groote nalatigheid in deze zijn zeker niet minder erg te veroordeelen dan b.v. een tekortkoming in de huidverpleging, waarbij huidziekten optreden.

In dit laatste geval treedt de politie op, alsmede de als onbezoldigd rijksveldwachter aangestelde ambtenaren van de dierenbescherming; zij verbaliseeren den eigenaren en dwingen dezen daarmede een betere verzorging van hunne dieren af. M.i. moest dit toezicht zich ook meer uitstrekken tot het hoefbeslag en vele gevallen van dierenmishandeling door onvoldoend hoefbeslag zouden aldus kunnen worden tegengegaan. Ook de hoefsmiden zouden, door in zulke gevallen extra tarieven te eischen, den eigenaren kunnen dwingen hunne paarden meer geregeld op beslag te sturen; ten slotte zouden toch *en* het paard *en* de eigenaar hier slechts voordeel van ondervinden, terwijl veel aanstootelijks zou vermeden worden. Vooral door venters met kleine bedrijfsparden wordt veel in deze gezondigd, doch noodig is dit m.i. in geen deele, daar toch, wanneer door duurder hoefbeslag de bedrijfskosten stijgen, hiermede ook een prijsstijging van de waren gepaard zal gaan.

G. H.

(Met alle waardeering voor de goede bedoeling van onzen geachten medewerker, lijkt het ons uit een practisch oogpunt uiterst moeilijk om bruikbare politiebepalingen voor het verkrijgen van doeltreffend en tijdig vernieuwd hoefbeslag in het leven te roepen.

Het eenige gezonde en voortdurend gunstiger werkende middel is o.i. te zoeken in voorlichting, eenerzijds bij de opleiding der aanstaande hoefsmeden en anderzijds wat de paardeneigenaren, -houders en -verzorgers betreft, die moeten leeren inzien dat onvoldoende verpleging, waartoe ook onvoldoend hoefbeslag behoort, hun zelf schade berokkent. R e d.

— **Noord-Holland.** Ten behoeve van den cursus in hoefbeslag, te houden, vanwege de Afdeling Haarlem der Holl. Mpij. van Landbouw, is voor het loopende jaar door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw een subsidie van f 200 toegestaan.

— De Maart-afl. van „**Der Hufschmied**” bevat een artikel van Prof. Dr. Lungwitz over „zool-klemhoef” met de opmerking dat een werkelijke „zool-klemhoef” hoogstzelden voorkomt.

Het aantal hoefsmidsleerlingen is in Duitschland thans al zeer gering. Als voorbeeld is te noemen de provincie Brandenburg waar 7 leersmederijen onder toezicht van de landbouwmaatschappij zijn en waarvan slechts twee het voorrecht hebben thans leerlingen te bezitten.

— **IJzer, staal en kolen.** Hieromtrent is o.a. het volgende bekend:

De uitvoerende commissie van de N. O. T. deelt mee, dat, blijkens bericht van den Amerikaanschen handelsattaché, ijzer en staal en daaruit vervaardigde producten (met uitzondering van sneldraistaal) N. O. T.-vrij uit de Vereenigde Staten hier te lande kan worden aangevoerd,

— De Minister van landbouw, nijverheid en handel heeft met ingang van 19 Febr. j.l. ingetrokken de in een beschikking van 23 Januari 1919 vastgestelde maximumprijzen voor handelsmaterialen in ijzer en staal, zoowel oud als nieuw.

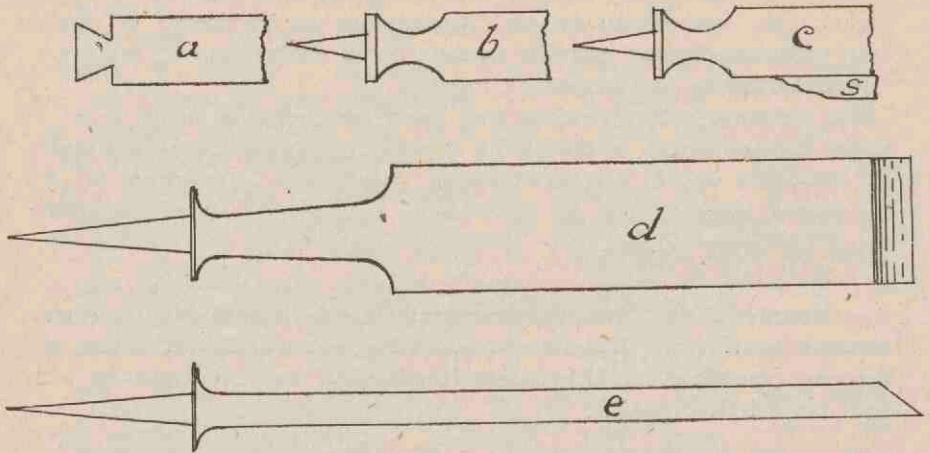
— De Vereeniging van schroevenfabrikanten en de Vereeniging van Duitsche fabrikanten van klinknagels hebben begin dezer maand de verkoopprijzen voor schroeven en klinknagels door eene nieuwe verhooging van den duurtebjijslag met gemiddeld 30 à 40 pct. verhoogd. Die verhooging, die onmiddellijk ingaat en ook geldt voor alle nog niet gespecificeerde zaken, wordt gemotiveerd door de stijging van de prijzen van staafijzer en van andere grondstoffen.

— Het Rijsch Westfaalsche Kolensyndicaat heeft besloten de prijzen voor Maart onveranderd te laten. (N. R. C.).

Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag.

GEREEDSCHAPPEN.

Met het oog op de hooge prijzen, welke tegenwoordig voor gereedschappen moeten worden betaald, wordt hier eene beschrijving gegeven van de fabricatie van een steekbeitel. Het spreekt vanzelf dat ook andere modellen,

zooals hakbeitels, schaafbeitels enz. op dezelfde wijze kunnen worden vervaardigd, en dat alleen het verschil in vorm hierbij maar eene rol speelt.

Op den voorgrond moeten wij plaatsen om voor gereedschap steeds best materiaal te gebruiken, daar de kosten hiervan geen gewicht in de schaal leggen, en wij bij het bezigen van slecht ijzer of staal onzen arbeid vrijwel als verloren kunnen beschouwen.

Hoewel menige smid zal denken dat dit gereedschap goedkoper en beter uit de magazijnen betrokken kan worden, zal hem toch bij eenig overleg blijken, dat vooral in dezen tijd hiermede nog wel eenig succes is te behalen, en vooral dan wanneer hij met sympathie zich op dit werk toelegt, zal het hem spoedig blijken dat vooral door het maken van *goed* gereedschap, een enorme reputatie verkregen wordt.

In de figuur hebben wij de werkwijze van een dergelijk gereedschap zoo nauwkeurig mogelijk trachten weer te geven. Ook hierbij geldt de eisch dat het aan te wenden materiaal van goede kwaliteit is, en het zal blijken dat dit geen hooge onkosten met zich brengt, daar het benoodigde materiaal zich tot zeer kleine stukjes bepaalt.

Het verdient aanbeveling het ijzer zoo te kiezen of te smeden, dat de doorsnede een kwadraat vormt, hetgeen direct de borst der arend goed aanpast. Men neemt nu een klein gedeelte in met den zethamer (zie *a*), waarachter direct met den vulder op den hoorn van het aanbeeld het ijzer hol uitgewerkt wordt (zie *b*). Ook kan tegelijkertijd de arend hierbij puntig uitgesmeed worden, doch practischer is het wanneer dit geschiedt als de beitel geheel gesmeed is. Wanneer nu deze arend is afgesmeed, hakt men het stuk ijzer op de vereischte lengte af, en smeedt een stukje goed laschaar staal wigvormig uit, hetgeen op het ijzer wordt gelascht. Dit laatste is vooral met veel accuratesse uit te voeren, daar het staal bij de verhitting niet beschermd wordt, en dus spoedig verbrandt. De uitvoering zien wij in fig. C, waar het staal met S is aangegeven.

Na deze bewerking, die wel de voornaamste mag heeten, wordt de beitel in den vereischten vorm uitgesmeed (zie de figuren *d* en *e*), waarna hij wordt

afgewerkt aan de bank of amarilsteen en is daarna gereed om gehard te worden.

Dit laatste is vooral door routine goed en gemakkelijk te doen. Het spreekt vanzelf dat bij de plotselinge afkoeling de staalzijde van den beitel geheel anders werkt als het ijzer, zoodat deze naar het ijzer hol trekt. Dit is nu het beste te voorkomen doordat men den beitel vóór de harding iets buigt in tegenovergestelde richting. Hiervoor is echter geen maat vast te stellen en zal de ondervinding blijken de beste leermeesteres te zijn.

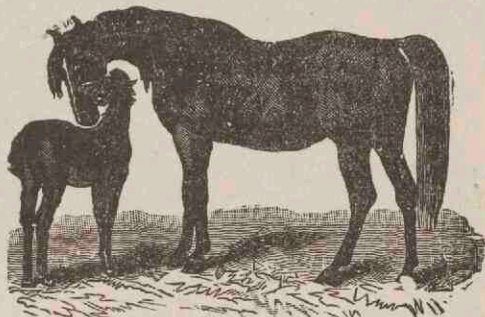
F. J. M.

ADVERTENTIËN.

Gemakkelijke bijverdiensite voor Hoefsmeden

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van

den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis f 5.— per jaar, f 1.25 per kwartaal, plus een tijdelijke crisistoelag van 3 cent per nummer; waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan provisie worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

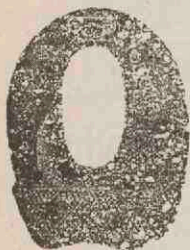
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

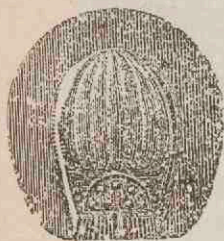
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc.
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

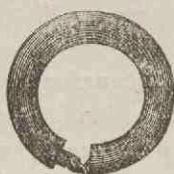
Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradig.

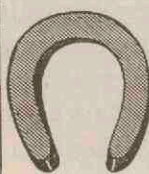

**Strijkringen
met riempje**

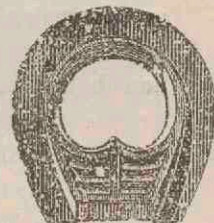
Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad* en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

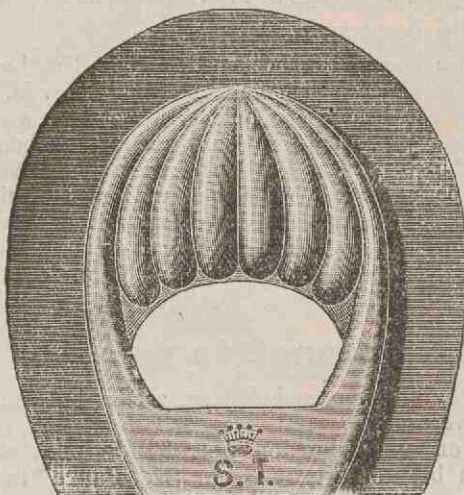
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

Zieke Voeten

voorkomt en geneest men het best met **walpole rubber hoefzolen**. Zij hebben een stalen plaat, waardoor een onveranderlijk draagvlak gevormd wordt, zoodat de zool nooit in den voet gedrukt of deze verwond kan worden. De rubber breekt den schok en voorkomt slippen en vallen op gladde bestratingen, als hout, asphalt e. d. De stalen plaat maakt het slap worden of afbreken van de zolen onmogelijk; zij gaan veel langer mede dan andere zolen en zijn dus het voordeeligst in het gebruik.

WALPOLE HOEFZOLEN

zijn verkrijgbaar in 13 grootten, en 2 verschillende modellen. Volledige prijscurant van zolen, nagels, raspen enz. wordt U op aanvraag franco toegezonden door

Lambert & Company,
Leuvehaven 66, Rotterdam.

INHOUD.

Het Instituut van militaire hoefsmeden enz. — Over premiekeuringen en hoefbeslag. — Een Rijksdiploma als Hoefsmid. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Ingekomen boekwerken. — Advertentiën.

HET INSTITUUT VAN MILITAIRE HOEFSMEDEN EN DE HIER-
VOOR TE VERWACHTEN GEVOLGEN BIJ EEN EVENTUEELE
INKRIMPING VAN HET LEGER,

door

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

Gaan wij allereerst de sterkte na van het corps hoefsmeden in het leger, dan zien wij dat bij elk escadron der cavalerie twee hoefsmeden zijn ingedeeld en bij elke batterij der bereden artillerie één.

Toen in Augustus 1914 de algemeene mobilisatie gelast werd en het veldleger op oorlogsterkte kwam, had dit tot noodzakelijk gevolg dat het aantal hoefsmeden enorm moest worden uitgebreid. Bij de cavalerie was dit niet zoozeer het geval, daar dit wapen niet voor merkbare uitbreiding vatbaar bleek, uit gebrek aan rijpaarden. Bij dit wapen werden de paarden, die voor aanvulling zouden hebben moeten dienen, vervangen door rijwielen en zoo ontstonden er vele escadrons militaire wielrijders. De aanwezige paarden in de Depots werden gebruikt om de veld-escadrons op sterkte te brengen en ze geregeld aan te vullen. Bij het wapen der cavalerie onderging dus het getal hoefsmeden geen merkbare wijziging. De 4 regimenten, elk van 4 escadrons, beschikten over 4×8 of 32 hoefsmeden; behalve deze waren er nog 8 hoefsmeden werkzaam bij het escadron ordonnansen, bij de depots Huzaren, bij het Remontedepot en bij de opleiding aan de Hoefsmidschool, zoodat er totaal 40 hoefsmeden bij dit wapen waren geplaatst en ook bij mobilisatie werkzaam bleven.

Anders ging het bij de Bereden Artillerie. Hier werd de vredessterkte van de batterijen op oorlogsterkte gebracht en van elke Batterij een dubbel-batterij gemaakt. Bovendien onderging elk Regiment een uitbreiding, doordat er een 4e afdeeling bij werd opgericht en dus twee dubbel-batterijen sterker werd.

Vóór de mobilisatie waren bij elke afdeeling Veldartillerie, bestaande uit twee batterijen, twee hoefsmeden werkzaam, per regiment dus zes; hierbij kwam dan nog een hoefsmid voor den trein en één voor het Depot, en maakte dit totaal 8 per regiment. De 4 regimenten Veldartillerie tezamen beschikten dus over 32 hoefsmeden. Telt men hierbij nu nog op de hoefsmeden der Rijdende Artillerie, die der Houwitser-afdeelingen en die welke werkzaam waren aan de Hoefsmidschool, dan komt men aan een totaal voor dit wapen van ± 40 .

In het geheel waren dus ± 80 actieve hoefsmeden in het leger werkzaam. De vermeerdering van het aantal hoefsmeden uitsluitend voor de bereden artillerie bedraagt alleen al door het vormen van de genoemde dubbelbatterijen, het dubbele aantal van het vermelde cijfer. Hierbij komen nu vooreerst de Divisie gevechtstreinen, bestaande uit Artillerie-munitietrein infanterie-munitietrein, verbandplaats-afdeeling en hospitaal-afdeeling, welke bij elk der 4 divisies zijn ingedeeld. Bij elk dezer onderafdeelingen behooren een of meer hoefsmeden en bovendien één voor elken staf der divisie.

Vervolgens komen aan de beurt de telegraaf-afdeelingen, de lichtparken enz., dus de bereden onderdeelen van het wapen der Genie; dan de Vestingartillerie, met zijne afdeelingen aanspanbaar geschut, de zware houwitzer-afdeelingen en ten slotte de Regimenten Infanterie, elk met zijne officierspaarden, bagage- en fourageerpaarden. En dit heeft men evenzoo bij de Landweerafdeelingen.

Schat men dat het totaal aantal paarden \pm 20000 bedroeg, dan kan men ongeveer rekenen op 350 hoefsmeden voor de verzorging van de hoeven en van het beslag. Waar kwam nu plotseling dit groote aantal benoodigde hoefsmeden vandaan? Het antwoord hierop luidt: van de militia! Jaarlijks werden van de dienstplichtige miliciens opgeleid 14 miliciens der Infanterie, 4 der Cavalerie en 14 der Bereden Artillerie, alzo 32 per jaar. Deze opgeleide en gediplomeerde miliciens waren bestemd om bij eventuele mobilisatie dienst te doen en werden dan ook dadelijk als hoefsmid werkzaam gesteld. Toch kon de vordering van nieuwe paarden en de indeeling dezer gevorderde paarden niet wachten totdat deze milicien-hoefsmeden op hunne bestemming waren aangekomen en zoo kwam dan ook in de eerste mobilisatie-dagen al het werk neer op de hoefsmeden van het actieve leger. Deze hebben toen ongelooflijk hard gewerkt, zij hebben hun heele persoon gedurende dagen en nachten gegeven en bijna zonder rusten doorgewerkt totdat al het aangekochte nieuwe materiaal was nagezien en, waar noodig, op nieuw beslag gezet. Dat waren dagen waarin een hoefsmid kon toonen wat hij waard was, waarin gewerkt moest worden, omdat geen uitstel mogelijk was en zoo heeft dan ook het corps hoefsmeden zijn niet geringe aandeel gehad in het zoo gunstig verloop der mobilisatie, welk succes ook in het buitenland zoo geroemd werd. Een eeresalut worde hier nogmaals gebracht aan deze stoere werkers van de eerste dagen van Augustus 1914, voor hunne kranige prestaties in die dagen, voor hunnen reuzenarbeid, met vaderlandsliefde en plichtsbefes, toen aan het leger gegeven.

Behalve de gediplomeerde hoefsmeden van de militia werden enkel hoefsmeden aangesteld welke met goed gevolg een proef van bekwaamheid hadden afgelegd aan de Hoefsmidschool. Veelal waren dit dienstplichtige jongelui, welke in den burgerstand een cursus in hoefbeslag hadden gevolgd; soms bleken zij dadelijk geschikt om zelfstandig werkzaam te kunnen zijn; in andere gevallen werd eerst een korter of langer verblijf aan de school noodig geacht.

Het spreekt van zelf dat bij een zoo groot corps, als nu het instituut van hoefsmeden betrof, veel mutaties voorkwamen. Vooral werd dit het geval toen in het latere stadium der mobilisatie eerst de zakenverloven werden ingesteld en ten slotte de oudste lichten in de gelegenheid kwamen met klein verlof te gaan.

Om nu deze gaten te stoppen moesten dus steeds nieuwe hoefsmeden worden gevormd en de hoefsmidschool is dan ook tijdens de jaren '15, '16, '17 en '18 een ware fabriek geweest, waar als het ware de leerlingen „klaargestoomd” werden. Gelukkig was de uitbreiding van de gebouwen in dien tijd tot stand gekomen en was het mogelijk voortdurend 55 leer-

lingen tegelijk op te leiden. Aan materiaal was daarvoor geen gebrek, paarden en doode hoeven waren er in overvloed en aangezien zich voor elken cursus een groot aantal aspiranten opgaf, was men steeds in de gelegenheid de beste uit te zoeken en maakte dit het mogelijk om met een opleiding van zes maanden te kunnen volstaan. De namen der geslaagden aan deze cursussen zijn geregeld in „De Hoefsmid” vermeld en een niet onbelangrijk aantal gediplomeerde hoefsmeden in Nederland heeft dit diploma dan ook feitelijk te danken aan den wereldoorlog en de daardoor voor ons land noodzakelijke mobilisatie.

Er is in deze jaren zeer hard gewerkt aan de hoefsmidschool en met onverflauwd ijver legden de instructeurs er zich bij elken nieuwen cursus op toe om hunne leerlingen tot goede vaklieden te vormen.

Door de geleidelijke demobilisatie, die dezen winter is uitgevoerd, is zoo langzamerhand de vredessterkte van de paarden weer bereikt en zijn alleen de beroepshoefsmeden overgebleven. Er zijn er meer dan voorheen, door de uitbreiding van de Bereden Artillerie; daartegenover staat dat de bereden mitrailleur-afdeelingen in de mobilisatie zijn opgeheven en hiermede dus 4 plaatsen voor de hoefsmeden verloren gingen.

Wat heeft ons nu de mobilisatie geleerd? Zeer veel en onder dit zeer vele wil ik als een enkel punt vermelden dat het aantal beschikbare hoefsmeden niet groot genoeg was. Men moet bovendien nog rekening houden met de voornaamste factor dat er geen oorlogstoestand is ingetreden en dat er dus uit dezen hoofde geen verliezen aan personeel zijn geleden. Wil men dus paraat blijven, d.w.z. wil men voor een eventueele mobilisatie en mogelijken oorlog voorbereid zijn, dan dient de opleiding van reserve-hoefsmeden *zeer sterk* te worden uitgebreid. Men moet het er toch niet op aan laten komen om dit aantal aan te vullen door opleiding tijdens de mobilisatie, daar toch de gelegenheid, zooals die zich bij dezen oorlog heeft voorgedaan, zich hoogstwaarschijnlijk wel nooit meer herhalen zal. Men moet de opleiding als zoodanig bestendigen en ook de opleidingstijd van zes maanden handhaven, doch in plaats van $2 \times$'s jaars, zal men $4 \times$'s jaars een cursus beginnen, dus elke 3 maanden.

Het dubbele aantal miliciens zal dan jaarlijks worden gevormd. Hoewel het ontegenzeggelijk een voordeel is voor den milicien om in zijn diensttijd een vakopleiding te krijgen, en dit ook voor de burgerij van veel voordeel is, zoo zal het toch gewenscht zijn dat of van het Ministerie van Oorlog of van dat van Landbouw, N. en H. uitgaande, een premie wordt gesteld op het behalen van het diploma. Alsdan, en mede door een toelage te verleenen tijdens den opleidingstijd, zal men zich van het aantal en van de goede aspiranten kunnen verzekeren.

* * *

Alvorens over te gaan tot maatregelen als hierboven aangegeven, zal men dienen af te wachten wat beslist wordt omtrent den volkerenbond en de daarmede gepaard gaande gedeeltelijke ontwapening.

Mocht werkelijk worden overgegaan tot een zeer sterke vermindering van de legers, dan zal het militie-leger hoogstwaarschijnlijk verdwijnen en al den aanleve van dien, in dit geval dus ook de opleiding van miliciens tot

hoefsmid. In elk geval zal echter een kleine kern blijven bestaan in den vorm van een staand leger, en dit zal dan vermoedelijk bestaan uit enkele regimenten cavalerie en een weinig veld-artillerie, benevens een sterke uitbreiding van het corps maréchaussee. Deze gedachtengang volgende zou het aantal hoefsmiden bij de cavalerie waarschijnlijk weinig verminderen, daar toch 4 Regimenten cavalerie niet beschouwd kunnen worden als de kern vormende van een groot leger en men voor mogelijke binnenlandsche twisten en onlusten wel over een eenigszins flinke macht ruitery zal willen blijven beschikken.

Iets anders is het echter met de artillerie gesteld; voor deze zal de bestendigheid in veel mindere mate gelden en hier zoude dus veel beperkt kunnen worden en dus vele hoefsmiden overcompleet kunnen geraken. Waar echter uitbreiding van het corps maréchaussee zal plaats hebben, vooral van bereden maréchaussee, zal men de vrijgekomen hoefsmiden der Artillerie hier grootdeels kunnen plaatsen, daar toch de hoefsmiden der Maréchaussee als regel minder paarden in beslag hebben dan hunne collega's bij de andere wapens.

Hoewel het heel moeilijk is om zonder eenige gegevens en wanneer alles nog in de lucht hangt, een toekomstbeeld te beschrijven, zoo lijkt het mij toch toe dat het corps hoefsmiden weinig in zijn bestaan bedreigd wordt en bij legerinkrimping niet in de knel behoeft te komen. Blijft het beroepskader dus bestaan, dan zal ook de opleiding hiervoor in dezelfde banen kunnen worden geleid als tot heden het geval was en zal het tevens mogelijk zijn om de eventueel vrijgekomen ruimte, door het ontbreken van milicienleerlingen, practisch bruikbaar te maken en de Militaire Hoefsmidschool open te stellen voor een grooter aantal burgerleerlingen dan thans mogelijk is.

Indien het leger als het ware wordt omgevormd in een politieleger, zal dit ook wel van invloed zijn op de positie van den hoefsmid. Vele van de klachten die in het tegenwoordig corps geuit worden, kunnen dan worden ondervangen en de werkring van den militairen hoefsmid zal meer een burger-karakter kunnen dragen. Uitrukkende diensten zullen weinig of niet gevorderd en militaire kleeding zeer beperkt gedragen behoeven te worden. De rangkwestie, die in den laatsten tijd de gemoederen zoo zeer in beweging brengt, zal dan ook ondergeschikt worden en alleen een goede regeling van loonen, pensioenen en arbeidsomstandigheden (hygiënisch ingerichte smederijen o.a.) zal dan aan de orde zijn.

Vele vraagstukken zullen zich dan ongetwijfeld nog voordoen, o.m. de controle op het hoefbeslag. Er wordt door vele hoefsmiden nog altijd bitter geklaagd dat de controle op hunne werkzaamheden wordt uitgeoefend door een volgens hen niet deskundigen militairen chef. De reden dat deze controle in handen is van den resp. Escadrons- en Batterij-Ct. is gelegen in een desbetreffende bepaling van den inwendigen dienst dier wapens, welke vermeldt dat deze commandanten verantwoordelijk zijn voor het beslag van hun onderhoorig commando. Wanneer nu het leger een politieleger mocht worden, zou deze bepaling in zooverre kunnen worden gewijzigd, dat de commandant aan een deskundige het toezicht op de werkzaamheden van den hoefsmid opdraagt en diens adviezen inwint bij de beoordeeling van den hoefsmid.

Tot heden lijkt mij een controle op het hoefbeslag nog altijd noodzakelijk en zal men deze ook in de toekomst moeten behouden. Voor een hoefsmid, die door een ter zake kundige wordt gecontroleerd, is dit geen grievende behandeling en het is zeer zeker het recht en het belang van den werkgever, in dit geval het legerbestuur, om deze controle goed te doen uitvoeren.

Tijdens de mobilisatie is mij ontelbare malen gebleken, dat de controle op het hoefbeslag hoog noodig is, n.l. dat bij gemis hiervan de hoefsmid in zijn werk gaat verslappen en ten slotte meer aan zijn portemonnaie dan aan de paarden denkt. Van leerlingen, die ik als zeer goed hoefsmid had zien vertrekken, kwam mij later herhaalde malen werk onder de oogen dat beneden peil was. Door gebrek aan controle was plichtsverzaking opgetreden; gemakzucht had de energie vervangen, zeer ten nadeele van den betrokkene en niet minder van den Staat.

Hoewel het legerbestuur momenteel geen verandering heeft willen brengen in de controle op het hoefbeslag, zoo is het daarom toch zeer goed mogelijk dat bij veranderde toestanden ook veranderde inzichten zullen gelden.

OVER PREMIEKEURINGEN EN HOEFBESLAG.

Tegen den dag waarop in streken, waar de paardenfokkerij van beteekenis is, de premiekeuring gehouden wordt, is het meer dan gewoon druk in de werkplaatsen van enkele hoefsmiden; hoe hooger het standpunt waarop de fokkerij staat, hoe drukker het in dien tijd bij den smid is. Men zou kunnen beweren en de stelling verdedigen dat uit de bedrijvigheid, welke in die dagen in de smidse heerscht, te concludeeren valt hoe het met de paardenfokkerij in de buurt is gesteld. En geen wonder! Ieder, die met zijn paarden om de premiën wenschte mede te dingen, zal natuurlijk trachten zijn fokdieren er zoo voordeelig mogelijk te doen uitzien. Dit is alleszins begrijpelijk, het gaat er immers om, zij 't ook in gelukkige harmonie en vriendschap, anderen den loef af te steken, een paard voor te brengen dat boven andere uitmunt; daarvoor wordt het dier toilet gemaakt, worden, terwijl het geheele paard terdege wordt geborsteld, manen en staartharen netjes uitgekamd en de manen menigmaal, om een goeden fraaien halsvorm meer te doen uitkomen, ingevlochten. Wie het goed wil doen, zal ook nimmer nalaten oogen en neusgaten wat uit te sponsen en vuil en huidsmeer te verwijderen van andere plaatsen waar zij zich hebben kunnen verzamelen. Tegen al deze handelingen valt niets te zeggen; ze dienen integendeel door het belangstellende publiek te worden gewaardeerd, ze vestigen bij den beschouwer den indruk van netheid en laten toch het paard zien zooals het in werkelijkheid is.

Het ligt voor de hand dat ook de hoeven bij het toilet maken een beurt zullen krijgen. Wanneer wij menschen ons hier of daar presenteeeren, waar we ons beste beentje vóór trachten te zetten, gaan we toch zeker ook niet met onze oudste, ongepoetste laarzen op stap. Alzoo het paard, dat morgen of overmorgen ter premiekeuring zal worden geleid, heden naar den smid

om de hoeven zoo noodig te besnijden, de ijzers te verleggen of het van nieuwe ijzers te voorzien.

Door velen wordt het toilet van het paard volmaakt (?) met een stel ijzers, die voor het dier niet geschikt zijn, er eigenlijk niet bij behooren. IJzers worden ondergelegd van buitengewone dikte en zwaarte, ten einde het paard er toe te brengen een gang te laten zien die het van nature niet bezit; zoo wordt getracht der jury een rad voor de oogen te draaien.

Hebben degenen, die aldus handelen, er wel eens over nagedacht van welke meening zij ten opzichte der tot oordeelen gestelde jury blijk geven? Blijkt er niet duidelijk uit dat zij meenen die jury hun paard anders te kunnen laten zien dan het in werkelijkheid is en van de jury een uitspraak verwachten, die niet in overeenstemming is met de kwaliteit van het paard, door hen voorgebracht? Het gebruik, beter gezegd het *misbruik*, is zoo algemeen geworden, dat men op enkele keuringen haast geen paarden tot hoefijzers van gewone zwaarte meer ziet. Dat de eigenaren wel weten dat die zware ijzers niet onder de hoeven hunner paarden thuis behooren, demonstreeren zij daags na de keuring of zoodra zij er den tijd voor vinden kunnen, wanneer de ijzers weer afgenomen en onder den naam „keurings-ijzers” tot de volgende vertooning zorgvuldig weggeborgen worden.

Het ware te wenschen dat aan het verwekken van een kunstmatigen draf met behulp van veel geschreeuw en zweepgeklap (waaraan een bepaalde categorie van paardenhandelaren haar naam ontleent), het rammelen van een cent in een tabaksdoos en veel te zware ijzers, door een algemeen verbod een einde kon worden gemaakt, zoodat de jury in staat werd gesteld de voorgebrachte dieren te beoordeelen zonder, somwijlen tot schade der eigenaren, het kunst- en vliegwerk in aanmerking te moeten nemen. Misschien komt nog wel eens de tijd dat de jury een paard met de genoemde en andere hulpmiddelen (gember) snorkend en in een onnatuurlijken toestand voorgebracht eenvoudig den rug zal toekeeren; thans heeft men nog wel eens gelegenheid te zien hoe een krachtig jurylid een al te ijverigen eigenaar vangt en in zijn armen sluit, om hem niet eerder los te laten dan wanneer zijn paard, waarvoor menigmaal al die herrie niet noodig blijkt, zijn natuurlijke gang heeft kunnen demonstreeren!

Een net beslag, voorafgegaan door oordeelkundig besnijden van den hoof, zal het paard op de premiekeuring ten goede komen. Men ga in deze echter niet te ver. Op een der mooiste keuringen, in een streek die als een der brandpunten der Nederlandsche paardenfokkerij mag worden aangemerkt, kon men in den afgeloopen zomer zien hoe een smid, die van het beslag nu eens bijzonder veel werk had willen maken (of was het in opdracht der eigenaren?) zich, met de beste bedoelingen natuurlijk, had uitgesloofd de hoeven der aan zijne behandeling toevertrouwde paarden te bederven. Het zijn niet allen koks die lange messen dragen! Met een ijver, een betere zaak waardig, had deze deskundige (?) zich tot taak gesteld over den geheelen hoefwand, van den kroon- tot aan den draagrand, de gladde glazuurlaag weg te raspen!

Door de bewerking, waaraan hij de hoeven onderworpen had, heeft hij wellicht die hoeven eene belangrijke eigenschap, elasticiteit, veerkracht van

den hoorn, gedeeltelijk ontnomen. Deze elasticiteit namelijk is o.a. afhankelijk van het watergehalte van den hoefhoorn; wanneer het water door verdamping verloren gaat, geheel of gedeeltelijk, wordt de hoornwand hard en brokkelig. De glazuurlaag nu belet, daar ze moeilijk doordringbaar is, de verdamping, mag dus nimmer verwijderd worden! Trouwens alles in het dierlijk lichaam heeft zijn functie, zijn reden van bestaan, al is deze ons in enkele gevallen nog duister. Meer en meer heft de wetenschap ook op dit gebied den sluier op, die nog steeds de oorzaken van veel, wat onverklaarbaar voor ons is, verborgen houdt.

Onder de schoonste, de beste, de geprimeerde paarden van bovenbedoelde keuring bevonden er zich met op de aangegeven wijze mishandelde hoeven. Het zal interessant zijn ze in den a.s. zomer weêr te zien; zullen ze dan soms op een lagere plaats moeten worden gezet, als hebbende slechte hoeven? Want reeds ten tijde der oude Grieken en Romeinen gold de waarheid: een paard met slechte hoeven is geen paard!

Wie eenigszins bekend is met enkele ten plattelande bij vele landbouwers en enkele theoretisch onvoldoend onderlegde smeden heerschende meeningen stelt zich ten aanzien der hierboven vermelde kwestie als van zelf de vraag: aan wien de schuld, aan den smid of aan de eigenaren? Zooals gezegd: een hoefsmid met kennis van zaken zal zich aan bovenbedoelde hoefmishandeling wel niet schuldig maken; een gediplomeerd hoefsmid dient te weten welke de werking van de glazuurlaag van den hoorn is. Doch ook zij zijn niet altijd baas; te menigmaal zijn zij gedwongen om, ten einde een klant te behouden, aan diens verkeerd verlangen te voldoen. Hebben de eigenaren er op gestaan dat de geheele glazuurlaag, om den hoeven een misschien meer gelijkmatig uiterlijk te geven, werd weggeraspt? Hoe het zij, het is te hopen voor paarden en eigenaren beide, dat een en ander bij volgende gelegenheden niet zal worden herhaald.

Vakkundige hoefsmeden moeten nog dikwijls strijden tegen het verlangen van meerdere paardenhouders tot het aanbrengen van kalkoenen, vooral aan de voorijzers. Meerdere eigenaren blijven nog steeds van oordeel dat deze beslist noodzakelijk zijn om den paarden een meer vasten stand te geven, om uitglijden op eenigszins gladde wegen tegen te gaan. Een zelfs vluchtig onderzoek bij de vele paarden, die in de steden arbeiden op menigmaal gladde straten (asphalt), vooral wanneer deze nat zijn, zal duidelijk doen zien dat eenigszins in slijting zijnde kalkoenen bij een goed beslag, waarbij de straal van den hoef den bodem raakt, allermint noodzakelijk zijn. Duizenden paarden werken dag aan dag op ijzers zonder kalkoenen op glad de keistraatwegen zonder meer dan andere, die wèl van kalkoenen zijn voorzien, te glijden of te vallen.

Of die kalkoenen schadelijk zijn? Zeer zeker. In de eerste plaats veroorzaken ze een abnormalen beenstand doordat het achterste deel van den hoef verder van den grond wordt gebracht (loopen menschen met hooge hakken onder hunne laarzen ook wel gemakkelijk, al zijn die hooge uitsteeksels dikwijls mode-eisch?) en waarvan spoediger slijtage van het been ten gevolge van ongewone krachtsinspanning het gevolg moet zijn. In de tweede plaats wordt door de kalkoenen het optreden van verstuingen en

verrekkingen aan pezen en gewrichten in de hand gewerkt, en ten slotte geeft hun aanwezigheid aanleiding tot het ontstaan van abnormale hoofvormen en hoofgebreken (klemhoef, rotstraal, enz.).

Bij een goed beslag *mag aan den straal niet worden gesneden*; hoogstens mogen de losse stukken ervan worden verwijderd. De straal moet zoodanig ontwikkeld zijn dat zijn ondervlakte met den bodem in aanraking komt, zoodat de straal dus door de takken van het ijzer wordt geflankeerd. Een flink ontwikkelde, onbesneden straal werkt door zijn caoutchouc-achtigen hoorn mede tot breking van den schok, die bij het neerkomen van den hoof op den harden bodem ontstaat, en zal, wanneer hij den bodem raakt, tevens het uitglijden helpen tegengaan. Bij den onbeslagen hoof komt de straal ook met den bodem in aanraking. Daar, waar in de natuur door menschenhand wordt ingegrepen, worden de omstandigheden niet altijd in gunstigen zin gewijzigd.

Het beslag is bij dieren, die veelvuldig op harden bodem, op kunstwegen, moeten werken, een noodzakelijk kwaad; men late echter zooveel mogelijk den idealen natuurtoestand bestaan.

Waarom aan den straal niet mag worden gesneden, waarom dit genoeg moet worden misgund aan hoefsmeden, ongediplomeerde natuurlijk, die niet rusten voordat, somwijlen ook al weer op verzoek van den eigenaar, met houwkring, renet of veegmes een belangrijk deel van den straalhoorn is verwijderd, de straal „mooier” is gemaakt? Wel eenvoudig omdat de straal eene functie heeft te vervullen, eene opdracht, waaraan hij onmogelijk kan voldoen wanneer hem een gedeelte wordt ontnomen of wanneer ijzers met kalkoenen worden aangebracht, oorzaken waardoor hij niet of zelden met den bodem in aanraking komt. Bij elken pas, die het paard doet, rust de hoof een oogenblik op den grond en wordt bij het onbeslagen of het goed beslagen paard, door den lichaamslast de straal van boven naar beneden samengeperst en zal deze dus trachten zich zijdelings uit te zetten. Hoeven met een nauwe achterste helft, waarbij de „vleezige” inwendige deelen tusschen de verzenwanden in de knel komen, z.g. klemhoeven, waarmee ten gevolge van druk op en kneuzing van die inwendige deelen kreupelheid gepaard gaat, komen bij een goed ontwikkelden straal nagenoeg niet voor. Bij zoo'n flink ontwikkelden straal, die geregeld met den grond in aanraking komt, hebben vochtigheid, mestdeelen en bedorven lucht geen gelegenheid op den straalhoorn in te werken; die schadelijke zelfstandigheden worden daar niet met rust gelaten en krijgen alzoo geen kans rotstraal te veroorzaken. Bovendien wordt bij een hoof, die door flinke ontwikkeling van den straal bij elken pas zich afwisselend uitzet en inkrimpt, de bloedsomloop aangezet, de voeding der hoornvormende deelen verhoogd, de groei van den hoof bevorderd.

Door onbekwaamheid van den smid zoowel als door betweterij inzake hoofbeslag vanwege den eigenaar kunnen hoofgebreken ontstaan waardoor het paard kreupel wordt. Wie zijn paarden tegen dergelijke ongewenschte toestanden wil behoeden, vertrouwde hun beslag toe aan een *gediplomeerd* hoefsmid, aan een vakman die bewijzen geleverd heeft voor zijn taak berekend te zijn. Een kundig hoefsmid is een zegen voor de paarden, die in

zijne omgeving thuis behooren, terwijl door zijn onbekwamen collega veel schade kan worden gedaan.

Utrecht.

Colder.

EEN RIJKSDIPLOMA ALS HOEFSMID.

Het was in den kring der ingewijden, waartoe ook de lezers van „De Hoefsmid” zijn te rekenen, geen geheim dat er eenheid zou komen in zake de eischen voor het verstrekken van den titel „gediplomeerd hoefsmid”, maar toch is het een zekere opluchting nu eindelijk dat streven naar eenheid een feit is geworden. Bij Koninklijk Besluit van 28 Februari 1919 no. 85 zijn een reglement en een programma voor het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid vastgesteld, luidende als volgt:

Reglement voor het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid.

Artikel 1. Van Rijkswege wordt een getuigschrift van bekwaamheid als hoefsmid verkrijgbaar gesteld voor hen, die aan de eischen van het daartoe te houden examen hebben voldaan.

Art. 2. Dit examen wordt tweemaal per jaar afgenomen, bij voorkeur te Utrecht in het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool, volgens het bij dit reglement behoorende programma.

De hierna te noemen Commissie bepaalt de tijdstippen, waarop het examen wordt gehouden.

Art. 3. Het examen wordt afgenomen door eene door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel telkens voor den tijd van een jaar te benoemen commissie van zeven leden.

Een der leden wordt door den Minister tot voorzitter aangewezen, terwijl de verdere leden verdeeld worden in twee sub-commissiën, eene meer voor het theoretische en eene meer voor het practische deel van het examen.

Door de Commissie wordt één der leden als secretaris aangewezen.

Voor ieder lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

Art. 4. Wie tot het examen wenscht te worden toegelaten, moet den 21-jarigen leeftijd hebben bereikt en een bewijs overleggen ten genoegen van de Commissie, dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd en dat hij ten minste drie jaren in het smidsvak is werkzaam geweest.

Verder moet hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag hebben gevolgd, of eene door Onzen voornoemden Minister daarmede gelijk gestelde vakopleiding hebben genoten.

Zij, die vóór 1 Juli 1919 een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dit diploma tot het examen toegelaten.

Art. 5. Aan de candidaten kan eene tegemoetkoming in de voor het examen gemaakte reiskosten worden verleend.

Art. 6. De examencommissie vraagt, na aanmelding, omtrent alle candidaten een rapport betreffende ijver, geschiktheid en bekwaamheid bij hunne leermeesters op.

Met dit rapport wordt bij het opmaken van den einduitslag van het examen rekening gehouden.

Art. 7. Na het examen wordt de uitslag medegedeeld en aan elk der geslaagden een diploma en een zakdiploma uitgereikt.

Art. 8. Wie bij het examen niet voldoet, kan voor ten hoogste een jaar worden afgewezen.

Art. 9. De bezitters van het op grond van dit examen uitgereikt diploma zijn gerechtigd tot het voeren van den titel van Rijksgediplomeerd hoefsmid.

Programma voor het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid.

I. Practisch gedeelte.

- a. Beoordeeling van het paard en de hoeven voor het beslag.
- b. Het beslaan van twee normale hoeven, inbegrepen het maken van de ijzers, waarbij wordt gebruik gemaakt van paarden voor verschillende diensten (rijpaarden, tuigpaarden, trekpaarden) met verschillende standen of met afwijkende gangen (strijken, klappen, draaien in de hielen en sleeppen).
- c. Het vervaardigen van een modelijzer, waarbij door de Commissie gekozen wordt uit de volgende ijzers: een ijzer met kalkoenen, een ijzer met stoot en kalkoenen, de meest in gebruik zijnde winterijzers, een strijkijzer, een klapijzer, een klapstrijkijzer, een balkijzer, een ijzer met verdikte takken, een pantoffelijzer, een ijzer met verbreedende buitentak.
- d. Het beslaan van een der volgende afwijkende hoeven: plathoef, volhoef, knolhoef, scheeve hoef, bokhoef, klemhoef, hoef met lage verzenen, hoef met verbeend kraakbeen, hoef met hoornscheur, hoef met lossen wand.
- e. Het aanleggen van de meest in gebruik zijnde hoefzolen.
- f. Het aanleggen van kunsthoorn.

Het beslaan van normale hoeven geschiedt bij levende paarden, de afwijkende beslagen kunnen ook worden aangelegd bij doode hoeven.

Met den voor verschillende werkzaamheden gebruikten tijd zal bij de beoordeeling van den candidaat rekening worden gehouden.

II. Theoretisch gedeelte.

- a. Eenige algemeene kennis van den bloedsomloop, de voeding en de stofwisseling.
- b. Bouw en levensverrichtingen van het paard in het algemeen en van den voet en den hoef in het bijzonder.
- c. Standen en gangen van het paard.
- d. Hoorn groei; hoefmechanisme.
- e. Werktuigen, gereedschappen en materialen voor het hoefbeslag.
- f. Het hoefijzer en zijn eigenschappen; zomer- en winterbeslag.
- g. De hoefnagels.
- h. Het onderzoek van het paard voor het beslag.
- i. Het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef.
- j. De keuze van ijzers en het richten en passen.
- k. Het onderleggen van het hoefijzer, het afwerken en het beoordeelen van den beslagen hoef.
- l. Hoefijzers voor verschillende diensten en voor bijzondere doeleinden.
- m. Hoefzolen, inlegsels en kunsthoorn.
- n. Beslag bij afwijkende standen en gangen.
- o. De verzorging der hoeven, ook bij veulens.
- p. Hoefziekten, voorzover de hoefsmid daarvan kennis dient te bezitten, en de voor zieke hoeven gezegde beslagen.

* * *

Dit is een belangrijke stap in de goede richting, waarvoor de Regeering den dank verdient van de beoefenaren van het hoefsmidvak. Daarbij is in het oog te houden dat wijzigingen in een zoodanig Kon. Besluit kunnen worden aangebracht zoodra zulks wenschelijk is gebleken. De belanghebbenden moeten derhalve de toepassing van het thans bepaalde overwegen en volgen, met het doel zoo mogelijk op aan te brengen verbeteringen te kunnen wijzen. Zoo is o.a. mettertijd te overwegen of het thans vastgestelde systeem van een examencommissie van 7 personen in de praktijk de voorkeur verdient of dat een examen-commissie van drie leden, bestaande uit een dierenarts en twee hoefsmiden, doelmatiger is te achten. De examen-commissie wordt telkens voor één jaar benoemd, zoodat ook hierin vrij gemakkelijk veranderingen kunnen worden aangebracht.

R e d.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Of mijn ingezonden stuk van Febr. j.l. den heer Koelman wel zoo veel genoegen deed als hij in den aanhef van zijn schrijven in de Maart-aflevering van dit blad zegt, moet ik, als ik het geheel nader beschouw, toch wel eenigszins in twijfel trekken, daar ik volgens hem wel nuttige wenken geef, maar waarmede hij zich blijkbaar toch niet kan vereenigen.

Immers daar ik buitenstaander der vereeniging v/d. hoefsmedenbond afd. Alkmaar ben, kan ik volgens den heer K. geen oordeel vormen omtrent den gang der zaken, wat den bond betreft, daar ik misschien inlichtingen bij een minderwaardig lid heb ingewonnen.

Ten eerste wil ik hier even verklaren dat ik geen inlichtingen bij een minderwaardig lid heb ingewonnen, maar bij leden, die als degelijke vakmannen bekend staan, en die heusch wel een zelfstandig oordeel kunnen vormen omtrent het vereenigingsleven.

Ten tweede wil ik ook even verklaren waarom ik tot heden nog geen lid ben der afdeeling, doch aan wien de schuld?

Toen ongeveer voor ruim twee jaar de hoefsmeden de handen in elkaar hebben geslagen, ten einde het hoefsmidsvak op hooger peil te brengen, en in verband met de tijdsomstandigheden de prijzen evenredig te maken, toen ontving ik van het voorloopig Bestuur een uitnoodiging voor een bijeenkomst om een bespreking te houden, en daarna een concept reglement enz. enz. in den vorm te gieten en op te stellen. Toen is op voorstel van mij, ik meen artikel 3 zoo gemaakt, dat niet alleen die, welke in de praktijk van het hoefsmidsvak dagelijks werkzaam waren, maar dat alle gediplomeerden lid van den Bond konden worden.

Ik heb mij eenigen tijd later ook werkelijk bij de toen ter tijd zijnde Sec. als lid opgegeven, doch nooit een convocatie voor de vergaderingen, noch een bewijs van lidmaatschap ontvangen, ja de geachte Sec. van heden heeft mij zelfs meegedeeld, dat het bij zijn voorganger is voorgekomen, dat de notulen niet waren bijgehouden, dus ook niet konden worden voorgelezen.

Van een ander hoorde men weer dat de meeste vergaderingen nog door geen vierde deel der leden worden bezocht, en dat men dan nog de last ondervindt, dat sommige leden, door allerlei onnoodige praatjes, een ander beletten een degelijk woord in het midden te brengen.

Nu kunt ge deze leden wel dwarsboomers en niets presteerende leden noemen, maar dan kwalificeert ge u zelven niet weinig!

Nu is de heer K. ongeveer een jaar Sec. v/d. afdeeling Hoefsmeden, en ik wil wel aannemen, dat onder de knappe leiding van zijn Ed. veel is verbeterd, doch daar U zelf schrijft dat er weinig leden zijn waar op gebouwd kan worden, zoo getuigt ge hiermede, dat laksch- en onverschilligheid nog plaats moeten maken voor opgewektheid en ijver.

Hoewel ik misschien voor U mij niet duidelijk heb uitgedrukt omtrent de leiding van een cursus in practisch hoefbeslag, zoo heb ik toch niet gezegd dat de leiding niet in handen van een practicus, nog minder in handen van een theoreticus thuis behoort, maar in die van een onafhankelijk persoon, een degelijken practijk-man en goed met de theorie op de hoogte.

Zoo iemand moet boven zijn leerling staan, vooral op wetenschappelijk gebied, want zoo een patroon (flink vakman), zelfs een rijksgediplomeerden smid aan zijns gelijken (collega's) onderwijs zou moeten geven, dan zou hij meestal door gebrek aan zedelijk overwicht niet bereiken, wat hij zich had voorgesteld.

Een onderwijzer moet zich zelf vormen, waarde Heer, en daar zijn jaren mede gemeoid.

Uw geschrijf over de A. B. S. kan U wel laten rusten, daar deze niets met de zaak heeft uit te staan.

Tot mijn verwondering merk ik, dat de heer K. als secr. van de afd. Alkmaar en der combinatie Noordholland, niet weet dat hier aan de Alkmaarsche Ambachtsschool een hoefsmidscursus bestaat, voor de leerlingen van onze school die zich vrijwillig daarvoor opgeven, en deze door verreweg de meeste leerlingen wordt bezocht. Dit is, dunkt mij, toch wel een bewijs, dat gij uw blikken niet verder laat uitstralen dan tusschen de vier muren van uw werkplaats, te meer daar deze cursus heden al reeds twee jaren en met succes bestaat en waarvan mij de leiding, practisch zoowel als theoretisch, is opgedragen.

Met dank voor de plaatsing, teeken ik
hoogachtend

Alkmaar, 3 April 1919.

M. Koopman,

Leeraar A. B. S. en met lof gedipl. hoefsmid.

(Het is alleszins wenschelijk dat men vrij uit zijne gevoelens in „De Hoefsmid” openbaart, doch hierbij moet het zakelijke den grondslag vormen en het persoonlijk worden vermeden. Wij verzoeken ook den inzenders van „Ingezonden stukken” daarmede rekening te willen houden. R e d.)

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** In de 2e helft van Maart hebben examenen afgelegd als hoefsmid en zijn geslaagd de navolgende leerlingen:

Mil. Cav.: Th. Poppe (4 R.H.) v. Zwolle, B. W. Agelink (1 R.H.) v. Gaanderen, A. Roth (3 R.H.) v. Rotterdam, J. Polhout (1 R.H.) v. Putten (Geld.); — Mil. Bereden Artillerie: S. Clarys (4 R. Vest. Art.) v. Steenberg, G. B. Onnink (1 R.V.A.) v. Aalten, F. Raes (1 R.V.A.) v. Putten (Geld.), T. v. Wieren v. Bolsward, H. A. v. d. Borg v. Groningen, M. Hartog v. Appingedam, H. W. Kuin v. Stadskanaal, L. J. v. Velsen (alle vijf 4 R.V.A.) v. Alphen a/d. Rijn, F. E. te Grotenhuis (K.R.A.) v. Dinxperlo; — burgerleerlingen: G. Priester v. Winterswijk en B. Jansen v. Drumpt.

De nieuwe cursus van 1 April is, behalve met de miliciens der Infanterie en der Bereden Artillerie, begonnen met vier burgerleerlingen. G. H.

— **Cursus in hoefbeslag te Appingedam.** Voor den cursus in hoefbeslag te Appingedam, vanwege de daar bestaande afdeling van den Bond van Smedenpatroons, hadden zich voor den winter 1918/1919 acht leerlingen aangegeven, t. w.: A. Boelema en J. Elenius te Bedum, K. Brontsema te Holwierde, B. Oldenhuis te Bierum, K. Oosterhuis te Leermens, H. J. Rowaan te Losdorp, J. Uldersma te Oude-Schip en H. Veldstra te Oldehove.

Alle werden tot den cursus toegelaten en tevens is het achtal bevorderd tot het 2e leerjaar.

De cursus wordt geleid door den dierenarts H. A. Kroes te Groningen, voor het practisch gedeelte bijgestaan door den onderwijzer in practisch hoefbeslag M. Ritsema te Appingedam. K.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 5 Mei is vertrokken de leerling E. Boelkens van Uithuizermeeden met een voor de practijk

en theorie „goed” getuigschrift. Als leerling vertoeft thans aan de Inrichting G. Smeding van Lettelbert.

— **Hoefbeslagexamen te Oss.** De 2-jaarlijksche cursus in hoefbeslag, vanwege de Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw, gedurende 1917/19 gehouden in de Ambachtsschool te Oss, onder leiding van den heer D. Hubertus, bijgestaan door den heer P. A. Verhoeven te Schaik, onderwijzer in practisch hoefbeslag, werd tot het einde bijgewoond door 8 leerlingen, die gedurende dien tijd allen veel ijver aan den dag hebben gelegd.

Het examen werd ten overstaan van het Dagelijksch Bestuur der Nbr. M. v. L., van den Rijkslandbouwleeraar den heer Dekkers en van het Bestuur der Ambachtsschool op 10 April j.l. door ondergeteekende afgenomen.

De candidaten gaven blijk goed en degelijk onderwijs te hebben genoten, ofschoon één ervan, zoowel in de theorie als in de practijk, te kort schoot. Aan 7 candidaten kon het diploma van hoefsmid worden uitgereikt. Hunne namen zijn: W. Spoomakers te Haaren (bij Oisterwijk), W. Verhoeven te Ravenstein, M. de Rooy te Nunen (bij Eindhoven), A. van Mook te Herpen, H. Kremers te Volkel, B. van der Burgt te Zeeland en Verhoeven te Schaik.
v. D.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

„De Standen van het paard”, door Prof. Dr. H. M. Kroon, Hoogleraar a/d. Veeartsenijkundige Hoogeschool, uitgave van J. B. Wolters, Groningen — den Haag, — 25 wandplaten met toelichting.

„Hoefkunde en Hoefbeslag”, door Prof. Dr. H. M. Kroon v.n. en Dr. R. H. J. Gallandat Huet, Kapitein-paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool, uitgave v. J. B. Wolters v.n.

Op beide belangrijke uitgaven wordt in de volgende aflevering teruggekomen.

ADVERTENTIËN.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS GRONINGEN
DEN HAAG

Zoo juist verschenen:

HOEFKUNDE EN HOEFBESLAG,

door Prof. Dr. H. M. KROON,

Directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht

en Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort.

MET VELE OORSPRONKELIJKE AFBEELDINGEN.

EERSTE DEEL

-:-

Prijs f 2,90.

IN DEZEN PRIJS IS DE CRISISTOESLAG BEGREPEN.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

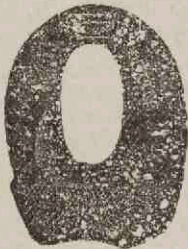
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

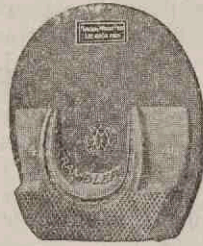
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

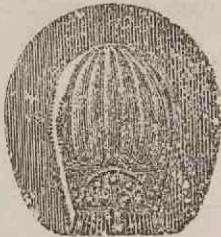
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

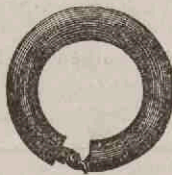
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

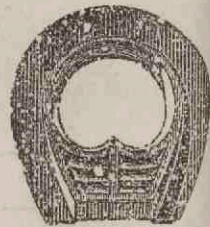
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

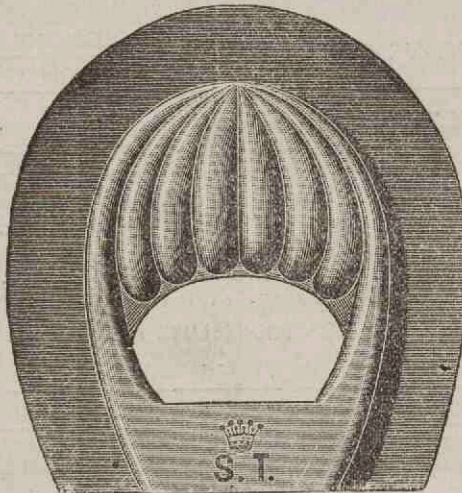
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

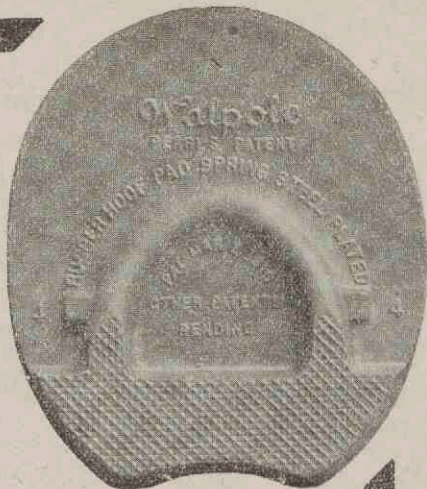
Kunsthorn.

Hoef tangen.
Rennet (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Walpole Hoefzolen

in alle maten, en de oude, bekende,
onvergelijkelijke kwaliteit,

weder leverbaar!

Door hun groote duurzaamheid de
goedkoopste zool in het gebruik

Prijscourant wordt op aanvraag
gratis en franco toegezonden

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de Provincie Groningen en het Hoefbeslag. — Voordracht voor „de Vereeniging van Onderwijzers in Practisch Hoefbeslag”. — Ingezonden stukken — Ingekomen boekwerken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE GRONINGEN EN
HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

(Vervolg).

Appingedam.

Na Groningen was Appingedam gedurende langen tijd de meest bevolkte plaats in het noorden der provincie; later zijn echter meerdere steden en dorpen in zielental sterk vooruitgegaan en hebben het in belangrijkheid overvleugeld.

Door de stad loopt het Damsterdiep dat Delfzijl met Groningen verbindt. Voordat in Delfzijl de zeesluizen waren aangelegd, was in den tak der Fivel een dam aangelegd om den vloed te stuiten en mede aan een oud-adellijk geslacht, dat aldaar woonachtig was en nu is uitgestorven, het geslacht Appinga, heeft de stad zijn naam ontleend. Een andere verklaring van den naam geeft Harkenroth; hij ontleent den naam aan een hier bestaand watertje, de Apt, en komt aldus aan „dam in den Apt”.

De stad is zeer oud en waarschijnlijk ontstaan na de toeslijking van de Westeremderhaven; in 1254 verhaalt Menco reeds dat „de kerk met een toren en een rond dak praalde”. Spoedig daarop kreeg het eigen stadsrechten en deze werden in 1327 bij den Upstalsboom bevestigd en staan bekend in den Damsterbuurbrief. Door de nabijheid van den Eemsmond werd het noodig vestingwerken aan te leggen; de stad had o. a. veel te lijden door binnenlandsche onlusten ten tijde der Saxische vorsten.

In 1514 nam Hertog George van Saxon de stad stormenderhand in en liet ze uitmoorden en plunderen. Bij dezen massa-moord, waarbij meer dan 1000 menschen omkwamen, gelukte het, volgens de overlevering, aan een vrouw om zich onder een brug te verstoppen en zoo het leven er af te brengen; sindsdien heeft deze brug de Vrouwenbrug geheeten. Nog grooter ramp trof het in 1536 toen Schenk van Tautenburg de stad op den Geldersman veroverde; Koningin Maria wilde het geheel slechten en hoewel dit niet geschied is, werden toch wel de stadsmuren afgebroken. Nadien zijn deze niet meer opgebouwd en bleef het een open plaats.

Tusschen Groningen als stad en het land van Appingedam werd veel strijd gevoerd; men beweert ook dat de klokken, welke in de Martinikerk te Groningen hangen, afkomstig zouden zijn van diefstal uit Appingedam. Bij het vervoer van deze klokken ondervond men moeilijkheden; zij bleven steken en slechts na veel oponthoud gelukte het ze verder te vervoeren, terwijl men den naam van het dorp Het Lens met deze episode in verband brengt. De rechtstoel, waaronder Tjamsweer en Opwierde, kwam door aankoop aan de stad Groningen, van waaruit nu de rechter werd aangesteld. Een stedelijk bestuur bleef bestaan (de Rigteren of Eedgenooten ten Damme of Burgemeesteren der Stad Appingedam) en jaarlijks moest dit bestuur door den Stadhouder goedgekeurd worden.

Onder de openbare gebouwen van de stad zijn het raadhuis en de kerk de voornaamste. De kerk, voorheen gewijd aan Nicolaas, heeft een fraaie preekstoel, een dito orgel en gestoelten voor Burgemeesters en Eedgenooten alsmede voor de Regeering van Groningen. Vroeger waren er twee kloosters; het Augustijner klooster, gesticht door Emo, was reeds in 1562 uitgestorven; het Franciskaner klooster werd eerst in 1328 gesticht doch is mede teniet gegaan. Een zeer beroemd werk was ook het Dijkhuis, een slot, gesticht door de beruchte Oost-friesche Hoofdling Focko Uken, aan den Zuideroever van de Fivel, een kwartier gaans van de stad. In 1738 werd het afgebroken.

Vanouds is Appingedam bekend wegens de overdrukke paardenmarkten, die jaarlijks gehouden werden en waarheen van wijd en zijd paarden werden aangevoerd.

De gemeente telt momenteel met zijne buitengemeenten ruim 5000 zielen; hiervan heeft Appingedam zelf er ongeveer 3000; de dorpen en gehuchten, die tot dezelfde gemeente behooren, zijn: Eelwerd, Garreweer, Jukwerd, Marsum, Oling, Opwierde, Solwerd en Tjamsweer.

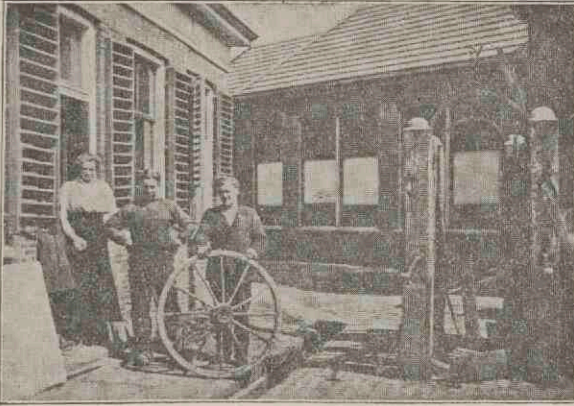
Wij zullen nu nagaan hoe de plaats zich ten opzichte van het hoefbeslag verhoudt.

Groote bedrijven met veel paarden vindt men niet in de stad, slechts enkele voerlui met 5, 6 en 7 paarden. Luxe ontbreekt nagenoeg geheel, zoodat de 500 paarden, die de gemeente Appingedam telt, tot de landbouwers zijn terug te brengen. Er wordt dan ook veel in de omgeving gefokt, zoowel met warmbloed- als met koudbloedhengsten; van elke dezer twee soorten zijn twee hengsten in de gemeente gestationneerd. Het echte Groningsche paarden-type is geheel verdwenen; de Oldenburger en de Oostfries hebben hun stempel op het oude landpaard gedrukt. Harddravers worden ook niet in de omgeving gefokt; wel wordt de 1e Donderdag in Juli telkenjare te Appingedam een groote harddraverij gehouden, doch de deelnemers komen meest uit Holland.

Dat echter de fokkerij hier reeds lang op een hoog peil staat, bewijst ook wel dat de eerste hengstenvereniging in Appingedam is opgericht. Toch komen de beste paarden, die in Groningen gefokt worden, niet in de eerste plaats uit deze streek maar meer van het „hoogeland” zooals men het gedeelte in de provincie boven Sauwerd noemt.

Het is dan ook nog niet gelukt, door de kruising met buitenlandsche rassen, den hoefvorm afdoende te verbeteren. Er komen nog vrij veel platvoeten voor. De fout, waarmede ons inlandsche paard van nature behept is, is dus nog onvoldoende verbeterd. Plathoeven, wijde hoeven en als gevolg hiervan losse wanden, komen in deze streek veelvuldig voor.

Het hoefbeslag wordt in de stad uitgeoefend door drie hoefsmeden, n.l. de heeren Ritsema in de Wijkstraat, W. Jonker in de Solwerderstraat en K. L. Pilon in het Bolwerk. Voor eenige jaren was er nog een 4e doch deze beslaat thans geen paarden meer. Eigenaardig is dat deze bedrijven elk op een hoek der gemeente gelegen zijn en zeer lang was het de regel dat ook de klandisie zich geheel vormde uit de boeren die in dat gedeelte

Smederij v. M. Ritsema te Appingedam.

zaken zijn alle gemengde bedrijven, waarbij naast het hoefsmidsvak, de landbouwwerktuigen een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden uitmaken. Het zijn alle zeer oude gevestigde zaken, die vroeger hoofdzakelijk scheepssmederijen waren, zooals dat nu o.a. nog het geval is te Delfzijl, waar alle smeden, en dit zijn er vele, scheepssmid zijn en waar geen enkele het hoefbeslag uitoefent. Den heer Ritsema is het echter bekend dat in zijn zaak reeds in 1808 het hoefbeslag werd uitgeoefend. Dat ook thans de opleiding als smid nog in die richting hoogtij viert, bewijst wel dat van de 80 leerlingen aan de ambachtschool voor machinebankwerker, er twee zijn welke „smid” worden.

Toch worden de cursussen in hoefbeslag, die te Appingedam aan de Ambachtschool worden gehouden, geregeld door 8 leerlingen bezocht.

Van de genoemde drie hoefsmeden zijn de heeren Ritsema en Pilon sinds 1905 aangesloten bij den bond van smeden-patroons. Momenteel zijn in de gemeente de volgende minimum-tarieven in gebruik: voor gewoon vlak zomerbeslag, duims $\frac{7}{16}$, f 5.20, voor hitten f 4.60, zware Belgen f 6.50 en hengsten f 8. Het verleggen van 4 ijzers kost f 2 voor een paard en f 1.80 voor een hit. Afwijkend beslag, als verdikte takken, balk-ijzers enz. wordt afzonderlijk naar elk geval berekend.

In de zaak van den heer Ritsema, waarin diens vader ook nog werkzaam is doch niet meer het hoefbeslag uitoefent, werken nog twee knechts, waarvan één in den mobilisatietijd te Amersfoort het diploma verwierf en tot voor kort bij een der treinen als hoefsmid geplaatst was. De patroon zelf heeft nooit een opleiding als hoefsmid gehad doch heeft zich zelve geheel gevormd. Dat dit met succes mogelijk is, bewees hij door als een der vele deelnemers van een wedstrijd in hoefbeslag op een landbouw-tentoonstelling te Deventer de bekroning huiswaarts te dragen!

In 1912 volgde hij de in dat jaar voor de 2e maal gehouden cursus voor onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht en behaalde als zoodanig het diploma.

Dit heeft hem in staat gesteld telke jare het practisch onderwijs aan

der stad binnenkamen. Later is deze traditie gewijzigd en heeft de heer Ritsema een overgrootaandeel van het hoefbeslag ter plaatse in handen gekregen; zoo o.a. heeft hij het monopolie voor de keuringspaarden, voor de stamboekkeuringen, die van landbouwverenigingen en dergelijke. De drie genoemde

den cursus te Appingedam te geven en zodoende heeft hij reeds veel bijgedragen tot het vormen van degelijke hoefsmeden in de provincie Groningen.

Om een denkbeeld van het bedrijf te geven, zoo worden jaarlijks voor 1000 tot 1200 paarden nieuwe ijzers gemaakt. Dit geschiedt geheel in de wintermaanden wanneer het overige bedrijf stil is. Daar machinale ijzers in deze gemeente niet in gebruik zijn, werd alles van de staf gesmeed en is men dezen winter, toen het stafijzer niet te verkrijgen was, ook aan het opbraden gegaan. Het beslag zelf geschiedt geheel uit de hand; wel zijn er nog noodstallen aanwezig doch zij hebben alleen nog een historische waarde als uithang- en reclamebord, net als een gaper bij een apotheker.

Het beslag is geheel vlak; vroeger was het regel dat kalkoenen gebruikt werden, doch het is Ritsema gelukt dit gebruik te doen verdwijnen. In den winter worden de ijzers van de paarden afgenomen en houdt ieder landbouwer slechts 1 à 2 paarden op beslag. De ijzers, welke in de smederij worden afgenomen, worden aan een balk aan den zolder opgehangen en met krijt komt de voorletter van den eigenaar erbij te staan. Dit is een Groningsch gebruik en de Groningsche boeren staan dus den heelen winter bij den smid in het krijt! De paarden, die 's winters onbeslagen blijven, worden geregeld op stal bekapt; dit, evenals het geregeld op beslag komen in den zomer, geeft reden tot voldoening voor den hoefsmid. Zoo is ook de veulerverpleging voldoende verzekerd en worden de enters bekapt voordat zij in de weide gaan, terwijl als regel in den loop van den winter driemaal bekapt wordt. Ook des zomers wordt nog al veel bij den eigenaar aan huis, dus koud, beslagen en daarom is het ook goed gezien dat alleen handgesmede ijzers worden gebruikt, die immers beter pasklaar kunnen worden gemaakt dan machinale. Bovendien blijft de machinale ijzers de fout aankleven dat zij bodemwijd zijn, althans nooit bodemnauw en aldus gemakkelijk aanleiding geven tot strijken.

In den winter wordt uitsluitend gebruik gemaakt van stiften en niet van schroeven. De boeren maken zoowel gebruik van scherpe als stompe doch de scherpe laat men ook wel vaak zitten. Ritsema gebruikt in tegenstelling van zijn collega's, die ronde stiften toepassen, vierkante. Als voordeelen geeft hij aan dat ze niet zoo gemakkelijk uitslijten en losraken en toch beter zijn los te maken. Hij maakte deze vierkante stiften dezen winter zelf en wel in één hit ten getale van 80 in het uur. Slechts bij paarden, die zich strijken, past hij schroefkalkoenen toe, daar deze voor een algemeen gebruik te moeilijk in de toepassing zijn.

Wat het personeel betreft, zoo is dit in de provincie Groningen veelal intern en verdient een knecht met kost en inwoning een jaarloon van f 450 tot f 625. Zijn de knechts extern, dan werken ze op weckloon en een eerste knecht verdient dan f 17 of meer. Een 2de, aankomende knecht van 17 jaar, verdient f 11. De werkuren zijn van 6 tot 6 met 's middags een uur schafttijd. De 8-urige werkdag heeft hier dus nog niet gezegevierd!

Wat de drukte in het bedrijf betreft, dit kan zeer uiteenloopen. Vroeger waren de marktdagen de drukste; dan kwam het voor dat op één dag van vijftig paarden de ijzers werden afgenomen. Dit werd n.l. algemeen gedaan

om verwondingen bij het spoorwegtransport te voorkomen. De handel is echter ook al veel gewijzigd. De boeren komen niet eens meer zelf met hunne paarden aan de markt; de kooplieden gaan bij de boeren aan huis en commissionairs nemen de paarden over en gaan er mee markten. Toch worden aan de markt te Appingedam nog de beste paarden uit de provincie Groningen aangebracht en verhandeld.

Wat de smederijen zelf betreft, zoo bieden die geen bijzondere stof tot bespreking. Bij goed weer wordt buiten beslagen, bij slecht weer in een schuur. De werkplaats beschikt over twee vuren, welke electrisch gedreven worden en zoo is ook de kunstverlichting de meest moderne. Hetgeen ik te Appingedam bij den heer Ritsema hoorde en zag van zijn werken en streven, bevestigde mijne meening dat het hoefbeslag aldaar niet alleen in zeer goede handen is, doch dat er ook een goede band van samenwerking is gevormd tusschen de eigenaars der paarden en den hoefsmid, in wiens werk door hen vertrouwen wordt gesteld.

VOORDRACHT VOOR „DE VEREENIGING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG”,

gehouden te Utrecht op 25 Januari j.l.

Tot voor eenige tientallen van jaren was het met het hoefbeslag nog maar treurig gesteld; men behoeft daar voor maar de ijzers te zien die uit dien tijd stammen en de ouderen zullen zich herinneren hoe ze er onder werden gelegd. Niet, dat er toen geen goede smeden waren! enkele hadden een aangeboren vaardigheid en liefde in het vak, waardoor zij ver uitblonken boven het gros van hun medewerkers.

Aan de toenmalige Veeartsenijschool was ook het *practisch* hoefbeslag een examen-vak en velen der toekomstige veeartsen kregen daarin zooveel ervaring dat zij zoo noodig het handwerk zelf konden ter hand nemen. Met het kunnen kwam ook het verlangen dit dienstbaar te maken aan de bruikbaarheid van het paard, toen zij later, in de practijk, den treurigen toestand van het hoefbeslag waarnamen.

In landbouwkringen werd door hen het belang besproken dat de paardenbezitter had in goed beslag en practisch werd door hen dikwijls aange-toond wat daarmee was te bereiken. Enkelen zelfs richtten hoefsmederijen op, die zij naast hun practijk bestierden.

Een eerste poging om in dezen toestand verbetering te brengen bestond in het houden van lezingen over hoefbeslag, vanwege de Landbouw Mijⁿ. Dit was een goed begin; de landbouwers dwongen als het ware de smeden daar heen te gaan; zij zelf waren daar ook tegenwoordig en zodoende werden beide partijen wakker geschud, hun duidelijk gemaakt dat beider belangen samen gingen, wanneer verbetering werd verkregen.

Meer konden deze lezingen niet doen; want dat men in een oratie van 2 uur goede smeden kon vormen, kwam die voorgangers niet in de gedachte; de akker moest bewerkt worden en het zaad worden uitgestrooid.

Na jaren, want het opkomen van het zaad in dezen dorren bodem ging niet voorspoedig, kwam men tot het oprichten van cursussen voor hoefsmeden en daarmee was de weg naar beter gebaad.

Verschillende Landbouwmaatschappijen en sommige Veeartsen vormden deze cursussen in hoefbeslag, ieder naar eigen opvatting en inzicht. Eenheid van werken en doel zag men nergens en dikwijls werd het een uitdeeling van diploma's, waardoor alle waarde van werkelijke bekwaamheid in het vak ver te zoeken was, hetgeen al spoedig door de paardenhouders werd ingezien en daarmee het heele bedrijf weer in duigen dreigde te vallen.

Dit gevaar bracht echter weer actie! De cursussen werden uitgebreid, de eischen voor de examens hooger gesteld en daarmee weer een stap verder op den goeden weg gedaan.

Maar hooger gingen de idealen van de voorvechters van goed hoefbeslag; zij wilden de opleiding volmaken door een schoolgang te vormen, waar de smeden, onder voortdurend toezicht werkende, zich uitsluitend aan het hoefbeslag zouden wijden en zich vormen tot speciale vaklui. De keuze bestond in aansluiting bij de sinds dien overal verrijzende ambachtsscholen of wel in oprichting van zelfstandige hoefsmidsscholen.

De eersten moesten al dadelijk worden uitgeschakeld, omdat de leerlingen daarvan te jong waren, dus physisch nog niet voldoende ontwikkeld, voor het practisch hoefbeslag. Bleef dus over de oprichting van hoefsmidsscholen, zooals in Duitschland was gebleken practisch uitvoerbaar te zijn. Naast de reeds jaren bestaande militaire hoefsmidsschool, speciaal ingericht voor het militaire beslag, werd in Groningen door particulier initiatief en later te Tiel door de G. O. Mij. v. Landbouw, gesteund door de Regeering, een hoefsmidsschool gesticht. De laatste heeft slechts enkele jaren bestaan, grotendeels de schuld van de smeden, die, uit angst voor eenig geldelijk nadeel, samenspannen om aan deze school leerlingen en materiaal te onthouden.

Die in Groningen heeft een langen tijd gebloeid, doch ook daar wordt de toeloop minder, eensdeels doordien het belang van de zaak dikwijls medebracht dat het onderwijs ondergeschikt werd gemaakt aan het bedrijf en daardoor wel eens in het gedrang kwam, anderdeels doordien er ook eindelijk in de provincie Groningen cursussen in hoefbeslag worden gehouden en de smeden dus in korteren tijd en met minder opoffering van geld een diploma konden machtig worden. Want dit moet gezegd, dat bij vele smeden het in hoofdzaak te doen is om „dat papiertje" machtig te worden.

Een groot bezwaar tegen het speciale schoolonderwijs is zeer zeker de kosten; een half jaar buiten verdienste te zijn en daarbij nog kost en inwoning te moeten betalen, is slechts voor enkelen bereikbaar en hier is het juist om „*allen*" te doen.

Voor ons land schijnen goed ingerichte permanente cursussen op centraal gelegen plaatsen, zoo mogelijk gebruik makende van de daar bestaande ambachtsscholen, het beste te voldoen; alleen zal de leertijd moeten verlengd worden, de 2-jarige cursus zal moeten verlengd worden van 10 op 15 werkdagen elk.

De Regeering, die steeds het groote nut van goed hoefbeslag heeft ingezien en het onderwijs daarin geldelijk heeft gesteund, heeft reeds maat-

regelen genomen en andere in het vooruitzicht gesteld, die ons een reuzenschrede voorwaarts zullen brengen.

Eerst is zij begonnen met het vormen van krachten voor het practisch onderwijs. Gij hier aanwezig hebt U in dien zin ontwikkeld en zijt krachtens Uw diploma als onderwijzer aangewezen voor de verdere ontwikkeling van het bedrijf en om dit te bereiken, eischt het Uwe volle aandacht om door Uw onderwijs deugdelijk onderlegde praktische hoefsmeden te vormen.

Spoedig zal, naar wij hopen, een regeling getroffen worden voor een centraal staatsexamen in hoefbeslag.

Daarmede wordt beoogd een gelijkwaardige beoordeeling van alle candidaten en als terugslag een gelijkvormigheid bij de opleiding aan de cursussen. Tevens krijgen de onderwijzers daardoor een spoorslag om hun onderwijs te verbeteren en op te voeren; het zal een wedstrijd worden tusschen de verschillende cursussen om het beste resultaat te verkrijgen.

Tot voor kort is alle initiatief en alle moeite om verbetering van het hoefbeslag te krijgen uitgegaan van de dierenartsen, zonder steun van de belanghebbenden, ja dikwijls zelfs met tegenwerking van die zijde. Van nu af aan moeten Uwe krachten medewerken en wel in de eerste plaats door verbetering in het vak te brengen; daar ligt het hoofddoel van Uw streven. Gij zijt begonnen met propaganda voor betere betaling in het bedrijf; dat was nuttig en goed, want het hoefbeslag werd zoo slecht betaald, dat het dikwijls niet loonend was en dit gaf aanleiding dat niet de moeite werd genomen, die noodig is om goed werk te leveren; het geld verzoet den arbeid. Dit doel is thans bereikt. Geholpen door de tijdsomstandigheden zijn de prijzen voor het beslag zoo opgevoerd, dat er voor gewerkt kan worden. Werkt nu mede door Uw voorbeeld en door Uw overwicht, dat de concurrentie en de broodnijd, het in de toekomst niet zoeker in *verlaging van den prijs*, wanneer weer normale tijden aanbreken, maar in het leveren van *goed* werk.

Thans komt meer en meer de eisch op den voorgrond: „het smidsvak voor de smeden” en een pogen tot uitschakeling van alle nevenstaanders, ook bij het onderwijs.

Ook dit streven verdient alle lof en steun, doch dan moeten de smeden eerst toonen daartoe in staat te zijn om het geheel te beheerschen.

Hoe toch is de inrichting der cursussen. Aan het hoofd staat een dierenarts, die belast is met het theoretisch onderwijs en de administratieve werkzaamheden; het practisch gedeelte van het vak is in handen van een onderwijzer-hoefsmid. Als regel mag worden aangenomen dat deze geheel vrij is in de behandeling van zijn onderwijs en zal de leider van den cursus dit gedeelte *geheel aan hem overlaten*; alleen bij voorkomende gevallen, waar meerdere anatomische en diergeneeskundige kennis bij te pas komt, zal hij advies en raad geven in overleg met den practicus en de uitvoering aan dezen overlaten. Samenwerking moet er tusschen beide partijen bestaan en zijn ze het soms over eenig onderdeel oneens, dan zullen zij *samen* de zaak bespreken en trachten tot een oplossing te brengen.

Op deze wijze samenwerkende kan ik mij niet voorstellen dat er zich eenige moeilijkheid kan voordoen die aanleiding kan geven tot onaangenaamheden.

Het geheele onderwijs in hoefbeslag thans in handen te stellen van den onderwijzer-hoefsmid, zal voorloopig wel tot de idealen behooren: 1° omdat hij niet voldoende onderlegd is in anatomie, physiologie en pathologie van den hoef en van het geheele bewegingssysteem en 2° omdat hij over het algemeen de gave mist om zijn weten duidelijk mede te deelen. In de toekomst zal bij de opleiding van onderwijzer in hoefbeslag dit laatste punt meer en meer de aandacht verdienen en zal het onderwijs dienen te streven daarin verbetering te brengen. Het is waar dat een goed practicus met een enkelen greep, met een enkelen hamerslag het den leerling dikwijls duidelijker kan maken dan met honderd woorden, doch even dikwijls komt het voor, dat hij hem iets aan het verstand moet brengen en met redenen omkleeden waarom iets zóó moet gebeuren en niet anders.

Komt het centraal examen tot stand, met een daaraan verbonden Regeeringsdiploma en titel, dan is het te verwachten dat vele smeden, reeds in het bezit van een diploma, zullen trachten ook dezen titel te bemachtigen. Aan velen zal dit niet medevallen; veel is er vergeten, veel is er verleerd en velen zijn van huis uit niet voldoende onderlegd om aan dit examen deel te nemen. De cursussen zullen daardoor opbloeien doordien geoefende krachten er weer aan zullen deelnemen, om hun tekort weer aan te vullen; en zal U, als onderwijzer, een prachtgelegenheid worden geboden om Uw weten en kunnen voor het onderwijs beschikbaar te stellen, terwijl de verhoogde eischen van het examen Uw volle kracht zullen eischen.

Maar voor alles is het Uw taak om te zorgen dat er algemeen goed hoefbeslag wordt geleverd en dat kunt ge door te zorgen zelf practisch goed geoefend te blijven; U op de hoogte te houden van alles wat er in Uw vak omgaat en wanneer ge geroepen wordt tot het geven van onderwijs U daaraan niet te onttrekken, maar met hart en ziel Uw leerlingen op te leiden en daarna met hen in aanraking te blijven om hen in alle opzichten te steunen en aan te moedigen. Gij moet hun vertrouwen zoodanig hebben gewonnen, dat gij voor hen de vraagbaak blijft onder alle omstandigheden. Dit zij Uw leiding inzake het hoefbeslag en waarlijk mijne heeren, dit moet voor U een heerlijke roeping zijn.

Voor de toekomst moet gezorgd worden dat de onderwijzer in hoefbeslag medezeggingschap krijgt bij de op- en inrichting van den cursus, — dat hij gerechtigd wordt over de practische ontwikkeling van zijn leerlingen stem uit te brengen op de examens en dat hij zitting krijgt in de Commissies voor hoefbeslag en voor wedstrijden. Zoodoende komt het vak in handen van de smeden.

Ten slotte nog een vraag. Nu er langzamerhand meer en meer onderwijzers in hoefbeslag komen en het te voorzien is, dat voor hen meer gelegenheid komt om als zoodanig werkzaam te zijn, is het gewenscht dat er meer samenhang wordt gebracht onder de leden van dezen bond. Zou het geen overweging verdienen om mettertijd in dezen bond afdeelingen te stichten, waarvan de leden dichter bij elkander wonende, meer bij elkander kunnen komen, om de zaken in engeren kring te bespreken?

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Ik ben het volkomen eens met wat de heer S. zegt in „De Hoefsmid” dd. 15 Maart, namelijk, dat het onmogelijk is, om b.v. plathoeven en zogenaaemde „wijde hoeven” goed te beslaan, zonder aan deze hoeven te raspen. Ook de ondervinding leert mij dit dagelijks, omdat ik verschillende paarden aan mijn smederij krijg met zulke hoeven.

Vooreerst hebben platte- en wijde hoeven een zeer dikken hoornwand; deze is minstens 1½ à 2 centimeter. Het gevolg hiervan is, dat, wanneer ik model wil beslaan, dus zonder te raspen, de nagels in den vasten hoornwand komen te zitten en in de 2de plaats, dat de zool niet over een breedte van 2 millimeter op het ijzer kan dragen. Indien de nagels de vaste hoornwand min of meer zullen splijten, zullen hoornscheuren en brokkelhoeven ontstaan en doordat de zool niet voldoende op het ijzer draagt, zal men van den plathoef een volhoef maken, en van den wijden hoef een plathoef. Nu zouden deze bezwaren nog wel voor een groot gedeelte zijn op te heffen, door aan het ijzer ongeveer de dubbele breedte te geven en de nagelgaten maar zóó vet te maken, dat zij toch in den plaatjesrand komen te zitten, maar dan wordt zoo'n ijzer te zwaar, zoodat de gang er op den duur slechter van wordt en gewrichten, banden en pezen te veel te lijden hebben.

De ondervinding heeft mij geleerd, dat, wanneer men zulke paarden goed wil beslaan en wanneer men goede hoeven wil houden, men als volgt te werk moet gaan: eerst den hoornwand inkorten, tot dat deze met de zool in één vlak komt te liggen (tenminste voorzoover dit kan); daarna den toonwand flink inkorten en ten slotte het onderste gedeelte van den hoornwand flink afronden met de rasp en dit laatste wel zoo veel, dat de hoef en het ijzer in elkaars verlengde komen te vallen.

Ik zou niet kunnen zeggen, welk nadeel dit raspen kon hebben, want de ronding krijgt men meest in toon- en zijgedeelte en op deze plaats is de dek of- glazuurlaag toch niet aanwezig.

Zooals boven is aangegeven, kunnen platte en wijde hoeven naar mijn ervaring zonder nadeel beslagen worden en blijven ze goed. Maar dan dus niet, zooals vele hoefsmiden doen, de hoef naar het ijzer maken; neen, eerst den hoef bewerken zooals het behoort en dan het ijzer voor den hoef passend maken.

Duiven (Geld.).

Joh. A. Tangelder.

— — —

Naar aanleiding van het ingezonden stuk in de Maart-aflevering, geteekend door „Een militair hoefsmid”, gaarne het volgende:

Dat een ingezonden stuk, door een militair hoefsmid geschreven en met z'n naam onderteeekend, soms moeilijkheden voor hem kan opleveren, is mij bekend. Er is daarom ook niets op tegen; alleen heeft, naar mijne meening, het stuk niet zoo'n effect.

Ik weet zeer goed, dat in het militaire door persoonlijk reclameeren in den regel niets bereikt wordt en ook, dat het toezicht op het werk van

den smid meestal door leeken geschiedt en daardoor aanstoot geeft aan den vakman.

Maar, geachte inzender, er is toch een vereeniging van Militaire hoefsmeden! Of is deze niet talrijk genoeg aan leden; of durft het bestuur een eventueel in te dienen request, ook al om eerstgenoemde reden, niet te onder teekenen? In dit geval kan een burger, b.v. een rechtskundig adviseur, U heel goed van dienst zijn en voor de Vereeniging allerlei zaken behandelen. Mochten de kosten te hoog zijn dan moet U de contributie verhoogen en wanneer er leden van Uwe Vereeniging zouden zijn, die daartegen bezwaren hebben, dan doet U het beste met laatstgenoemden links te laten liggen, want aan dezulken heeft men toch niets.

Voor het goede doel moet elk een eventueele contributieverhooging over hebben. Zooveel zullen die meerdere kosten ook niet bedragen.

Uwe Vereeniging zal ook dan wel niet bereiken, dat het toezicht uit de handen van troepenofficieren gaat, maar wel, dat deze in hun opleiding wat meer kennis, het hoefbeslag betreffende, opdoen en daardoor den vakman beter leeren verstaan. Natuurlijk zullen er steeds struikelblokken blijven bestaan en zal de schuld soms liggen aan officieren, maar ook soms aan den smid.

Dus tracht door vereeniging en overleg geleidelijk de wantoestanden te verbeteren en als het kan op te heffen, en spoor Uwe collega's aan om, al is het niet ondertekend met hun naam, toch hun meening in „De Hoefsmid” kenbaar te maken.

Th. A. Koelman Nzn,
Alkmaar.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

Van de uitgeverfirmas J. B. Wolters te Groningen—den Haag ontvingen we het onlangs verschenen eerste deel van het werk van Prof. Dr. H. M. Kroon, directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht en Dr. R. H. J. Galland at Huet, kapiteinpaardenarts bij de rij- en hoefsmidschool te Amersfoort, over *Hoefkunde en Hoefbeslag*.

De schrijvers, beiden de leer van den hoef en van het hoefbeslag aan inrichtingen van onderwijs doceerende, hebben blijkbaar behoefte gevoeld voor hun onderwijs eene uitgebreide, Nederlandsche, handleiding te schep pen, die voor hunne leerlingen bruikbaar zou zijn, doch daarnevens den fokkers, gebruikers en liefhebbers van paarden de noodige kennis van den hoef en zijn beslag zou bijbrengen. Zij zijn in hun pogen uitnemend geslaagd. Het boek met zijn groot aantal (109), meerendeels origineele, afbeeldingen, laat zich gemakkelijk lezen daar de text aangenaam en vlot is gesteld, terwijl papier en letter blijf geven van eene zeer goede verzor ging van de zijde des uitgevers. Waar het boek voor zeer verschillende categorieën van lezers is bestemd, werd het vrij grootsch opgezet; het geeft dan ook „elck wat wils”; op vele plaatsen zelfs meer dan men zou verlangen.

In de eerste afdeeling (4 hoofdstukken) worden bouw en levensverrich-

tingen van het paard en van den ondervoet in het bijzonder behandeld, terwijl in de tweede het normale hoefbeslag wordt besproken en in het derde gedeelte, hetwelk bijna alleen voor smeden van belang kan worden geacht doch slechts een goede twintig bladzijden omvat, de aandacht wordt gevraagd voor smidswerkplaats, materialen, werktuigen en gereedschappen.

Hoewel het werk voornamelijk voor de menschen van het vak is geschreven bevat het ook voor den practischen fokker zooveel wetenswaardigs dat wij het ook voor dezen van zeer groote, we zouden haast zeggen van onschatbare waarde achten. De prijs f 2.90 (crisistoeslag inbegrepen) is dan ook zeer billijk gesteld. Nimmer vonden we in eenig Nederlandsch werk eene zoo duidelijke en door zooveel sprekende afbeeldingen geïllustreerde beschrijving der standen en gangen van het paard; het hoofdstuk betreffende den omgang met het paard in het algemeen verdient o.m. door velen te worden gelezen en ter harte genomen, terwijl de belofte, welke de schrijvers, aan het eind van het hoofdstuk over het besnijden van hoeven die onbeslagen moeten blijven, voor het tweede deel van hun werk afleggen en die ongetwijfeld wel zal worden ingelost, de waarde van het werk voor den fokker nog vergroot.

Enkele kleine opmerkingen mogen hier wellicht eene plaats vinden. De verklaring op de eerste bladzijde van het feit waarom het paard een edel dier is, wil er bij ons niet heelemaal in, terwijl de schrijvers niet ongenegen schijnen ons hedendaagsche anatomische kennis eenigszins te wijzigen waar ze de hersenen het centrale zenuwstelsel noemen en in de tweede alinea van blz. 5 geen rekening houden met het elleboogsgewricht (waarvan toch zeker de voorvlakte de buigvlakte is?), evenmin als bovenaan op blz. 11 met de z.g. kleine bloedsomloop, waar het aderlijke bloed van het hart wordt afgevoerd en het slagaderlijk bloed zich naar het centraal orgaan toe beweegt. Op blz 127 zal wel bedoeld zijn dat als de hoek, die de voetas met den bodem maakt, kleiner is dan 45° het paard diep doortreedt in de koten, terwijl we bij een zeker volgenden herdruk de figuren 17, 71 en 85 gaarne door andere vervangen zouden zien.

Het op blz. 124 omtrent „holle knieën” gezegde zal vele vrienden van het Oldenburger paard wellicht onbekend zijn geweest en misschien een oogenblik minder aangenaam aandoen; de schrijvers leggen trouwens door hetgeen op hunne desbetreffende opmerking volgt, onmiddellijk een pleister op de geslagen wond.

Ondanks deze kleine opmerkingen, die we ons zeker wel mogen veroorloven, hebben we het boek met zeer veel genoegen gelezen, wenschen het in handen van vele „horsemen”, en schrijvers en uitgever een zoo groot mogelijk en welverdiend succes. De laatsten hebben „werk” geleverd; met verlangen en belangstelling zien we het tweede deel tegemoet! *Colder.*

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 5 Mei is als leerling toegelaten H. Klaassen van Zwinderen (Drenthe). Verder houdt aan de Inrichting verblijf de leerling G. Smeding van Lettelbert.

— **Cursus in Hoefbeslag te Hoogeveen.** Het eindexamen van den 2-jarigen cursus in hoefbeslag aan de Ambachtsschool te Hoogeveen, welke gehouden werd vanwege het Genootschap ter bevordering van den landbouw in Drenthe en de Ambachtsschool te Hoogeveen, gedurende 1917—1919, werd afgenomen door de heeren J. Piet te Heerenveen en S. van Angeren te Utrecht.

Van de 5 candidaten werd aan 4 het diploma van hoefsmid uitgereikt, te weten: L. v. d. Haar te Nieuweroord, B. Masselink te Zweekoo, H. Scholten te Wachtum en H. v. d. Schoot te Gasselte.

Het 1e ged. van den cursus werd geleid door den dierenarts Dr. A. J. Winkel, het 2e ged. door den dierenarts M. J. Veenstra, bijgestaan door den onderwijzer in practisch hoefbeslag J. Reitsma te Hoogeveen.

PERSOVERZICHT.

De April-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat o.a. het volgende:

1°. „*Steltvoet als gevolg van mok*”, een artikel van Dr. v. Guoth, adjunct aan de Diergeneeskundige Hoogeschool te Boedapest, waarin hij zegt, dat in den regel het ontstaan van den steltvoet moet worden toegeschreven aan ontstekingen van de buigpezen of gewrichten, tenminste wanneer deze gedurende langen tijd hebben bestaan. Als gevolg van de ontsteking ontstaat op den duur een peesverkorting of vergroeiing van het gewricht, waardoor het paard bij belasting niet zal doortreden (en hierdoor wordt de verkorting resp. vergroeiing weer erger), zoodat ten slotte de ondervoet van af den kogel in mindere of meerdere mate steil komt te staan, soms zelfs naar voren gericht, al naar gelang van den graad van het ziekteproces. Vaak kan men zien, dat alleen de punt van den hoef bij belasting op den bodem rust, en in enkele gevallen is dit zelfs de toonwand, welke door deze omstandigheid natuurlijk afslijten zal. Zulke ernstige vormen van steltvoet komen vooral voor aan de achterbeenen en het is vanzelf sprekend, dat in die gevallen van „herstellen” geen sprake kan zijn; wel slaagt men er soms in, door een doelmatig beslag, dergelijke dieren nog bruikbaar te maken voor licht stappend werk (zooals den meesten lezers bekend zal zijn, wordt als ijzer veel gebruikt het z.g. beugelijzer met kalkoenen; deze worden zoo hoog gemaakt als voor ieder geval noodig blijkt. Ref.)

Het is, ook buiten de genoemde oorzaken, nog mogelijk, dat een steltvoet ontstaat en in dat verband beschrijft Dr. v. G. twee gevallen, waarbij men moet aannemen, dat ze het gevolg zijn van een langdurige huidontsteking in de kootholte (mok).

In beide gevallen was de steltvoet in een ver gevorderd stadium, zoodat tot afmaken moest worden overgegaan.

Bij belasting van het zieke been was het typische „doorknikken” in den kogel, gevolgd door het sleepen van den hoef over den bodem, bij het vooruitbrengen van het betreffende been, duidelijk te zien. Verder vertoonden de hoeven het gewone beeld: naar voren gewelfde toonwand, waarvan in het onderste gedeelte de plaatjes door het sleepen zijn afgesleten; holle zool; goed ontwikkelde straal; diepe zijdelingsche straalgroeven; ringen op den hoornwand, naar achteren samenlopend; verzengedeelte ingesnoerd, etc.

De huid in de kootholte en omgeving was in beide gevallen ontstoken, bevatte hier en daar kloven en wratvormige woekeringen; het geheel gaf den indruk van een zeer langdurig proces, mede omdat de hoeven zoo sterk afweken van het normale. Tengevolge van de huidontsteking durft het dier niet door te treden, waardoor op den duur een peesverkorting ontstaat en daarna de steltvoet kan optreden.

In de beschreven gevallen waren aan het been verder geen afwijkingen te vinden, zoodat Schr. de mok als oorzaak aanneemt.

2°. Op een vraag, waarom *ijzers met steunsellippen* „verwijdingsijzers“ genoemd worden, wat voor nut deze lippen hebben en of dergelijke ijzers nog gebruikt worden, antwoordt de Redactie, dat men van verwijdingsijzers spreekt wanneer deze den hoof wijder maken en dat daartoe onder anderen het bovenbedoelde ijzer moet worden gerekend. Men noemt het ook wel klemhoefijzer, omdat het bij dezen hoofvorm wordt aangewend.

Nu zijn de steunsellippen zelf niet in staat den hoof wijder te maken; hoogstens kunnen zij een toenemende vernauwing verhinderen, doordat ze vast tegen de steunsels aanliggen. Uitwerking hebben deze soort ijzers pas wanneer men de achterste hoefhelft met een schroef uit elkaar drijft, wat echter, zooals licht begrijpelijk is, geen aanbeveling verdient.

Daarom wordt algemeen de voorkeur gegeven aan het z.g. ijzer van von Einsiedel, hetwelk de verwijding tot stand brengt door het iets naar buiten afloopen van de draagvlakte aan het takgedeelte, waardoor bij belasting van het been de achterste hoefhelft langs die afhelling naar buiten schuift. Het komt vooral aan op een goed aanleggen van dit zeer bruikbare ijzer; zoo mag de hoogte van de steunsellip niet meer bedragen dan de diepte van de zijdelingsche straalgroeven, moeten de lippen in den steunselhoek worden aangelegd, omdat deze daar het sterkst is en moeten ze overal goed aansluiten aan de steunsels. Dit laatste mag men niet door inbranden verkrijgen, want daardoor wordt de steunsel verzwakt, en is er kans, dat de lip zal gaan drukken.

Het naar buiten afsmeden van de draagvlakte mag over een dikte van ongeveer 2 m.M. geschieden. Ook zonder steunsellippen wordt dit ijzer met succes toegepast, wat te begrijpen is, omdat het verwijden vooral aan het telkens schuiven van den hoof over de afhelling aan het takgedeelte is toe te schrijven.

(Het is naar onze meening van groot belang, dat de smid aan het afsmeden z'n volle aandacht schenkt; al spoedig wordt de helling te sterk gemaakt, en daardoor ook de verwijding, zoodat dan leelijke kneuzingen [en dientengevolge kreupelheid] kunnen ontstaan. Ref.)

— *Goedkoop staal.* De Amerikaansche scheikundige William Mills heeft in het laboratorium te Long Island een methode ontdekt om van stukjes ijzer, met de kosten van slechts twee pence per pond, staal te fabriceren van prima kwaliteit. Gedurende eenigen tijd trachtte hij diamant te maken, maar na vele proeven slaagde hij er slechts in zeer kleine hoeveelheden tegen niet te betalen kosten te vervaardigen. Terwijl hij op een keer een retort, hetwelk hij voor een diamantproef had gebruikt, ledigde, vond hij in den vergaarbak een naald ijzer, waarvan bij het doorbreken bleek, dat het stukje ijzer in staal van een buitengewone kwaliteit was veranderd. Mills begon toen een geheele serie proeven te nemen met weekijzer en de uitslag bewees, dat hij in het retort, waarin een enorme druk heerschte, werkelijk het ijzer in staal omzette.

De „Atlantic Basin Iron Works Co.” te Brooklyn, maakte bij voortgezette proeven met succes staal.
(„u. Haagsche Cour.”)

ADVERTENTIËN.

Paardenhoefkurken.

Onmisbaar voor steden met asphalt-bestrating.

N.V. Kurkenfabriek W. Schotte & Zonen

Beursstraat 31, Amsterdam

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

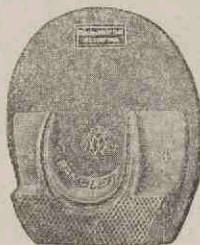
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacille”,
met zwaar hielstuk.

Merk „Rambler”,
in wille en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorrudig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

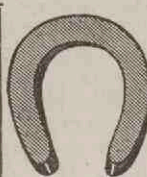
Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorrudig.

Strijkringen
met riem

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorrudig.

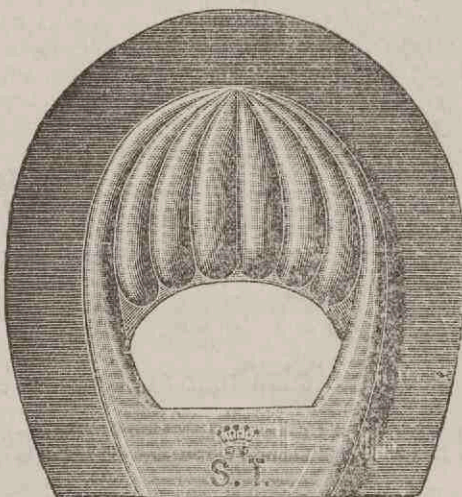
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
nitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open' Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooern.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

DE HOEFSMID

ST. ELOY.

Walpole Hoefzolen

in alle maten, en de oude, bekende,
onvergelijkelijke kwaliteit,

weder leverbaar!

Door hun groote duurzaamheid de
goedkoopste zool in het gebruik

Prijscourant wordt op aanvraag
gratis en franco toegezonden

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de Provincie Groningen en het Hoefbeslag. — Opmerkingen aangaande het Hoefbeslag ter Stamboekkeuringen te Zevenbergen en Almkerk. — Ingezonden stukken — Korte mededeelingen.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE GRONINGEN EN
HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.
(*Vervolg en Slot*).

Veendam.

Deze plaats heeft zijn oorsprong te danken aan de afgraving der hooge venen. Hiermede is men begonnen nadat het „diep” door het Sappemeer gebracht was tot Zuidbroek; in 1648 werd hiertoe een verdrag gesloten tusschen de groote Muntendammer Compagnie en de Stad. In 1660 werd de eerste kerk gebouwd, waarvoor door de Staten 4000 gulden werd geschonken. Tot Veendam behoorden ook Ommelanderswijk en Zuidwending en voor het grootste gedeelte de Trips- en de Borger Compagnie. De eersten waren uitloopers van de Meedener venen, die, evenals de Westerleesche, toebehoord hadden aan het klooster te Heiligerlee en later in beslag waren genomen door de Staten. Bij de verdeling der kloostergoederen door de Staten, kwamen vele venen aan de Heeren der Ommelanden, die in 1653 den aanleg begonnen; de naam Ommelanderswijk is daar dan ook van afkomstig. Later legde men het stadskanaal aan, op de scheiding van Drenthe, en dit heeft ook weer veel tot den groei van Veendam medegewerkt, daar de groote en uitgestrekte Westerswoldsche, Drentsche en Munstersche venen hierdoor een afzetgebied verkregen.

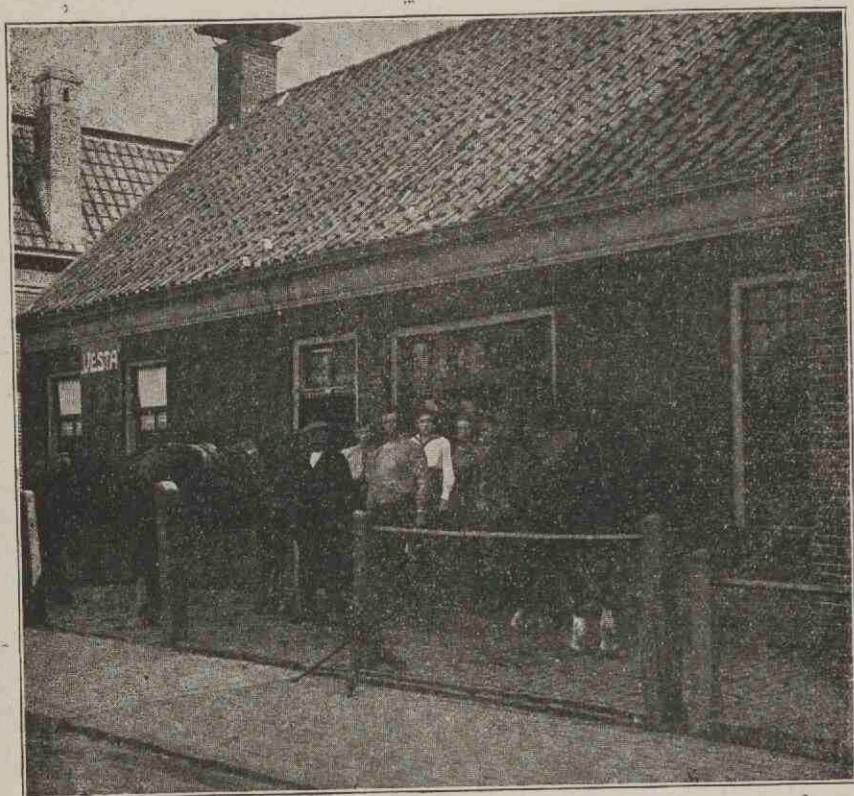
Het gebruik van turf is al zeer oud; zoo wordt o.a. in 1250 door Hendrik, Bisschop van Utrecht, het recht van turfgraven verleend aan het klooster te Aduard.

Toch begon de ontginning der venen, het turfgraven op groote schaal, eerst in het begin der zeventiende eeuw. Toen kwamen verscheidene personen uit Utrecht over en namen van de provincie in pacht de Esser en andere kloosterven. In 1613 en 1616 gingen al deze rechten van pacht op die venen over aan de stad Groningen, daar de pioniers op te veel moeilijkheden stuitten; voornamelijk was de hinderpaal het Sappemeer, of ook wel het Duivelsmeer genaamd. Dit nu werd in 1618 drooggelegd en toen er daarna een kanaal door werd gegraven, ging de exploitatie sterk vooruit. In 1627 werden meerdere venen ontgonnen, nl. onder Kolham, Gaarveen, Westerbroek, Waterhuizen, Kropswolde en Wolfsbergen. Geleidelijk werd meer en meer de vervening uitgebreid en zoo ontstonden de oude Friesche Compagnie en in 1637 de Bijl Compagnie, in 1647 de nieuwe Friesche Compagnie en de Borger Compagnie, het jaar daarna de Trips Compagnie.

Veendam is dus een plaats slechts eenige eeuwen oud; het is echter

opgegroeid tot een flinke welvarende stad, vooruitstrevend en steeds vooruitgaande. Het telt thans met de buitengemeenten bijna 12000 inwoners; van deze omliggende dorpen en gehuchten, die tot de gemeente behooren, noemen wij o.a. Benedenverlaat, Borgercompagnie, Molenstreek, Ommelanderwijk, Oosterdiep, Scholthuizen, Westerdorp en Zuidwending.

Veendam heeft, met zijn omliggende tot de gemeente behorende dorpen, een paardenstapel van \pm 800 stuks. De gemeente zelf echter is niet rijk

Smederij van Dreesman, i/d. Kerkstraat te Veendam.

aan paarden; er zijn eenige stalhouderijen, waarvan met ten hoogste 5 paarden, en verder bedrijfsparden en zeer weinig luxe. Het grootste contingent voor den hoefsmid leveren dus de landbouwparden en daar de omliggende dorpen alle hoefsmiden hebben, zijn te Veendam dan ook niet veel groote bedrijven te verwachten. Toch zijn er nog twee hoefsmiden en wel de heer Dreesman in de Kerkstraat en zijn naamgenoot aan het Westerdiep. De eerste heeft een drukke zaak; de tweede beweegt zich meer op het gebied van landbouwwerktuigen. Dat de capaciteit van de zaak in de Kerkstraat niet gering is, bewijst wel het feit dat meermalen 10 à 12 paarden per dag beslagen worden en door den regel minstens 2 à 3. Het beslag wordt des zomers vlak uitgevoerd, terwijl 's winters kalkoenen

te hulp moeten komen om een vasteren stand te geven. Het winterbeslag bestaat ook hier uit stiften; schroeven worden niet gebruikt. Travailles zijn niet meer aanwezig; het beslag is uitsluitend uit de hand. De prijzen zijn ook hier niet slecht en wel als minimum voor een paard f 5.20, voor een hit f 4.20 en het verleggen van de ijzers wordt met f 2 berekend.

In deze streek worden de machinale ijzers gehuldigd en hoofdzakelijk wordt hiermede gewerkt; toch klaagt men niet over slechte voeten, wel echter dat de boeren hun beslaglijst niet te best bijhouden en wel eens vergeten dat een vernieuwing zeker tot voordeel van hun paard zou strekken. Zoo vertelde de heer Dreesman mij een aardige uiting van een boer. De persoon in kwestie kwam hem vragen of hij het beslag bij zijn paard had ondergelegd, want, als dat het geval was, dan moest hij het maar weer doen. Het was n.l. een half jaar geleden en het was al dien tijd zoo goed blijven zitten en dat hij denzelfden smid wilde houden! Hier bestond dus de roem van het hoefbeslag in het zoo lang mogelijk doen onderblijven van het ijzer en de gelukkige eigenaar zal wel nooit een cursus in paardenkennis hebben gevolgd waar hem op de hoefhygiëne zou zijn geweest en op de nadeelen die een verkeerde stand door een nalatig beslag voor het paard kan meebrengen. Het is wel eigenaardig dat er dicht bij een plaats als Veendam, waar alles er nieuw, frisch en modern uitziet, nog zulke antiquiteiten wonen, die blijkbaar niet meegaan bij de evolutie op het gebied van landbouw- en veeteeltonderwijs.

De zaak van Dreesman is een oude zaak, die steeds van vader op zoon overgaat; hij werkt met knechts, die hier extern zijn en op weekloon werken.

De gunstige ligging van zijn bedrijf en de ruime werkplaats zijn wel factoren die geschikt zijn om een bloeiende zaak te onderhouden en een groot bedrijf uit te oefenen.

Winschoten.

Deze stad is gelegen op de grenzen van Westerwolde en op den weg naar Munsterland. Reeds zeer vroegtijdig had de stad veel te lijden van vijandelijke overvallen, en werd dan ook versterkt met wallen en poorten, terwijl zij verder verdedigd werd door de naburige schansen, Hoogbrugge en Winschoterzijl. Over het ontstaan van Winschoten zou, uit stukken van 1474, afgeleid kunnen worden dat het tot Westerwolde gerekend werd. Het is ten minste zeker dat, toen Groningen in 1478 het slot van Addinga te Wedde geslecht had, het van den Munsterschen Bisschop Westerwolde ter leen ontving. Een nieuw slot werd gesticht bij het riviertje de Pekela, de Pekelborg genaamd, en diens kastelein voerde mede het gezag over Winschoten.

Toen echter in 1498 Westerwolde werd overgegeven, werd Winschoten bij het Oldampt gerekend. Een brief, van 1499 gedateerd, vermeldt dat Geert Cassens erkent voor 6 jaar van den Raad van Groningen ontvangen te hebben de kasteleinschap van Winschoten met de daartoe gehoorige Oldampten, en het huis Pekelborg.

In vroeger tijden behoorde het buiten kiff onder Reiderland, doch nadat dit door den Zuiderinham van den Dollard afgescheurd was, heeft het onder het Oldampt behoord.

Winschoten is nu een belangrijke plaats met ruim 12000 inwoners; op industriegebied bevat het o.a. steen- en pannebakkerijen en een metaal- en klokkengieterij; het is daarenboven de hoofdmart van heel den rijken omtrek en in overeenstemming daarmede draagt de stad dan ook een zeer welvarend uiterlijk. Onder de inrichtingen van onderwijs nemen de Hoogere Burgerschool en het Gymnasium een voorname plaats in en deze worden ook door de omgeving druk bezocht. In de stad is een oude kerk, die gescheiden staat van den toren; waarschijnlijk zijn deze beide nooit vereenigd geweest; anders zou de afmeting van de kerk wel wat al te groot zijn geweest. In den Spaanschen tijd bleef Winschoten ook niet vrij van krijgstooneelen. Zoo verdedigde o.a. in 1593 de sergeant Joan Moda met 30 man de kerk geruimen tijd tegen de Spanjaarden en zette van daar den strijd voort op den toren. Toch mocht zijn moedig gedrag de stad niet behouden doen blijven en ging zij aan de Spanjaarden over.

De inval der Spaansche troepen in 1624, waarbij het klooster Heiligerlee verwoest werd, bracht ook in Winschoten verderf en ellende en was de ondergang van de destijds bloeiende weverijen. In 1665 en 1672 waren Munstersche troepen de baas in de stad en huisden er naar oorlogswijs; terwijl ook bij de bezetting door de Engelschen in 1795 veel baldadigheden gepleegd werden. Zoolang de plaats versterkt was en er in de nabijheid een geduchte schans lag, was zij voor vriend en vijand om haar ligging een te belangrijke plaats, dan dat zij niet herhaaldelijk overlast zou hebben geleden. De groote vijand, de Dollard, heeft Winschoten nooit ernstig bedreigd, hoewel in den omtrek veel vernietigd en verzwolgen werd; zoo o.a. het graafschap Reiderland, waartoe de stad eertijds behoorde, werd ervan losgescheurd en is grootendeels verdrongen.

Tot de aantrekkelijkheden van de stad behoort het bosch, dat in 1826 is aangelegd door de afdeling der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Met zijn dichte boschjes, zijn lommerrijke slingerpaden, zijn welig groeiend hout van allerlei soort, met zijn „berg” en zijn waterpartijen, levert het een aangename wandelplaats op.

Op ruim een half uur gaans van de stad ligt het gehucht Heiligerlee, waar het standbeeld staat dat ter gedachtenis van Adolf van Nassau is opgericht, die 25 Mei 1568 aldaar sneuvelde en een gloriepunt uit het begin van den tachtigjarigen oorlog in herinnering doet blijven.

Het monument stelt voor: Adolf van Nassau in volle wapenrusting, stervend neergezegen op de vlag die hij nog in de verstijfde vuist klemt, terwijl de Vrijheid, in de gestalte eener maagd, hem dekt met schild en zwaard en de Hollandsche leeuw de privilegiën met zijn sterke klauw beschermt.

Men heeft wel eens betwijfeld of de volstrekt onvruchtbare overwinning, hier behaald, wel de oprichting van een gedenkteeken rechtvaardigde. Dit kan toch echter waarlijk geen ongerijmdheid geacht worden; het is toch de herinnering aan het gevecht dat aan den landzaat de groote voordeelen van zijn bodem, ook tegen een machtigen, uitstekend geoefenden en tot nog toe als onweerstaanbaar beschouwden vijand, leerde kennen. Hier stonden inderhaast bijeengestroomde en onervaren troepen tegenover de geduchte Spaansche en Italiaansche oud-gedienden. Hier leerden zij, hoe,

bij bekwame leiding en standvastige volharding, de kans zich tegen welbeproefden moed, tot roekeloozen overmoed gestegen, keeren kan. Hier werd de weg gewezen tot die krijgstaktiek, die later zoo menigmaal de beste legers van Spanje machteloos maakte. Niet om haar beteekenis zelve, niet om haar onmiddellijke gevolgen, maar om haar vruchten voor de toekomst is de zege van Heiligerlee belangrijk.

De landstreek is sinds dien geheel veranderd en men kan zich het toenmalig slagveld op heden niet meer voorstellen. De moerassen, waarin de Spanjaarden bij hun vermetelen aanval wegzonken, de bosschen, waaruit zij hun geschut op den heuvel lieten spelen, het landhek, waarbij graaf Aremberg, toen de slag verloren was, door Martin en Sybrand Sickness werd doodgeslagen en geplunderd, zijn niet meer te vinden. Wegen zijn verlegd, slooten gegraven, bosschen omgehakt en poelen en kuilen in weiland herschapen. Ook het klooster, omstreeks 1200 door Hendericus, proost van Schildwolde, gesticht, waar de graven hun hoofdkwartier hadden en het lijk van Aremberg aanvankelijk werd bijgezet, is sinds lang gesloopt. Heiligerlee heeft uit dien tijd niets overgehouden dan het monument, dat van al deze herinneringen getuigt.

* * *

Uit een oogpunt van hoefbeslag is Winschoten geen belangrijke plaats, d.w.z. er zijn wel vele smeden doch geen groote hoefsmidsbedrijven. De zeer welvarende streek van het Oldambt, met zijn prachtige boerenpaleizen, levert natuurlijk op paardengebied wel heel veel belangrijks op, doch wij moeten niet over het hoofd zien dat elk dorp in Groningen zijn smid heeft en dat het niet de gewoonte is met de paarden naar „stad” te gaan voor het beslag.

Gaande van Veendam naar Winschoten over Meeden en Westerlee heeft men de gelegenheid de welvaart van de provincie Groningen te bewonderen en inzonderheid op te merken dat de landbouw hier een goudmijn is; de boerderijen zijn hier alle buitenplaatsen en de fraaie gouden leeuwen en andere emblemen, die de voorgevels ervan sieren, geven ook aan het uiterlijk een aanzien van groote welgesteldheid. Bij het naderen van de verschillende dorpen hoorde men reeds uit de verte het nijvere geklop op de aanbeelden en spoedig kondigde een bord met gediplomeerd hoefsmid dan ook de professie aan. Een dezer dorpen kan zich beroemen op een rijksge-diplomeerd hoefsmid, waarschijnlijk de gelukkige bezitter van een Amersfoortsch diploma, die zich zoo noemt. Hij is althans de voorlooper van de gediplomeerden der „nieuwe wet”, welke geslaagden in de toekomst zich een dusdanig praedicaat zullen verwerven.

In Winschoten zijn vele smeden die aan hoefbeslag doen; het zijn de heeren Havinga in de Engelschestraat, Kants in de Garst, Ofkers eveneens, Huts in den Grindweg, Gebr. Lubbers in de Langestraat, de Vries in de Zuiderstraat en Roosendaal in het Oosterend.

Alle bedrijven zijn gemengd en het hoefbeslag is bij geen van allen overwegend. Het meest worden stadspaarden beslagen, ook koopmanspaarden en verder van boeren uit den omtrek. Enkele paarden daags is de regel in de meeste dezer bedrijven. Luxe is er zoo goed als niet, doch de zeer welgestelde omgeving van de stad brengt mee dat de eigenaren niet

nalatig zijn met het beslag, als regel op tijd komen ter vernieuwing van de ijzers en dat ook aan de hoofverzorging van de veulens zorg wordt besteed. Winschoten is het middelpunt van het Oldambt, van een streek die hoofdzakelijk uit zeelei en uit hoogveen bestaat en waar zeer goede paarden gefokt worden. Tot voor zeven jaar werd uitsluitend met warmbloed gefokt en wel hoofdzakelijk met Oldenburgers; in de laatste jaren worden echter veel koudbloedhengsten ingevoerd.

Alle smeden zijn lid van den bond van smeden-patroons en houden zich als zoodanig aan de vastgestelde minimumtarieven. Deze bedragen voor een gewoon beslag van een middelsoort groot paard f 5.60, voor een hit f 4.60 en voor het verleggen van de ijzers f 0.50 per stuk. Het winterbeslag wordt, wat het aanbrenge van de gaten betreft, op f 1 extra per beslag berekend. Hier worden ook bijna uitsluitend stiften gebezigd; alleen de paarden van Van Gend en Loos worden des winters met schroeven op scherp gezet. Het zomerbeslag is uitsluitend vlak; kalkoenen worden weinig gebezigd, terwijl ook van afwijkende ijzers weinig gebruik wordt gemaakt. Dit zal wel zijn reden vinden in het zoo goed als geheel gebruik maken van machinale ijzers, dat alhier regel is. De ijzers worden betrokken uit de fabrieken van Helpman en van Hippos. De heer Havinga deelde mij mede dat hij aan de ijzers van eerstgenoemde fabriek de voorkeur schonk; hier wordt dus de profeet in eigen land wel geëerd. Toch klaagt men niet over de voeten en schijnt het alhier gefokte paard dus, wat de hoeven betreft, beter dan dat uit de omgeving van Appingedam.

De patroons werken allen met een of meer knechts; deze werken op weekloon en kunnen tot f 20 per week verdienen. De werktijden zijn van 6 tot 7 met 1 uur schafttijd. Des winters wordt een uur korter gewerkt en eindigt men om zes uur 's avonds. Hoewel er groote bedrijven en fabrieken in de plaats zijn, brengen deze toch weinig paardentractie mee; eenige stalhouders- en sleeperspaarden en verder die van de gemeentereiniging, zeven in getal, welke laatste door de Vries worden beslagen; neringdoenden en de omgeving brengen voor de gemeente het totaal aantal paarden op ongeveer 400. Het beslag wordt uitsluitend uit de hand uitgevoerd; noodstallen zijn bij geen van de smeden meer aanwezig. 'Zeer jammer vond ik het dat het gebruik van machinale ijzers hier zoo sterk doorgevoerd is en niet alleen uit een noodtoestand voortkomt. Het kan toch zijn dat men bij bijzondere drukte of bij niet voorhanden zijn van stafijzer machinale ijzers gebruikt en deze behoeven dan ook volstrekt geen nadeel voort te brengen bij oordeelkundig gebruik. Wel gaat echter m.i. veel van het mooie van het vak af, om zoo te zeggen de poëzie gaat er uit, wanneer men zich uitsluitend met de fabriek behelpt en een noodzakelijk gevolg moet dan ook zijn dat het handwerk vergeten raakt. Laat ons aannemen dat de patroons in zooverre goede vaklieden zijn, — dat zij nog steeds goede ijzers kunnen maken en een machinaal ijzer geheel naar den voet kunnen zetten, dan is het toch niet te verwachten dat een knecht een bruikbaar hoefsmid wordt wanneer hij opgroeit in een bedrijf waar hij niet zelf leert smeden en door een veelvuldig aanmaken van ijzers handigheid leert verkrijgen, kijk op de zaak krijgt en hiermede tevens liefhebberij aankweekt. Ook het

opbraden van oude ijzers, dat toch zoo'n goede leerschool is voor beginnenden, werd niet meer gedaan, naar het heet door de slechte kolen, hetgeen zeer wel mogelijk is in deze distributietijden.

De interieurs der smederijen wijken niet af van de gewone werkplaatsen; zeer bevoorrecht is de provincie Groningen, wat betreft de electricische stroom, die in alle plaatsen beschikbaar is en voor het bedrijf, zoowel wat lichtbron als beweegkracht betreft, zoo'n groot voordeel is.

Hoogezand—Sappemeer.

Deze plaatsen zijn veenkoloniën; Hoogezand ontleent zijn naam aan de omstandigheid dat het hooger gelegen was dan het nabij gelegen Duivelsmeer, terwijl Sappemeer de naam van het vroeger aldaar aanwezige water heeft behouden. De kerk te Hoogezand is gebouwd in 1669, die te Sappemeer in 1653, terwijl de eerste woningen langs het kanaal in 1621 gebouwd werden. In die eerste jaren van vestiging is de bevolking sterk toegenomen en in het begin van de 18e eeuw was het reeds een welvarende plaats. De beide plaatsen hebben geheel het aspect, eigen aan de Veenkoloniën, n.l. een lijnrecht kanaal met aan weerszijden huizen. Nadat de turf was afgegraven in deze streken, werd de ontginning der ondergronden ter hand genomen en aan de vervening verbonden. Aan de stad Groningen komt de eer toe dat de landbouwer den vervener volgde en vandaar kwam de compost die dienen moest om de dalgronden in cultuur te brengen. Later, bij het bekend raken en meer in gebruik komen van de kunstmest, heeft deze de compost geheel vervangen. In de Veenkoloniën neemt onder den landbouw de aardappelteelt de eerste plaats in; vroeger was ook de graanverbouw zeer aanzienlijk en ontving de Groninger Beurs een belangrijke hoeveelheid uit deze streken.

Het verbouwen van aardappels dateert in deze streken van 1750; men verbouwde toen alleen voor eigen gebruik. Later, in het begin der 19e eeuw, ging men moutwijn stoken uit aardappelen; de hiertoe opgerichte fabrieken konden echter de concurrentie met de branderijen te Schiedam niet volhouden en verdwenen. In 1840 werd de eerste aardappelmeelfabriek gesticht te Muntendam, doch deze werd weer opgeheven; het gelukte echter aan den heer Scholten uit Groningen om den grondslag te leggen voor de vele aardappelmeelfabrieken die nu een bloeiende industrie in de veenkoloniën uitmaken. Reeds in 1904 werd door negen Coöperatieve aardappelmeelfabrieken 3½ miljoen H.L. aardappelen verwerkt en werd voor 10 miljoen gulden aan de landbouwers uitbetaald. Behalve deze fabrieken zijn er nog strookartonfabrieken en is er een gist- en spiritusfabriek ter plaatse. Deze streek is dan ook zeer welvarend, getuige de boerderijen die men hier ziet. Het is echter niet anders mogelijk geweest dan door het brengen van groote offers voor bemesting en bewerking van deze landerijen, dat de zandgrond in deze veenstreken zoo productief is geworden en de volgende dichterlijke ontboezeming is hier dan ook volkomen op haar plaats:

- „Waar bleef de woestenij, begroeid met bruine heide?
- „Het oog zweeft hier verrukt langs akker, bosch en weide,
- „En 's bouwmanhuis en bloemengard.
- „Ja 's menschen nijvre hand
- „Schept vruchtbaar land,
- „Heerscht over de aard.”

Hoogezand heeft nu met zijne bijgemeenten bijna 10000 inwoners en een paardenstapel van nagenoeg 700 stuks. Deze bijgemeenten zijn Foxhol en Foxholsterbosch, Kalkwijk, Kiel, Nw.-Compagnie, Kropswolde, Lula, Martenshoek, Westerbroek en Windweer.

Sappemeer is kleiner; het heeft ruim 6000 inwoners, terwijl het slechts een goede 200 paarden heeft. De gehuchten, welke onder deze gemeente behooren, zijn Achterdiep en Spitsbergen, Borgercompagnie, Tripscompagnie en Kleinemeer.

In de beide gemeenten zijn enkele stalhouders en sleepers, waarvan de grootste, de heeren Groeneveld, 9 en 12 paarden hebben; overigens worden de paarden, behalve enkele voor fabriekswerk en voor neringdoenden, gebruikt voor den landbouw. Ook „jaagpaarden” worden langs de kanalen veel gebruikt en waarschijnlijk wordt wel in geen enkele provincie zoo veel „gejaagd” als langs de kanalen van de veenkoloniën.

In de beide gemeenten wordt het hoefbeslag uitgeoefend door vier smeden; het zijn de heeren Tulp en Bodewes te Hoogezand en Klein en Felix te Sappemeer. Van deze ontvingen Tulp en Klein hunne opleiding aan de leersmederij te Groningen, terwijl Felix aan de Hoefsmidschool te Amersfoort werd opgeleid. Hoewel het alle gemengde smidsbedrijven zijn, zoo beslaan toch Felix te Sappemeer en Tulp in Hoogezand de meeste paarden. Behalve deze burgerhoefsmiden is te Hoogezand nog een Maréchaussee-smid, welke ook een flinke burgerklandisie heeft. Deze, Ekeris genaamd, is reeds 24 jaar als militair hoefsmid werkzaam en sinds de vestiging van de brigade te Hoogezand, aldaar geplaatst. Hij heeft in zijn district 58 paarden te verzorgen; deze zijn in kleine detachementen ondergebracht, te Groningen, Zuidhorn, Marum, Wehe, Uithuizen, Appingedam, Nieuwolda, Muntendam, Winschoten en Hoogezand. Al dit buitenwerk komt neer op koud beslag; alleen de paarden in en om Hoogezand kan hij in zijn smederij beslaan. Zoodat elke militaire hoefsmid is ook hij bij zijn beslag gebonden aan de desbetreffende voorschriften; alleen worden van deze 58 paarden er altijd 5 voortdurend op winterbeslag gehouden. Dit is een maatregel welke in elk district genomen wordt en er op gebaseerd is om steeds beschikbaar te zijn voor politiedienst op gladde plaveisels.

In de veenkoloniën wordt in den laatsten tijd veel aan tuinbouw gedaan en daardoor raakt de paardenfokkerij op den achtergrond. In deze streken wordt dan ook weinig gefokt, en de hoefsmiden krijgen hoofdzakelijk inlandsche paarden en Lithauers op beslag, welke laatstgenoemden hier veel gebruikt worden. De minimum-tarieven, welke men hier voor het beslag heeft vastgesteld, zijn f 6 voor paarden en f 5.60 voor Lithauers.

Het winterbeslag wordt uitsluitend met stiften uitgevoerd, welke met 10 cts. per stuk worden berekend. Noodstallen zijn in deze gemeenten niet meer aanwezig, zoodat al het beslag uit de hand wordt uitgevoerd. Van machinale ijzers wordt heel veel gebruik gemaakt en wel uit beide fabrieken afkomstig, van Helpman en van Hippos. Als een groot nadeel in het gebruik van de machinale ijzers wordt altijd bevonden dat zij niet bodemnauw zijn, hetgeen spoedig aanleiding geeft tot strijken. Over de ijzers van Helpman wordt tevens geklaagd dat de gaten te recht zijn aangebracht,

terwijl met het oog op koud beslag bij beide fabrikaten vaak de lip niet sterk genoeg aan de basis zit.

Het is jammer dat in de provincie Groningen zooveel gebruik gemaakt wordt van machinale hoefijzers, daar toch de handigheid en de lust in het smeden er ontegenzeggelijk onder zullen lijden en vooral voor aankomende smeden het een zeer slechte leerschool is wanneer zij in een smederij opgroeien waar niet dan bij uitzondering hoefijzers vervaardigd worden. Voor zulke knechts is het volgen van een hoefbeslag-cursus onontbeerlijk, doch het zal moeilijk voor hen zijn de praktijk van het onderwijs te volgen, wanneer zij niet geregeld van de staf kunnen werken.

Toch wordt er in deze streek weinig geklaagd over slechte voeten, en platvoeten komen in die gemeenten niet veel voor. Als een aangenaam verschijnsel mag gememoreerd worden dat uitsluitend vlak beslag wordt ondergelegd; de paarden worden als regel rondom beslagen. Het bekappen van de hoeven bij jonge paarden wordt wel vrij geregeld gedaan, doch het op tijd verwisselen van het beslag bij de oudere laat nog wel eens te wenschen over. Zoo ook is het geen gewoonte om 's winters de stiften te verwisselen en laat men deze steeds zitten; een fout die veelal begaan wordt, doch niet anders dan uit gemakzucht van den eigenaar voortkomt en slechts tot schade van het paard kan leiden.

* * *

Hiermede afscheid nemende van de provincie Groningen kunnen wij zeggen dat, behalve in de stad, het hoefbeslag wordt uitgeoefend door zeer vele hoefsmeden die allen een gemengd bedrijf hebben. Zeer velen van hen zijn gediplomeerd en niet het minst heeft de leersmederij in de stad Groningen er toe bijgedragen dat deze provincie zoo ruim voorzien is van goed onderlegde vaklieden, hetgeen niet anders dan gewaardeerd kan worden door een landbouwende bevolking, welke zeer ontwikkeld is en waarbij de paardenfokkerij zoo'n voorname plaats in het bedrijf inneemt.

OPMERKINGEN AANGAANDE HET HOEFBESLAG TER STAMBOEK- KEURINGEN TE ZEVENBERGEN EN ALMKERK.

Door verschillende smeden werd reeds geruimen tijd op het aambeeld gehamerd om bij de keuringen van paarden meer toe te zien op het hoefbeslag, — tot voor kort echter vruchteloos.

De Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag heeft nu deze zaak aangepakt en zond aan de stamboekbesturen in onderscheidene provinciën een circulaire met advies een deskundig en practisch hoefsmid bij iedere keuring uit te noodigen, teneinde speciaal het hoefbeslag van de ter keuring aangeboden paarden te beoordeelen.

Bij beoordeelen moest het echter niet alleen blijven; het hoe en waarom van eventueele fouten moesten zoowel met den smid als met den eigenaar van het paard worden besproken, teneinde beider belang te dienen.

Voor een goed beslag toch is niet alleen noodig een bekwaam en accuraat hoefsmid, doch ook, ik zou haast zeggen in de eerste plaats, de goede zorg van den paardeneigenaar. Door laatstgenoemde wordt nog maar al te vaak

zijn eigen belang niet voldoende ingezien; hij laat zijn paarden dikwijls te lang met oude ijzers loopen, soms zonder ijzers, niet er aan denkende hoe daardoor goede standen worden verknoeid of betrekkelijk slechte standen verergeren. Wanneer dan een goed hoefsmid een dergelijk paard maar enkele malen per jaar onder handen krijgt, kan de eigenaar hem geen verwijten maken, dat zijn paard niet „dat” wordt wat hij er van verwacht.

Waar tegenwoordig de ijzerprijzen zoo zijn gestegen en het weekloon is verhoogd, kan men van een werkelijk goeden smid niet verlangen dat hij voor een prikje een paard beslaat. Maar laten nu toch de kosten van een paar keeren nieuw beslag, in vergelijk met de waardevermeerdering van een paard, daardoor bewerkt dikwijls zoo gering, geen beletsel zijn om de dieren goed te verzorgen!

Maar —!, zoek ook een bekwamen en accuraten smid!

Dit in het algemeen.

* * *

Nu mijn bevindingen ter keuring in *Zevenbergen*.

Tot mijn spijt moet ik zeggen dat het hier geziene hoefsmidswerk over het algemeen slecht was. Ik herhaal tot mijn spijt, want in deze provincie is voor de opleiding van hoefsmiden door cursussen enz. al zooveel gedaan, dat het te bejammern valt, men daarvan geen betere resultaten ziet.

De meeste hoeven waren naar den vorm van het ijzer gemaakt en niet omgekeerd; de hoornwand was maar al te vaak danig met de rasp bewerkt.

Te nauw gepaste ijzers, ruw afgewerkt aan de takken, te korte takken, te smalle ijzers, dikwijls niet goed gericht (niet vlak), scheef liggen van ijzers, waardoor belemmering van het hoefmechanisme. Fouten, die allen veelvuldig voorkwamen.

Wat het scheef liggen der ijzers betreft, wil ik nog opmerken, dat dit behalve laakbare onoplettendheid van den smid, een poging van den paarden-eigenaar kan zijn om te trachten een verkeerden (Franschen of toontreder-) stand te verbergen. De smid moet zijn klant voldoen en maakt een foutief ijzer. Laat hij ook eens om zijn naam als goed hoefsmid denken! Verschillende andere fouten heb ik nog gezien: lippen met scherpe punt, te kleine lippen en dan de z.g. keuringsijzers. Zoowel paardeneigenaars als smeden moesten toch verstandiger zijn; de jury ziet ook heusch wel dat buitengewone dikke ijzers voor deze speciale gelegenheid zijn aangebracht. Een gunstiger indruk maken zij werkelijk niet!

Wat het besnijden betreft, dit was ook lang niet in orde. Op den voetas was door velen in het geheel niet gelet; breken naar alle richtingen heb ik gezien. Ook waren er paarden, waarvan de hoeven zoo kort afgeloopen bleken te zijn, dat men het den smid niet kwalijk kon nemen er niet behoorlijk een ijzer aan bevestigd te hebben.

Brokkelhoeven waren niet zeldzaam.

Verkeerde zuinigheid van den eigenaar!

* * *

Te *Almkerk* was de toestand al niet veel beter. Ook daar: slechte afwerking, ijzers te nauw gepast, te korte ijzers, slecht gericht, scheef liggen, slecht besnijden, gebroken voetas, vooral door het te lang laten van den

buitenwand; omgebogen verzenwand ten gevolge van te korte ijzers. Hier nog meer dan te Zevenbergen loopen de paarden te lang op de ijzers.

Zuinigheid van de eigenaren, die schijnbaar nog niet begrijpen hoe zij zichzelf benadeelen! Veel kan en moet er dus op verbeterd worden. Hiervoor is m. i. in de eerste plaats noodig een goede samenwerking van paardenhouder en hoefsmid. Beiden moeten hun taak goed opvatten; de eerste door goede verzorging van de hoeven, tijdig het beslag laten vernieuwen, den smid overlaten welk soort beslag moet worden aangebracht.

De smid van zijn kant moet zorgen een goed vakman te zijn, en, waar mogelijk, zijn theoretische en praktische kennis aanvullen en onderhouden.

Dat bij vele smeden daaraan nog heel wat ontbreekt, is mij nu gebleken. Dit najaar en volgende jaren zal aan het Instituut voor hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool gelegenheid bestaan voor de gediplomeerde hoefsmeden om een rijksdiploma te behalen. Deze instelling is in 't leven geroepen om meer eenheid te brengen in het examen en de diploma's meer gelijkwaardig te doen zijn. Tot heden werden de examens in de onderscheidene provinciën afgenomen door verschillende commissies. Onder de hoefsmeden zal natuurlijk de lust om dit rijksdiploma te bezitten groot zijn. Gezien hun werk, lijkt het mij zeer noodzakelijk dat zij nog eens een herhalingscursus (b.v. van zes theoretische en evenveel praktische lessen) meemaken, om het vroeger geleerde wat op te frischen.

In andere provinciën is men reeds bezig met het inrichten van dergelijke herhalings-cursussen.

Op enkele plaatsen in de provincie Noord-Brabant zouden dan bedoelde lessen gegeven moeten worden.

Alvorens te eindigen wil ik een woord van dank richten tot den heer Nelemans, die zich de moeite heeft getroost de verschillende smeden aan te schrijven en daardoor in staat te stellen de keuring bij te wonen. In ruime mate is daarvan door hen geprofiteerd, vooral te Zevenbergen.

De Chef van het Instituut voor hoefkunde der
Veeartsenijkundige Hoogeschool,
S. v. Angeren.

Utrecht, 5 Juni '19.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redacteur!

Naar aanleiding van het gestelde in het ingezonden stuk van den heer Koelman, vermeld op bladzijde 75 en 76 van „De Hoefsmid” van 15 Mei j.l., moge het ons worden vergund, onder de aandacht van Uwe lezers te brengen, dat de in dat stuk naar voren gebrachte zienswijze reeds lang een punt van overweging heeft uitgemaakt voor het Bestuur van de „Vereniging van Militaire Hoefsmeden”.

Bedoelde vereeniging telt weliswaar slechts 95 leden, doch waar het gaat om het bestrijden van wantoestanden in hun vak, daar brengen alle leden gaarne een financieel offer, onverschillig hoe groot dat ook mocht zijn, omdat ieder onzer overtuigd is, dat dergelijk kwaad ook door hen en hunnen steun moet worden bestreden.

Natuurlijk durft het bestuur eventueel in te dienen requesten wél te

onderteekenen, waarbij wij gaarne de verzekering geven, dat reeds herhaaldelijk en met klem, ter bevoegder plaats op verandering en verbetering van allerlei toestanden door ons is aangedrongen.

Sommige chefs betuigden hunne instemming daarmee, maar verder kwam het helaas nog niet.

Omtrent het toezicht en contrôle op de werkzaamheden van de militaire hoefsmeden, werktijden, inrichting van werkplaatsen en beslagloodsen, bestaan nog steeds — behalve een enkele gunstige uitzondering — middel-euwsche begrippen, zelfs zóó erg, dat wij meenen dat de heer Koelman den invloed van een militaire organisatie, ook al zou daaraan een rechtskundig adviseur verbonden zijn, heeft overschat, want het star-conservatisme dat het geheele legerstelsel en vooral de bereden wapens nog steeds aankleeft en de reactionaire remmen die overal onmiddellijk worden aangewend zoodra een of ander nieuw denkbeeld dreigt veld te winnen, zou den geachten inzender doen zien, dat van al dat requestreeren door militaire vakverenigingen, geen al te hooge verwachtingen moeten worden gekoesterd, vooral niet als een of andere vakorganisatie wil aantoonen dat er aan het toezicht of de contrôle op de militaire werklieden, ook wel eens wat kan haperen.

Intusschen brengen wij inzender gaarne dank voor zijn goede bedoelingen en wij geven hem de verzekering, dat wij geen middel onbeproefd zullen laten, om te bevorderen dat alle aangelegenheden betreffende het militaire hoefbeslag met alles wat daarbij behoort, zooveel mogelijk naar de eischen des tijds zullen worden gewijzigd en verbeterd.

Breda, 20 Mei 1919.

Het Bestuur van de Vereeniging van Militaire Hoefsmeden.

VERHEFFING VAN HET HOEFSMIDSVAK.

Het deed mij wederom veel genoegen een antwoord van den heer Koopman in De Hoefsmid (April-af.) geplaatst te zien, al zal deze zulks wel weer in twijfel trekken.

Inzake het vereenigingsleven in de afd. Alkmaar, zegt de heer Koopman z'n inlichtingen niet van een minderwaardig lid te hebben ingewonnen, maar van een degelijk vakman, die heusch wel een zelfstandig oordeel heeft over het vereenigingsleven. Maar al is iemand nog zoo'n degelijk vakman en al is z'n oordeel nog zoo goed, wanneer hij *zelf* niets beteekent voor het vereenigingsleven, er niets voor *over* heeft, dan blijft bij voor mij een *minderwaardig* lid.

U wilt verder verklaren, waarom U tot heden nog geen lid is van de vereeniging, en aan wien de schuld daarvan moet worden gegeven. Wat betreft het eerste, merk ik op, dat U geen lid kunt zijn van de vereeniging, omdat U totnogtoe geen smidspatroon zijt. En wat nu art. 3 aangaat (op Uw voorstel zoo gemaakt), waarbij alle gediplomeerden lid van den Bond konden worden, veroorloof ik mij te zeggen, dat het verkeerd gezien is om in een Patroonsvereeniging ook werknemers op te nemen. Op een uitgeschreven vergadering op 27 April l.l. is echter gebleken, dat het door U en het destijds voorloopige bestuur gemaakte reglement — en dus ook art. 3 — nooit in een Algemeene Vergadering is behandeld of goedgekeurd!

Ondertusschen gaat het geschrijf over de afdeling Alkmaar langs het eigenlijk beoogde doel heen, n.l. wat of er te doen is voor verheffing van het hoefsmidsvak.

Wat aangaat de cursussen in hoefbeslag, — de tijden zijn veranderd, de „onderonsjes” zijn voorbij en de regeering heeft blijkens de resultaten, goed gezien met haar nieuw ingestelde opleiding voor onderwijzer in practisch hoefbeslag. Deze laatste wordt speciaal voor dit doel onderlegd, wordt dus alleszins bruikbaar gemaakt voor de praktijk.

Ik geef gaarne toe, dat, om een cursus in praktisch hoefbeslag te leiden, men zich zelf moet vormen in den loop der jaren, maar daarom is het nog niet altijd juist om in alle opzichten de voorkeur aan een ouden geroutineerden onderwijzer te geven. Wanneer hij b.v. niet te veel praktische ervaring heeft of praktisch niet naar de laatste inzichten is bijgewerkt, zullen de resultaten van z'n onderwijs ook niet geheel bevredigen.

U vindt het verwonderlijk, dat ik als secretaris van de Afd. Alkmaar en der combinatie Noord-Holland, zoo weinig bekend ben met met den onder uw leiding bestaanden hoefbeslagcursus in Alkmaar. In twee achtereenvolgende vergaderingen van de Afd. Alkmaar en Omstreken, waar ondermeer het punt: oprichting hoefbeslagcursus, behandeld werd, is met geen enkel woord van uw cursus gerept, zoodat ik niet alleen stond in m'n mindere bekendheid.

Uw uitdrukking tenslotte, „dat ik m'n bliken niet verder laat uitstralen dan binnen de vier muren van m'n werkplaats”, aanvaard ik grootendeels onder dankzegging; nog steeds moet de praktische hoefsmid het daar verdienen en wanneer hij den overigen tijd besteedt om mee te werken aan verbetering der maatschappelijke positie e.v. verheffing van het vak, dan valt er over hem niet te klagen.

T h. K o e l m a n.

(Het schrijven van den heer Koelman, dat in verband met de beschikbare plaatsruimte van Redactiewege is ongekort, werd te laat ontvangen om in de Mei-aflevering te kunnen worden opgenomen.

R e d.)

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Prijsvraag.** De Senaat der Veeartsenijkundige Hoogeschool verlangt, blijkens de Ned. St.ct. van 2 Juni 1919, n°. 125, een vergelijkend histologisch onderzoek omtrent het verhoorningsproces, met name van den hoef.

Deze prijsvraag is vóór 1 Maart 1921 te beantwoorden door studeerenden aan eene Nederlandsche instelling van hooger onderwijs (ingevolge art. 11 der wet van 15 December 1917, Staatsblad n°. 700).

De antwoorden, in de Nederlandsche taal gesteld en met eene andere hand geschreven dan die des vervaardigers, moeten geteekend zijn met eene kenspreuk (motto), die moet worden herhaald op eene verzegelde enveloppe, welke den naam, het adres en het studievak des schrijvers bevat, zomede den naam van de inrichting van hooger onderwijs, waarbij hij als student is ingeschreven.

Op Woensdag 21 September van het jaar 1921 wordt het oordeel over de ingekomen verhandelingen in het openbaar medegedeeld en zoo daartoe termen bestaan, aan den schrijver van het meest voldoende antwoord een eerepenning uitgereikt.

— **Nationaal congres voor vakonderwijs.** De laatste paar dagen heeft dit congres in den Haag plaats gevonden, waarbij van verschillende zijden, van allerlei richtingen, het vakonderwijs is besproken. Voor de hoefsmeden speciaal is daarover weinig te vermelden. Ook op het congres is aan den dag getreden de bekende moeilijkheid of de opleiding op school dan wel op de werkplaats de meeste aanbeveling verdient. Zij moeten elkaar steunen en derhalve aanvullend optreden. Het blijft natuurlijk altijd van groote beteekenis, dat het onderwijs in zijn geheel wordt gegeven door personen die zelf niet alleen vroeger maar voortdurend met de practijk van het door hen onderwezen vak op de hoogte zijn. In dit geval zullen de leerlingen, direct na hun schooltijd in de werkplaats komende, bemerken dat zij veel hebben geleerd, dat hun in de werkplaats van nut en voordeel blijkt te zijn.

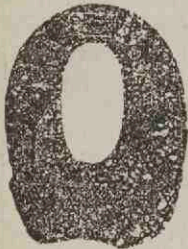
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

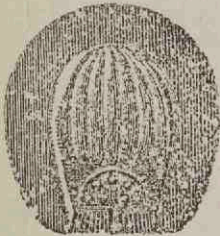

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

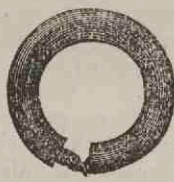

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

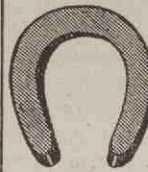
Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riem

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
raiden.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

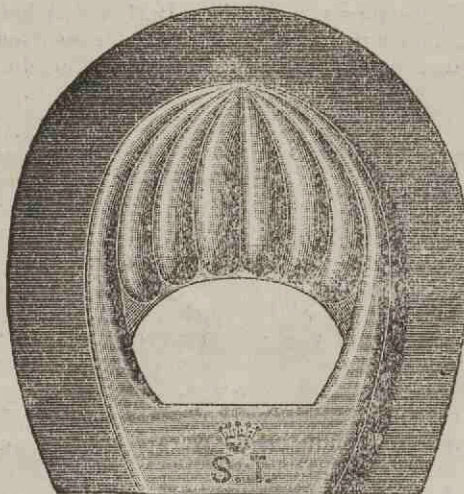
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

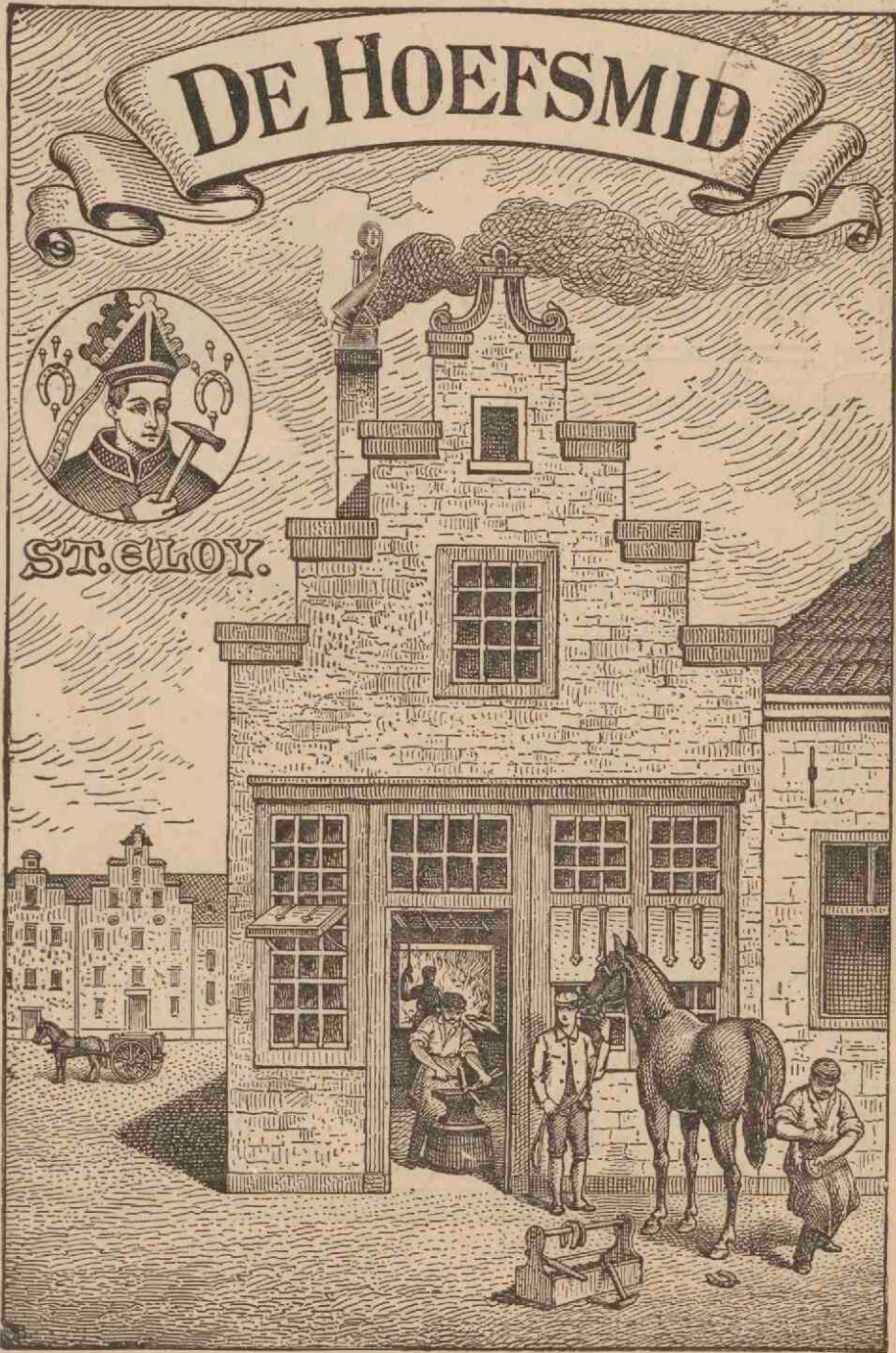
Kunsthooen.

Hoeftangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

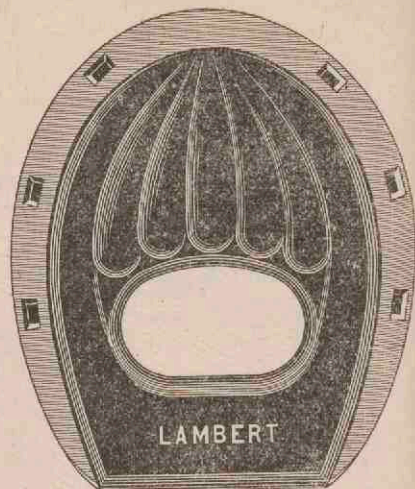
A. 397

24e Jaargang. — Aflevering 7. — 15 Juli 1919.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de provincie Drenthe en het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE DRENTHE EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

I.

De provincie Drenthe was vroeger een deel van het bisdom Utrecht. Met Salland en Twente vormde het 't Utrechtsche Oversticht. De bisschoppen van Utrecht legden gedurende de 15e eeuw en later het er op toe om 't Boven- en Benedensticht onder één bestuur te brengen. Met geheel Overijssel was dit reeds gelukt en Drenthe zochten zij daaraan in alle opzichten gelijk te maken. Er was echter te veel verschil tusschen deze beide landschappen. In Overijssel oefende de Ridderschap den meesten invloed op de regeering uit, terwijl de lijfeigene boer niets te zeggen had en geheel onderdrukt werd. In Drenthe hadden de Edelen, wegens hun gering aantal, nog minder invloed op de regeering dan de Eigengeërfden; zelfs waren zij in geen enkel opzicht boven hen bevoorrecht. Zoo werd dan ook gedurende honderd en tien jaren Drenthe door een vreemden stedehouder bestuurd. De bisschop van Utrecht droeg het bestuur van Koevorden en Drenthe en wel voornamelijk door den invloed der drie steden Deventer, Kampen en Zwolle, op aan een Sallander. De laatste Sallander, die tot Slotvoogd van Koevorden en Drost van Drenthe in 1498 werd aangesteld, was Adolf van Rechteren. In 1505 werd in zijn plaats benoemd Roelof van Munster, een geboren Drentenaar.

De huidige provincie Drenthe kan men gerust noemen de provincie der toekomst. Wanneer men ziet wat ondernemingsgeest, kennis en werkkraft hier verricht hebben, zoo is het slechts een kwestie van geduld en tijd om deze onvruchtbare provincie te zien herschappen in een gecultiveerde landstreek.

Door den aanleg van kanalen en vaarten is het loonend geworden turf te graven en worden alzoo de venen blootgelegd. De hieruit ontstane dalgronden, waar door bemesting levensvatbaarheid aan den grond is gegeven voor vele gewassen, leveren de welvarende streken in de provincie op. Door doelmatige bebouwing en bemesting worden deze gronden, waaraan vaak nog een drassigen veenbodem ten grondslag ligt, jaarlijks beter en wordt het productievermogen grooter, waardoor de welvaart stijgt. Streken, die niet geschikt zijn te maken voor den landbouw, worden voor boschbouw ontgonnen en hoewel er gedurende de oorlogsjaren een stilstand is gekomen, veroorzaakt door gebrek aan aanvoer der kunstmeststoffen, zoo is dit toch slechts een tijdelijke terughouding van de opkomst van Drenthe.

Ook de bevolking moet met dezen voortuitgang mee gaan en juist in een streek waar alles op den bodem moet worden veroverd, moet het onderwijs en vooral het landbouw-onderwijs zoo doorgevoerd worden en binnen ieders bereik komen, dat zelfs de meest verstokte en conservatieve boer het zijn kinderen niet kan onthouden. Het hoefbeslag staat met dit alles in nauw verband. Hoe meer ontwikkeld de boer is, des te beter zal

hij zich op de paardenfokkerij kunnen toeleegen en des te meer zorg zal hij voor zijn paarden over hebben. Helaas ziet men toch nog al te vaak contrasten en zelfs van welgestelde eigenaars komen de paarden veelal te laat op beslag. Slechts door voortdurend op hetzelfde aambeeld te hameren en door hen te wijzen op de slechte gevolgen hiervan, zal men het ten slotte wel winnen; de evolutie gaat langzaam, doch zij heeft plaats en dat is bemoedigend.

Door de groote uitgestrektheid en de weinige snelle verkeersmiddelen was het zeer bezwaarlijk voor de hoefsmeden in Drenthe om te profiteeren van opleidings-cursussen en waren zij meest aangewezen tot die buiten de provincie. Zoo zijn er vele smeden, welke in de leerinrichting te Groningen zijn opgeleid, andere weer in Friesland en ook verscheidene aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort.

Het Genootschap ter bevordering van den landbouw in Drenthe verleende wel steun aan de hoefsmeden door een premie van f 50 te verleen en aan hen die te Groningen het diploma verwierven. Thans heeft de Vereeniging Het Drentsch Paardenstamboek een rondschrijven aan alle gediplomeerde hoefsmeden verzonden onder mededeeling dat zij het vakblad „De Hoefsmid” konden lezen voor f 1 per jaar, daar de Vereeniging het overige bijpast. (Het Friesch P.S. gaf hiertoe reeds verscheiden jaren gelegenheid). Hierop zijn in Drenthe 25 smeden ingegaan.

Het komt mij voor dat nog zeer veel voor het hoefbeslag in Drenthe behoort te worden gedaan en hoewel het misschien moeilijker zal zijn dan in menige andere provincie, zoo is het ook hier zeer goed te regelen. Drenthe beschikt, althans zoover ik weet, over twee onderwijzers in hoefbeslag, de heeren Reitsma te Hoogeveen en Ballast te Coevorden. Deze heeren moeten eigenlijk beschouwd worden als de leiders voor de overige hoefsmeden en ik stel mij voor dat zij zeer veel nut zouden kunnen stichten wanneer zij op bepaalde plaatsen, liefst waar ambachtsscholen gevestigd zijn, leergangen en herhalings-cursussen voor de hoefsmeden uit den omtrek hielden. In Hoogeveen bestaat dit reeds en in Dalen of Emmen schijnt het in wording te zijn.

Hoogeveen is momenteel de Drentsche academie voor hoefsmeden. De heer Reitsma, leeraar in het smeden aan de ambachtsschool aldaar, was vroeger hoefsmid. Hij werkte langen tijd bij den heer Coopmans te Franeker, was later verscheidene jaren zelf patroon in Friesland en ging daarna bij het onderwijs over. Hij behaalde zijn diploma als hoefsmid aan een cursus gehouden door het Friesche Paardenstamboek en bezocht later de cursus voor onderwijzers in hoefbeslag te Utrecht, alwaar hij het diploma verwierf.

Sinds 1910 worden nu jaarlijks cursussen in hoefbeslag te Hoogeveen gegeven, zoodat sinds dien tijd een staf van goed onderlegde hoefsmeden aan de provincie is toegevoegd. Het zijn tweejaarlijksche cursussen, welke in de wintermaanden des Zaterdagds gehouden worden; er wordt dan van half tien tot twee uur praktisch en van 2—5 uur theoretisch onderwijs gegeven. Dit laatste wordt gegeven door den veearts Veenstra, leeraar aan de Rijkslandbouw-winterschool te Zwolle.

De cursus omvat geregeld 8 leerlingen; deze, zoowel patroons als knechts,

komen van heinde en ver, o.a. uit Peize, Gasselternijveen en Norg. Dat zijn dus menschen die er zeer veel voor over hebben om onderwijs te genieten en met dezulke kan het niet anders of moet het aangenaam en vruchtbaar werken zijn.

Behalve dezen cursus houdt de heer Reitsma ook een herhalingscursus voor reeds gediplomeerde hoefsmeden, die in het najaar zich aan het Rijksexamen willen onderwerpen; aan dezen cursus nemen 7 hoefsmeden deel. Moge dit voorbeeld door tal van anderen gevolgd worden en mogen vele reeds gediplomeerden niet schromen zich weder te bekwamen voor dit nieuw ingestelde Rijksdiploma!

De paarden, welke op den cursus door de leerlingen beslagen worden, komen meest van buitenaf, zooals uit Oosterhesselen, Zuidwolde en Nieuweroord. Het beslag van deze paarden is gratis. De cursussen worden uitgeschreven door het Drentsch Genootschap van Landbouw en genieten Rijkssubsidie. Behalve aan deze cursussen geeft de heer Reitsma les in het hoefbeslag aan de leerlingen van de ambachtschool doch uitsluitend in het vervaardigen van hoefijzers; de ijzers, welke mij vertoond werden als door deze leerlingen gemaakt, toonen aan welk een keurig werk jongens van 16 jaar al kunnen voortbrengen. Het hoefbeslag zelf wordt niet beoefend en dit is dunkt mij goed gezien, daar een oudere leeftijd vereischt wordt voor den omgang met- en het werk aan de paarden. Als voorbereiding is het echter van zeer veel belang; en eveneens het teekenonderwijs dat deze leerlingen ontvangen en waarbij zij zich met voorbeelden uit de theorie bezighouden en zich alzoo vertrouwd maken met de kennis van den bouw van den voet, is van niet te onderschatten waarde. Wanneer de hoefsmidsgezellen zoodanig ambachtsonderwijs hebben genoten, hebben zij een grondslag gevormd waarop verdere leiding bouwen kan en waarbij het dan niet meer zal voorkomen dat paarden worden beslagen door menschen die zelf nooit een hoefijzer hebben gemaakt. Het is mij gebleken dat zulke personen tegenwoordig veelal in het hoefbeslag werkzaam zijn. Er zijn heele bedrijven waar uitsluitend gebruik gemaakt wordt van machinale hoefijzers en waar de knechts absoluut geen ijzer kunnen maken. Ik noem zulke menschen geen hoefsmeden en ontzeg hun het recht om paarden te beslaan, daar het vak in zulke handen niet veilig is. Door een vooropleiding aan de ambachtsscholen wordt dit vanzelf ondervangen en zal men geen smeden krijgen die verlegen staan wanneer er geen fabrieksijzers voorradig zijn of wanneer er een afwijkend ijzer moet worden ondergelegd.

Het is mij in Drenthe opgevallen dat er op het platteland vele gediplomeerde hoefsmeden zijn en in de steden zeer weinige. Niet dat elk diploma een waarborg inhoudt voor een goed werkman — hoe vaak is het helaas niet de dekmantel waarmede toch slecht werk wordt afgeleverd — doch ik stel mij voor dat nu het Rijksdiploma wordt ingevoerd, elk patroon er trotsch op zal zijn dit te kunnen voeren en, al of niet vroeger gediplomeerd, hij toch niet rusten zal alvorens hem dit nieuwe Rijksbrevet wordt toegekend. Om dit in de hand te werken, zullen vervolg-cursussen noodzakelijk zijn; men bedenke wel dat het hoefbeslag hierdoor naar voren wordt gebracht en niet alleen de smid meer in zijn eigen vak zal zoeken en vinden, doch ook het

paardenhoudend publiek zal met deze vakaspiraties van den hoefsmid ten zeerste gebaat worden en daarom zal dit diploma met recht als een reclame voor den eigenaar kunnen worden beschouwd.

Assen.

Assen heeft zijn ontstaan te danken aan het Cisterciënser nonnenklooster „Maria's kamp”, in het begin der 13e eeuw aan Drenthe als zoenoffer opgelegd door Bisschop Otto III en gesticht aan het riviertje de Aa tusschen Coevorden en Schoonebeek.

Om het gevaar van overstromingen te ontgaan werd het klooster tusschen de jaren 1254—1257 naar Assen overgebracht. Van een breede gracht omgeven, lag het daar veilig en rustig binnen een gordel van zware, hoogstammige eiken, in wier schaduw de bouwhoeven van het gehucht verscholen lagen.

Steeds nam de abdij in bloei toe, steeds grooter werden haar bezittingen, steeds talrijker werd de bevolking, die zich in hare nabijheid vestigde. Toen echter de 16e eeuw aanbrak, waren spoedig de goede dagen voorbij. Woelige tijden deden haar inkomsten verminderen, en in den godsdienstkrijg, toen de Hervorming in Drenthe zegevierde, werd haar de genadeslag toegebracht. In 1603 werden haar goederen tot eigendom van het Landschap verklaard. De gebouwen werden gebruikt door de Staten van de provincie, die tot dusverre hunne samenkomsten in een kerk of in de open lucht hielden.

Assen werd alzoo tot hoofdplaats der provincie; er werd een huis gesticht voor den Drost, er verzezen woningen voor verschillende ambtenaren en het afgelegen gehucht groeide tot een welvarend vlek. Toch bleef het nog een deel uitmaken van het kerspel en dingspil Rolde en nog in 1800 beschreef de geschiedschrijver het als volgt: „Dit vlek, 't welk 5 $\frac{1}{2}$ uren bezuiden de stad Groningen ligt, is van zeer veel bosch omringd. In de nabijheid zijn vele hoge venen. De grond bestaat uit een mengsel van zand en leem. Er bevinden zich 500 inwoonders, die over 112 gezinnen verdeeld zijn. De ingezetenen stallen eenig vee en bestaan voor 't overige uit ambtenaren en dagloners.”

De Drentsche Hoofdvaart kwam in 1780 gereed en bracht aanmerkelijke verbetering in de zoo slechte verkeerswegen van het „Oude Landschap”.

In 1807 werd Assen een afzonderlijke gemeente en in 1809 bepaalde Koning Lodewijk dat het voortaan den titel en rang van stad zou hebben. Hij schonk bovendien f 20.000 voor woningbouw en het uitgestrekte, circa 100 H.A. groote bosch, dat in de onmiddellijke nabijheid is gelegen.

Dit schoone Asser bosch is aldus bezongen door Dr. Fatum Zubli:

Niet dan alleen, wanneer bij zwoele zomerdagen,

De boomen van het woud, een kroon van blaad'ren dragen,

En lommer spreiden op uw pân;

U door hun lieflijkheid en stille kracht bekoren,

Terwijl de stammen in een zachte lichttint gloren,

En als verzilverd voor U staan.

Wanneer ge in 't vijvernat de donzen zwaan ziet roeien,
En nederduikend zich de vederen besproeien,

Het vlugge hert door 't weiland draaft,
 En voor een poos ontvloën aan 't loofdak van 't gebladert,
 Gedreven door den dorst het helder water nadert,
 En zich met volle teugen laaft;

Niet dan alleen richt gij met vreugd naar 't woud uw
 [schreden!

Ook 't bleeke herfstsaizoen heeft zijn bekoorlijkheden;
 Zie 't gele blad; allengs verdord,
 Maar tusschen and're blâan, die frisch en groen nog bleven;
 Een kleurenmengeling het hoog geboomt gegeven,
 Waardoor 't een bloemenruiker wordt.

En welke taal beschrijft de pracht
 Door 't winterschoon bijeengebracht,
 Wanneer de takken, langs de kronkelende paden,
 Met rijp zijn overstroomd, met donzen sneeuw beladen,
 Versierd met menig ruit en naald,
 Door 't helder licht der zon bestraald.

Sedert kwamen ruimere en betere toegangswegen tot de stad en verrezen aanzienlijke particuliere en openbare gebouwen. Tusschen 1825 en 1839 werd de straatweg tusschen Groningen en Meppel gelegd, waarna de gele diligence van Van Gend & Loos stilhield voor „den Gouden Roemer” (hotel Somer).

De Rolderweg werd in 1841 bestraat, in '56 de weg naar Beilen en in '74 naar Anloo eveneens.

In 1863 was het Noord Willemskanaal naar Groningen geopend en in 1870 vierde Assen de inwijding van den spoorweg, die de plaats in het algemeen verkeer opnam.

Als bijzonderheid uit de geschiedenis zij nog medegedeeld dat in 1776 het Israëlitisch gezin van Samuel Israëls verlof kreeg zich in Assen te vestigen. Destijds werden te dien opzichte nog beperkende bepalingen gemaakt, n.l. dat in Drentsche gemeenten niet meer dan drie Jodengezinnen mochten wonen: een slager, een koopman en een vilder. Nadat deze slagboomen gevallen waren, breidde de Isr. gemeente zich zoo sterk uit, dat reeds in 1832 een nieuw gebouw voor den godsdienst moest worden gesticht.

Assen is nu een welvarende plaats van \pm 15000 zielen; het heeft op onderwijsgebied o.a. een Gymnasium en Hoogere Burgerschool, een Ambachts-, Burger-, Dag-, Avond- en Normaalschool. Sinds 1894 is het een garnizoensplaats en heeft het aan de Hoofdvaart een Militaire Kolonie, de Wilhelmina-, Emma- en Hendrikkazernes, terwijl daar nu een afdeeling Veld-Artillerie is bijgekomen; bovendien is er sinds lang een kazerne voor bereden Maréchaussées.

Bezien wij nu het „Drentsche Haagje” uit een oogpunt van hoefbeslag.

De gemeente heeft een paardenstapel van ongeveer 500 stuks, waarbij niet zijn meegerekend de paarden der Veld-Artillerie, daar deze door eigen militaire hoefsmiden worden beslagen.

Het genoemde aantal paarden wordt verkregen door kleine bedrijven, daar er wel enkele stalhouders en sleepers zijn met 5 en 6 paarden, doch

er geen enkel groot paardenbedrijf is. Luxe ontbreekt nagenoeg geheel en het stalen paard, met benzine gestookt, heeft ook hier de equipage verdrongen.

In Assen zijn vier smeden, die het hoefbeslag uitoefenen; het zijn alle gemengde bedrijven doch de hoefsmid R. Stocker in de Veenestraat heeft van hen het leeuwenaandeel in het hoefbeslag en zijn hoefsmederij mag met recht een groot bedrijf genoemd worden. Reeds bij het binnenkomen wijst alles hierop; een groote ruime smederij met vier vuren en een zeer ruime schuur, welke hier vlak tegen aan gelegen is en als beslagloods gebruikt wordt bij slecht weer, maken het mogelijk vele paarden tegelijk onder handen te nemen. Dagen dat 10 tot 20 paarden beslagen worden, zijn dan ook lang geen zeldzaamheid en 5 à 6 paarden is als een klein dag-gemiddelde te noemen. De vader van Stocker, die eerst kort geleden overleden is, was gediplomeerd hoefsmid; zijn zoon, die nu de zaak drijft, heeft geen cursus-opleiding genoten. Hij werkt met drie en vaak met vier volwassen knechts, getuige het vele werk dat zich hier voordoet. De werktijden zijn hier van 7 tot 7 met twee uur schaften; in het geheel is dus de 10-urige werkdag hier nog in gebruik en van de smeden-gezellen schijnt ook geen actie voor een 8-urigen werkdag uit te gaan. Deze weldaad zal hun van hoogerhand mischien binnenkort wel worden opgedrongen.

De knechts verdienen tot f 23 in de week; ook hier opent zich binnenkort voor de knechts een nieuw vooruitzicht, althans ik stel mij voor dat een knecht met een rijksdiploma van hoefsmid, een bijslagspremie op zijn weekloon ten volle toekomt.

Behalve Stocker en volgende in belangrijkheid op diens zaak, is nog als hoefsmid te Assen gevestigd Palthe in de Oude Groningerstraat, terwijl de smeden Posthumus en Brink ook aan hoefbeslag doen.

De prijzen voor het hoefbeslag zijn hier niet slecht te noemen en bedragen al naar de grootte van de hoeven: f 5, f 4,60 en f 4, terwijl voor het verleggen van de ijzers de helft wordt berekend. Het winterbeslag wordt uitsluitend uitgeoefend met stiften en wel is het een stadsgebruik alhier om met 3 stiften op scherp te zetten, 2 in de takeinden en 1 in den toon, zoowel wat voor- als achterijzers betreft. Dit lijkt mij een afwijking toe, welke geen voordeelen biedt, behalve dan het zeer geringe prijsverschil, doch wel groote nadeelen doordat toch het steunvlak van den hoef hierdoor zeer verkleind wordt en de kans groot is dat door verliezen, afslijten als anderzins verdwijnen van de toonstiften, de stand van den voet zeer ten nadeele veranderd wordt. Gaarne zou ik een balans zien waarop door de voorstanders van dit beslag op het goede ervan gewezen werd, daar mij alleen nadeelen mogelijk lijken. Het zomerbeslag wordt vlak uitgevoerd en kalkoenen worden slechts in enkele gevallen gebruikt. Zoo worden ook als regel alle paarden uit de hand beslagen en indien er al een noodstal aanwezig is, zoo bestaat deze nog slechts voor een eventueel gebruik van den veerarts ter plaatse. De paarden in den omtrek van Assen komen vrij goed op tijd op beslag; de overal voorkomende uitzonderingen zijn natuurlijk ook hier aan te wijzen. Ook aan het besnijden van de hoeven van veulens en enters wordt wel de noodige zorg besteed en in het voor- en najaar gaat de hoefsmid deze bekappen.

Dat ook hier het hoefbeslag wel degelijk vakwerk mag zijn, bewijzen de hoeven van de paarden die in de omgeving gefokt worden en die helaas de bekende, aan onze inlandsche paarden zoo eigen, platvoeten hebben. Om zulke hoeven goed te beslaan en de waarde van zulk een paard door een goed beslag te vermeerderen, moet men een kundig vakman zijn, een goed oog op het beslag hebben en naast aanleg is hier handigheid en vak-kennis dan ook een vereischte. Het is jammer dat nog zoo verbazend veel met machinale ijzers gewerkt wordt; was dit tot voor korten tijd wel noodzakelijk door het niet of moeilijk verkrijgbaar zijn van stafijzer, zoo zijn die bezwaren nu niet meer zoo groot en is de ijzerprijs ook flink gedaald, zoodat het nu niet meer zooveel voordeliger is om machinale ijzers te koopen dan hoefijzers van de staf te maken. Machinale ijzers zijn ongetwijfeld een mooie uitvinding en zij zijn zeer zeker, wat vorm en afwerking betreft, veel vooruitgegaan en verbeterd, doch voor het uitsluitend gebruik zijn ze nu eenmaal niet geschikt en ik zou zeggen voor de plathoeven nog het minst geschikt van alle. Het duidelijkste is mij dit gebleken bij het beslag van de Batterijen Veld-Artillerie, waarbij 20 % van de paarden met machinale ijzers moeten worden beslagen. Deze paarden zijn veelal behept met platvoeten en door gebruik te maken van machinale ijzers zijn de hoeven veel minder goed te houden dan met handgesmede ijzers. De aard der fouten, welke aan de machinale ijzers kleven, maakt dat zij in vele gevallen moeilijk te verbeteren en te gebruiken zijn en voor die gevallen mag dan ook een smid wel over veel zaakkennis en handigheid beschikken om de ijzers zoo goed mogelijk geschikt te maken. Hoe of dit mogelijk is door knechts, die dikwijls zelf geen ijzer kunnen maken, begrijp ik niet en in dit opzicht zal het gebruik van machinale ijzers dan ook dubbel nadeelig zijn. Het vele werken met machinale ijzers heeft echter niet alleen het nadeel dat het smeden op den achtergrond komt en tenslotte de handigheid in het aanmaken van hoefijzers verloren gaat, doch het leent er zich zoo gemakkelijk toe om den hoef naar het ijzer te gaan bewerken. Vooral in die gevallen waar men zich haasten moet en in een korten tijd zeer veel paarden weggeholpen moeten worden, daar wordt zoo vaak een eenigszins met den voet overeenkomend ijzer ondergelegd en verder den hoef bijgewerkt totdat het geheel er dragelijk uitziet. Het hoeft geen betoog dat zulk een werkwijze ten nadeele van het paard uitvalt. Wij willen dus hopen dat, nu betere tijden aanbreken, de smeden weer de oude gewoonte zullen gaan opnemen om in den stillen tijd ijzers aan te maken en dat men in de smederijen naast de machinale ijzers een flinken voorraad handgesmede ijzers zal aantreffen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redacteur!

Het moge mij worden vergund, het navolgende onder de aandacht van uwe lezers te brengen.

Zij het wellicht ten overvloede, wil ik er op wijzen, dat de militaire hoefsmeden, bij al hunne werkzaamheden zijn gebonden door bepalingen, vervat in een reglement of voorschrift, doch dat voorschrift is alléén toepasselijk voor de behandeling van normale voeten. Ook gediplomeerde bur-

gersmeden hebben hun theorie uit dat boek geleerd, zoodat ieder lezer weet welk voorschrift wordt bedoeld.

Ik wil hierover dan ook een weinig uitweiden, in hoofdzaak met betrekking op een ingezonden stuk van den heer Koelman, getiteld „verheffing van het hoefsmidsvak”. Ik heb dit stukje met veel sympathie gelezen. De strekking daarvan moet ook de leuze zijn van de militaire hoefsmeden. De heer Koelman wijst er terecht op, dat dit gemakkelijk te bereiken is door een degelijken organisatiezin en vereenigings-discipline.

De militaire hoefsmeden zijn nu ruim 3 jaren georganiseerd en die organisatie heeft in dien tijd al zeer veel van zich doen hooren en heeft hard gewerkt zoowel voor moreelen als voor financieelen vooruitgang. Toch zijn wij, wat de waardeering van onze vakkennis betreft, nog niet veel gevorderd. Om nu dit werk ter hand te nemen voor een bestuur van een militaire vereeniging van 90 leden, overtuigd dat men helaas voor zulk een zaak overal op tegenwerking zal stuiten, zelfs nog van personen die nauw aan het hoefsmidsvak verwant zijn, dat zal niet zoo gemakkelijk gaan, doch het is te probeeren; degelijke vaklieden zullen aan dit werk, als het eenmaal ter hand is genomen, toch wel hun beste krachten geven.

Ik wil eerst onder het oog brengen, wat ik onder verheffing van het hoefsmidsvak in het leger bedoel. Om dit duidelijk te doen uitkomen moet ik ons reglement ter sprake brengen. Het is duidelijk dat ieder vakman moet arbeiden onder zakelijke bepalingen waarop zich baas en knecht moeten kunnen verlaten en ook is het vanzelfsprekend, dat de werkman een baas of controleur over zich heeft, maar dat moet zijn een baas die zeer zeker in vakkennis en in ervaring verre boven den besten knecht moet staan. Eerst dan kan de werkgever er van overtuigd zijn dat het werk aan goede handen is toevertrouwd. Dit gebeurt wel in de burgermaatschappij, doch in het leger is dat niet het geval, want onze baas of controleur is een officier, die bij zijn eigen veelomvattende ingewikkelde werkzaamheden, nog verschillende andere vakken moet bestudeeren, als bijv. hoefsmid, zadelmaker, kleermaker, schoenmaker, zwaardveger, timmerman, kok, barbier enz. Mij dunkt dat dit heel wat gevergd is van een gewoon menschelijk verstand. Of zij dit kunnen? Ja het gaat best, ten minste het lijkt wel zoo, want zoolang er bereden wapens bestaan is er nog geen verandering in gekomen, dus het zal wel goed zijn, ten minste als men het vraagt aan de hoogste militaire autoriteiten, maar als men het vraagt aan de vaklieden dan krijgt men een anderen kijk op de zaak. Er zijn zelfs zeer veel paardenartsen die zich ook niet met zulke legerinstellingen kunnen vereenigen.

Ik zeide dan dat onze controleur een officier is; deze persoon kan een goed mensch zijn, dan is het dienen niet kwaad, doch hij kan ook despotist zijn, dan is het dienen vaak een hel voor de vaklieden.

Als men nu eens eenige artikelen van ons voorschrift naleest en wel de artikelen 2, 4 en 7.

In art. 2 spreekt men van hoefas en beenas in elkaars verlengde. Art. 4 zegt: Van zool en straal mag alleen losse, doode of rotte hoorn worden weggenomen en art. 7 zegt, dat het passen zwart-warm geschiedt.

Een hoofdofficier komt inspectie houden over de paarden van zijn korps,

die hij nog nooit had gezien, dus kende ook niet de bijzondere gebreken en hoedanigheden van die paarden. Na afloop moet hij toch, volgens gewoonte, eenige opmerkingen maken, een paar ten beste en men hoort: „Wat hebben die smeden toch die verzenen erg besneden”. Dit wordt echter niet gezegd tegen den smid, doch tegen diens chef. Deze komt dan alsof hij de grofste uitbrander heeft gehad en zegt tegen den smid: het beslag was slecht, de verzenen waren totaal versneden, dus denk er om, er wordt niet meer aan gekapt, anders zal ik je straffen. De smeden begrijpen dit heel goed, zij begrijpen ook heel goed dat zij hun paarden 25 à 30 jaren goed op beslag hebben gehouden, dat hun paarden gedurende de mobilisatie, wat het beslag betreft, steeds marschvaardig waren, maar zij begrijpen ook dat zij niettegenstaande bovengenoemde terechtwijzing, toch goede vaklieden zijn en zoo iets niet zou gebeuren als zulke chefs ook over eenige meerdere vakkennis beschikten, want die zoogenaamde besneden verzenen waren van paarden met spitsen hoefvorm en, zooals artikel 2 aangeeft, hoefas en beenas in elkaars verlengde, dus blijven behoudens den goeden besneden hoef toch de verzenen laag, doch wie geen vakkennis heeft, begrijpt dat nooit, al leert hij voorschriften zoo groot en zoo boeiend als een roman.

De eene chef wil dat men de straal en zool goed zal besnijden, een ander wil er niets aan gedaan hebben, doch zelden is er een chef die het wil, zooals het in het voorschrift is bepaald. Nu is mijns inziens het eerste het beste, want snijdt men er heelemaal niets af dan laat men al het rotte ook doorrotten. In het leger broeit dat nog welig, daar de paarden minstens 22 uren per dag op natte turfmoelm staan; waar blijft dan het restje van den nog goed gebleven straal en wat wordt er overigens van den voet als er geen straal meer is? Dan worden er hulpmiddelen toegepast, vooral teer, doch daar wordt de voet ook al niet beter van; hij wordt droog en hard, het paard heeft vaak pijn, wat men vooral merkt met het beslaan van zulk een ingekrompen harden voet.

Als men den hoef goed besnijdt (en dit werk aan den smid overlaat die het door ondervinding toch wel het beste weet) en er geen eigen theorie op na houdt, zou dat voor vele paarden beter uitkomen. Ook hier begrijpt de smid, dat een controleur noodig is, maar geen officier doch een baas, die zelf onder de paarden heeft gestaan, iemand die routine heeft van het vak en dus dergelijke zaken kan beoordeelen. Hij is heel den dag in de smederij, ziet toe dat zulke werkzaamheden goed worden ten uitvoer gebracht, dus alweer een bewijs dat wij hoefsmeden in het leger nog een eind achterstaan bij onze burger-collega's.

Ten laatste nog het een en ander over artikel 7. Het passen geschiedt *zwart-warm*; dit is een van de zwaarste knuppels voor de officieren om ons smeden.... mede te slaan. Want heusch daar wordt door ieder officier ten strengste op gelet.

Ik meen te mogen aannemen, als die heeren er eens eenige studie van maakten hoe of *zwart-warm* ijzer is en welke hitte het heeft ten opzichte van het branden van hoorn, dan zouden zij wel tot een heel andere conclusie komen. Ook hier kan de smid zeker denken: schoenmaker houdt je bij je leest. Zoo kan ik zeer vele voorbeelden neerschrijven, doch voorloopig

mag ik niet te veel plaatsruimte vragen, doch hoop daarop later nog wel eens terug te komen.

Toch wilde ik het nog even hebben over de wijze van de bevestiging van het ijzer. Als het ijzer past en opgevijld is, wordt het bevestigd met voor 5 en achter 6 nagels, de hoogte der nieten varieert van 15 tot 20 m.M.; deze moeten in één lijn liggen. Voorwaar als een smid dit artikeltje had neergeschreven zou ik aan zijn vakkennis getwijfeld hebben. Als men eens nagaat een paard dat een ijzer-taille 3 of 4 onder heeft, bevestigd met 6 nageltjes No. 8, op het hoogst ingeslagen 30 m.M., dat is in loodlijn gemeten $2\frac{1}{2}$ c.M. en als men dan de bewegingen en gangen van het militaire paard nagaat, dat is draven, galoppeeren en springen over hekken en slooten, in Holland duin op en af rijden, in zuidelijke provinciën over slecht gebaande heiden met onzichtbare kuilen en gaten, dan geloof ik wel dat in zulk een voet een nagel meer, en dan de nagels een c.M. hooger wel wat doelmatiger zou zijn, althans dat hebben wij en ook onze officieren tijdens de mobilisatie $4\frac{1}{2}$ jaar lang ondervonden en toch houdt men zich aan zoo'n bepaling en vooral de nieten in één lijn, alsof het een stuk hout is, waar men steeds meer nagels in en uit kan halen, zonder dat de hoef er onder gaat lijden. Ook hier treft men weer het gemis van een vakkundige, want wij smeden mogen ons hierin niet verdiepen. Vele lezers zullen zich afvragen hoe het mogelijk is dat men in het leger een officier belast met toezicht over smidswerk, terwijl zoo iemand daar geen verstand van kan hebben. Dat is echter met een paar woorden gezegd; het leger is nog een van de vele dingen, die nog zooveel mogelijk ontoegankelijk is voor democratische inzichten.

Het is in den loop der tijden wel eenigszins gemoderniseerd, maar nog heel veel kwaad bestaat er; zoo o.a. berust alle kennis bij de officieren en geen mensch anders weet iets, daarom is ook de contrôle over het hoefbeslag aan officieren opgedragen. Nog erger, zij worden er voor verantwoordelijk gesteld, maar als er iets aan mankeert moet toch ten slotte de hoefsmid de zaak in orde brengen. Dit abnormale systeem zal moeten vervallen, het moet ten sterkste bestreden worden door alle militaire hoefsmeden en door onze organisatie, zelfs door de paardenartsen. Hoe onzinnig, de bepaling dat de Batterij- of Eskadroncommandant verantwoordelijk is voor het beslag der paarden? Als er iets is met een paard wat beslag betreft, dan moet die commandant om raad bij den paardenarts.

De paardenarts en de hoefsmid zijn in hun vak nauw aan elkaar verbonden, zij moeten trachten met elkaar te werken, zij moeten elkander onderwijzen. Die artsen kunnen de smeden nog zooveel leeren en de artsen kunnen van ervaren smeden ook veel tot zich nemen. Buiten het werk moet de paardenarts officier en de hoefsmid onderofficier zijn en alzoo hun militaire plicht kennen, doch in de werktijden is de een arts en de ander smid, dan lette men niet op sterren of strepen. Verder moeten alle andere personen, die geen smid zijn, geheel buiten onze werkzaamheden gehouden worden, opdat niet noodeloos den werkman aan willekeurige despotische humeuren zal worden overgeleverd, doch de smid moet met genoegen zijn arbeid verrichten, waardoor hij ook met meer plezier zijn geest zal ver-

rijken met alle mogelijke lectuur op gebied van hoefbeslagkunde, zoodat dit alles ten goede komt van het paard. Dan ook zal men in het leger komen tot verheffing van het hoefsmidsvak. Vandaar een beroep op onze paardenartsen, om met ons ten sterkste actie te voeren tegen een instelling uit verouderde tijden. Laten wij met vereende krachten streven tot den nieuwen tijd te treden, ten minste probeeren te kunnen leven in het jaar 1919, want ik mag aannemen, dat een degelijk paardenarts, die met kunde en energie zijn ambt waarneemt, toch dikwijls in zich zelf zal moeten lachen als hij sommige aanmerkingen hoort en dan tegen beter weten in nog omdat hij zelf officier is, met zijn troepen-collega's mede moet praten. Nogmaals er is geen vak in het leger als het hoefsmidsvak, waar buiten de hoefsmeden nog andere kundigen zijn op het gebied van hoefbeslag en nog komen er dikwijls problemen voor, waarover men gaarne met andere ervaren vakgenooten wilde spreken; dit zou men dan met een officier moeten doen, maar hoe? Als zij zelf voor een feit komen te staan waar zij begrijpelijkerwijs niet uit wijs kunnen worden, dan gaan zij naar den paardenarts of vragen het aan hun smid; daar moeten zij toch als van zelfsprekend ten antwoord krijgen: dat moet U toch weten, U is toch de verantwoordelijkheid voor dat werk opgedragen, U bent toch *smidsbaas!*

In „De Hoefsmid” van 15 Maart leest men dat de contrôle op het hoefbeslag is opgedragen aan officieren met een 15-jarige ervaring. Dit is theoretisch juist maar de praktijk leert ons anders.

In de eerste plaats heb ik aangetoond, dat alle officieren controle over ons werk uitoefenen, ja het gaat nog verder, ook onderofficieren belasten zich vaak met dat toezicht. Wat hunne ervaring betreft, na 15 jaren hebben zij nog nooit een hoefijzer of hamer in de hand gehad, dus hun vakkennis kan onmogelijk groot zijn, want een paardenarts zal toch wel weten, dat een hoefsmid met veel ervaring nog niet te oud is om te leeren en dat er zich vaak nog omstandigheden voordoen bij het bewerken van den hoef als anderszins, waaruit hij soms nog kan leeren. Ik zou wel eens een officier met 15-jarigen dienst als zoodanig willen zien, die kan beslaan een paard met hoefbevangenheid, klemhoef, brokkelvoet in hooge mate of met normale voeten waarvan een ijzer is afgerukt en waarvan de hoorn aan de witte lijn geheel is weggelopen. Dit toch moeten zij kennen, zij toch zijn baas want als de knecht er geen kans toe ziet, wat toch bestaat, dan moet de baas het kunnen voordoen. Dit zijn alle puzzles die de militaire hoefsmid wel zal opknappen en er is ook niemand anders in het leger, hoe theoretisch ook aangelegd, die hen dat zal verbeteren.

Zij zijn, door middel onzer organisatie en door een welwillend oor van onzen Minister van Oorlog en ook door den grooten steun van meerdere Kamerleden, opgeklommen in rang en stand, hetgeen voor ons een grooten moreelen en financieelen vooruitgang beteekent, doch wat de verheffing van ons vak betreft, dat is nog als in 1814, doch dat kan en moet veranderen als wij ervaren hoefsmeden als baas in de smederij krijgen. Met zulke deskundigen is te praten over de vele bijzonderheden in ons vak voorkomende, bij zulk een man komen dan zelfs de officieren raad vragen; nu is het juist omgekeerd. Natuurlijk moet die baas verantwoordelijk worden gesteld voor

het beslag. Langs dien kant werkende, kunnen de militaire hoefsmeden zeggen: wij komen tot verheffing van ons vak en ik geloof als het paard kon spreken, dan zou het zeker met ons instemmen.

Een militair hoefsmid.

LOSSE IJZERS EN SLECHTE HOEVEN.

De oorzaken, die tot bovengenoemde afwijkingen aanleiding kunnen geven, zijn voor het meerendeel, naar ik vertrouw, aan de lezers van „De Hoefsmid” voldoende bekend. Toch ben ik zoo vrij nog te wijzen op een oorzaak, die minder bekend is en ook bovengenoemd euvel ten gevolge kan hebben, zooals de ondervinding mij heeft geleerd.

Het zijn bijna steeds dezelfde paarden, waarbij de nieten overeind komen te staan, niettegenstaande men nog extra moeite doet dit te voorkomen. Gewoonlijk zijn deze hoeven ook slecht, niettegenstaande men zuiver in de witte lijn nagelde.

Mijns inziens moet hier de oorzaak gezocht worden in het klappen in de ijzers, en daar ik en ook andere smeden, wie ik er op opmerkzaam maakte, bij slechte hoeven door het klappen op te heffen succes had, breng ik het bovenstaande onder de aandacht.

S.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Kolenvoorziening.** Niet alleen in Nederland zal men ten opzichte van de kolenvoorziening voor den aanstaanden winter nog met groote moeilijkheden te kampen hebben; ook in andere landen doet zich het kolengebrek ten zeerste gevoelen. In de Fransche kamer heeft één der leden gevraagd, hoe het met de steenkolenvoorziening stond en welke maatregelen de regeering nog dacht te nemen. Namens de regeering heeft daarop de heer Lamcheur meegedeeld, dat het kolenvraagstuk wel geen zorg baarde, maar men de moeilijkheden toch niet moest onderschatten. De geheele wereld lijdt onder het steenkolengebrek en men zal in Frankrijk al zeer blij zijn wanneer men door distributie, die nog gehandhaafd moet blijven, aan de gematigde behoeften zal kunnen voldoen.

— Het aantal **ambachtscholen** was in 1916 in ons land tot 96 gestegen.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerling G. Smeding is 17 Mei vertrokken met een voor de practijk en theorie goed getuigschrift. Op 19 Mei is als leerling toegelaten A. Cazemier van Roden.

— **IJzer en kolen.** De prijzen hiervan zijn vermoedelijk nog stijgende, doch de toestand is in Duitschland zoo onzeker dat positieve gegevens eigenlijk nog ontbreken. Voorstellen tot prijsverhooging zijn evenwel reeds gedaan, en besluiten in dien geest genomen. Het onzekere zit in de concurrentie met Amerika en Engeland eenerzijds, en in de productieprijzen in Duitschland anderzijds.

Van uit Amerika werd bericht dat de productie van staal tot nu toe tien millioen ton staal ten achteren is. De koers der aandelen in staalfabrieken is stijgende, waaruit wellicht stijging van den staalprijs zal moeten worden verwacht.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Op het Congres en de tentoonstelling voor de jeugd boven den leerplichtigen leeftijd, 't welk gehouden wordt van 16 Juli tot 14 Augustus in het Gymnasiumgebouw aan de Laan van Meerdervoort te 's Gravenhage, is de militaire hoefsmidschool met een inzending vertegenwoordigd. Deze inzending omvat een collectie preparaten ten dienste van het theoretisch onderwijs, verder zeer vele hoefijzers, zoowel normale als abnormale, beslagen hoeven met verschillende zolen en inlegsels, gereedschappen vóór het hoefbeslag, oude historische hoef-

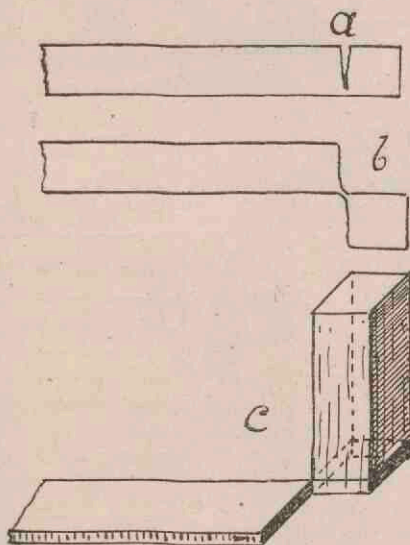
ijzers en een bord met „slecht beslag”. Platen, fotografieën en studieboeken completeeren verder de inzending, die een volledig overzicht tracht te geven van den gang van het onderwijs. G. H.

— De Juli-aflevering van „Der Hufschmied” bevat een artikel over klauwbeslag, door Dr. Habacher te Weenen, een bespreking van het proefschrift van Dr. Engel, dierenarts te Kaufbeuren in Beieren, over „De stand van koot-kroon- en hoof- of klauwbeenderen bij paard en rund”, benevens eenige korte mededeelingen. Hierin wordt o.a. vermeld dat de vroegere onderwijzer in hoofbeslag Eichenberg te Bern zijn hoofbeslag-verzameling, geschat op een waarde van 6000 francs, heeft geschonken aan het Zwitsersche Ministerie van Oorlog onder bepaling dat zij dienst zal doen bij het onderwijs der aanstaande militaire hoefsmeden in Zwitserland.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HET „VERSTALEN” EN „AANLEGGEN” VAN GEREEDSCHAP.

Wij hebben in onze vorige artikelen het vervaardigen van speciaal gereedschap besproken; het gebeurt meermalen dat dezulken opnieuw verstaald moeten worden, doordat het opgelaschte staal versleten is, hetgeen vooral voorkomt bij bijlen, mokers, hamers, breekijzers, enz. Wanneer wij b.v.b. beginnen met een moker of hamer, — deze wordt, wanneer hij niet geheel van staal vervaardigd is, van ijzer vervaardigd en voor den kop of de baan en voor de pen met staal voorgelascht. De meeste smeden hakken voor dit doel een stukje staal af, of smeden het op maat, zoodat het de grootte heeft van de doorsnede van de kamer waar het voor gelascht moet worden. Men geeft dan op zij een paar flinke hakken met den warmbeitel, zoodat zich een paar weerhaken vormen. Men maakt nu het ijzer heet en laat door een paar flinke slagen genoemde weerhaken in het ijzer dringen, zoodat het stukje staal vast aan het ijzer verbonden is. Hierna verhit men het geheel, d.w.z. ijzer en staal, en lascht laatstgenoemde op het ijzer vast. Deze methode, ofschoon zeer dikwijls aangewend, is niet de meest aanbevelingswaardige. Het spreekt namelijk vanzelf, dat het stukje staal, dat veel lichter is dan het ijzer, veel spoediger heet zal zijn dan het eerstgenoemde, waardoor de kans om het staal te verbranden zeer groot wordt, en dus alle arbeid zonder waarde blijft.

Veel beter is het te werken volgens de wijze waarvan wij in nevenstaande figuur een schematisch voorbeeld geven.

Het staal, dat opgelascht zal moeten worden, zal natuurlijk in afmeting eenigszins overeen moeten komen met het voorwerp, waarmede het zal vereenigd worden, d.w.z. wanneer b.v.b. het ijzer in fig. C 40 m.M. vierkant is, zal ook het staal zoo mogelijk die breedte moeten bezitten. Men begint bij a op onze figuur, het staal warm in te hakken en wel zoo dat het niet geheel doorgehakt wordt, doch nog even blijft zitten, opdat het omgezet kan worden, zooals dat in b wordt aangegeven. Het stukje nu, hierboven bedoeld, zal eenigszins grooter moeten zijn dan de doorsnede van het op te lasschen ijzer. Wanneer men geen staal bezit juist aan de maat, kan dit stukje

zoo lang genomen worden dat het door stuiken de juiste maat kan verkrijgen.

Door deze werkwijze, waarbij men de beide stukken ieder voor zich verwarmt, kan men bewerken dat het ijzer goed lasschend heet is, en het staal niet boven de geoorloofde temperatuur gaat, zoodat men goed werk krijgt.

F. J. M.

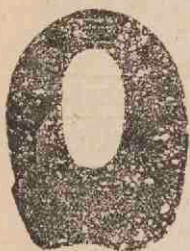
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

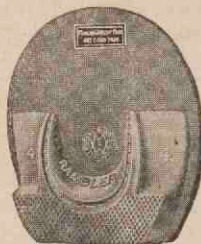
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc.
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorrading van 4½
tot 6½ Eng. dm. |
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorrading in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorrading.

**Strijkringen
metier**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchou
zool**, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorrading.

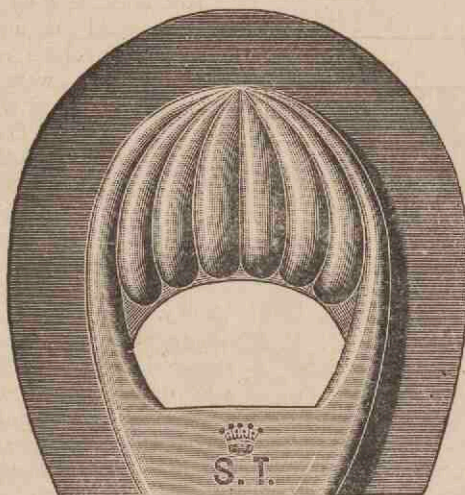
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

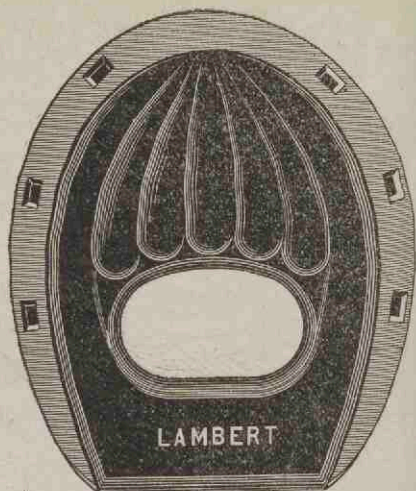
Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk **S T** met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de provincie Drenthe en het hoefbeslag. — Wedstrijd in hoefbeslag, gehouden ter gelegenheid van het concours hippique te Middelburg op 6 en 7 Augustus 1919. — Gevaar voor besmetting in hoefsmederijen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE DRENTHE EN
HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

(*Vervolg*).

Meppel.

Meppel is ook een plaats, die zich in de grijze oudheid verliest. Uit kerkelijke bescheiden leeren wij dat in 1421 op de plaats van de tegenwoordige kerk een kapel stond, die gewijd was aan de Heilige Maagd Maria en aan Johannes den Dooper en bediend werd door den kapelaan, die ondergeschikt was aan den pastoor van Kolderveen, tot welks dorp Meppel toen burgerlijk en kerkelijk behoorde.

Wanneer deze kapel gesticht is, kan moeilijk worden nagegaan, doch zeker was zij reeds een paar eeuwen oud, daar volgens een fundatiebrief van 15 Mei 1259 de havezathe Vledderinge, het tegenwoordige Rechteren, het recht bezat om aandeel te hebben in de benoeming van een vicaris voor het Heilig Cruis-altaar in de kerk (kapel) te Meppel.

Behalve genoemde havezathe, bestond Meppel, dat reeds in 1141 genoemd werd, uit een enkele hoeve of boerenplaats, die in 1325 bewoond werd door Coenraad van Meppel.

Wegens de uitgestrektheid dezer hoeve, waarvoor nog al wat dienstvolk benoodigd was, zullen wellicht ook reeds verschillende gedeelten ervan verhuurd zijn aan huur- of keuterboeren. Een groote moeilijkheid was het voor deze menschen om hun geregelde godsdienstplichten in de kerk te Kolderveen waar te nemen en door de milddadigheid van den heer van Vledderinge en van den eigenaar der eenige landhoeve, zal men de kapel gesticht hebben.

Kort na 1325 is de hoeve verdeeld in de vier oude hoeven: Enekinge, Woltinge, Essinge en Dingstede, welke beide laatste nog buiten de kom der gemeente aanwezig en bij hun oude namen bekend zijn.

De kerk, die in 1420 werd gebouwd door de Meppeler bureu, op de plaats waar de kapel stond, kostte groote finantiëele offers, en wel voornamelijk aan de erbureu of grondbezitters.

Het getal kerspellingen breidde zich voortdurend uit en spoedig vormden de coters of keuters (huurboeren) de meerderheid der bevolking. In 1425 werd dan ook bepaald dat deze laatste een vleemschen gulden (ongeveer f 6) per jaar aan de kerk moesten opbrengen. Dit was voor dien tijd geen geringe belasting.

Drenthe had te dien tijde 16 havezathen, welke heerlijke rechten bezaten. „Het huis tot Vledderinge” was het minst aanzienlijke van allen doch van zeer ouden datum. Reeds in 1227 werd het bewoond door Hendrik van Vledderinge, die in dit jaar sneuvelde, tegelijk met Bisschop Otten II van der Lippe bij Ane, in den strijd tegen Rudolf van Koevorden en de Drenthen.

Geen zaak van eenige beteekenis werd te Meppel verricht of de heer van Vledderinge werd er in gekend.

Van 1505 tot 1517 speelde Wolter van Woltinge, die toen Schulte was, een groote rol voor de ontwikkeling van Meppel. Hij raakt echter zijn invloed kwijt onder de overheersching der Gelderschen van 1522 tot 1536, daar Magere Hein, bevelhebber van de Kinkhorst in Gelderschen dienst, hem als Schulte had verdrongen.

In 1542 kwam Drenthe onder het bestuur van de vorsten van het Oostenrijksch-Bourgondische huis en van 1550 tot 51 zien we Wolter weer als lid van de Etstoel in Drente.

Hoewel Meppel niet een van die plaatsen is welke in de vaderlandsche geschiedenis herhaaldelijk genoemd worden als het tooneel van strijd, zoo is het toch in den loop der eeuwen niet gespaard gebleven voor vijandelijke overvallen en heeft het verschillende heerschers gekend.

Als plaats groeide het slechts langzaam en kreeg eerst beteekenis bij den aanleg van kanalen en spoorwegen. Nu is het een welvarende stad van meer dan 10000 inwoners; de omstreken zijn zeer veerijk, doch er is belangrijk meer rundveefokkerij dan paardenfokkerij. De markten zijn zeer druk en het is dan ook een centrum voor de omgeving.

In tegenstelling met Assen is Meppel geen ambtenaarsstad, doch een handel- en fabriekstad.

Men treft er o. a. aan : oliefabrieken, houtzagerijen, schoenfabrieken, machinefabrieken, 'azijnfabrieken en de groote geneesmiddel- en verbandfabriek van Brocades en Stheeman. Op onderwijsgebied bezit het behalve een Hoogere Burgerschool ook een Landbouw-winterschool, die in dit landbouw-centrum zeer zeker op de rechte plaats staat.

* * *

De gemeente Meppel is niet rijk aan paarden en herbergt er nog geen 200 binnen hare vesten; de omgevende dorpen, als Ruinerwold, de Wijk, Nijeveen, Havelte, hebben respectievelijk met hunne bijgemeenten 600, 500, 200 en 550 paarden.

Toch is de omgeving van Meppel niet in de eerste plaats een paardenstreek, doch meer van belang uit een oogpunt van rundveefokkerij.

Meppel zelf heeft geen groote bedrijven, waarin veel paarden werkzaam zijn; wel zijn er enkele stalhouders met 5 en 6 paarden en eveneens eenige sleepers met een gelijk aantal, doch verder is het aantal paarden verspreid over neringdoenden en landbouwers in de omgeving. Luxe ontbreekt geheel en al.

De fokkerij beweegt zich in de Oldenburgsch-Oostfriesche richting; er zijn geen koudbloed hengsten in de omgeving gestationneerd en ook slechts enkele zware paarden ziet men hier aan 't werk.

Het hoefbeslag wordt in de gemeente Meppel uitgevoerd door drie hoefsmeden, te weten de heeren Lammerts in de Notenboomstraat, Greve in de Molenstraat en van Werven op de Groenmarkt. Het zijn alle drie gemengde bedrijven, doch Lammerts heeft van hen het grootste aandeel in het hoefbeslag.

Vroeger was het hoefbeslag voor Meppel van meer beteekenis dan nu;

toen was het b.v. des Donderdags (week-markt) buitengewoon druk en kwamen vele boeren uit Ruinerwold, Nijeveen, Staphorst, Koekange en Havelte met hunne paarden aldaar op beslag. Nu is dat zeer veel gewijzigd; vooreerst zijn er in de omliggende dorpen meer smeden gekomen die zich op het hoefbeslag toeleggen en dan mag als groote factor wel beschouwd worden dat de prijzen voor het beslag op het platteland lager zijn dan in de steden.

Ook de laatste jaren hebben er toe meegewerkt dat de boeren meer bij huis bleven en aldaar hun paarden lieten beslaan; de voedselschaarschte deed elken min of meer onnoodigen gang naar de stad voorkomen, althans beperkte deze tot het hoogst noodzakelijke. Het spreekt van zelf dat een smid op een boerendorp goedkooper kan werken dan in de stad. Zijn huishuur is minder, als regel heeft hij bij zijn huis een stukje grond dat door hemzelf bebouwd wordt; de werkkrachten zijn in den regel om dezelfde reden ook goedkooper, zoodat, om op denzelfden voet te leven en evenveel over te houden, de tarieven in de stad hooger zullen moeten zijn dan op het platteland.

Is er nu een goede plaatselijke regeling, waarbij in de stad en in de omgeving, als het ware in het district, dezelfde prijzen gelden, dan zal de dorps-smid meer verdienen aan het hoefbeslag, doch de stadssmid zal dan ook veel meer kans hebben om meer paarden op beslag te krijgen dan nu, daar een boer toch als regel het goedkoopste adres uitzoekt.

De prijzen zijn nu te Meppel niet hoog, zelfs belangrijk lager dan in de meeste plaatsen van dezelfde beteekenis. Er wordt berekend voor een vierkant beslag f 4 en voor het verleggen van de ijzers f 2. In de omgeving, in Ruinerwold o.a., heeten de prijzen nog lager te zijn en tegen deze concurrentie zou men slechts met verlies kunnen opwerken.

Voor het winterbeslag, dat met stiften wordt uitgevoerd, worden aan vóór- en achterijzers elk 4 gaten geboord, welke op 10 cts per gat worden berekend.

De zomerijzers worden als regel vlak gebezigd; alleen voor de paarden, welke voor den handel bestemd zijn, geeft men aan de achterijzers een kalkoentje. De smederijen zijn nog in het bezit van noodstallen; toch bedient men zich hier niet veel meer van en beslaat men meestal uit de hand. Alleen de achterbeenen worden nog wel in den noodstal opgehouden. In de smederij van Lammerts is een noodstal aanwezig, waarvan de palen zoodanig in den grond bevestigd zijn dat zij kunnen worden losgemaakt en, daar zij boven scharnieren, kunnen worden opgetakeld tegen den zolder. Een zeer praktische methode om ruimte te maken, wanneer er b.v. een wagen in de beslagloods moet worden gerepareerd.

Er werd hier nog al geklaagd dat de eigenaars niet zorgzaam zijn voor het beslag en dikwijls veel te lang wegblijven, — de gewone bedriegelijke zuinigheid die ten nadeele aan de paarden komt. Zoo waren begin Juli paarden, die in de eerste helft van Februari waren beslagen, nog niet terug geweest voor vernieuwing van het beslag. Een grove en ergerlijke tekortkoming! Geen wonder dat op die manier de hoeven niet goed te houden zijn en niet verbeterd zullen worden. Wat de boerenpaarden betreft, deze

worden uitsluitend vóór beslagen, — dus de kosten hiervan zijn bovendien nog niet eens groot.

In Meppel werden uitsluitend fabrieksijzers gebruikt en hier worden dan ook knechts aangetroffen die nooit hoefijzers maakten en er ook de kunst niet van verstonden. Het is maar beter dat in bedrijven, waar uitsluitend met machinale ijzers gewerkt wordt, niet te veel paarden in beslag komen met afwijkende hoefvormen; anders is het te voorzien dat de hoefvorm nog meer zal gaan afwijken. Dit zijn dan ook de gevallen waar machinale ijzers niet van pas zijn, daar ze in den regel niet voldoende gewijzigd kunnen worden; kan dit echter wel, dan moet dit met zaakkennis worden uitgevoerd en dit zal allerm minst kunnen geschieden door iemand, die zelfs geen eenvoudig hoefijzer kan smeden.

De ijzers van Helpman worden hier geprefereerd boven die van Hippos en zijn het meest in gebruik.

Aan opbraden wordt niet meer gedaan; deze methode schijnt alleen nog in zwang te zijn bij militaire hoefsmeden, die de oude ijzers aldus weer rendabel maken. Ook aan de Militaire Hoefsmidschool wordt nog zeer veel gewerkt met oude ijzers en het is mijn overtuiging dat het een uitstekende leerschool is voor beginnende smeden om door opbraden van oude hoefijzers nieuwe te leeren vervaardigen; het kweekt handigheid en dit is zoo gewenscht voor een hoefsmid. Gaarne neem ik aan dat om oeconomische redenen later meer van den „staf” zal worden gewerkt en de „mast” slechts in geval van nood zal worden gesmeed, doch dit neemt niet weg dat dit bij de opleiding van een leerling mag worden geëischt.

De drie patroons hebben alle flinke zaken en werken met één of meer knechts; deze laatste kunnen bij een 10-urigen werkdag tot f 20 verdienen. De zaak van Lammerts behoorde vroeger aan M. van Werve, die een zeer druk beklante hoefsmederij had en wel 3000 paarden in het jaar besloeg.

Hoewel het nu lang dien omvang niet meer heeft, is het getal toch nog aanzienlijk. Er komen nog wel dagen van 12 paarden voor.

De twee overige, eveneens oude gevestigde zaken, hebben beide een flinke ruimte.

De patroon G. van Werve doet zelf niet meer aan het hoefbeslag; hij heeft een zoon, die gediplomeerd is, doch deze is tevens een rijwielzaak begonnen; de hoefsmederij is nu op den achtergrond geraakt en door de wagenmakerij als het ware in belangrijkheid verdrongen. De zeer groote smederij en ruimte, waarin nog een noodstal aanwezig is, zijn uiterst geschikt te noemen voor hoefbeslag.

Ook de zaak van Greve in de Molenstraat is een flink bedrijf; hier treft men eveneens een travaille aan, terwijl in het belendende pand een rijwielzaak gedreven wordt.

(Wordt vervolgd.)

WEDSTRIJD IN HOEFBESLAG, GEHOUDEN TER GELEGENHEID
VAN HET CONCOURS HIPPIQUE TE MIDDELBURG
OP 6 EN 7 AUGUSTUS 1919.

Nadat bij de j.l. gehouden nationale landbouwtentoonstelling te Goes reeds van verschillende zijden betreurd was, dat hieraan geen wedstrijd in het hoefbeslag was verbonden, kwamen wederom vele verzoeken binnen, dit alsnog te doen bij gelegenheid van het te houden concours hippique te Middelburg.

Het mag zeker geen verwondering wekken dat men op 't organiseeren van een dergelijken wedstrijd aandrong, gezien het buitengewone belang van het hoefbeslag voor de paardenfokkerij. Neemt men in aanmerking welke vlucht deze fokkerij in de laatste tiental jaren in Zeeland heeft genomen, dan zal het groote gewicht van hoefverpleging en hoefvorming zonder nader betoog door ieder worden begrepen.

Het ijverige bestuur van de Middelburgsche Concours Hippique Vereeniging leende dadelijk een gewillig oor aan deze wenschen en trof onmiddellijk maatregelen om het succes van een dergelijken wedstrijd te verzekeren. Zeer zeker is het te betreuren dat de hiertoe gedane verzoeken haar niet zoo tijdig bereikten, dat de organisatie van den wedstrijd aan alle eischen kon voldoen.

Gezien echter het bevredigende verloop, de groote belangstelling en den korten voorbereidingstijd mogen we zeer zeker een woord van welverdienden lof niet onthouden aan den ijverigen 2den secretaris der Vereeniging, den heer K. Meertens te Middelburg, die zich in dezen groote moeite getroost heeft.

De voorwaarden van den wedstrijd werden door middel van circulaires en advertenties gepubliceerd en luiden als volgt:

1. De deelname stond open voor iederen hoefsmid in Zeeland.
2. Iedere deelnemer betaalt f 3 inleggeld.
3. Iedere deelnemer is verplicht mede te dingen in 3 rubrieken, n.l.:
 - a. Het inleveren van een stel voor- en achterijzers, door hem zelf vervaardigd, zooals deze gebruikelijk zijn voor 't beslaan van paarden van 't zwaar wagenslag.
 - b. Het toonen van een door hem rondom beslagen paard van 't zelfde soort.
 - c. Het besnijden en het beslaan van een hoef, benevens het maken daartoe van een ijzer op 't terrein.
4. De tijd gegeven voor rubriek c bedroeg 40 minuten.
5. Iedere deelnemer moest zich, voorzien van zijn klein handgereedschap, een kwartier voor 't begin van den wedstrijd op 't terrein bevinden.

Zij, die met 't oog op de moeilijke reisgelegenheid geen rondom beslagen paard konden meebrengen, werden in de gelegenheid gesteld dit werk te Middelburg vooraf te verrichten.

Voor vuren en aanbeelden werd gezorgd door de Smedenpatroonsvereeniging, met welwillende medewerking van 't bestuur der ambachtsschool.

De uitgelofte prijzen bestonden in: eerste prijs zilveren medaille, uit-

geloofd door mr. M. C. van der Minne te Middelburg en f 25 aangeboden door de Hoefijzerfabriek Hippos; tweede prijs zilveren medaille, uitgeloofd door de Concours Hippique Vereeniging en f 15 aangeboden door de heer Hanken te Wilhelminadorp; derde prijs zilveren medaille, uitgeloofd door den Smedenbond „Walcheren”. Verder als speciale prijzen: 4. een zilveren medaille, uitgeloofd door de Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw voor den deelnemer, die het werk onder rubriek *c* genoemd in den kortsten tijd verricht, en tevens behoort tot hen, die in alle rubrieken bovenaan staan; 5. een zilveren medaille, uitgeloofd door de Vereeniging van Walchersche fokkers „Hippos”, voor den deelnemer, die in rubriek *c* het hoogst aantal punten behaalt; 6. f 15 uitgeloofd door de Hoefijzerfabriek v. Kerkhaert te Stoppeldijk voor den oudsten deelnemer; 7. f 10 uitgeloofd door dezelfde fabriek voor den deelnemer die in rubriek *b* het hoogst aantal punten behaalt; 8. f 10 uitgeloofd door Jhr. van Vredenburg te Tholen voor den verst komenden deelnemer; 9. Boekwerken, uitgeloofd door mr. M. C. van der Minne te Middelburg voor den deelnemer in Walcheren, die het hoogst aantal punten behaalt.

De jury bestond uit de heeren L. W. de Waardt en S. de Vlas, respectievelijk dierenarts te Middelburg en Vlissingen en de heer A. Contant, voorzitter der Walchersche Smedenpatroonsvereeniging te Koudekerke.

Het aantal deelnemers bedroeg 11, n.l.: Corn. de Jager te Arnemuiden, Jan Schieman te Axel, Arie Schieman te Axel, J. A. de Ligny te Oostkapelle, L. de Haes te Kattendijke, W. J. Robijn te IJzendijke, M. Mol Pzn. te Noord Kraayert, A. de Kam te Grijskerke, A. Dingemans te Sonburg, G. J. Hollestelle te Goes, B. Naaktgeboren te Kloetinge.

Bij de beoordeeling werd toegekend als hoogst aantal punten voor rubriek *a* 5 punten, voor rubriek *b* 10 punten en voor rubriek *c* 15 punten. Het totaal aantal punten, door optelling uit iedere rubriek verkregen, werd door 3 gedeeld, zoodat het hoogste cijfer 10 was.

Door loting werd de te bewerken hoof aangewezen, terwijl in ploegen van drie werd gearbeid.

De deelnemers werkten met animo en de uitslag van den wedstrijd was als volgt: 1. Jan Schieman te Axel, 2. Arie Schieman te Axel, 3. M. Mol Pz. te Noord Kraayert, 4. Arie Schieman te Axel, 5. Jan Schieman te Axel, 6. G. J. Hollestelle te Goes, 7. Arie Schieman te Axel, 8. Jan Schieman te Axel, 9. J. A. de Ligny te Oostkapelle. De prijzen werden uitgereikt door mr. Adriaanse, die de deelnemers en juryleden bedankte voor hunne belangstelling, terwijl hij den wensch uitsprak, dat bij een volgenden wedstrijd de deelname nog grooter zou blijken te zijn.

* * *

Nog resten ons eenige opmerkingen, den wedstrijd zelf betreffend. Bij langeren voorbereidingstijd zou de deelname ongetwijfeld grooter zijn geweest. Daar voor de beoordeeling zeer zeker een nauwkeurig onderzoek van 't geleverde werk noodzakelijk is, zou 't aantal juryleden, in ieder geval bij een grootere deelname, uitgebreid dienen te worden, daar 't voor de jury reeds nu zeer moeilijk was alles naar behooren te controleeren.

Het bleek, met uitzondering van de gebroeders Schieman, welke keurig werk leverden, dat er voor de deelnemers nog veel viel te leeren.

Het materiaal, door sommigen gebezigd, was voor 't aangegeven doel te licht. Enkelen zondigden tegen de meest elementaire begrippen van doelmatig hoefbeslag, zooals b.v. 't niet doen dragen van den hoornwand op 't ijzer, 't plaatsen der nagelgaten veel te ver naar achteren, 't onvoldoende besnijden van den hoof, het te vet plaatsen der nagels, het onjuiste richten der nagelgaten, het te lang of te kort maken der ijzers, enz. Dan werd ook de glazuurlaag in eenige gevallen te veel met de rasp bewerkt. Ook viel het op, dat, met een enkele uitzondering, geen der deelnemers eenige notitie nam van den gang en stand van het te beslane paard, en ook werd niet voldoende aandacht aan de oude ijzers geschonken.

In 't algemeen is zeer zeker de opmerking te maken, dat vele deelnemers met te weinig zorg gewerkt hebben, wat niet alleen bleek uit de methode van besnijden en beslaan, maar verder meermalen uitkwam in de onnauwkeurige afwerking van de ingeleverde ijzers en het ter plaatste gemaakte beslag.

Voor al het ontbreken of te weinig aanbrengen van opzet, slordige nagelgaten (te ruim, verkeerd doorgeslagen), te weinig en minder fraaie afhelling kunnen hier worden genoemd. Deze gebreken kunnen, wat rubriek *a* en *b* betreft, niet aan den tijd geweten worden.

De zoo juist genoemde gebroeders Schieman, die voor 't behalen der eerste prijzen voor hun kunnen een gemakkelijke taak hadden, toonden duidelijk aan, wat men bij doelmatig hoefbeslag kan bereiken. De hoofvorm, ontwikkeling van straal en steunsels van de door hen onder rubriek *b* voorgebrachte paarden, gaven daarvan een keurig beeld, en menig smid moge zich hen ten voorbeeld stellen.

Zonder twijfel kunnen we als slot met de opmerking besluiten, dat ook deze wedstrijd weer heeft getoond van welk groot belang het is, door een dusdanige vergelijking de hoofsteden aan te moedigen en hun de gelegenheid te geven in het vreedzame strijdperk hun kunnen met elkaar te vergelijken en, zoo noodig, van elkaar te leeren. Dat dus deze wedstrijd in de toekomst door meerdere moge worden gevolgd!

W & V.

GEVAAR VOOR BESMETTING IN HOEFMEDERIJEN.

Dr. Greve, hoofd van den veterinaire dienst in Oldenburg, wijst op het gevaar, dat paarden in de hoefmederij besmet worden. Aan de wanden van den noodstal kan heel gemakkelijk smetstof blijven hangen, verder aan het halster, dat de smid voor verschillende paarden gebruikt op de praam en tenslotte ook aan de kleeren en handen van den smid (kwade droes, schurft).

Nu komt in de wet ter bestrijding der besmettelijke ziekten geen artikel voor, waarin gehandeld wordt over de inrichting der beslagloods met het oog op verbreiding van besmettelijke ziekten. De bestrijding hiervan wordt dus geheel aan het inzicht van den smid en dat van den paardeneigenaar overgelaten.

De smid moet daarom zelf tegengaan, dat b.v. van schurft verdachte paarden beslagen worden in z'n smederij, omdat daardoor gezonde dieren zouden kunnen worden besmet. Het is verder goed om de paarden, al zijn deze oogenschijnlijk ook volkomen gezond, den eigenaar te laten vasthouden of opbinden, deze ook steeds voor het halstertouw te laten zorgen en dus niet eenzelfde halster voor alle paarden te gebruiken.

De voet van het paard moet vanwege den eigenaar worden opgelicht en vastgehouden voor het beslag en niet door den smid.

Verder moet — vooral in een tijd, waarin een of andere besmettelijke ziekte heerscht — de smederij dagelijks worden gereinigd met b.v. creoline, alsook halster, praam, noodstal enz., terwijl eens per week een meer grondige ontsmetting moet plaats hebben.

En ten slotte moeten de eigenaren van paarden verlangen en toezien, dat de smeden aan hun verplichtingen ten opzichte van het voorkomen van besmettelijke ziekten voldoen. (u. *Old. Landw. Blatt*, 1 Aug. '19).

(Met bovenstaande zijn wij het volkomen eens. Wel zal het in de praktijk niet gemakkelijk gaan, in verband met de methode van beslaan, om de voeten door den eigenaar te laten oplichten en vasthouden, maar in ieder geval zal de smid goed doen om de onderbeenen nauwkeurig te bezien vóór te beginnen (vooral met het oog op beenschurft).

Verder voegen wij er aan toe, dat de smid, die z'n eigen belang begrijpt, alles wat lijkt op een besmettelijke ziekte van het paard, uit z'n smederij zal weren om deze zelf vrij van besmetting te houden en om die reden geen klanten te verliezen. Ref.)

INGEZONDEN STUKKEN.

Het ingezonden stuk in de vorige aflevering van „een militair hoefsmid” geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

De grief van den inzender geldt vooreerst de contrôle op het hoefbeslag in het leger. Hij begint met deze contrôle te vergelijken met den werkkring in de burgermaatschappij. Dit nu is volgens mij ten eenenmale verkeerd. Men kan niet altijd een militaire organisatie toetsen aan den gang van zaken bij een burgerbedrijf. De werkgever in het leger heeft het recht het uitgevoerde werk te doen controleeren en stelt daarvoor personen aan. In de burgermaatschappij is als werkgever te beschouwen een ieder die zijn paard bij den smid op beslag brengt; wil hij daarover zelf zijn opmerkingen aan den smid maken, dan is hij zeker vrij zulks te doen, doch hoe weinige van deze paardenhouders zullen eenige kennis van zaken, het hoefbeslag betreffende, hebben. Het wordt dus een vertrouwenskwestie en door goed werk zal de patroon trachten zijn klanten te houden en zijn cliëntèle uit te breiden. Van een contrôle in de burgermaatschappij kan men dus in het geheel niet spreken. Waar echter de schrijver het reglement aanhaalt, dat voor de militaire hoefsmeden bestaat, zoo moet het mij uit de pen, dat het voor zeer vele burgersmeden lang niet kwaad zou zijn wanneer zij ook, volgens dit reglement, althans in hoofdzaak, zouden werken; daar (de vele goede burgersmeden niet te na gesproken) toch het werk van militaire hoefsmeden,

die naar het reglement werken, doorgaans veel correcter is dan dat van vele hunner burgercollega's, die niet volgens een reglement gecontroleerd worden.

Waar de schrijver het reglement aanhaalt en sommige artikelen aan kritiek onderwerpt, spijt het mij dat deze een oud reglement betreffen. In het laatste voorschrift staat o.a. omtrent den voet, zie B. Bewerking van den hoof, art. 14: „Er moet worden gestreefd naar het vlak neerzetten van den hoof, zoodat hoof- en beenas in elkanders verlengde vallen”. Omtrent het besnijden van zool en straal staat in het opvolgende art. 16: „Van de zool en den straal mag alleen het loszittende doode of rotte hoorn worden afgenomen” en art. 17 bepaalt: „Het passen geschiedt zwart-warm”.

Wat nu de kwestie van voet- en beenas betreft zoo is het duidelijk, dat men alleen aanwijzingen kan geven voor normale gevallen en dat de vakman juist door zijn vakstudie, in alle afwijkende gevallen zelfstandig moet kunnen handelen.

Krijgt hij dan wel eens van een chef een opmerking te hooren, die kant noch wal raakt, dan is het toch zijn goed recht om zijn standpunt te verdedigen. Mocht hem hierin onrecht worden gedaan dan zou ik in zijn geval maar handelen naar „de wijze zwijgt” en niet verder trachten zijn zaakkennis op te dringen. Als het gaat om het laatste woord, is het hoofbeslag er niet verder bij gebaat en waarlijk zullen dit toch wel uitzonderingen zijn.

Art. 16. „Van de zool en den straal mag alleen het loszittende doode of rotte hoorn worden afgenomen”. Dit is een zeer goede bepaling, die ik niet gaarne geschrappt zou zien, daar het toch een bekend feit is dat het besnijden van zool en straal doorgaans met een zekere wellust geschiedt. Het was dan ook een bepaalde fout van het vroegere hoofbeslag dat zool en straal te veel werden besneden en een verzwakking van den hoof met daarbij optredende hoofgebreken plaats vond. De „chef” kan in deze geen eigen meening hebben, daar, wanneer toch de hoefsmid aldus besnijdt, dit aan de hand van het reglement niet anders uitgelegd kan worden. De inzender is op dit punt zeer onbegrijpelijk en tevens zeer onjuist en onbillijk. Hij zegt n.l. „dat de paarden minstens 22 uren per dag op natte turfmoel staan”. Dit nu is absoluut niet waar en het is mij niet duidelijk dat zulk een algemeene beschuldiging door een militair hoefsmid tegen beter weten in, wordt uitgesproken. Het kan wel eens voorgekomen zijn dat er een tijdelijk gebrek aan turfmoel is geweest door het niet tijdig aankomen, vooral in den winter bij gestremde vervoermiddelen, doch als regel staan de legerpaarden zeer goed verzorgd op stal. Juist bij het vaak lange verblijf op stal is dit goede turfbed heilzaam voor de hoeven en het invoeren van turf inplaats van stroo en vooral voor de vroeger gebruikte permanente paillasse, zal toch zeker de hoefsmid wel het beste kunnen waardeeren.

De schrijver wijdt verder uit over de bepaling van het „zwart-warm passen” en over de bevestiging van het ijzer. Wanneer er officieren zijn, welke aanmerkingen maken op het passen, dan zal toch zeker de warmtegraad van het ijzer wel te controleeren zijn aan de brandvlakte op den hoof en zal men hieruit toch kunnen opmaken of zaakkundig of roekeloos gepast is. Wat de bevestiging betreft, zoo staat in de instructie C. Bevestiging van het ijzer, art. 20 derde alinea: In den regel worden bij het voorijzer

slechts vijf nagels ingeslagen, drie in den buiten-, twee in den binnentak; bij het achterijzer worden zes nagels ingeslagen. Bij gebruik van ijzers der grootste taille mogen 7 nagels gebezigd worden.

Dit artikel begint heel duidelijk met „in den regel” en laat dus voor elk geval, dat de smid noodzakelijk acht, de gelegenheid open om meerdere nagels te gebruiken. — Eerst schrijft de inzender dat de paarden minstens 22 van de 24 uur op natte turfmoalm staan en nu heet het bij dit artikel dat zij „draven, galoppeeren en springen over hekken en slooten, in Holland duin op en af rijden, in zuidelijke provinciën over slecht gebaande heiden met onzichtbare kuilen en gaten” en dit alles zou de hoefsmid op één wijze beslaan. Neen, dat weet hij wel beter en zoo zal hij dan ook met de manege-dienst in den winter en de manoeuvres en groote oefeningen in den zomer wel degelijk rekening houden en zal de Ct. hem het zeker niet euvel duiden doch hem meer respecteeren als hij indien noodig, meer nagels gebruikt, deze wat hooger laat uitkomen en daardoor geen ijzers verloren gaan. Wanneer de inzender het reglement op het hoefbeslag, dat toch waarlijk niet door kinderen gemaakt is, op zijn gemak doorleest, zal hij zich hier toch niet aan kunnen stooten. Het is toch slechts een aangegeven schema waarnaar gewerkt moet worden en dat voor elk geval, dat daartoe aanleiding geeft en dat de vakman moet beoordeelen, afwijkingen zal toestaan. Er schuilt echter een groote grief bij den inzender, en deze influenceert zijn geheele betoog, nl. dat de troepenofficier zijn controleur is. Vroeger was dat zeker drukkend doch volgens de laatste bepalingen, dat slechts de Esc. of Bt. Ct. zich persoonlijk met deze contrôle moet bezighouden, is er toch veel van dit onbillijke weggenomen. Waar de inzender schrijft, dat hieraan niet de hand wordt gehouden en dat zelfs onderofficieren zich met het toezicht belasten, daar ligt het op den weg van den hoefsmid om zich recht te doen wedervaren en zijn belangen in deze bij zijn directen chef te bepleiten. Een goede legerorganisatie moet gebaseerd zijn op het onderlinge vertrouwen van het hogere en lagere personeel en dit geldt ook terdege voor het hoefbeslag. Er moet tusschen controleerend officier en hoefsmid geen wantrouwen bestaan doch een wederzijdsche achting. Wanneer de hoefsmid goed werk aflevert en als bewijs hiervan zijn paarden goed op beslag houdt, dan zal zij de achting van zijn Ct. officier genieten, deze zal hem hooghouden en hem niet tegenwerken of met nietige opmerkingen over het beslag wrevelig maken.

De schrijver bekijkt de contrôle teveel door een zwarten bril; hij ziet slechts voor zich een fittende, muggenziftende en eigenwijze chef. Is dit nu wel met de praktijk in overstemming? Is er werkelijk zoo weinig waardeering van den zijde van den chef. Ik meen dit ontkennend te moeten beantwoorden; hoewel mij ook wel voorbeelden bekend zijn van minder aangename bejegening van de zijde van den chef, zoo hoor ik te vaak waardeerend spreken door chefs over hunne hoefsmiden, dan dat ik het gemotiveerd vind den zwarten bril van den inzender op te zetten.

Zijn gedachtengang gaat echter uit naar den kant van zelfcontrôle in eigen huis; hij wil, nadat hij eerst de paardenartsen de rol der troepen-officieren toebedeelt, toch in het slot van zijn betoog de contôle maar het

liefst zien uitgevoerd door de hoefsmeden zelf. Zeer zeker zou voor het corps hoefsmeden de hiervoor noodzakelijke kaderpromotie wel de lokvogel zijn en gaarne zou ik ze die rang-verhoogingen in alle opzichten gunnen, doch ik voor mij zie nog niet het wenschelijke van een contrôle van hoefsmeden over hoefsmeden uit een legeroogpunt in, althans in vreedstijd niet. Bij het leger te velde, waar groote troepenafdeelingen niet beschikken kunnen over controleerend personeel, althans over geen in het hoefbeslag voldoende ingewijden, daar zouden een aantal adj. hoefsmeden zeer nuttig kunnen werken, niet alleen tot contrôle, doch ook tot voorlichting van de onder de wapenen geroepen milicien-hoefsmeden. In deze zou dan ook een aanvulling m. i. zeer nuttig kunnen werken.

Dr. Gallandat Huet.

IJzendijke, 11 Augustus 1919.

Mijnheer de Redacteur!

Ik zou gaarne een paar vragen willen stellen, die U of andere vooraanstaande mannen op het gebied van het hoefbeslag in Nederland misschien wel wilt beantwoorden, namelijk deze:

1°. De theorie van het hoefbeslag, zooals die geleerd wordt aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort, is die ook van toepassing op ons zware trekpaard van Zeeuwsch-Belgisch ras?

Mijn inziens wel, maar ik geloof dat er hier lui zijn, die daarin niet mede gaan.

2°. Mogen op een wedstrijd in hoefbeslag nog ijzers met stampgaten in aanmerking komen, ijzers waarvan de gaten ongeveer 2 c.M. over de helft van den tak zitten?"

Dit is, naar mijn gedachte, iets van jaren terug.

Deze vragen zijn naar aanleiding van den hoefbeslagwedstrijd, Donderdag 1.1. te Middelburg gehouden. Mocht U soms inlichtingen willen hebben, over het beslag dat hier in Zeeland, speciaal in Zeeuwsch-Vlaanderen, voortgetrokken wordt, wil ik U die gaarne verschaffen. Wij, gediplomeerden van de Rij- en Hoefsmidschool, staan hier met enkelen, die moeten kampen tegen de voorstanders van het Belgisch beslag, die sterk staan. De strijd is zwaar, maar wij hopen het op den duur toch te overwinnen.

Dankzeggende voor de verleende plaatsruimte, teeken ik

Uw dw. dienaar,

W. J. Robijn,

Gedipl. hoefsmid.

Het kan ongetwijfeld nuttig zijn, als de geachte inzender eens uitvoeriger op het beslag in Zeeuwsch-Vlaanderen terugkomt. Door een openhartige en welwillende bespreking worden uiteenlopende zienswijzen over eenzelfde onderwerp in den regel dichter bij elkaar gebracht.

In het algemeen gesproken behoort de eerste vraag bevestigend te worden beantwoord. Dit is met de tweede vraag eveneens het geval, hoewel dit

oppervlakkig minder juist lijkt. Een goed ritsijzer is minder moeilijk te maken dan een goed ijzer met stampnagelgaten. Bovendien geeft een ritsijzer een vasteren stand aan het paard dan het tweede, doch dat is met eenzelfde aantal nagels steviger aan den hoof te bevestigen. In het algemeen gesproken mogen de nagels niet over het midden van den tak van het ijzer worden aangebracht, doch bij ijzers met verdikte takken en bij het zware trekpaard schenken wij er de voorkeur aan dat het verzennagelgat in den buitentak over het midden wordt ingeslagen. Dit is bij een licht ijzer niet noodig en derhalve met het oog op het hoofmechanisme ongewenscht.

Red.

KORTE MEDEDEELINGEN.

† J. B. H. MOUBIS.

De gepensioneerde luitenant-kolonel-paardenarts Moubis, die als schrijver van de bekende handleiding voor aanstaande hoefsmeden en als onderwijskracht aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort zoo'n enorm breeden en gunstigen invloed op de ontwikkeling van de hoefsmeden en van het hoefsmidsvak in Nederland heeft uitgeoefend, overleed den 15 Juli op 72-jarigen leeftijd te Velp.

Sedert de verschijning van „De Hoefsmid” in Januari 1896 behoorde Moubis steeds tot de vaste medewerkers en schreef menig artikel dat zeer de aandacht trok. Als lid der Commissie van Toezicht op het examineeren van onderwijzers in practisch hoefbeslag was Z.H.E.Gestr. steeds de welwillendheid in persoon.

Als kapitein-paardenarts (en ook nog in den majoorrang) had de heer Moubis destijds ook zitting in de commissie tot aankoop van remonte-paarden in het binnenland. Den voorzitter der toenmalige commissie, den bekenden kolonel der veld-artillerie K. D. Punt, hoorden wij eens schertsenderwijze zeggen: Moubis, jij hebt eigenlijk maar een fout, je bent te bescheiden. Deze in scherts geuite bewering kenmerkte inderdaad de groote bescheidenheid van den ervaren geleerde die, zoowel in ruimen kring als in eigen familie, zoo hooge waardeering heeft gevonden. Zijn assche ruste in vrede!

— **Gelderland.** Het Hoofdbestuur der G. O. Mpij van Landbouw vergadert op 25 Aug. 's nam. 3 uur te Geldermalsen. Daarin moet ook de commissie voor het hoefbeslag worden herbenoemd. In plaats van Overste Moubis (overleden) wordt voorgesteld de heer J. C. M. Gurck, dierenarts te Doesburg, — van Prof. Dr. H. M. Kroon (bedankt) Prof. H. C. Reimers te Wageningen, terwijl de heer H. J. C. van Lent te Tiel voor eene herbenoeming wordt voorgedragen, de heeren G. van Soest te Borculo en M. ten Broek te Tiel als plaatsv. leden.

— „**Der Hufschmied**”. In de Aug. aflevering wordt megedeeld dat de pogingen tot oprichting van een centrale „Inrichting voor hoefbeslag in de prov. Saksen” vermoedelijk op gebrek aan financiën schipbreuk zullen lijden, terwijl door contracten met Zweedsche mijnheigenaars Duitschland gedurende

minstens tien jaar voldoende zal worden voorzien met ertsen om in de normale behoefte aan ijzer te voorzien.

— De Londensche correspondent van „Aga” meldt, dat de **Engelsche steenkolenproductie** dit jaar 70 millioen ton minder zal bedragen dan in 1913. Nu het kolengebied in Frankrijk nog verwoest is, Duitschland ook wel voor de kolenproductie weinig zal beteekenen, door stakingen en binnenlandsche onlusten, kan men zich zeer goed verklaren dat de petroleum als brandstof in de eerste plaats in aanmerking zal komen. De wereldproductie van petroleum zal ongeveer 40 millioen ton bedragen en die van steenkool 100 millioen, zoodat men allerwege gedwongen zal wezen, zijn toevlucht te nemen tot petroleum als brandstof.

ADVERTENTIËN.

Bod gevraagd

op keurig gebonden jaargangen van „De Hoefsmid”, van 1896 tot 1914.

Te bevragen v. Z., Jan van Nassaustraat 48, 's-Gravenhage.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS GRONINGEN.
DEN HAAG.

Zoo juist compleet verschenen :

HOEFKUNDE EN HOEFBESLAG,

door Prof. Dr. H. M. KROON,

Dir. v. h. Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht

en Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort.

Met vele oorspronkelijke afbeeldingen.

Twee deelen.

Prijs per deel f 2.90.

Het boek met zijn groot aantal, meerendeels origineele, afbeeldingen, laat zich gemakkelijk lezen, daar de text aangenaam en vlot is gesteld, terwijl papier en letter blijk geven van eene zeer goede verzorging van de zijde des uitgevers. *Het Paard.*

We wenschen redactie en uitgever succes met de uitgaaf.

Vakblad v. d. Smid.

Het geheel maakt een aangenamen indruk door flinke letter en vele foto's. Wie er belang in stelt, vrage het zelf ter inzage en oordeele zelf. *Orgaan v. d. Smedenpatroons.*

De schrijvers zijn in hun pogen uitnemend geslaagd. *De Hoefsmid.*

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS GRONINGEN.
DEN HAAG.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

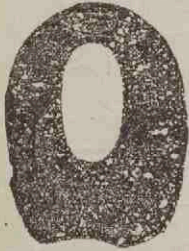
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Interecommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

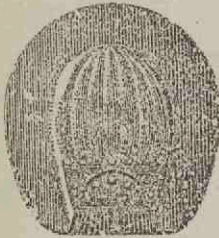
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradij van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.
uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradij in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradij.

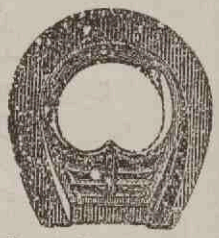
Strijkringen metier

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradij.

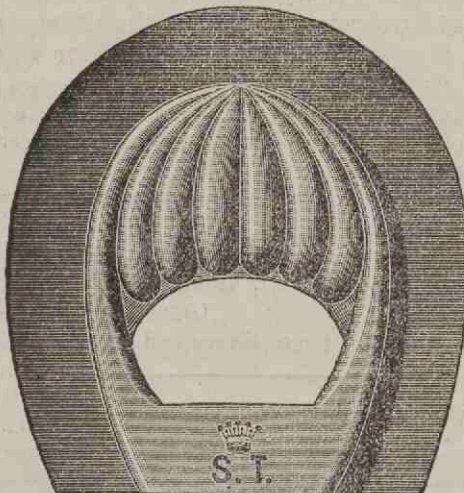
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradij.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

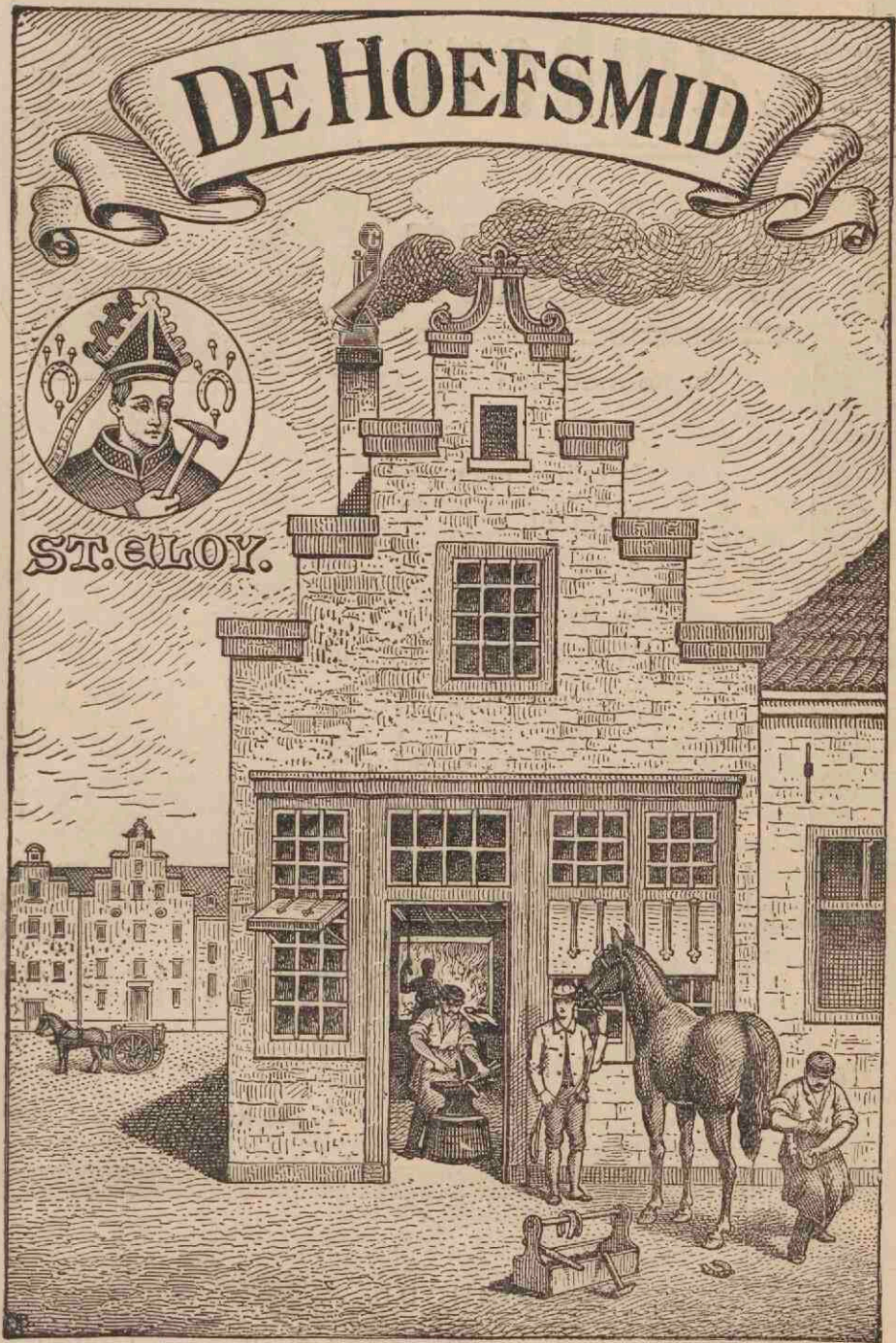
in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.

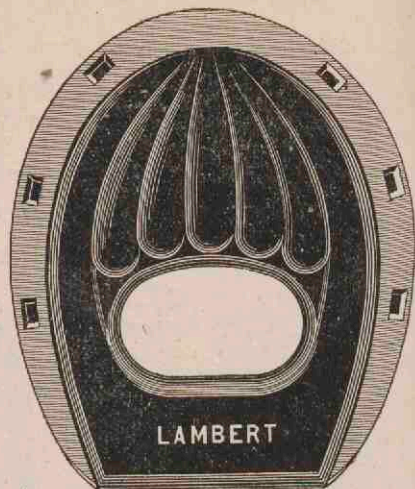
Kunsthoozn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de provincie Drenthe en het hoefbeslag. — Landbouw-
tentoonstelling te Geldermalsen. — Ingezonden stukken. — Korte mede-
deelingen. — Ingekomen boekwerken. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE DRENTHE EN
HET HOEFBESLAG (*slot*),

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

Hoogeveen.

In de vorige aflevering hebben wij reeds kennis gemaakt met den heer Reitsma, die wel geen hoefsmidsbedrijf te Hoogeveen uitoefent, doch die zich ten opzichte van het hoefbeslag in Drenthe en vooral in Hoogeveen en omgeving zoo verdienstelijk maakt. Het groote aantal paarden, dat hem wordt aangeboden om op de cursussen te beslaan, bewijst wel dat men gaarne onder zijne leiding geholpen wordt. Ook de inrichting en de smederij aan de ambachtschool, waar de cursuspaarden beslagen worden, zijn voor dit doel zeer gunstig. Een flinke ruime smederij en een dito beslagloods, welke bij ongunstig weer geheel afgesloten is en voorzien is van een cementvlakte, waarop de standen der paarden worden opgenomen. Bij gunstig weer wordt dit buiten gedaan, waar op een klinkerpad tevens de gangen worden beoordeeld. Behalve dan in deze leerschool, wordt in Hoogeveen het hoefsmidsvak uitgeoefend door een smid van de Koninklijke Maréchaussée, die hier zijn standplaats heeft doch veelal op tournée is en zich dan ook uitsluitend met de paarden der Maréchaussées bezighoudt, en verder door twee burgerhoefsmeden, de heeren Gebr. Klooster en Jan Venema. De eerste is gediplomeerd aan de Hoefsmidschool te Amersfoort, de laatste is oud-leerling van de ambachtschool ter plaatse en ontving van daar zijn diploma. Behalve deze is er nog een smid in de gemeente, n.l. W. Crom, die echter slechts weinig aan het hoefbeslag doet. De genoemde twee zaken zijn drukke bedrijven; zoo werken in de smederij van Klooster de vader met twee zoons, en bij Venema de patroon met 4 en soms met 5 knechts. Deze laatste zaak is wel de drukste en als gemiddelde kan men aannemen dat hier \pm 10 paarden per dag worden beslagen. Hoewel het hoefbeslag hier dus een voorname plaats inneemt, zijn het toch alle gemengde bedrijven. De prijzen zijn hier flink te noemen en beter dan te Meppel. Men betaalt hier voor een vierkant beslag f 5.60; dit is vlak beslag, dat hier uitsluitend wordt ondergelegd. Nog niet lang geleden was het hier algemeen gewoonte ijzers met kalkoenen te gebruiken; men mag het dan ook als een overwinning van de hoefsmeden beschouwen dat nu alles is teruggebracht tot vlak beslag. Waar de beslagprijzen flink zijn, kan ook verwacht worden dat de loonen goed zijn; deze bedragen dan ook voor een volwassen knecht tot f 25 in de week, bij een werktijd van 6—6 uur met 2 uur schaften. Het beslag is uitsluitend uit de hand; noodstallen zijn in deze gemeente niet meer te vinden. Noodzakelijk is dit ook niet, daar hier geen zware paarden voorkomen. Over 't algemeen worden in deze omgeving weinig paarden gefokt.

Het winterbeslag wordt met stiften uitgevoerd en schroeven worden hier niet dan bij uitzondering gebruikt.

Als gunstig verschijnsel mag worden genoemd dat hier uitsluitend handgesmede ijzers in gebruik zijn en men alleen in geval van noodzakelijkheid zijn toevlucht neemt tot fabrieksijzers. Dit is een zeer goede stelregel in deze streek, daar de voeten over het algemeen slecht zijn, er veel platvoeten voorkomen met alle gebreken die er aankleven en men zoodoende met handgesmede ijzers meer kans heeft de hoeven bruikbaar te houden.

Toch werken de eigenaars niet mee; hunne paarden komen zeer laat voor vernieuwing van het beslag; gelukkig is hierin verbetering waar te nemen daar het vroeger nog veel slechter was.

In de gemeente zelf zijn nog geen 200 paarden, welke, behalve enkele sleepers met 5 paarden, over verschillende bedrijven en eigenaars verdeeld zijn; het grootste contingent paarden voor de hoefsmeden wordt dus door de omliggende boeren geleverd.

Een eigenaardig beslag, dat vrijwel tot Drenthe gelocaliseerd is, doch waarvan Hoogeveen wel het brandpunt kan genoemd worden, is het beslag met trippen. Deze beslagmethode past men toe bij het gebruik van de paarden op de in cultuur gebrachte dalgronden, welke ontstaan zijn na het afgraven van turf uit het veen en die veelal een moerassigen ondergrond hebben.

Het kan voorkomen dat de paarden in dezen bodem tot aan den buik wegzakken en vooral jonge dieren, welke angstig worden, zakken door dit verzet nog meer. Oudere dieren, die als het ware den bodem kennen, weten zich langzaam aan wel los te werken en hiervoor is het gevaar niet zoo groot. Om nu echter dit wegzakken te voorkomen en het werken op een dergelijken bodem mogelijk te maken, doet men de paarden „trikken” aan. Van verschillend materiaal worden deze gemaakt, zoo o.a. van stroo, van touw, van vlas, doch ook van hout en van ijzer.

Deze laatste bestaan uit een houten plank of uit een ijzeren plaat, welke door middel van beugels en schroeven aan de hoeven en aan de hoefijzers worden bevestigd. Als regel worden slechts de achterhoeven van trippen voorzien. De eenvoudigste, meest practische en tevens duurzaamste zijn de ijzeren platen, welke aan den buitenkant ruimer liggen dan aan den binnenkant; zij worden aan het hoefijzer bevestigd, zoowel doordat de kalkoenen van het ijzer door een gleuf in de plaat gaan, alsmede door een schroef die door de plaat gaat en aan het toongedeelte van het ijzer wordt ingedraaid.

De heer Reitsma heeft een verbeterde ijzeren trip uitgedacht, welke in de omgeving van Hoogeveen in gebruik is gesteld.

Coevorden.

Deze plaats is van hooge oudheid en vermoedelijk, hetzij als sterkte, hetzij als legerplaats, reeds ten tijde der Romeinen bekend geweest. Hier was de eenige toegangsweg van uit Twente en Bentheim naar de oude plaatsjes in Drenthe, naar Groningen en de noordelijke landen. Ten westen en ten Oosten maakten veenmoerassen den toegang onmogelijk, maar over den zandrug langs Coevorden en Dalen ging de natuurlijke verbindingsweg verder langs den Hondsrug.

Hierlangs trokken dan ook in overoude tijden de Keltische stammen, de

bouwers van de reuzengraven (hunnebedden) en eveneens de latere Germanen, het Landschap binnen.

De stad werd dan ook wel genoemd: „een poort voor de Landschap Drenthe, een sleutel van Groningen en de Ommelanden, een deur voor Vriesland en een pas naar Overijssel”.

Men neemt als oorsprong van den naam aan dat in een der riviertjes welke er samenkomen (het Drostendiep) een doorwaadbare plaats voor koeien gevonden werd, een „koevoorde”, welke een rustpunt voor reizigers werd en waar een nederzetting ontstond. In 1195 werd reeds van de Villa Coerverdiae gewaagd; de stad bleef lang open, doch werd beschermd door het oude sterke slot, dat misschien reeds uit den tijd van Karel den Groote dagteekende en waarop de kasteleins, burggraven, heeren en drosten van Koevorden en Drenthe zetelden. In de 16e eeuw werd de stad met vestingwerken omringd, doch deze werden weder gesloopt onder Karel V en Philips II. In de 17e eeuw werd Coevorden echter door den beroemden vestingbouwkundige Menno van Coehoorn versterkt. Zeer veel heeft de stad blootgestaan aan krijgstaferelen, belegeringen en overgaven. Wij noemen slechts 1580, toen de stad door verraad van Rennenberg in de handen der Spaanschen kwam en 1592 toen het Prins Maurits gelukte, na een moeilijken strijd, de stad te veroveren.

In 1672 (den 11en Juli) werd de vesting ingenomen door Bernard van Galen, bisschop van Munster, doch het gelukte in den nacht van 29 op 30 December van hetzelfde jaar aan de Staatschen de stad weder te heroveren. Dit is hoofdzakelijk gelukt door de welberekende plannen en persoonlijke aanmoediging van den vroegeren onderwijzer en koster Meindert van der Thijnen, die, naar Groningen gevlucht, daar Rabenhaupt tot de herovering der vesting wist over te halen. De beker, hem tot belooning geschonken, is nog heden ten dage in de Hervormde kerk bij het heilig avondmaal in gebruik.

Voor de laatste maal had Koevorden een beleg te verduren in 1813, toen de Fransche troepen de vesting bezet hielden en de stad door de geallieerden was ingesloten.

Het kleine garnizoen hield toen goed stand en ging eerst den 3en Mei 1814 op last van Lodewijk XVIII in onderhandeling. Onder Koning Willem I werd tot de ontmanteling der vesting besloten en in 1832 vielen ook de overblijfselen van het oude kasteel, om ruimte voor bouwterreinen te geven.

In 1846 werd de gracht gedempt. Heel weinig ouds is nog te Koevorden overgebleven; slechts een enkele mooie gevel in de Friesche straat dateert van 1631.

In de 17e eeuw woonde voor meer dan 20 jaar in Koevorden Dr. Johan Picardt, predikant en dokter. Hij was uit Egmond naar Drenthe gekomen om onder meer woeste gronden te cultiveeren; hij deed dit niet door bemesting doch door het vermengen van gronden, door een flinke afwatering en door een bijzondere wijze van ploegen. Het nabij Coevorden gelegen Picardij, vroeger Ernstorp geheeten, werd op bevel van graaf Ernst Wilhelm in 1663 onder leiding van Picardt ontgonnen. Behalve deze verdienste schreef hij veel over de geschiedenis van Drenthe en over de oudheden. Zijn werk,

de Kronijk van Drenthe en Coevorden is echter van meer belang dan het boek „de Antiquiteiten”.

De stad is de geboorteplaats van generaal van Heutz, den pacificator van Atjeh, en ter herinnering hieraan is een gedenkplaat aangebracht aan diens geboortehuis en heeft men een „van Heutz park” aangelegd.

Koevorden bezit nog altijd levendige markten, vooral van runderen en varkens en is nu door spoor en tram met alle windstreken verbonden. Ook op onderwijsgebied is het niet meer geïsoleerd en boogt het o.a. op het bezit van een Hoogere Burgerschool; de stad breidt zich evenwel langzaam uit en heeft nog slechts een bevolking van ruim 5000 zielen.

* * *

Coevorden is een grensgemeente; toch heeft het nog al naburige gehuchten, zooals o. a. Ballard, Klooster, de Loo, Padhuis, Pikveld, Steenwijksmoer, Vliegghuis en Weyerswold met te samen een paardenstapel van nagenoeg 400 stuks.

Vóór den oorlog kwamen, behalve uit Drenthe en Overijssel, ook uit Duitschland veel paarden in de stad op beslag, doch in de mobilisatiejaren is dit laatste zeer bemoeilijkt. Wel ging men toen aan de grens beslaan en werd dit niet verhinderd daar de paarden niet op vreemd gebied kwamen, doch men mocht geen nieuwe ijzers gebruiken daar deze dan als uitgevoerd werden bestempeld; ook voor het gebruik van hoefnagels maakte men bezwaren in denzelfden geest. Verleden jaar mochten de paarden wel over de grens komen en brachten de boeren zelf de ijzers mee. Het geval deed zich echter meestal voor dat die meegebrachte fabrieksijzers uit Duitschland zoo slecht waren dat men ze niet gebruiken kon; voor het oog was echter aan de voorschriften voldaan en gelukkig behooren al deze hinderpalen weer tot het verledene.

In de omgeving van Coevorden wordt veel aan paardenfokkerij gedaan en beginnen de jonge boeren zich meer en meer ook voor het hoefbeslag te interesseeren. Zij lezen geregeld de periodieken op landbouw- en veeteeltgebied en de invloed hiervan is merkbaar aan de zorg die zij voor hunne paarden en veulens over hebben. Het hoefbeslag heeft in deze hier niet te klagen en ook aan de hoefverpleging van de veulens wordt voldoende aandacht geschonken.

Er wordt zoowel met „warm”- als met „koudbloed” gefokt; zoo zijn in Gramsbergen, en in Dedemsvaart koudbloedhengsten gestationneerd, in Coevorden twee warmbloedhengsten en in Schoonebeek één.

Coevorden heeft verscheidene hoefsmeden; van deze hebben de meest belangrijke zaak de Gebr. Ballast in de Sallantsche straat; verder oefenen het hoefbeslag uit v. d. Veen, Th. Bruins, en Beerling; bij deze beide laatsten is echter het overige smidsbedrijf van meer belang en is de hoefsmederij onbeduidend.

Een der Gebroeders Ballast was in 1906 als burgerleerling in opleiding te Amersfoort en behaalde aldaar zijn diploma; in 1913 volgde hij den cursus voor onderwijzers in hoefbeslag te Utrecht en slaagde ook voor dit examen; sindsdien staat hij aan het hoofd van de zaak na den dood van zijn vader,

terwijl zijn broer zich meer met het overige smidsbedrijf bemoeit en slechts in geval van drukte het hoefbeslag uitoefent.

Evenals van den heer Reitsma te Hoogeveen, zoo kan er ook van den heer Ballast te Coevorden veel ten goede uitgaan voor de hoefsmeden in de omgeving en het is te hopen dat men van deze leerkracht een nuttig gebruik zal maken bij het eventueel openen van cursussen ter opleiding van hoefsmeden en voor herhalingslessen aan reeds gediplomeerden. Naar ik vernam bestaan er reeds plannen in deze en zou de ambachtschool te Emmen hiervoor de aangewezen plaats zijn bevonden. Wij willen hopen dat de voorbereiding niet over al te langen tijd verschoven zal worden en dat deze onderwijskracht hier spoedig nuttig moge werkzaam worden gesteld.

Er bestaat onder de smeden te Coevorden een goede harmonie en als leden van de Vereeniging van Smedenpatroons in Nederland hebben zij niet alleen aangenomen overeenkomstige minimumtarieven voor het beslag, doch hebben zij ook ingevoerd een zoogenaamde zwarte lijst.

Hierop komen de wanbetalers te staan en van die lijst wordt geen boer geholpen alvorens hij de quitantie kan toonen dat hij aan zijn achterstallige verplichtingen heeft voldaan. Op deze manier komen de kwade posten binnen en men verzekerde mij dat deze maatregel zeer goed hielp en ook dat het hier geen uitzonderingsgevallen waren; deze misbruiken zullen zich nu niet gemakkelijk meer voordoen. Wel is er door enkele smeden fraude gepleegd, in zooverre dat zij toch klanten van de zwarte lijst hebben aangenomen, doch deze smeden zijn onverbiddelijk uit den bond gezet en missen nu ook alle steun en hulp die de bondsleden elkander toezeggen en bewijzen.

Voorwaar een groote mate van solidariteit, waarbij het vak wordt hooggehouden en de materiele belangen worden gebaat.

De beslagprijzen zijn ook hier voldoende te noemen; zij worden berekend naar de grootte der ijzers en wel van de machinale ijzers; zoo kost een vierkant beslag van een groot paard, No. 7, f 5.60, van No. 3 tot No. 6 f 4.80 en van No. 0—3 kost het f 4.40. Het besnijden van veulens kost

Smederij van Gebr. Ballast te Coevorden.

f 0.75. Wordt aan huis gewerkt, dus b.v. ook koud beslag, dan worden alle tarieven met 50 % verhoogd.

Het verleggen van de 4 ijzers kost f 1.80, terwijl voor het winterbeslag 6 cents per propgat genomen wordt en voor de proppen zelf 10 cts. per stuk. Schroeven worden weinig gebruikt; de schroefgaten worden met 10 cts. berekend. De gewoonte van winterbeslag, welke te Assen wordt toegepast, n.l. van 3 stiften in elk ijzer, was hier vroeger ook in zwang, doch tegenwoordig brengt men hier 4 stiften in elk ijzer aan. Daar de boerenpaarden des winters veel met kalkoenen beslagen worden, tenminste wat de achterijzers betreft, worden de gaten hier vóór de kalkoenen aangebracht. Dit biedt het voordeel aan dat de gaten goed blijven, daar ze als het ware beschut liggen door de kalkoenen. Des zomers wordt alleen vlak beslag ondergelegd; echter worden de zware paarden (Belgen), die hier voorkomen, achter met kalkoenen en stoot beslagen. Alle beslag geschiedt hier uit de hand; wel is er nog een enkele oude travaille te zien, doch gebruikt voor het hoefbeslag wordt deze niet meer. Hoewel vroeger uitsluitend van handgesmede ijzers werd gebruik gemaakt, waarbij het opbraden van oude ijzers ook nog in zwang was, zoo wordt tegenwoordig nogal veel gebruik gemaakt van machinale hoefijzers, door schaarschte aan stafijzer en gebrek aan personeel. Deze ijzers worden betrokken zoowel uit de fabriek van Helpman als van Hippos, doch uit eerstgenoemde fabriek wel de meeste, daar men ze mooier afgewerkt vindt; als fout geeft men deze ijzers na dat de nagelgaten vooral in de hooge nummers te schraal zijn, terwijl men bij de Hipposijzers de nagelgaten wel beter vindt, doch hierbij aan de afwerking meer te doen heeft; vooral de achterijzers schijnen ruw te zijn afgewerkt.

Ook in de omgeving van Coevorden worden veel trippen gebruikt, vooral in Schoonebeek en in de Krim (Overijssel). Wanneer het geregend heeft dan maakt hier de drassige ondergrond het gebruik van trippen beslist noodzakelijk; alleen als het maandenlang achtereen droog weer is, kunnen de paarden ze missen. Men gebruikt hier als trip de ijzeren plaat; voor het onderleggen van deze wordt 35 cts berekend, terwijl de plaat zelf bij den boer blijft en als het ware niet verslijt.

De hoeven der paarden zijn niet best te noemen; veel platvoeten komen in deze streken voor.

Behalve de landbouwerspaarden komen veel paarden op beslag van vrachtrijders en scheepsjagers, twee categorieën van paardenhouders die hier zeer sterk vertegenwoordigd zijn; vooral de jaagpaarden zijn zeer talrijk en doen dienst voor de turfschuiten, die uit de venen komen.

Hoewel de genoemde bedrijven alle gemengd zijn, zoo is toch de smederij van Ballast hoofdzakelijk hoefsmederij en worden er geregeld 6 à 7 paarden per dag beslagen, terwijl des Maandags, wanneer het marktdag is, wel van 15 à 20 paarden het beslag vernieuwd wordt. Er wordt dan hard gewerkt en van 10 tot 3 uur werkt de patroon met 3 knechts en een leerjongen onafgebroken door. De overige zaken leggen zich meer toe op de andere onderdeelen van het smidsvak en beslaan ongeveer 1 paard gemiddeld per dag.

De knechts werken hier op uurloon en dit kan stijgen tot 40 cts per uur; de werktijden zijn alnaarmate het jaargetijde van 6 tot 6 of van 7 tot 7, waaronder 2 uur schaften, terwijl op Zaterdag tot 4 uur gewerkt wordt.

Uit een en ander blijkt dat Coevorden voor het hoefbeslag geen onbelangrijke plaats is en het is daarom een heugelijk feit dat de zaak, die aldaar het overgrootste deel van het hoefbeslag tot zich heeft getrokken, in handen is en bestuurd wordt door een bij uitstek practisch en goed geschoold patroon.

LANDBOUWTENTOONSTELLING TE GELDERMAISEN.

Op het gebied van hoefbeslag bracht deze tentoonstelling onder Nos. 332—336, verzamelingen van hoefijzers.

De collectie van J. W. Ton te Echteld was heel goed, mooi afgewerkte ijzers en veel verschillende modellen (32 ijzers). De 1e prijs, een zilveren medaille, was dan ook welverdiend.

De 2e prijs, een bronzen medaille, werd toegekend aan C. Valkenburg te Zalt-Bommel.

Deze collectie bestond uit 19 ijzers en was, wat vorm en nagelgaten betreft, niet zoo goed als die van den 1en prijswinnaar.

De beide andere verzamelingen voldeden niet aan matig gestelde eischen, zoodat eervolle vermeldingen niet werden toegekend.

L. Tiemens te Est had wel een collectie aangegeven, doch niet ingezonden.

Hoewel een dergelijke expositie van hoefijzers ongetwijfeld nut heeft, valt 't toch te betreuren, dat op landbouwtentoonstellingen niet meer wedstrijden in hoefbeslag worden georganiseerd. Hierbij toch is het werken van de deelnemers veel beter te beoordeelen en zou ook 't aantal van hen veel grooter zijn, daar over het algemeen bij de hoefsmiden groote animo bestaat voor dergelijke wedstrijden.

Utrecht, September 1919.

S. v. Angeren.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Als inzender van het ingezonden stuk van „een militair hoefsmid” in Uw blad van 15 Juli j.l. was het mij aangenaam, dat mijn schrijven aan eenige critiek werd onderworpen, zooals omschreven in het blad van 15 Augustus en wel door den WelEdelGestrengen Zeergeleerden Heer Dr. R. H. J. Gallandat Huet, Paardenarts der 1e klasse bij de Rij- en Hoefsmid-school te Amersfoort.

Met aandacht heb ik genoemd schrijven gelezen, zooals ik alles lees, wat de heer G. H. in Uw blad schrijft, want ik heb zeer veel respect, zoowel voor de ambtskunst als voor de correspondentie van den heer G. H.

Het kan zijn, zooals de heer G. H. schrijft, dat sinds korten tijd veel ongerieflijks is afgeschapt, maar voor zoover ik weet, is daaromtrent niets van bekend. Men hoort zoo zelden iets aangenaams. Bij mijn afdeeling werd tenminste nog drie weken geleden paarden-inspectie gehouden door een jong luitenant, waarbij de hoefsmid tegenwoordig moest zijn.

In een groote smederij met afdelingen zooals hoefsmederij, bankwerkerij, grofsmederij enz. waar in elke afdeling een meesterknecht of baas moet zijn, daar zal de patroon niet zoo dom zijn, den grofsmid meesterknecht te maken in de hoefsmederij en omgekeerd. Toch heeft, dunkt mij, een grofsmid wel eenigszins meer begrip van het hoefsmeden dan een eskadrons- of batterij-commandant met 15-jaren dienst als officier. Eerstbedoelde weet tenminste wat zwart-warm ijzer is.

Wat het reglement aangaat, ik had het over de artikelen 2, 4 en 7. Dit is niet uit een oud reglement, zooals de heer G. H. meent. Het is het boekje No. 66 „Voorschrift Hoefbeslag (V. H. B. 1918)” aanschrijving D. v. O. dd. 10 September 1918 IIe Afdeling No. 26, dus de laatste uitgave der artikelen. Zooals ik die beschreef, zoo beschrijft toch de heer G. H. ze ook. Er zijn tijdens de mobilisatie smeden geweest (ook mijn persoon), die hunne paarden, niettegenstaande vele aanmerkingen, toch zoowel voor als achter met 6 hoefnagels besloegen. Daarover hebben wij, ondanks onze goede bedoelingen, veel moeten hooren van sommige chefs. Dat in een ijzer grootste taille zeven nagels mogen, dat is voor ieder begrijpelijk, maar als wij eens 8 of 9 nagels ingeslagen hadden, in een ijzer van ongeveer 2 pond voor een zwaar trekpaard, dan weet ik nog niet, wat dan onze chefs zouden zeggen met het theorie-boek in de hand. Ik wil dan ook als militair hoefsmid geen namen noemen, zoo min van goede als van kwade chefs. Als men echter de hoefsmeden, een voor een, hun lotgevallen tijdens de mobilisatie ging afvragen, dan kwam er nog meer op papier, hoewel ellende soms gelukkig gauw is vergeten, althans gemakkelijker dan armoede en daarom wilde ik het daar even over hebben.

In aflevering 3 — 1919, waarin de heer G. H. schrijft over de positie der militaire hoefsmeden, geeft hij aan, dat in dezen tijd alles goed geregeld is, behalve dan het pensioen. Dit moet nog eenigszins herzien worden. Verder wijst de heer G. H. er op, niet te veel in ééns te vragen; dat wij door ijver en plichtsbetrachting de aandacht van hoogerhand zullen trekken waarop de gevolgen niet zullen uitblijven??? Veel vraagteekens, maar nog geen antwoord. Wij hebben rechten maar ook plichten zegt de heer G. H.; onze plichten hebben wij steeds laten zien, maar onze rechten, hoe is het daarmede gesteld? Met rechten bedoel ik onze positie, onze finantiën. Daar gaat het toch om, want wie werkt tegenwoordig voor zijn gezondheid? De heer G. H. geeft een beschrijving van inkomsten en uitgaven, ik wil het hier laten zien hoe reusachtig wij vooruitgegaan zijn, hoe men van hoogerhand onzen ijver en plichtsbetrachting weet te waardeeren. Toen wij in Augustus 1914 een paar weken gemobiliseerd waren, toen wij dag en nacht gewerkt hadden, toen werd ons, als belooning voor onzen ijver, de zilveren en gouden chevrons onthouden en wat nog meer zei, de groote finantieele schade die daaraan vast zat, vooral voor hen die op het punt stonden onderofficier te worden. Dank zij Minister de Jonge, is door onze organisatie die order weer ingetrokken.

Van af Januari 1915 gingen de materialen eerst zachtjes aan, allengs vlugger en met grooter afmetingen stijgen. Toch bleven wij voor f. 1.26 een paard beslaan, terwijl in de burgermaatschappij het beslag eind 1916 ongeveer

f 5,50 à f 6.— was. In 1917 kreeg men eindelijk een weinig bijslag à f 0,95 per dag, te verdeelen over ongeveer 3 paardbeslag per dag. Zooals te voorzien was, was ook dat niet toereikend voor de enorme stijging der prijzen. Na zeer veel actie, ja zelfs dreiging, werd het abonnement van 3 op $7\frac{1}{2}$ en van $3\frac{1}{2}$ op $8\frac{1}{2}$ cent per paard gebracht. Nauwelijks was echter in 1919 het ijzer een weinig gedaald of het abonnement daalde ook en werd $6\frac{1}{2}$ en 8 cent. Zoo vestigt men de aandacht op ons, als het tenminste op kortwieken aankomt. Buiten ons abonnement hebben wij nog een jaarwedde; daarvoor zijn wij militair, dus als gevolg moeten wij uit die jaarwedde ook onze militaire kleeding bekostigen. Die jaarwedde was in 1914 f 450.— à f 500.— en nu in 1919 is het nog f 450.— behalve de meester-werkman, d.w.z. een wachtmeester heeft f 600.— Men ziet dus dat men aan onze jaarwedden ook al niet veel zorgen heeft besteed.

Volgens een berekening van het D. v. O., gerekend op 65 paarden, verdienen wij thans f 250 meer dan in 1914 *).

Bovendien zijn deze f 250.— nog verkregen moeten worden, door al de gevoerde actie onzer organisatie, dus als wij den raad opvolgden, gegeven in aflevering 3, dan geloof ik, dat wij onzen smidskiel wel aan den kapstok konden hangen, want dat onze werkgever bijzonder karig is kan men toch dagelijks lezen.

De heer G. H. schrijft o.a. op de 1e blz. van aflevering 3:

„Ook zij hier nog opgemerkt dat indien de contrôle over het hoefbeslag „aan de paardenartsen zou worden opgedragen, dit voor deze alleen bevredigend zou zijn, wanneer de hoefsmeden uitsluitend onder hunne orders „zouden komen te staan, m. a. w. als zij alleen het recht van corrigeeren „(straffen) zouden hebben”.

Dit laatste vind ik nogal „militair”. Waarom moet een militair hoefsmid, met minstens 2-jarigen cursus in Amersfoort, met een wie weet hoeveeljarige ondervinding en ten slotte nog meester-werkman, gestraft worden? Dat is een puzzle die ik nog steeds niet kan begrijpen.

Volgens de hiervoren aangehaalde zinsnede uit aflevering 3, zouden wij, als de contrôle overging op de paarden-artsen, zeker van den regen in den drup komen en dat is niet onze bedoeling, integendeel ik zie in den paardenarts mijn directen en kundigen chef. Nu zou ik mij dus in den persoon moeten vergissen, maar gelukkig niet in alle, want ik ken zeer veel paarden-artsen waar de hoefsmeden een warm hart voor hebben, waar men gaarne alles voor doet en met zulk een chef is het werk natuurlijk plezierig en ook degelijk. Ik mag dan ook zeggen, dat in mijn garnizoen zulke degelijke chefs zijn, doch ik schrijf niet voor mij alleen, maar ook voor mijn collega's. Tijdens de mobilisatie heb ik mij een beetje kunnen oriënteren en heb veel gehoord, van hetgeen waardoor het leven der smeden wordt veronaangenaamd.

Om nu nog even op de Augustus-aflevering terug te komen waar het

*) De Schr. geeft hier een uitvoerige specificatie, hoe men tot deze berekening komt. Bedoeld overzicht vergt thans wat veel plaatsruimte en ze is daarom hier niet afgedrukt. Mocht iemand in de specificatie belang stellen, dan zullen wij een verzoek om toezending aan den Schr. overbrengen.

gaat over art. 14, of zooals ik meen artikel 2. Er moet worden gestreefd naar het vlak neerzetten van den hoef, enz. Daarover geeft den heer G. H. iets verder den raad, dat als iemand onrecht wordt aangedaan, bij het verdedigen van zijn goed standpunt, de wijze zwijgt. Dien raad kan een goed werkman absoluut niet volgen. Hierdoor zou hij de goede lessen, aan de hoefsmidschool gekregen, ten aanzien van een officier (niet vakkundige) verwaarloozen. Dit toch zal wel niet de bedoeling zijn van de onderwijzers der school. Wellicht zie ik deze zaak wat al te zwart in.

Volgens artikel 16 mag van de zool en straal alléén de loszittende doode of rotte hoorn worden weggenomen. Hiermede is de heer G. H. het natuurlijk eens, doch ik zei ook niet het tegendeel; ik schreef juist dat er chefs zijn die er volstrekt niets af willen hebben, alles moet er aanblijven tot het er van zelf afvalt (laat ik maar zeggen, tot het er afrot). Nogmaals ik wil hier geen namen noemen, doch er zijn zulke chefs.

Verder spreekt de heer G. H. tegen dat de paarden 22 uur op natte turfmolm staan. Ik zal trachten dat even duidelijk te maken. Vooral in de twee laatste mobilisatiejaren was er weinig menschenmateriaal en veel paarden, alzoo bleef steeds de grootste helft der paarden op stal, het grootste gedeelte der Cavalerie en Bereden Artillerie was gekantonneerd in Brabant, dus geen degelijke stalling, niet het voldoende toezicht, slechte toevoer van stroo en turf en veel last van water in de stallen, door onophoudelijke regens waardoor de kleine riviertjes als Dommel en Aa, tot ver in het land overliepen, zoodat wij vaak alléén per roeiboot uit ons kwartier konden komen. Dit is m.i. al bewijs genoeg dat de paarden heusch niet al te best konden staan en dat men in plaats van over „turfmolm” beter over „turfmodder” sprak. Thans zijn verreweg alle troepen weder in hun vredesgarnizoenen, maar voor de paarden is het toch niet zoo heel veel verbeterd. Het is natuurlijk niet meer zoo als bij de boeren op stal, het toezicht is ook beter, maar de hoeveelheid turf is toch nog dezelfde als voorheen, want eens per half jaar krijgen de paarden een nieuw bed van turf en dit wordt elken dag met \pm 5 K.G. turfmolm bijgehouden. Als een paard zijn natuurlijke behoefte doet, is de geheele 5 K.G. verzwolgen en dat herhaalt zich nog al een enkelen keer per dag. Daarbij komt nog dat de mest niet altijd goed schoon wordt gehouden. Dus zou ik te veel gezegd hebben dat de natte turfmolm nadeelig is voor de zwakke hoorn, want urine is een scherp bijtend vocht waar de hoorn over het algemeen niet tegen kan. Dat de paarden 22 uur op stal staan, dat is nu nog zoo, want zooals de meeste lezers wel zullen weten, zijn vrijwel de meeste manschappen huiswaarts en wat er nog in de kazerne's vertoeft, zijn meestal rekruten, die per dag $\frac{3}{4}$ uur in de manege rijden, daarna gaan de paarden weer op stal. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat alle paarden 22 uur op stal staan, er is nog wel afgericht personeel, dat naar buiten gaat rijden, zooals ik voorgaf over slooten en hekken duin op, duin af en of wij daar rekening mede houden, welke smid zal dat niet doen, vooral als men een chef heeft, die oogluikend toestaat dat men een nagel meer inslaat en de ijzers een weinig korter legt, maar als het tegendeel waar is, dan denkt men aan dergelijke maatregelen niet.

Ten slotte schrijft de heer G. H. dat ik controle in eigen huis wil. Eerst

wil ik de controle overbrengen op de paardenartsen en ten slotte wil ik haar 't liefst zien in handen van de hoefsmeden zelf.

Hierop kan ik antwoorden — het is reeds vroeger in dit blad besproken — dat de controle het beste zou zijn bij de paardenartsen en als hulp een hoefsmid per garnizoen als onderchef, doch in aflevering 3 spreekt de heer G. H. zulke groote bezwaren uit over controle door paardenartsen, dat men er uit moet opmaken, dat de paardenartsen het maar liever overlaten aan de Eskadrons- en Batterij-Commandanten, vandaar mijn grief die nu eenmaal is gezet tegen controle door troepenofficieren en daaruit blijkt toch duidelijk, dat dan in de eerste plaats een bekwaam hoefsmid als baas in aanmerking zou moeten komen, die ook feitelijk de aangewezen persoon is voor die functie en waar de heer G. H. het nuttige ervan inziet, als men een smidsbaas bij een troep te velde aanstelde, daar kan het m. i. nog gemakkelijker en beter in de vredesgarnizoenen.

Met beleefden dank voor de opname,

Een militair hoefsmid.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Zeeland.** Een der abonné's vestigde de aandacht op onderscheidene ingezonden stukken in „De Zeeuw”, handelende over den wedstrijd voor hoefsmeden te Middelburg, over welchen wedstrijd in „De Hoefsmid” een verslag is verschenen. Daarbij loopen de inzichten in hoofdzaak uiteen over de vraag of bij de beoordeeling al dan niet voldoende rekening is gehouden met de grondslagen der hoefkunde, onderwezen aan de hoefsmidschool te Amersfoort en elders in Nederland.

In het laatst dezer maand is onze medewerker Dr. Gallandat Huet voornemens Zeeland te bezoeken, ten einde voor „De Hoefsmid” een overzicht dier provincie samen te stellen en belanghebbenden zullen goed doen zich met hunne wenschen dienaangaande reeds nu tot voornoemden heer, kapiteinpaardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort, of tot de Redactie van „De Hoefsmid” te wenden.

In dat verslag kan ook de strijd omtrent de beoordeelingsgrondslagen in Middelburg onder de oogen worden gezien.

— **Gelderland.** In de 25 Aug. j.l. te Geldermalsen gehouden vergadering v/h. Hoofdbestuur der Geldersche-Overijselsche Maatschappij van Landbouw is in de commissie voor het hoefbeslag benoemd de heer J. C. M. Gurck te Doesburg, zulks in de plaats van wijlen Overste Moubis. De heeren H. J. C. van Lent te Tiel en Prof. Reimers werden herbenoemd.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Met ingang van 13 Augustus l.l. is in de plaats van den opperwachtmeester-hulpinstructeur Blokker, benoemd tot hulpinstructeur: de wachtmeesterhoefsmid van O p j n e n, afkomstig van het 2 R. H. te Tilburg.

— Met ingang van 1 September l.l. is een tusschencursus begonnen, waaraan vijf miliciens der Infanterie deelnemen.

— Voor de zes plaatsen, welke bij elken cursus zijn opengesteld voor burgerleerlingen, hebben zich voor den a.s. wintercursus reeds vele liefhebbers voorgedaan; dit wijst wel op een terugkeeren naar normale tijden, daar in den mobilisatietijd het aantal burgerleerlingen nooit voltallig was.

G. H.

— **Holl. Maatschappij v. Landbouw** (uit het verslag uitgebracht in de algemeene vergadering te Gorinchem, gehouden 9 Sept. j.l.

„De afdeling Haarlem houdt in 1919 een cursus in hoefbeslag. Subsidie werd hiervoor verleend.

Afdeling 's-Gravenhage kon einde 1918 niet doorgaan met den cursus wegens plaatsgebrek, is in 1919 gelukkiger geweest. De cursus kan in 1919 gehouden worden in de Ambachtsschool te 's-Gravenhage. Subsidie werd verleend”.

— **Een nieuw soort caoutchouc.** Door verschillende proefnemingen is men er in geslaagd sponsachtig caoutchouc te bereiden, dat voor diverse doeleinden gebezigd kan worden. Zoo treft men tegenwoordig caoutchouc-sponsen aan. Evenzoo wordt het gebruikt bij paardetuigen en wel op die plaatsen waar het zware tuig het meest drukking uitoeft (borsten en schoften). Als opvulling wordt het gebruikt in kussens en allerlei soort matrassen, ook zwemgordels worden er van vervaardigd. Voor het vervaardigen van deze stof wordt de caoutchouc als kleverige massa in een daarvoor bestemde ketel gevoerd en onder zeer hoogen druk (pl.m. 4000 atmosfeer) wordt er stikstof in den ketel geperst. Bij gewonen druk verbindt zich stikstof niet met caoutchouc, wel echter bij zeer hoogen druk. Hierna wordt de ketel geopend, zoodat het mengsel onder normalen druk komt. Onder dezen druk wordt de verbinding van stikstof met caoutchouc weer opgeheven, waarbij de stikstof enorm veel mikroskopisch kleine blaasjes in het caoutchouc veroorzaakt. Het volume der oorspronkelijke stof wordt hierdoor ongeveer vijfmaal vergroot.

(u. „Nw. Cour.”).

— Van uit Amerika is door de „Automobiël-Exploitatie Maatschappij te Amsterdam ingevoerd de **Cleveland-Tractor**, een benzine trekmaschine voor landbouwwerktuigen. Vrijdag 15 Aug. werd een demonstratie gegeven in de Haarlemmermeer, die goed is geslaagd. De machine wordt voortbewogen door een 4 cylinder 20—12 H.P. motor; teneinde het inzakken in den bodem tegen te gaan loopt aan elken kant, over de wielen een dichte platte ketting met kleine uitsteeksels of grijpers. Het benzineverbruik is $4\frac{1}{2}$ L. per uur, dus werkelijk zuinig.

Een voordeel van de machine is, dat ze veelzijdig gebruikt kan worden; wij hebben ze heel goed werk zien doen voor een „twee snee” ploeg, alsmede voor het diep ploegen. Ook trok ze met gemak twee maaimachines en was het geen bezwaar om over het geploegde land te rijden. Voor het aandrijven van allerhande machine's benut ze zich.

Wel waren de omstandigheden uitermate gunstig; hoe het met erg nat

weer zal gaan, moet nog blijken. Maar voor de toekomst lijkt het een zeer bruikbare kracht, vooral voor ontginningen en groote bedrijven, zoodat daar dan wel eenige werkpaarden gemist zullen kunnen worden.

De prijs bedraagt f 7200. ×

— **Rijksgediplomeerd hoefsmid.** Naar wij vernemen is binnenkort de benoeming der commissie voor het examineeren der candidaten voor Rijksgediplomeerd hoefsmid te wachten. Het zou naar onze opvatting aanbeveling verdienen als de meerderheid der examinatoren bestond uit hoefsmeden, de minderheid uit dierenartsen, doch het is waarschijnlijk, dat het tegengestelde het geval zal worden. In Zuid-Duitschland zit in een zoodanige commissie ook gewoonlijk een paardenfokker.

De September-aflevering van **Der Hufschmied** bevat een hoofdartikel over verschillende methoden tot herstel van hoornscheuren, — over strijken, — arbeidstijd en loonvragen, benevens eenige korte mededeelingen.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

Prof. Dr. H. M. Kroon en Dr. R. H. J. Gallandat Huet zonden het tweede deel van hun „Hoefkunde en Hoefbeslag” de wereld in. Het werk is daarmee compleet, de litteratuur verrijkt met een zeer goed boek. In dit tweedé gedeelte worden achtereenvolgens behandeld het beslag voor verschillende doeleinden, bij afwijkende standen en gangen, het hoefbeslag bij ezels, muil dieren en ossen; verder worden eenige bladzijden gewijd aan de verpleging der hoeven, waarna het beslag bij zieke hoeven, het legerbeslag, de geschiedenis van het hoefbeslag en de opleiding der smeden in Nederland een goede beurt krijgen.

Het werk ziet er goed verzorgd uit, is rijk geïllustreerd met vele oorspronkelijke platen en laat zich gemakkelijk lezen en al gaan de inzichten der schrijvers niet steeds met die van referent parallel (groote vrees voor vochtigheid, gebruik van zolen, beslag bij verbeend kraakbeen enz.) zoo kunnen we toch niet nalaten dit boek met warmte aan te bevelen.

Het behoort thuis bij alle hoefsmeden, terwijl het ook voor vele paardengebruikers en -liefhebbers veel wetenswaardigs bevat. Daarnaast is de prijs, de tijdsomstandigheden en vooral de geheele uitvoering in aanmerking genomen, uiterst laag gesteld; het bedrag, voor aanschaffing van dit werk uitgegeven, zal bij genoemde categorieën van lezers zijn rente meer dan dubbel opbrengen. De schrijvers hebben op meesterlijke wijze in een ware behoefte voorzien; we twijfelen er niet aan of hun boek zal bij nadere kennismaking door elkeen worden gewaardeerd.

Colder.

Een bekwaam smidsknecht gevraagd,

goed op de hoogte met boerenwerk en wagenwerk. Hoog loon.

Wed. H. Kruyssen, Heuvel 13, Tilburg.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

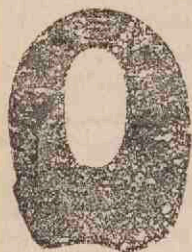
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

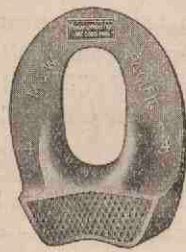
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

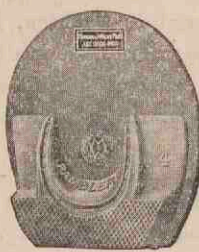
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{3}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradig.

Strijkkringen
metier

Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

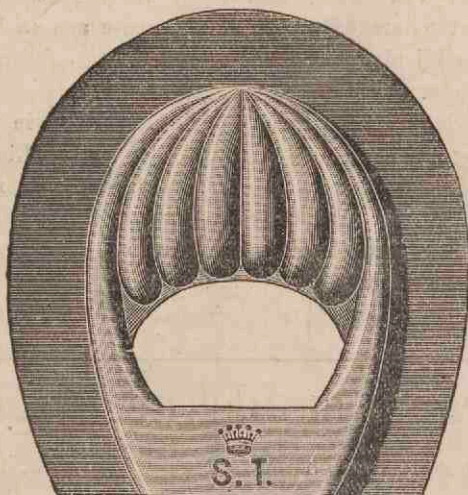
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

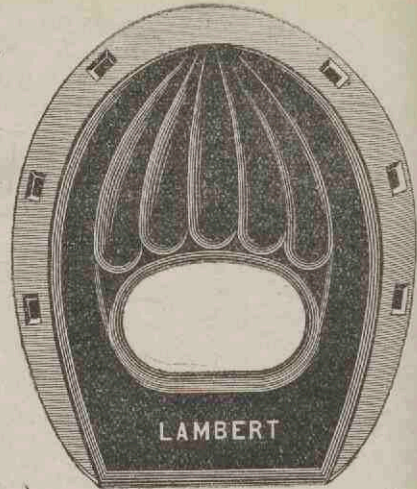
DE HOEFSMID

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over de provincie Zeeland en het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,

Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

Inleiding.

Zeeland is na Utrecht en Limburg de kleinste provincie van ons land; het heeft een oppervlakte van 1765 vierkante Kilometer. Door de beide zeeboezems, Ooster- en Westerschelde, wordt het in drie deelen verdeeld, waarvan de twee noordelijkste uit eilanden bestaan, terwijl het derde deel vasteland is en Zeeuwsch-Vlaanderen wordt genoemd.

Behalve de duinen ligt het geheele land lager dan de vloedstanden en is dan ook overal, waar de duinen ontbreken, door zware dijken tegen de zee beschermd.

De spreuken in het Zeeuwsche wapen „Luctor et emergo”, d.w.z. „ik worstel en drijf boven”, is zeer toepasselijk gekozen, daar het ontstaan van Zeeland, het behouden blijven en vergrooten van het land een voortdurende strijd met de zee uitdrukt. Zes eeuwen geleden liep de kust van het vasteland ongeveer waar nu de Belgische grens ligt; ten noorden hiervan lagen een tiental eilanden, waarvan de oppervlakte echter niet de helft bedroeg van het huidige Zeeuwsch-Vlaanderen. Door bedijken en inpolderen is dus veel land gewonnen; doch ook de Zee bleef in den voortdurenden strijd wel eens de overwinnaar, getuige de „verdronken landen”, zooals o.a. beoosten Ierseke, waar indertijd de bloeiende Romerswaal lag, verder de landen van Saaftingen langs de Honte en het zuidelijk deel van Schouwen.

Tegen sommige eilanden liggen uitgestrekte schorgronden, die op indijking wachten; zij dienen als weidegrond, vooral voor schapen.

De bodem van Zeeland bestaat voor het grootste deel uit kleigrond; $\frac{3}{5}$ van de oppervlakte is bouwland, $\frac{1}{5}$ grasland.

De provincie levert ruim een $\frac{1}{4}$ van alle tarwe die in ons land verbouwd wordt en verder veel gerst, boonen, suikerbieten en vlas. Waar de grond zoo vet en zwaar is, is de bewerking moeilijk en eischt deze dan ook een krachtig landbouwpaard. De provincie Zeeland is er in geslaagd een paard te fokken dat in alle opzichten aan de gestelde eischen voldoet; het is hierbij veel dank verschuldigd aan den Zuidelijken buurman, die veel goed fokmateriaal heeft geleverd, doch den Zeeuwschen fokker komt de eer toe, door moeite noch geld te sparen, zich langzamerhand onafhankelijk te hebben gemaakt van het buitenland en nu over waardevolle fokdieren te beschikken.

Waar nu in een provincie de paardenfokkerij op zoo'n hoog standpunt staat en waar zulke geweldig groote kapitalen hiermede gemoeid zijn, zou men als vanzelve mogen veronderstellen dat het hoefbeslag er ook een eerste plaats zou innemen en dat goed hoefbeslag er hoogelijk gewaardeerd zou

worden. Dit nu is helaas lang niet de regel en, evenals in andere provinciën, komt ook hier nog veel voor: een groote, onverantwoordelijke onverschilligheid van den landbouwer-paardenhouder tegenover het hoefbeslag. Ontegengesteld bestaat er een tekortkoming aan vakkennis bij verscheidene hoefsmeden, doch de vaak geringe belangstelling van de zijde van de eigenaren, waaraan een misplaatste, verkeerd begrepen zuinigheid ten grondslag ligt, is in een groot aantal gevallen van slecht beslag de eigenlijke oorzaak. Men zou zulks allerminst verwachten. In zoo'n rijke provincie, waar de bodem zooveel oplevert en waar de belangstelling in de paardenfokkerij als het ware jaarlijks toeneemt, zou men veronderstellen dat de hoefsmid een belangrijke factor uitmaakte van deze fokwelvaart en hij niet, zooals het nog op vele plaatsen blijkt te zijn, als een noodzakelijk kwaad zou worden beschouwd.

Zeeland telt vele hoefsmeden; elke stad heeft er verscheidene en elk dorp heeft er één of meer.

Geen van al de smeden in de provincie is uitsluitend hoefsmid. Alle smederijen zijn gemengde bedrijven, waarvan slechts bij weinige het hoefbeslag de hoofdzaak is. Een groot aantal van de hoefsmeden is gediplomeerd; de meeste hiervan behaalden hun diploma na afloop van een cursus in de provincie, andere weer aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort, bij de Veld-Artillerie te Breda of te Utrecht, terwijl ook door een enkele in Brussel onderwijs werd genoten. Bovendien bezit Zeeland drie onderwijzers in practisch hoefbeslag, waarvan er twee resideeren op Zuid-Beveland en één in Zeeuwsch-Vlaanderen. Behalve degene, die buiten Zeeland opgeleid werden, ontvingen de hoefsmeden in de provincie practische voorlichting van de heeren van der Mheen te Barneveld, Kruyt uit de Beemster, Slabbekoorn uit Wolfaartsdijk, Adriaanse uit Goes en Kerkhaert uit Stoppeldijk.

De Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw organiseerde verschillende cursussen, die in den beginne uit een reeks van lessen bestonden, later in tweejarige cursussen werden omgezet. Sinds 1911 zijn echter geen cursussen meer gehouden en daarom is het dan ook een zeer verblijdend teeken dat er weer leven in de brouwerij zal komen en naar ik vernam zijn de heeren Adriaanse en Kerkhaert uitgenoodigd, een cursus resp. te Goes en te Stoppeldijk te geven. Hoewel dus gedurende langen tijd van overheidswege niets gedaan is om de opleiding van hoefsmeden te bevorderen — zeer zeker heeft de lange mobilisatietijd hieraan mede schuld —, zoo is toch dezen zomer ter gelegenheid van een concours-hippique te Middelburg, door het uitschrijven van een wedstrijd voor hoefsmeden, op dit vak weer eens officieel de aandacht gevestigd.

Deze wedstrijd was waarschijnlijk een gevolg van een onverkwikkelijke pennestrif, welke in 1918 gevoerd werd door den heer A. de Feyter Jr., Voorzitter „Hippus”, Vereeniging van Walchersche Paardenfokkers, eenerzijds en „een gediplomeerd hoefsmid te Middelburg” anderzijds. Eerstgenoemde is zeer slecht te spreken over het hoefbeslag op Walcheren, terwijl de opponant de hoefsmeden verdedigt en de fout terugwijst op de nalatigheid van de fokkers. De heer de F. wees er in zijn ingezonden stukken op dat

de heer van Dijke te N. en St. Joosland en na hem nog andere fokkers, een hoefsmid uit Axel lieten komen om hunne paarden te beslaan, daar zij blijkbaar geen vertrouwen schonken aan een der Walchersche hoefsmiden.

Het is jammer dat de heer de F. niet meer waardeering toont in zijn polemiek, anders toch zoude hij niet aan zijn tegenstander schrijven, zie Middelburgsche Crt. van 7 Aug. 1918: „waarom toch dat ellendige anonieme geschrijf; plaats toch uw naam er onder; nu lijkt 't of ge vanuit het verborgen met vuil wilt gooien.” Het was m. i. zeer begrijpelijk dat „een gediplomeerd hoefsmid te Middelburg” niet met zijn naam onderteekende, daar de aard der gedachtenverwisseling dit moeilijk maakte; de toon van dezen schrijver was echter zoo correct en de inhoud zoo objectief dat niemand de minste aanstoot aan dezen anonymus kon nemen. Het vertrouwen van den heer de F. in zijne hoefsmiden schijnt bovendien al heel gering te zijn; zoo schrijft hij o. a. 6 Aug. 1918: „dat hij zijn paarden steeds volgens eigen aanwijzing liet beslaan en steeds met goed resultaat” en verder, „ik meen n.l. iets te weten van de hoeven en haar beslag, vier cursussen in paardenkennis bijgewoond, vele keuringen en tentoonstellingen bezocht en daar opgelet”.

Het zal dunkt mij een zeer aangename en vereerende opdracht zijn geweest voor den uitverkoren hoefsmid die de paarden van den heer F. volgens diens aanwijzingen, getoetst aan de lessen in paardenkennis enz., mocht beslaan en mocht deze nog eenig gevoel aan eigenwaarde en zelfvertrouwen hebben gehad, zoo zal hem dit restje bij deze opgedragen en gecontroleerde kunstbewerkingen wel geheel verlaten hebben. Zit nu hier ook niet de kiem van het kwaad. Is de hoefsmid niet de persoon die door zijn zaakkundige opleiding in de eerste plaats beoordeelen moet hoe een paard beslagen moet worden en het beslag volgens zijn eigen meening onderlegt. Is het niet een grof bewijs van wantrouwen eenerzijds en van eigenwaan anderzijds dat elke willekeurige paardeneigenaar den hoefsmid de wijze van beslaan ordonneert. Zou een genoeg zelfstandig werkman in zoo'n geval niet zeggen „ik dank U voor de eer”, doch hoe moeilijk is dit voor velen. Hoevele moeten concurreeren en zijn bang om een klant te verliezen, niet alleen voor het hoefbeslag doch ook voor het overige werk, vooral op dorpen waar meerdere smeden zijn en waar het werk lang niet overvloedig is. Daar moeten zij noodgedwongen wel naar de pijpen van die betweters dansen, hun brood staat op het spel; doch is het dan te verwonderen dat men juist op deze manier, door dit ingrijpen van de eigenaren, slechte hoefsmiden krijgt, die als machines gaan werken, daar zij toch de geheele verantwoording hebben overgedragen aan hun lastgever en de poëzie van het vak er voor hen af is.

De wedstrijd in hoefbeslag op Walcheren was dus een uitvloeisel van de in 1918 gevoerde couranten-debatten. Er was ontevredenheid over de Walchersche hoefsmiden en nu moest een wedstrijd maar eens uitmaken of zij al of niet voldoende werk presteerden in vergelijking met de hoefsmiden uit het overige Zeeland. Bovendien was er een andere strijdvraag, n.l. over de techniek van het beslag. De fokkers, bang als zij zijn dat de hoeven maar eenigszins zullen gelijken op platvoeten, wenschen deze voor de keuringen en voor den handel liefst zoo stomp mogelijk te zien gemaakt.

Door een sterk besnijden van den toon en in het in de hand werken van het verkrijgen van een hoogen verzenwand kan men dit min of meer bereiken en, overdreven uitgedrukt, desnoods een plathoef het aanzien van een bokhoef geven. Dit nu achten vele hoefsmeden in strijd met hetgeen hun geleerd is en willen zij hier in hunne praktijk niet van afwijken. Het inkorten van den toon gaat gepaard met het wegraspen van een gedeelte van den buitentoonwand, waardoor de lip als het ware in den wand ingelaten wordt. Nu geef ik toe dat het een vreemd gezicht is wanneer men daar niet aan gewoon is, dat de smid met de rasp den hoof dermate bewerkt en behalve ingeval van platvoeten, waar de rand flink gebroken moet worden, leeren wij dan ook, liefst zoo min mogelijk aan de hoeven te raspen. Uit een practisch oogpunt lijkt mij echter dit raspen, zooals ik het tenminste heb zien doen, weinig schadelijk. Wat toch is het geval! Wij hebben hier te maken met groote, zelfs zeer groote hoeven, welke een dikken wand, soms wel van $2\frac{1}{2}$ c.M., hebben en waar het dus niet onmiddellijk schadelijk behoeft te werken als men hier van den buitenrand wat wegraspt. Overdrijving is natuurlijk altijd, en zoo ook hier, verkeerd te achten. De glazuurlaag, welke beschouwd wordt als de uitwendige beschutting voor den hoornwand en die bestaat uit een verdichte oppervlakkige hoornlaag, waardoor het indringen van schadelijke bestanddeelen voorkomen wordt, mag niet verwoest worden. Aan het draagrandgedeelte van den hoof ontbreekt deze glazuurlaag echter, zoodat, wanneer het raspen tot dit gedeelte beperkt blijft, hierdoor geen schade behoeft berokkend te worden.

Ziet men in deze naar het renbeslag b.v., waarbij zeer smalle lichte ijzers worden ondergelegd, dan wordt hierbij nog heel wat meer gezondigd. Wil men dit beslag goed onderleggen, dan is het noodig om zeer veel van den wand af te raspen, opdat het smalle ijzer zoodanig ondergelegd kan worden dat de rits nog tegenover de witte lijn komt te liggen. Hier is dus ook een geval waarin men afwijkt van de gewone wijze van besnijden van den hoof en waar dit toch de eenige manier is om het beslag aan het doel aan te passen.

Zoo stelt het Zeeuwsche paard naar zijn lichaamsbouw en naar den bodem waarop het werken moet, aan het hoofbeslag zijn speciale eischen. Het lichaamsgewicht van het paard is groot en kan zelfs tot 1000 K.G. bedragen; de eisch, die aan de steunpunten van dit lichaam, dat zijn de hoeven, gesteld moet worden, luidt dan ook: krachtig en goed gevormd. Dit is nu allermint de plathoef, die door de zware lichaamslast neiging zal vertoonen zich nog meer af te platten. De vrees van de boeren voor den plathoef is dus begrijpelijk en aanneembaar en nu willen zij blijkbaar in het hoofbeslag tevens eene voorbehoedende richting zien aangenomen tegen den plathoef. De wijze van uitvoering van dit beslag is, wat men in Zeeland noemt, de Vlaamsche richting. Behalve dit raspen van den hoornwand, worden de verzenen niet besneden, de „hielen” hoog gelaten, de nagels, acht voor elken hoof, laat men hoog uitkomen en het laatste nagelgat komt over de helft van den ijzertak te liggen.

Men gebruikt bijna uitsluitend machinale hoofijzers, welke van zeer goed model zijn (fabriek van Kerckhaert te Stoppeldijk); zij zijn, de grootte der

hoeven in aanmerking genomen, vrij smal en hebben 4 gestampde nagelgaten in elken ijzertak.

Dat men meerdere nagels gebruikt, is zeer begrijpelijk, daar de voet groot is; dat men deze hoog uit laat komen, doet men om ze steviger te bevestigen; zoomede wordt het ijzer vaster ondergelegd door het verder naar achteren te nagelen dan anders gewoonte is.

Het hoefmechanisme zal door dit laatste weinig nadeel ondervinden, daar het toch nog ruimschoots kan werken door de prachtige straalontwikkeling die deze hoeven als regel vertoonen. Een weinig remmend werken op het hoefmechanisme zal in vele gevallen eer een voordeel kunnen worden genoemd, dan een nadeel, daar anders de zware lichaamsbouw een te groote uitzetting van den verzenwand tengevolge zou kunnen hebben.

Nemen wij hierbij in acht dat de ijzers zwaar zijn, als regel 1 K.G. per hoefijzer, voor hengsten tot 2 K.G. toe, — dat de bodem zware klei is en deze bij nat weer enorm zuigt, dan kunnen wij niet anders dan op een stevige bevestiging van het ijzer aandringen. Gaat een ijzer verloren, dan toch bestaat de kans dat een gedeelte van den draagrand mede wordt afgerukt en het verliezen zal hier eerder gebeuren bij laag nagelen dan bij hoog nagelen. Een hoefsmid vertelde mij dat hij soms om deze reden de nagels om den ander op verschillende hoogte deed uitkomen en hoewel dit niet zoo mooi voor het gezicht is als wanneer ze in één lijn liggen, heeft het uit een practisch oogpunt toch wel degelijk iets voor.

Het z.g. keurings- of handelsbeslag, waarbij dan meer speciaal gedacht wordt aan het stomper maken van den hoefvorm door het beraspn van den toonwand, werd in Zeeland ingevoerd door den Directeur van de Brusselsche hoefsmidschool. Deze kwam op verzoek van den heer Ph. J. van Dixhoorn te Axel de paarden van diens stal beslaan en onderwees zijn beslagmethode aan de aldaar wonende hoefsmiden, de heeren Schieman. In hunne smederij werd deze methode geleerd en toegepast en sinds dien beslaan zij volgens deze beslagwijze de paarden die voor stamboek- of andere keuringen zullen worden voorgebracht. Door den heer v. Dixhoorn is hunne reputatie in deze gevestigd en zoo zien zij hunne cliëntèle tot ver buiten Zeeuwsch-Vlaanderen uitgebreid.

Vraagt men nu of deze methode goed is, dan meen ik dat zij door bekwame smeden uitgevoerd, zonder overdrijving niet zal schaden. In vele gevallen echter zal het raspen, dunkt mij, in het geheel niet noodig zijn, terwijl er in andere gevallen wel degelijk weer voordeel mee zal kunnen worden bereikt.

Het komt mij voor dat het oog hierbij gestreeld moet worden; hetgeen voorzit is toch om vooral geen indruk van een platvoet te kunnen krijgen en daarom is deze methode terecht als een handelsbeslag op te vatten. Moet deze methode nu op een wedstrijd in hoefbeslag worden gevolgd? Hier moet door de jury het beslag van elk paard afzonderlijk worden beoordeeld naar het gebruik, den gang en den stand van het paard, verder naar den hoefvorm en naar de hoedanigheid van den hoef en dus valt hier niet te generaliseeren wat een beslagmethode betreft. Men kan echter gerust zijn en aannemen dat nog altijd de theorie de grondslag is van de

praktijk en zoolang de theoretische inzichten niet veranderen, verandert ook in hoofdzaak de praktijk niet; dit sluit echter niet uit dat kleine afwijkingen van den gewonen regel in bijzondere gevallen aanbeveling kunnen verdienen.

Is nu deze beslag-methode iets geniaals? Is deze slechts door een buitengewonen hoefsmid uit te voeren? Elke hoefsmid, die goed een hoef kan besnijden en beslaan, zal ook deze beslag-methode kunnen toepassen, doch het zal een goed practicus moeten zijn die met oordeel te werk moet gaan, daarom men zich hierbij heel licht aan overdrijving zal overgeven; de eigenaar toch werkt dit in de hand en oefent er als het ware een pressie op uit. Zoo werd mij wel verteld dat de wand zoodanig ingekort werd dat de lip tegen de witte lijn kwam te liggen; de hoeven, waarbij ik dit beslag zag uitvoeren, werden in veel mindere mate bewerkt en beslist niet nadeelig voor de richting van de voetas. Elke fokker legt er zich op toe om de hoeven van zijn paard zoo hoog mogelijk op de verzenen te maken. Zoo zag ik o. a. een hengst met zeer goed ontwikkelde straal, beslagen met balkijzers waarbij de verzenen waren vrij gelegd; dit alles werd gedaan om den groei hiervan te bevorderen. Het spreekt vanzelf dat deze ijzers bij officiële gelegenheden verwisseld worden.

Daar ik den wedstrijd in hoefbeslag te Middelburg niet gezien heb, kan ik mij dus ook geen vergelijkend oordeel vormen over de werkzaamheden der prijswinnaars en der afgevallenen. Na den wedstrijd zijn vele ingezonden stukken in de plaatselijke bladen verschenen, waarbij o. a. de hierboven reeds genoemde heer de Feyter met groot leedvermaak herinnerde aan zijn uitspraak in 1918 gedaan over de Walchersche smeden en waarin hij verder de verschillende inzenders op weinig hoffelijke en ook weinig zaakkundige wijze bescheid geeft. Genoemde heer zegt in een dezer stukken ook vreemde dingen, zoo o. a. in de Middelb. courant van 21 Aug. '19: „nog diene, dat de gangbare meening over het beslag (goed) voor het *Trekpaard*, niet gevonden wordt aan de hoefsmidschool, doch in de centra waar de fokkerij van het trekpaard het hoogst staat; daar kennen de fokkers uit ervaring het beste hoefbeslag.”

Dit is als het ware een beschuldiging, waarbij de heer de F. de hoefsmidschool een tekortkoming in het onderwijs verwijt.

Het is waar, handelstrucs worden den leerlingen niet bijgebracht en knoeien ten bate van de keuringen wordt hen ook niet onderwezen, evenmin als dat rekening kan worden gehouden met de particuliere meeningen van sommige fokkers, doch dat de gangbare meening van goed beslag van het zware paard niet aan een onderwijsinrichting zou bestaan, is een beschuldiging die zonder bewijzen niet uitgesproken behoort te worden.

Laat de heer F. zijn eigen fokpaarden eens aan de hoefsmidschool doen beslaan! Indien hij dan daarover niet bevredigd mocht zijn, dan eerst zou hij in deze recht van spreken hebben.

Waar het een provinciale wedstrijd betreft, zooals in Augustus l. l. in Middelburg plaats vond, lijkt het mij wel beter en voor de verschillende mededingers ook aangenamer wanneer men personen van andere streken, dus buiten het provincialisme staande, die een geheel onbevangen oordeel over

het hoefbeslag kunnen uitspreken, tot juryleden benoemt, zooals dit ook reeds vóór den wedstrijd werd aangegeven door den onderwijzer-hoefsmid Butler in de Midd. courant van 7 Aug. 1.1.

Vraagt men nu: hoe behoort er gewerkt te worden op een wedstrijd? Dan is mijn antwoord: model, dat wil dus zeggen zooals het op scholen en cursussen onderwezen wordt. Dit sluit echter niet uit dat wijzigingen kunnen worden aangebracht welke de deelnemers dan echter zullen moeten kunnen verdedigen als noodig te zijn in het onderhavige geval, dus bij de(n) voet(en) die zij beslaan moeten. Het gebruik van ijzers met stampgaten in stede van ritsijzers behoeft niet te worden uitgesloten, zij moeten echter aan dezelfde eischen als deze voldoen.

Komen wij nu terug op den uitslag van den wedstrijd en nemen wij aan dat er nog vele smeden zijn die, hetzij uit onbedrevenheid, hetzij uit sleur als anderszins, onvoldoende werk leveren, dan is het toch in elk geval voor de landbouwers van veel belang dat het peil van het hoefbeslag hooger wordt opgevoerd en dat zooveel mogelijk alle hoefsmeden in de gelegenheid worden gesteld meerdere vakkennis te verwerven. Als zoodanig stel ik mij voor dat de Zeeuwsche Mij. van Landbouw partij zal trekken van de drie in Zeeland wonende onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Deze drie, die toch in de eerste plaats geacht kunnen worden hiervoor de aangewezen personen te zijn, zou men kunnen vragen ieder een gedeelte van de provincie voor hunne rekening te willen nemen en daar geregelde vervolgcursussen te geven aan gevestigde smeden. Ik stel mij zulk een vervolgcursus voor als te bestaan uit b.v. hoogstens tien lessen waarin, eerst door den onderwijzer zelf, verschillende typen van paarden worden beslagen en het beslag hiervan wordt besproken. Daarna zullen de deelnemers zelf ijzers vervaardigen en paarden beslaan, waarbij een en ander door den onderwijzer wordt beoordeeld en gezamenlijk besproken. Het bezoeken van keuringen zal ook in het programma moeten worden opgenomen daar het afkijken van gangen en standen hier op groote schaal tot zijn recht kan komen.

De deelneming aan één cursus moet niet te groot zijn, b.v. ± 6 , het onderwijs is dan intiemer, kan beurtelings, na overleg, bij elk der deelnemers aan huis plaats vinden en zal geheel het denkbeeld van voortgezet onderwijs dragen. Elke verstandige smid zal gaarne zoo'n cursus volgen, eigenwijs en eigenvoldaanheid is in deze zelfbedrog en de practijk zal leeren of het aantal cursusedagen niet veel geringer kan zijn.

Als gevolg zal er meer éénheid in opvattingen komen, zal er bovendien meer aansluiting bij de smeden onderling ontstaan en waardeering voor eigen arbeid gekweekt worden. Indien dan tevens de Landbouw Mij. een krachtige propaganda onder hare leden onderneemt om te wijzen op het noodzakelijke van een geregeld beslag, op een op tijd vernieuwen hiervan en in het algemeen op het groote belang van de hoefverpleging, dan zullen dit de banen kunnen zijn die voeren tot een wederkeerige appreciatie van werkgever en werknemer, tot het scheppen van een goed en aangenaam bestaan voor den hoefsmid, die weer lust en ambitie in zijn vak zal krijgen; allemaal factoren welke de paardenfokkerij toch ook direct ten goede zullen komen. Het spreekt vanzelf dat geheel afgescheiden hiervan de opleiding

aan jeugdige hoefsmeden moet worden ter hand genomen en dat twee jaarlijksche cursussen in de provincie zullen moeten worden ingesteld, welke tot doel hebben het bekwamen voor het rijksdiploma. Met het oog op een algemeen kunnen deelnemen door jeugdige smeden aan deze cursussen zullen zij eilandsgewijze moeten worden gehouden en voor Zeeuwsch-Vlaanderen afzonderlijk voor het Oostelijk en Westelijk deel.

Ik vlei mij dat, wanneer de hier geuite gedachte ingang vindt, er een groote vakambitie uit zal voortvloeien, die zich bij een mogelijk het volgend jaar te houden wedstrijd in hoefbeslag zal uiten in een zeer ruime deelname en waarbij de landbouwers en fokkers dan getuige kunnen zijn van zeer goed afgeleverd werk. Daarom nog dezen winter de hand aan den ploeg geslagen, laat in deze het „excelsior” klinken tot groot voordeel van den landbouw en van den smedenstand!

(Wordt vervolgd.)

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van „een militair hoefsmid” in de September-aflevering verzoek ik U beleefd het onderstaande te willen plaatsen.

Naar aanleiding van mijne meening, uitgesproken op blz. 1 van afl. 3, dat indien de contrôle op het hoefbeslag aan de paardenartsen zou worden opgedragen, de hoefsmeden uitsluitend onder hunne orders zouden moeten komen te staan en dus zij alleen het recht van corrigeren (straffen) zouden hebben, zegt schrijver: „dit laatste vind ik nog al „militair”. Waarom moet een militair hoefsmid, met minstens 2-jarigen cursus in Amersfoort, met een wie weet hoeveeljarige ondervinding en ten slotte nog meester-werkman, gestraft worden? Dat is een puzzle die ik nog steeds niet kan begrijpen”.

Ik voor mij geloof dat deze ontboezeming voor een ieder een puzzle zal zijn. In de eerste plaats had schrijver m.i. het woordje „nagal” beter kunnen laten vervallen; er zoude dan staan: „dit laatste vind ik militair”. Zeker, dat is het ook, de militaire hoefsmid en de paardenarts zijn beiden in militairen dienst en tijdens hun dienstuitoefening staan zij in militaire verhouding ten opzichte van elkaar. Tekortkomingen in den dienst worden door vermaningen en zoo noodig door straffen gecorrigeerd en waar de paardenarts aangesteld zou worden als chef over den hoefsmid zou hij ook aangewezen moeten zijn om deze vermaningen, resp. zoo noodig straffen, op te leggen. Niets meer van zelf sprekend dan dit. De gevolgtrekking van den schrijver is echter ten eenenmale onjuist. Het is toch volstrekt niet noodig dat de hoefsmid gestraft wordt; wanneer deze zijn plicht doet en zijn werk naar behooren verricht, zal er toch niet de minste aanleiding bestaan hem een correctie op te leggen.

Elke hoefsmid zal toch wel begrijpen dat een paardenarts van zulk een machtsmiddel geen gebruik zal maken wanneer hier geen groote aanleiding voor zou bestaan. Ik stel mij voor dat het zelfs zeer groote uitzonderingen zouden zijn daar de paardenarts en de hoefsmid elkaar in het werk begrijpen en alleen plichtsverzaking of grove nalatigheid er aanleiding toe zouden kunnen zijn. Kan schrijver zich echter niet voorstellen dat zulke gevallen kunnen voorkomen, ook al is dit allerminst te verwachten bij goede vaklieden met jarenlange opleiding? Zoo neen, dan zou dit nog al naïf zijn. Laat het uitzonderingen blijven; het stelsel van discipline moet er toch rekening mee houden. Het is mij dan ook ten eenenmale een raadsel hoe

schrijver met het oog hierop zeggen kan: „zouden wij, als de contrôle overging op de paardenartsen, zeker van den regen in den drup komen enz.” Hij kan toch bezwaarlijk den paardenarts voor een „strafwellusteling” aanzien, vooral waar hij later getuigt „integendeel zie ik in den paardenarts mijn directen en kundigen chef”. Neen, die eerste door schrijver gewraakte zinsnede heeft niets stootends voor den hoefsmid; zoolang hij in het leger is zal hij altijd een chef hebben en zal hij zich ook aan discipline moeten onderwerpen, maar daar behoeft men toch niets onbillijks of onredelijks in te zien of van te verwachten.

Het spijt mij dat schrijver niet geheel vrij uit gaat van „overdrijven”, en sterk gekleurde voorstellingen in zijn betoog neer te leggen, daar deze afbreuk doen aan den inhoud. In deze noem ik, het volhouden dat de paarden op „natte turfmoel (turfmudder)” staan. De illustratie, die hierbij gegeven wordt, dat door overstroming van de Dommel en de Aa eenige kwartieren in Noord-Brabant tijdens de mobilisatie in slechte conditie waren, zegt toch niets voor de huidige en permanente toestanden. Als regel kan men aannemen dat het in de vredesgarnizoenen goed met het rustbed van de paarden is gesteld en dit oneindig veel beter is dan bij de vroeger toegepaste permanente stroopaille. Verder blijft schrijver bij zijn meening dat de paarden zoo weinig van den stal afkomen; dit moge voor enkele tijden in het jaar en voor zekere categorieën van paarden het geval zijn, als geheel genomen is dit toch niet zoo en wordt dit door schrijver wel wat sterk gekleurd.

Ten slotte geef ik hier een staatje waaruit elkeen kan afleiden hoe de finantieele positie van den militairen hoefsmid is en waarbij een burgersmid voor zichzelf een vergelijkende lijn van inkomsten kan trekken. Bij aanstelling tot hoefsmid met rang van korporaal en gelijkstelling met een werkman 2e klasse, bedraagt het jaarloon f 550. De werkman 2e kl. kan na 6 jaar voor jaarwedde-berekening tellende dienstjaren worden bevorderd tot werkman 1e kl.

De werkman 1e kl. kan na 10 voor jaarwedde berekening hebbende dienstjaren worden bevorderd tot meester-werkman; alsdan wordt zijn salaris verhoogd tot f 700 en dient hij in den rang van onderofficier. De rang van opperwachtmeester wordt verleend aan den meester-werkman die gedurende 6 jaren als zoodanig heeft gediend, dan wel den leeftijd van 35 jaar heeft volbracht.

De hoefsmid werkt op abonnement en wel bij de Cavalerie bedraagt dit $6\frac{1}{2}$ ct. per paard en per dag en bij de Bereden artillerie (inlandsche paarden) $7\frac{1}{2}$ ct. per paard en per dag.

Een escadronssmid heeft minstens 60 paarden in onderhoud, een batterij-smid 56 paarden. Een uitzondering hierop maken de smeden bij de mitrailleurafdeelingen, die slechts 32 paarden hebben. Van dit abonnement moeten de kosten van ijzer, nagels, kolen en slijtage handgereedschap af, terwijl de lokaliteit en het groot gereedschap (blaasbalg, smidse, aanbeeld, boormachine) door het rijk geleverd worden. Voor het winterbeslag wordt per paard 60 cts. extra berekend (12 schroefgaten à 5 cts., 4 in elk achterijzer en 2 in elk voorijzer). De paarden moeten van 15 November tot 1 April op scherp beslag staan.

Een ongehuwde hoefsmid kan aan de onderofficiërsmenage deelnemen à 45 cts. per dag. De korporaal hoefsmid ontvangt kleding en schoeisel van het Rijk. Verder genieten de hoefsmiden voor hen en hun gezin vrije geneeskundige behandeling en geneesmiddelen en hebben zij recht op pensioen, waarvoor geen storting wordt geheven.

G. H.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Commissie voor het afnemen van examens voor het verkrijgen van een Rijksdiploma als hoefsmid.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, gezien het Koninklijk besluit van 28 Februari 1919 No. 85;

mede gelet op artikel 3 van het Reglement voor het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid, vastgesteld bij voornoemd Koninklijk besluit;

heeft goedgevonden:

met ingang van heden, voor den tijd van een jaar, in de Commissie belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid, te benoemen:

a. tot lid en voorzitter: Dr. H. M. Kroon, hoogleraar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht;

b. tot leden: 1. S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 2. Dr. R. H. J. Gallandat Huet, kapitein-paardenarts aan de Militaire hoefsmidschool te Amersfoort; 3. H. J. C. van Lent, oud-directeur der hoefsmidschool te Tiel; 4. J. Plet, veearts te Heerenveen; 5. M. Ritsema, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam; 6. J. de Vries, secretaris van het Stamboek voor het Nederlandsch Trekpaard (Belgisch type) te 's-Gravenhage;

c. tot plaatsvervangend lid, tevens plaatsvervangend voorzitter: A. W. Heidema, hoofdinspecteur en secretaris der Nationale Vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland, te 's-Gravenhage;

d. tot plaatsvervangende leden: 1. P. Bongaarts, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Maasniel; 2. A. Frederikse, majoor, dirigeerend paardenarts b. d. te Utrecht; 3. H. Hagen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Steenwijk; 4. P. H. van Kempen, veearts te Echt; 5. Dr. G. M. van der Plank, conservator aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 6. G. J. Rolink, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Enschede.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 4 October is vertrokken de leerling H. Klaassen van Zwinderen met een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift. Zijn plaats is op 13 October ingenomen door den leerling P. Berghuis van Zevenhuizen.

Mede verblijft thans aan de Inrichting als leerling A. Cazemier van Roden.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Op 1 October l.l. is aan den opperwachtmeester-hulpinstructeur Tetenburg de zilveren medaille met getuigschrift uitgereikt voor 24-jarigen trouwen dienst.

— De wachtmeester-hulpinstructeur van Opijnen is benoemd tot opperwachtmeester en dit gerekend te zijn ingegaan vanaf 1 Januari 1918.

— Met ingang van 1 October l.l. zijn de werkuren gewijzigd en wordt nu onderwijs gegeven van half acht tot twaalf uur en van één uur tot half vijf. De avonduren zijn hiermede vervallen en is het mogelijk geworden om teekenlessen te nemen aan de ambachtschool, waarvoor een regeling in bewerking is.

— Het gebruik van hoefijzers van aluminium bij zwakke hoeven. Een paard van de Rijschool, dat herhaaldelijk kreupel was en steeds weer rad liep, wanneer het ijzer van het kreupele r.v. been werd afgenomen, werd aan de voorbeenen beslagen met aluminium hoefijzers, welke, van gewone grootte als de gebruikte hoefijzers, slechts 200 gram wogen.

Het paard wordt uitsluitend in de manege gebruikt en is sindsdien (anderhalve maand geleden) niet meer kreupel geweest, hoewel het dagelijks dienst doet en niet gespaard wordt.

— De nieuwe cursus op 1 October is begonnen met 4 miliciens der Cavalerie, 9 id. Bereden Artillerie, 5 id. der Infanterie en 4 burgers; totaal zijn in opleiding gekomen 22 nieuwe leerlingen.

— In de 2e helft van September zijn de examens afgenomen van de leerlingen, welke den cursus van 1 April af of vroeger hebben gevolgd. Geslaagd zijn een diploma is uitgereikt aan de miliciens A. A. van Rooijen (1e R. H.), Tj. Pasma (4e R. V. A.), J. Hiensch (1e R. V. A.), G. J. Naber (1e R. V. A.), A. P. Takken (1e R. V. A.), J. Lucassen (K. R. A.), J. A. Lesscher (5e Rt. Inf.), W. van de Geest (16e Rt. Inf.), A. van Tienen (11e Rt. Inf.) en aan de burger-leerlingen: B. Kamps van Eext, P. van de Zande van Tholen en P. Vedder van Garderen. G. H.

PERSOVERZICHT.

Cursus in hoefkunde en hoefbeslag aan de Ambachtschool te 's-Gravenhage 1919-1921. Op Zaterdag 20 September j.l. werd in de Ambachtschool te 's-Gravenhage het toelatingsexamen gehouden voor bovengenoemden cursus.

Er hadden zich twaalf aspiranten voor dezen cursus aangemeld.

Het gehouden onderzoek gaf de Commissie aanleiding allen tot het volgen van den cursus toe te laten.

Deze tweejarige cursus, welke is aangevangen op Zaterdag 4 October en zal loopen van October 1919—April 1920 en vervolgens van October 1920—April 1921, wordt gehouden aan de Ambachtschool te 's-Gravenhage en staat onder leiding van den heer L. J. Hoogkamer, gepens. dir.-paardenarts van het N.-I. leger, terwijl als onderwijzer voor het practisch gedeelte optreedt de hoefsmid van het Kon. Stal-Departement, W. Meier.

De tot dezen cursus toegelaten leerlingen zijn: Gerrit Timmer te Woubrugge, C. Timmer te Woubrugge, Abr. van Santen te Rozenburg, Zuidzijde, J. C. van Hengstum te Woerden, Voorstraat 71, L. J. v. d. Heer te Geervliet, A. Moreë, p. a. J. C. Moreë, Mr. Smid te Simonshaven, B. Schülte te Kwintshuil, gem. Wateringen, J. Vis, smederij te Waddingsveen, T. A. Rademaker te Zegwaard (Z.-H.), D. W. van Eeden Petersman te Benthuizen, J. Kool te Alkemade, A. van Roon te Strijen. (u. *Ned. Landb. Weekbl.*)

— *Hoefbeslag-prijzen.* In het verslag van de vergadering der Hollandsche Mij. v. Landbouw (gehouden 27 Aug.), opgenomen in het Nederl. Landb. Weekbl., komt de volgende discussie voor:

„De heer Van Balen Blanken: Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met de volgende vraag:

„Niettegenstaande het verkrijgbaar stellen van ijzer aan de hoefsmiden, waardoor het hoefbeslag door den Bond werd geprijsd op f 3.50, wordt den boer in rekening gebracht f 6 à f 6.50. Dient het Hoofdbestuur tegen het nemen van zulk een woekerwinst niet op te treden?”

Het hoefbeslag is op het platteland verbazend duur en nu is de zaak zoo: de Bond van Smeden kan ijzer krijgen en, toen dat besluit kwam, heeft de Bond den prijs voor het hoefbeslag vastgesteld; wanneer er echter een smid is, die het veel goedkooper wil doen, kan hij geen ijzer krijgen door tusschenkomst van den Bond, zoodat iedere hoefsmid ten platten lande gedwongen is geworden lid van den Bond te worden en zich dan ook aan den prijs, door den Bond vastgesteld, te houden. Dit kwam ons een zeer belangrijke kwestie voor, welke wij meenden onder de aandacht van het Hoofdbestuur te moeten brengen. Discussie of bespreking vragen wij niet; wij vragen alleen of het Hoofdbestuur die kwestie geen overweging in den boezem van het Hoofdbestuur waardig keurt.

De Voorzitter: Het Hoofdbestuur zal die zaak met genoegen ter hand nemen en ter bevoegder plaatse vragen of aan dien wantoestand geen einde kan worden gemaakt."

(In Friesland is hetzelfde onderwerp aan de orde geweest. Daarbij is gebleken dat een hoefsmid, die voor een lageren prijs leverde, gebruik maakte van machinale ijzers. Natuurlijk verdienen de uit de hand gesmede de voorkeur en kunnen derhalve ook aanspraak doen gelden op betere betaling. Red.)

— *Strijken*. Reeds sinds vijftig jaar wordt er in leerboeken en vakbladen op gewezen, dat bij het „strijken” de oorzaak niet alleen moet worden gezocht in het been, dat in z'n beweging strijkt, maar ook in het staande been, hetwelk gestreken wordt. En toch wordt hiermee in de praktijk veel te weinig rekening gehouden; veelal ziet men den smid alleen aan het „strijkende” been bezig, om door beslagveranderingen het strijken op te heffen. Vooral in het geven van een smallen, korten en nauwen binnen-ijzertak zoekt men z'n heil.

Helpt dit nu voldoende? Integendeel, dikwijls verergert het strijken, omdat nu het aldus beslagen been zelf veel kans zal loopen om te worden gestreken. Door dien nauwen, smallen en korten ijzertak staat het been niet vast en vlak genoeg en zal bij belasting iets naar binnen zwikken met het gevolg, dat het gemakkelijk zal gestreken worden. Alleen al om deze reden is het aanbrengen van een strijkijzer, als zooeven bedoeld, zonder er verder bij na te denken, uit den booze. Maar bovendien zal men toch moeten toegeven, dat zoo'n ijzer bijna nooit zal voldoen omdat het strijken bijna uitsluitend met het toongedeelte van het ijzer geschiedt en zelden met de takken.

Soms raspt de smid te veel af van den binnenhoefwand; daardoor gaat de ondervoet ook iets naar binnen hellen en ontstaat er gevaar voor strijken. Nu moet men niet denken, dat „zulk naar binnen hellen” duidelijk te zien is; het zijn natuurlijk maar kleine afwijkingen, maar deze kunnen juist het strijken veroorzaken. Het gaat in deze om millimeters; door het uitsteken van een niet of een hoornstukje kan strijken ontstaan en evenzoo goed kan het verdwijnen door den binnenhoefwand een ietsje hooger te zetten. Dit kan gebeuren door wat af te nemen van den buitenwand of door den buitenijzertak wat dunner, eventueel den binnentak wat dikker te maken.

Bij het streven om het „strijken” op te heffen moet ook steeds de volle aandacht worden geschonken aan het been, dat *gestreken wordt*. Dit toch moet het andere been voorbij kunnen laten gaan, wil het goed geplaatst zijn.

Vergroot daarom de steunvlakte en geef tegelijk den binnenkant een kleine verhooging. Bij een Franschen stand kan men de steunvlakte vergrooten door verlenging van den binnentak; heeft het paard een nauwen gang, dan kan men succes hebben met een breeden buitentak. Men moet dit dan aan beide beenen aanbrengen.

(u. *Der Hufschmied*.)

De Octoberaflevering van „*Der Hufschmied*” bevat:

1°. Hoefverbetering en beslag bij steltvoetachtige vervorming der voorste ledematen bij veulens, door Jozef Linöcker, Chef-dierenarts aan het hengstendepot Stadl.

Schrijver wijst op het bekende feit dat zich gedurende het eerste levensjaar hetzij kort na de geboorte, hetzij later, somtijds steilen stand in koot, kroon en hoof ontwikkelt. Hij schrijft dit in de meeste gevallen toe aan een aangeboren neiging tot steltvoetvorming (tengevolge van de ligging in de baarmoeder?), waarbij ook het kroongewicht verdikt schijnt en de bewegelijkheid hiervan verminderd is. Dergelijke veulens waren bij de geboorte dikwerf zwak, waarbij dus ook min of meer ziekte in het spel kan zijn. In dit geval is bij goede verzorging door doelmatig bandaseeren met holle plankjes van linde- of populierenhout gewoonlijk reeds binnen 14 dagen herstel te

verkrijgen. Bovendien moet men niet nalaten het veulen in den eersten tijd bij het opstaan te helpen en daarna tevens hij het laten zuigen. Zulke zwakke veulens, die bovendien één of beide beenen in een verband hebben zitten, kunnen zich heel moeilijk verplaatsen in een hok dat met lang stroo is gestrooid, reden waarom zaagsel of spaanders als strooisel wordt aanbevolen.

Schrijver wijst er verder op dat bij afgeloopen toongedeelten halvemaan-ijzertjes moeten worden ondergelegd, of de verzenen ingekort of beide. In erger gevallen kan het noodig zijn om zelfs een toon verlengsel aan het ijzertje te maken, ja zelfs een soort spits stootje, teneinde het jonge dier er toe te brengen om geleidelijk in het kroon- en in het kootgewricht te gaan doorzakken.

2°. Verschillende methoden tot herstel van *hoornscheuren*, door Doctor Glück, dierenarts te Eisenberg (Slot). In dit artikel worden de bekende methodes, toegelicht met afbeeldingen, beschreven.

3°. Korte mededeelingen, waarvan vermelding verdient dat de bond van Deutsche smeden 16 — 18000 leden telt, en dat de vooruitzichten voor de levering van kolen in Duitschland niet best zijn. Integendeel.

— *Ijzer-prijzen*. In Berlijn worden besprekingen gehouden tusschen de Deutsche regeering en de vertegenwoordigers der Deutsche ijzernijverheid over den grondslag voor nieuwe prijsverhoogingen, geldende van 1 October af. De vertegenwoordigers der nijverheid stellen een prijsverhooging voor van 300 Mk. per ton voor A- en B-producten. Met het oog op de geringe prijsverhooging voor kolen schijnt het echter niet uitgesloten dat overeenstemming zal worden verkregen op den grondslag van 150 à 200 Mk.

— Het Deutsche *hoefnagel*-syndicaat heeft de verkoopprijzen reeds met ingang van 1 Juli j.l. met 25 % verhoogd (u. N. R. C.).

Zooals uit de dagblad-berichten bekend is, neemt de *kolenaanvoer* uit Duitschland toe. Inplaats van 50000 zal ons land thans maandelijks ontvangen 140 à 150 duizend ton.

ADVERTENTIËN.

Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid. NAJAARSEXAMEN.

Dit examen zal in de maanden **November** of **December 1919** te **Utrecht** gehouden worden.

Hij, die daaraan wensch deel te nemen, wordt uitgenoodigd zich voor **5 November 1919** schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende onder overlegging van de volgende stukken:

- a. een afschrift van de geboorteacte.
- b. een bewijs, dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd.
- c. een bewijs, dat hij tenminste drie jaren in het smidsvak is werkzaam geweest.
- d. een bewijs, dat hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag heeft gevolgd of eene daarmee gelijk gestelde vakopleiding heeft genoten.

Zij, die voor 1 Juli 1919 een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dit diploma tot het examen toegelaten.

De voorzitter der Examencommissie,

Dr. H. M. KROON,

Hoogleraar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

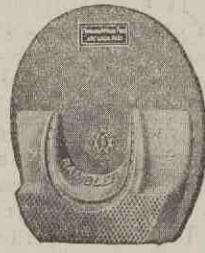
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

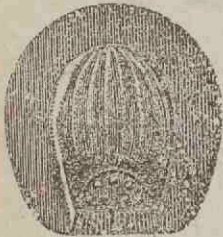
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

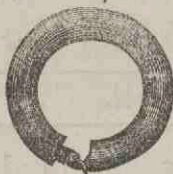
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradi g.

**Strijkringen
metier**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchou-
zool, merk B. V^c**
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradi g.

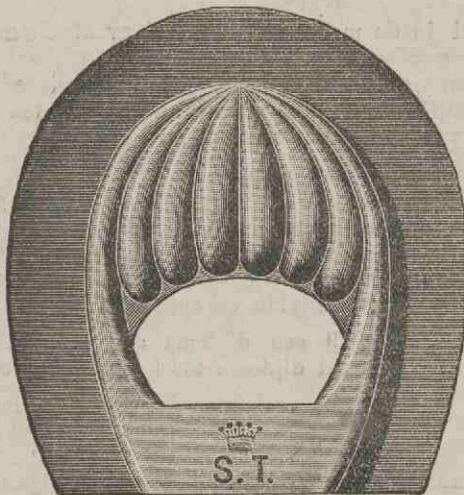
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoo rn.

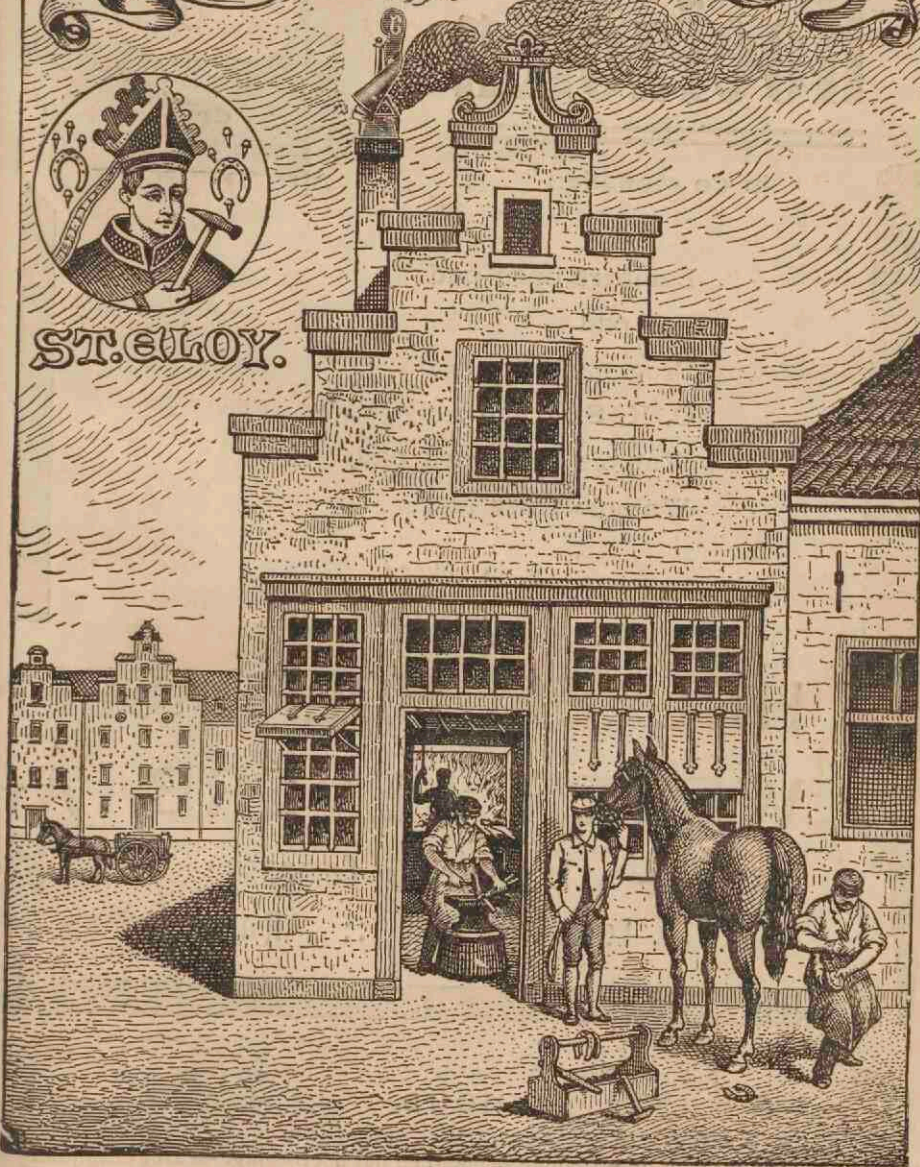
Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houw klingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

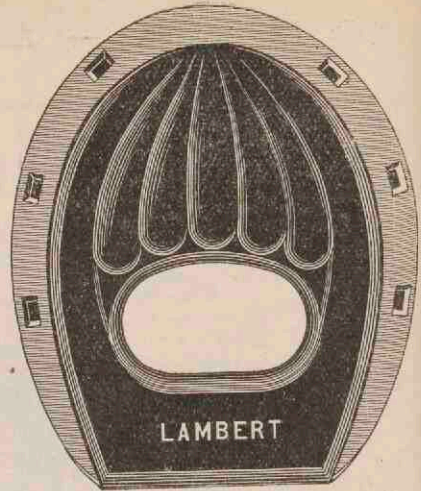
DE HOEFSMID

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

II. Een en ander over de provincie Zeeland en het hoefbeslag. — Het besnijden der hoeven. — Het meedragen van den straal op den bodem. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET,
Kapitein-Paardenarts te Amersfoort.

(Vervolg.)

Alvorens over te gaan tot mededeelingen over Zuid-Beveland, meen ik eerst op een onjuistheid en een tekortkoming in het artikel van 15 Oct. te moeten wijzen. Door onvolledig te zijn ingelicht deelde ik mede dat Zeeland slechts beschikt over drie onderwijskrachten op hoefbeslaggebied, en noemde de gediplomeerde onderwijzers in practisch hoefbeslag: de heeren Kerckhaert, Adriaanse en Butler. Na het verschijnen van „De Hoefsmid” werd mij medegedeeld dat de heer C. J. Rombouts te Oud-Vosmeer op Tholen den cursus 1917—18 te Utrecht heeft gevolgd en na afloop met goed gevolg het examen heeft afgelegd als onderwijzer in practisch hoefbeslag. Het spijt mij des te meer dit zoo laat gehoord te hebben, daar ik hierdoor ook de gelegenheid gemist heb den heer Rombouts in Tholen op te zoeken.

Tevens werd mij gevraagd om bij een eventueel voorkomende gelegenheid de autoriteiten op landbouwgebied in Zeeland over de in het stuk van 15 October gesproken vervolgcursussen, te spreken. Dit nu echter ligt geenzins op mijn weg; wel stel ik mij voor dat de direct belanghebbenden in deze, dat zijn de hoefsmeden, de landbouwers en de fokkers, met elkaar in direct contact kunnen komen door den bond van Smedenpatroons en de Landbouworganisatie.

Hiertoe moeten in de eerste plaats de hoefsmeden genegen zijn aan deze vervolg-cursussen deel te nemen en moeten zij zelf vragen om dergelijke cursussen in het leven te roepen. Zij doen dit verzoek door bemiddeling van hunne afdeelingsbesturen aan het Bestuur van den Bond van Smedenpatroons in Zeeland. Deze treedt nu na ontvangst van dit verzoek in overleg met de Zeeuwsche Mij van Landbouw en Veeteelt, en daar beider belangen hierbij parallel gaan, lijkt het mij reeds van te voren vaststaande dat deze twee lichamen het eens zullen worden over de uitvoerbaarheid er van. Men zal dan een finantieele regeling moeten vaststellen, waarbij de onderwijzers een degelijke vergoeding moeten krijgen; de hiervoor benoodigde gelden kunnen verkregen worden eensdeels door bijdragen van de belanghebbenden, anderdeels door subsidies van de beide genoemde lichamen.

Nemen wij nu aan dat men zich de medewerking van de vier onderwijzers in practisch hoefbeslag in Zeeland kan verzekeren, dan zou men in overleg met deze aan elk hunner een bepaald rayon, een arbeidssfeer kunnen aanwijzen. B.v. zou de heer Kerckhaert uit Stoppeldijk Zeeuwsch-Vlaanderen voor zijn rekening kunnen nemen, de heeren Butler en Adriaanse, die beide op Zuid-Beveland wonen, kunnen dit eiland en verder Walcheren en N.-Beveland in onderling overleg verdeelen en de heer Rombouts zou over Tholen en Schouwen en Duiveland kunnen worden aangesteld. Zoodoende

zal het reizen voor de leiders en de deelnemers weinig bezwaar opleveren en vervalt hiermede een der moeilijkheden, waarmede men bij deze eilandelijke provincie bij cursussen rekening moet houden. Ik geef hier slechts een schema aan, een gedachtengang, die misschien tot punt van uitgang kan dienen bij de besprekingen van belanghebbenden in deze aangelegenheid, welke, naar ik hoop, tot een goed resultaat zullen leiden.

Door „Een trouwe lezer van „De Hoefsmid” wordt mijne opinie gevraagd naar aanleiding van het geschrevene op blz. 150 van de vorige aflevering; hij schrijft n.l. „Zou dat niet veel schade doen aan de pezen en gewrichten bij een paard dat zijn diensten moet doen op de kunstwegen? Normale hoeven maken onder abnormale beenen, is in Vlaanderen geen zeldzaamheid; een oud paard zal daar ook niet langer dienst door doen”.

De schrijver heeft m.i. hierin volkomen gelijk; het komt wel op hetzelfde neer als dat men zal trachten een bestaanden verkeerden stand, b.v. een Fransche stand of toontredersstand, bij een volwassen paard door het besnijden van den voet in een normalen stand te veranderen. Dan zal men aan de gewrichten een zoodanige beleediging aandoen, deze als het ware trachten te verwringen, dat dit alleen nadeel tot gevolg zal hebben.

Zoo zal ook een vervormen van den hoof een nadeel voor de gewrichten, banden en pezen mee kunnen brengen en zelfs tot pijnlijkeid en kreupelloopen aanleiding geven.

Vandaar ook dat alle veranderingen, die men aan de hoeven wil aanbrengen, zeer geleidelijk moeten worden ondernomen.

Op blz. 150 wordt dan ook gezegd „overdrijving is natuurlijk altijd, en zoo ook hier, verkeerd te achten.”

Zuid-Beveland.

Zuid Beveland is het grootste der rijke Zeeuwsche eilanden en als zoodanig biedt het ook zeer veel belangrijks aan. Het is een vruchtbaar land, waar zeer veel verbouwd wordt, doch behalve hetgeen de rijke bodem te zien geeft, trekt ook de bevolking in hare mooie kleederdracht de aandacht van den toerist. Het veelal donkere type der bewoners willen sommigen toeschrijven aan den invloed van den Spaanschen tijd, waarbij gedurende de lange overheersching een vermenging van rassen zou hebben plaats gevonden; anderen schrijven deze eigenschappen aan den invloed van veel vroegere bewoners toe.

Goes is de eenige stad op het eiland; het was eertijds de derde in rang der stemmende steden van Zeeland. Hemelsbreed ligt het ruim drie uren van Middelburg en Zierikzee en ongeveer vier uren van Vlissingen, Brouwershaven, Bergen op Zoom en Biervliet. Het is een zeer oude stad, die steeds een belangrijke rol gespeeld heeft in de geschiedenis van Zeeland. Omtrent den oorsprong van den naam verkeert men in het onzekere; door sommigen wordt aangenomen dat ter plaatse van de stad eertijds een schor was, waar vele ganzen gehoed werden, welke in het oud-Duitsch „Goes” werden genoemd, terwijl andere in den naam Goes de afleiding vinden voor vruchtbaren grond. Reeds in de 13e eeuw was de Heerlijkheid van Goes vermaard en bestond er een drukke scheepvaart.

Zij behoorde toen aan den Huize van Borselen en in 1266 stond Graaf Floris V op verzoek van Ridder Petras van Borselen, toe aan „zijne goede Luiden van Goes, door alle zijne Landen en Graafschappen, vrij van den Tol, met alle hunne Goederen en Koopmanschappen te mogen heen en weder varen”. Dit bracht Goes tot opkomst en welvaart. In 1300 werd het slot van Goes, genaamd Oostende, door Jan van Renesse met de Vlamingen belegerd, doch met behulp van Reimerswaal ontzet, bij welke gebeurtenis 1800 Vlamingen sneuvelden. Later kwam de stad onder het huis van Beieren en werd onder meer vaak bezocht door Vrouwe Jacoba; deze nam eens, bij een bezoek in 1428, onverwachts deel aan het „Papegaai” schieten, waarvoor de Eilanders van alle kanten naar de stad waren toegestroomd. Het gelukte haar den „Papegaai” zoodanig te treffen, dat hij van de steng ter aarde viel, naar aanleiding waarvan zij als Koninginne gehuldigd werd. Hierdoor gevleid, onthief zij de eilanders voor altoos van het Grafelijk recht op de vlastienden.

Door oorlogen en overstromingen werd Goes later zeer geteisterd en verarmd, zoo ook door een afgrijselijken brand, die in 1554 alle zoutkeeten en driekwart van de stad in de asch legde; vele inwoners verlieten daarop uit armoede de stad. In den Spaanschen tijd was Goes herhaaldelijk het tooneel van zwaren strijd en 't geheele eiland herbergde langen tijd een groote Spaansche krijgsmacht. Ook na de Spaansche overheersching en wel in de zeventiende en achttiende eeuw leed de stad nog herhaaldelijk door onlusten en beroeringen.

Tal van oude gebouwen en instellingen doen nog denken aan het grijze verleden van Goes, zoo o.a. het Stadhuis op de groote markt. De markt zelf, die tegenwoordig des Dinsdags wordt gehouden, was eertijds zeer beroemd als graanmarkt. In 1450 werd reeds een reglement hierop gemaakt, waarin werd verordend dat het koren moest worden geleverd „met de vermaarde Goesche Maat, van zeven en dertig en een halven zak in het Last, en in den zak twee en dertig stoopen.”

Ook thans is Goes een zeer welvarende stad die, door goede communicatie met het overige Zeeland verbonden, een welvend bestaan leidt. Het heeft ongeveer 8000 inwoners, terwijl het aantal paarden in deze gemeente meer dan 200 bedraagt. Het ligt voor de hand dat zulk een welvend landbouw-centrum mede zeer belangrijk is uit een oogpunt van hoefbeslag en men vindt dan ook niet minder dan vijf hoefsmederijen in de stad.

Deze behooren aan de heeren Adriaanse in de Nieuwstraat, Adriaanse in de Ganzepoortstraat, Hollestelle (secretaris van den bond van smedenpatroons) in de R. B. van de Boschstraat en verder Van Dulm en Vreeken. Het zijn alle gemengde bedrijven, waarvan meest alle patroons een vakopleiding hebben genoten en een diploma als hoefsmid hebben behaald.

De drie eerstgenoemde hebben wel de voornaamste hoefsmederijen en vooral de zaak van den heer Adriaanse in de Nieuwstraat wijdt zich hoofdzakelijk aan het hoefbeslag. Deze zaak wordt gedreven door den patroon met twee zoons en een knecht, die alle het beslag uitoefenen. Een der zoons volgde te Utrecht den cursus voor onderwijzers in hoefbeslag en werd als zoodanig gediplomeerd. In deze smederij werd reeds eenmaal een

cursus in hoefbeslag gegeven door den heer Slabbekoorn te Wolfaardsdijk van 1911—12, en wij willen hopen dat de heer Adriaanse, die door zijn opleiding daartoe de aangewezen persoon is en die dan ook reeds cursussen gaf te Zierikzee en op Noord-Beveland, genegen zal zijn en in de gelegenheid zal worden gesteld om een geregelden cursus ter stede te houden, zoodat de smeden in de omgeving daarvan op gemakkelijke wijze kunnen profiteeren. De zeer ruime smederij en beslagloods leenen zich bij uitstek voor het geven van een cursus en ook herhalingscursussen aan reeds gediplomeerde of oudere smeden zouden hier goed gegeven kunnen worden.

(Wordt vervolgd.)

* * *

Verbeteringen (zie voorgaande aflevering).

Op blz. 148, 13e regel van onderen, staat Stoppeldijk; dit had moeten zijn Sommelsdijk.

Op blz. 149 6e regel staat „Midd. Courant 7 Aug.” moet zijn „De Zeeuw”, met onderteekening „Paardenliefhebber”.

Op blz. 153 derde regel lees: „De Zeeuw”, ondertekend P. A. Butler.

HET BESNIJDEN DER HOEVEN!

Dat het besnijden der hoeven wel een van de belangrijkste handelingen is bij het beslaan van het paard, zal ieder hoefsmid en allen, die eenige studie van het hoefbeslag gemaakt hebben, ten volle beamen. Belangrijk is eene vakkundige besnijding der hoeven (naar bouw, stand en gang van het paard), voor bruikbaarheidsduur en uithoudingsvermogen. Dat het voor den hoefsmid veel praktische ondervinding en studie vereischt, wordt bewezen door het feit, dat er ten opzichte van dat besnijden nog veel gezondigd wordt, zelfs nog door hoefsmiden met veeljarige practijk. Nu wordt als regel het oude ijzer als gids gebruikt voor den te besnijden hoef, en men neemt aan, waar de meeste slijtage is geweest, de hoef daar te lang was. Nu gaat die theorie in heel veel gevallen niet op en wel om de volgende redenen.

De meeste paarden zullen, ondanks de volmaakste besnijding, toch ongelijk blijven slijten, wat vanzelf in de standen en gangen zit, en waar niets aan te veranderen valt. Het komt dikwijls genoeg voor, vooral aan de achterhoeven, dat juist daar, waar de meeste slijtage is, niet het minst kan ingekort worden. Nu blijven dat uitzonderingen. Een ongelijke slijtage, veroorzaakt door onoordeelkundige besnijding, zal na goede behandeling wel weer in orde komen en een goed vakman kan het oude ijzer in zoo'n geval wel missen.

Het is eigenlijk overbodig te zeggen, dat iedere hoefsmid er zooveel mogelijk naar zal streven dat de hoeven vlak worden neergezet. Nu wordt er m.i. in de practijk aan het besnijden in het algemeen te weinig aandacht besteed, en in vele gevallen kan dat niet anders. Als men dan ziet en leest, dat in hoefsmidszaken per dag een zeker aantal paarden door betrekkelijk weinig personeel worden beslagen, dan krijgen menschen, die niet beter weten, den indruk, dat een paard beslaan het werk van een oogeblik is. Gaat men nu in zulke zaken het werk (vooral het besnijden) op

de keper beschouwen, dan merkt men alras dat gauw en goed twee zijn, of dat alle werk aandacht en tijd vereischt. Van den anderen kant is alle treuzelwerk uit den booze. Nu komt het voor dat men aan het oude ijzer te veel waarde gaat hechten ten opzichte van het besnijden.

Ondergeteekende heeft paarden beslagen, welke uit het leger teruggekeerd waren. Twee dezer paarden, welke beide aan de achterhoeven alleen den buitenkant afsleten, waren zoodanig besneden, dat de hoefas naar buiten gebroken was, en de paarden bij het gaan met de achterhand naar buiten overhielden. En zonder het minste resultaat, want de binnentak van het ijzer was weinig of niet afgesleten. Het middel was hier dus erger dan de kwaal. Nu kan het zijn dat de bewuste smid (naar het beslag te oordeelen een milicien) op gezag zoo heeft moeten handelen; het geval is er niet minder om.

Bij hoeven waarvan de binnenhelft meer ontwikkeld en schuiner gesteld is dan de buitenhelft, ziet men dikwijls dat die binnenhelft te veel ingekort wordt, daar deze dan voor te lang wordt aangezien. Geleerd wordt dat de boven-draagvlakte van het ijzer zoo breed moet zijn, dat zij den hoornwand en nog 2 m.M. van de hoornzool bedekt. Dikwijls ziet men nu de zool zoodanig besnijden, dat alleen de hoornwand op het ijzer rust. De ondervinding leert dat hoe meer de hoornzool mee *kan* dragen, eene vastere ligging van het ijzer gewaarborgd wordt, en men bij brokkelhoeven den zwakken hoornwand kan ontlasten.

Over het besnijden bij abnormale standen, is door de hoefsmiden nog al eens geredetwist, o.a. ettelijke jaren geleden in „De Hoefsmid”, waar het toen speciaal over den Franschen stand ging. De eene wilde toen de binnen-, de andere de buitenhelft lager maken. Met den laatsten schrijver was ik het volkomen eens, die n.m. betoogde, dat aan den stand van een volgroeid paard, niets meer te veranderen was, en dat er alleen bij veulens in dit opzicht iets te bereiken viel.

Volgens mijne meening is dan ook de hoefas de betrouwbaarste gids bij het besnijden der hoeven, onverschillig bij welken stand.

Ten slotte blijft dan ook, volgens mijne overtuiging, het besnijden der hoeven voor paard en eigenaar van het grootste belang. Daarom voor den smid een zaak van studie, en voor den eigenaar een aansporing zijn paard in dié zaak te laten beslaan, waar aan het besnijden der hoeven de noodige aandacht wordt geschonken.

Den Haag.

J. N. Meeuwssen.

HET MEE-DRAGEN VAN DEN STRAAL OP DEN BODEM.

De meeningen hierover waren vroeger zeer verdeeld en zoo kon men van den eenen deskundige hooren, dat er veel van den straal moest worden afgenomen, terwijl anderen, die het ook weten konden, juist het tegengestelde beweerden. Dit meeningsverschil is den laatsten tijd bijna niet meer aan de orde, want het meerendeel der smeden weet nu wel hoe het behoort en waarom het van zooveel belang is den straal zoo min mogelijk te besnijden. De straal toch helpt mee aan het hoefmechanisme en helpt er dus

ook aan mee om den hoof gezond en flink ontwikkeld te maken en te houden. Hoeven, die in de achterste helft te nauw of ingeklemd zijn, ziet men niet dikwijls bij een grooten straal, doch juist als deze geschrompeld of klein is. Bekend is het genoeg, dat te nauwe hoeven of — zoo 't nog erger is — klemhoeven bij het paard de oorzaak kunnen zijn van kreupelheid, waardoor dit zelfs op den duur onbruikbaar kan worden en daarom is het van veel belang deze afwijkende hoofvormen te voorkomen. Een van de voorzorgsmaatregelen is, zorg te dragen, dat de straal zich zoo goed mogelijk ontwikkelt en in geen geval sterk wordt besneden. Bij het beslaan moet men den straal ontdoen van den dooden straalhoorn en andere loszittende of rottende deelen, maar verder: afblijven!

Een andere kwestie is of de straal ook *te groot* kan zijn en zoo ja, welke bezwaren daarvan het gevolg kunnen wezen. Verschillende smeden zijn van meening, dat deze bezwaren inderdaad vóórkomen, enkele zelfs kennen er vrij veel waarde aan toe en bij kreupelheden geven ze veelal hieraan de schuld. Doordat bij een te grooten straal onder het loopen bovenmatig op vleeschstraal en straalkussen wordt gedrukt, zou hierin een ontsteking optreden en het dier kreupel gaan loopen. Volgens hen mag daarom de straal niet zoo groot zijn, dat ze bij den beslagen hoof op den bodem komt.

* * *

In „Der Hufschmied” van October vraagt een lezer de meening der redactie over dit punt. Het antwoord luidt, dat men, als de straal zoo groot gehouden wordt dat ze niet meer dan de breedte van een gewoon ijzer (zonder kalkoenen) uitsteekt buiten den draagrand van de verzenen, niet bang behoeft te zijn last te krijgen van te veel druk op vleeschstraal en straalkussen en dientengevolge gevaar voor kreupelheid. Ook niet voor het geval, dat het paard een ijzer verliest en gedurende eenigen tijd op den blooten voet marcheeren moet. Er zijn smeden, die alleen met het oog op dit „verliezen van een ijzer” den straal gaan besnijden en het behoeft geen nader betoog, dat dit niet slechts nadeelig, maar ook onzinnig is.

Zoo door redeneerende, moet men er ook tegen op gaan zien om „nagels” te gebruiken, je mocht eens een paard vernagelen! Neen, dan doet men beter het ijzer goed vast te leggen en de kans op verliezen hierdoor zoo goed als geheel uit te sluiten. Het aantal gevallen, dat de straal bij den beslagen voet op den bodem komt, is vrij klein.

* * *

Bovenstaand antwoord is juist; al komt het ook een enkele keer eens voor, dat er kreupelheid door ontstaat (deze is gewoonlijk niet ernstig), raden ook wij den smid met klem aan, vooral niet te veel aandacht aan een „te grooten” straal te schenken. In de eerste plaats zijn de nadeelen praktisch gering te noemen, maar verder komt de *hoofdzaak d. i. het groote belang van een flinken straal* hoe langer hoe meer in het gedrang en wordt ten slotte geheel over het hoofd gezien.

v. d. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

HOEFBESLAG IN ZEELAND.
Geachte Heer Redacteur!

Ik ben U dankbaar voor het overnemen *) uit „De Hoefsmid” van het stuk van den heer Dr. Gallandat Huet, in zake beschouwing hoefbeslag in de Provincie Zeeland.

De meening, die bij ZED. Gestr. post heeft gevat, als zoude de Middelburgsche hoefbeslag-wedstrijd het gevolg zijn geweest van een onverkwikkelijken pennestrijd tusschen twee personen, is bezijden de waarheid.

Door het Bestuur der Concours. hipp. vereeniging is m.i. alleen tot dezen wedstrijd besloten, omdat zij meende, dat waar het hoefbeslag zoo'n groote rol speelt in de paardenfokkerij, zij daardoor de sympathie van de fokkers meer zoude winnen, welke sympathie noodig is wanneer zij toename van haar concours wil bereiken.

Met groote verwondering nam ik kennis van Z.E.D. Gestrenge's meening, dat de hoefsmiden Schieman, zoowel in hunne environs als verre daar buiten, zoo'n gerenommeerden naam en zoo'n groot succes zouden hebben, omdat zij hun beslag opnemen als een handelsbeslag.

Dat handelsbeslag, hetwelk uitmunt door correcte onderlegging der ijzers en besnijding der voeten, terwijl de geheele afwerking van het beslag den indruk geeft van aangenaam en af, zulk beslag is voor den fokker het meeste waard en zulk beslag is voor den verkooper van paarden het meest juiste.

Gaat dan niet het geheele fokwezen naar die richting, waarvan de financiële resultaten voor den verkooper het grootste zijn?

Zoude het dan geen dwaasheid voor den fokker-verkooper zijn, niet zijn paarden te doen beslaan door lieden welke deze methode volgen?

Daarom is het te hopen, dat de Zeeuwsche Landbouwmaatschappij niet den door Dr. Gallandat Huet gegeven raad moge volgen, alléén door de drie onderwijzers cursussen te laten geven, maar ook te profiteeren van de lessen uit het leven, uit de practijk en hetgeen is te leeren geweest op den wedstrijd in hoefbeslag te Middelburg.

Laat de genoemde maatschappij liever de heeren Schieman te Axel uitnoodigen lessen te geven aan de smeden met de voor den handel ongeschikt gebleken methode; dan komen wij tot een meer algemeen goede methode van hoefbeslag.

Daarom was het zoo goed gezien (achteraf bekeken) dat de Jury niet bestond alleen uit personen die kijken naar de aan de hoefsmidschool geleerde methode en daardoor meer cachet verleen en aan de waarde van een diploma, maar een jury die onpartijdig beoordeelde zuiver het werk, wat ter plaats is geleverd en het beslag wat is getoond met het door hen beslagen paard.

Men moet ook kunnen en durven breken met alleen stellingen en diploma's en durven goed te keuren wat aan de eischen der practijk blijkt te voldoen. Dan alleen zal de vakambitie hoogtij vieren!

U dankzeggende voor de opname, verblijf ik

Middelburg.

K. Meertens Kzn.

Naar aanleiding van het hierboven door den heer K. Meertens te Middelburg geschrevene, zou ik gaarne het volgende opmerken:

In de eerste plaats is het mogelijk dat de wedstrijd in hoefbeslag door het Bestuur der concours hippique vereeniging uitsluitend is uitgeschreven om de „sympathie” van de fokkers te winnen en in dat geval is mijne geuite veronderstelling dus onjuist. Gezien de geciteerde courantendebatten, was deze veronderstelling echter niet gewaagd en lag zelfs zeer voor de hand.

*) In „Het Paard”, waardoor dit antwoord is uitgelokt. R e d.

Ik geef echter gaarne mijne meening voor die van de meer ingewijden in deze.

Vervolgens wensch ik den heer Meertens te wijzen op de absoluut scheeve voorstelling welke deze zich maakt van de onderwijzers in practisch hoefbeslag. Hij ziet deze heeren niet voor vol aan. Wil hen zelfs gepasseerd zien bij het geven van onderwijs en o. a. in Zeeland doen vervangen door de heeren Schieman te Axel. Dit nu is m. i. een zeer verkeerde taktiek, die rechtstreeks indruischt tegen een goede organisatie.

Wat toch is het geval. De regeering opent een school, die in een bestaande behoefte moet voorzien, waar *practische* onderwijskrachten in het hoefbeslag moeten worden gevormd. Vele energieke hoefsmeden dingen naar het geringe aantal jaarlijks beschikbare plaatsen op deze cursussen; degene, die een plaats bemachtigen, sparen tijd noch geld en getroosten zich zeer veel opoffering gedurende een jaar lang, om zich voor de taak te bekwamen aan andere hoefsmeden practisch onderricht in hoefbeslag te kunnen geven.

Zij zien ten slotte hun opoffering en moeite bekroond en een rijksdiploma als onderwijzer wordt hun uitgereikt. Wat moet nu de gedachtengang van elk hunner zijn bij het lezen van des heeren Meertens' voorstel? Niet anders dan dat de regeering gedwaald heeft en dat de opleiding gefaald heeft. Zij worden toch door hun eigen landgenooten voorbij geloopen bij de beste gelegenheid, die zich voordoet om van zich te doen spreken. Zij worden niet bekwaam geacht om in hun eigen gewest, waar zij geboren en getogen zijn, gewerkt en geleerd hebben, en ten slotte door een moeilijke studie de kroon op het werk gezet hebben, de toestanden te overzien, de hoeven der paarden en het hoefbeslag te kunnen beoordeelen. — De heer Meertens schijnt zeer bang te zijn voor de inrichtingen van onderwijs op hoefbeslaggebied en huiverig voor een gediplomeerd hoefsmid; hij schijnt zich dezen laatsten als een hoogst onpractischen, theoretisch bevooroordeelden stumper voor te stellen.

Waar deze begrippen vandaan komen? Zeker niet uit bekendheid met de inrichtingen van onderwijs, doch blijkbaar uit een vooropgezette meening.

Dat echter de Zeeuwsche Landbouw Maatschappij naar een raad als van den heer Meertens zal luisteren, is door niemand aan te nemen, die tenminste op dit gebied geen bolsjewistische neigingen heeft.

Deze aanhaling slaat niet op de heeren Schieman te Axel; zij kunnen zeer bekwame smeden zijn en ik laat hen buiten dit geding, doch de rechte man op de rechte plaats is in dit geval de „onderwijzer in practisch hoefbeslag” en het zou een onvergeeflijke fout zijn als deze niet geplaatst werd op het voetstuk dat hem toekomt.

Dit is dan ook geen pleidooi tegen de heeren Schieman, doch wel uitdrukkelijk vóór de onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Zijn vele der gediplomeerde hoefsmeden en de onderwijzers in practisch hoefbeslag misschien wat al te goed geïnstrueerd aan de inrichtingen van onderwijs? Is hun daardoor misschien wat te veel eigenwaarde bijgebracht in de oogen der fokkers?

Laten zij zich misschien niet zoo als werktuigen gebruiken als vele fokkers wel zouden wenschen, en houden zij niet hun vakkennis te hoog om tegen beter weten in anderzins te volgen?

Is een beslag, dat voor den verkooper het meeste waard is, altijd het beste? Op dat moment voor den verkooper zeker, doch is dit een hoog moreel standpunt? Licht hier niet een grensgebied dat licht overschreden wordt en tot corruptie leidt. Zijn niet vele handelsmanieren te verwerpen als opgeschroefd en niet blijvend, niet standhoudend, niet den indruk van het ware weergevend? Moeten wij dit in de hand werken? Hoe eerlijker men den handel maakt, des te beter toch voor alle partijen. Let wel, ik beschuldig hier geen personen, noch methoden in het bijzonder, doch leg er den nadruk op dat men veel beter zou doen als men de paarden ten verkoop en ter keuring zou aanbieden zooals zij zijn, zooals zij in hun dagelijksche werkzaamheden zich verhouden. Dat zou den waren indruk geven.

Nu ben ik niet naïef genoeg om aan te nemen dat dit doorgevoerd zal worden; waar handel is, zal altijd ook gekuip voorkomen, maar moet dan toch het streven niet zijn om te trachten het goede voor te staan en het in die richting te leiden? Gedachtenwisseling zal ten allen tijde en in elk opzicht goed zijn, doch het doel moet steeds zijn verheffing en verbetering. In het door den heer Meertens voorgestelde is m.i. noch het eene, noch het andere te vinden, doch mocht het wel algemeen ingang vinden, dan zou de regeering wijs doen met onmiddellijk alle opleidingen stop te zetten en aan de opposanten te verzoeken deze opleidingen zelf ter hand te nemen en volgens hunne ideeën te reconstrueeren. Zoodra het vertrouwen in een zaak ontbreekt, doet dit schade en is het zaak dat hierover een uitspraak wordt uitgelokt om het mogelijk te maken hiernaar en dus naar de meerderheid te kunnen handelen.

G. H.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN HET HOEFBESLAG.

In de October-af. van „De Hoefsmid” en in „Het Paard” komt van de hand van Dr. Gallandet Huet, Kapitein-paardenarts te Amersfoort, onder bovenstaand hoofd een inleiding voor, waarin ondergeteekende de eer geniet, meerdere malen zijn naam genoemd te zien. Wij wisten niet, inzake hoefbeslag, zulk een vooraanstaand persoon te zijn, dat zelfs Dr. Gallandet Huet, zich aan onze meeningen zou storen, en alhoewel ik hier en daar als betweter en weet ik meer word betiteld, toch meen ik te moeten aannemen, dat ik in alles nog niet mis heb gezien; het spijt me alleen te moeten constateeren, dat zelfs een kapitein-paardenarts, niet altijd correct en objectief zijn gedachten kan weergeven.

Het was in Zeeland van algemeene bekendheid, dat het hoefbeslag der paarden *alles* te wenschen overliet; gunstige uitzonderingen vielen natuurlijk te constateeren. Zij, die zich in het bijzonder voor de paardenfokkerij interesseerden, die de keuringen bezochten, als belangstellende of als jurylid, wisten welke streken en welke stallen ook in zake het hoefbeslag vooraanstonen. Door de rijks-, provinciale en andere juryleden, werd bij herhaling gewezen op het veelvuldig voorkomende slechte beslag, en de aandacht gevestigd op het goede beslag dat ze hier en daar aantroffen. In de officiële verslagen dier commissies kan men herhaaldelijk lezen, waar het beslag slecht was, en dat was voor het merendeel boven de Schelde. De stal van Dixhoorn, was een der eerste stallen, die inzake goed hoefbeslag met lof genoemd werd; wel eigenaardig! Walcheren had de reputatie, inzake hoefbeslag, een der allerslechtste streken te zijn; alleen de stal Van Dijk te N. en St. Joosland werd, sedert de Gebr. Schieman van Axel de paarden besloegen, in de officiële verslagen met lof gemeld; wel eigenaardig!

In 1918 werd op een door mij gepresideerde vergadering der Vereeniging van Walchersche Paardenfokkers, door een lid, het *slechte* hoefbeslag op Walcheren ter sprake gebracht. „U moet weten Dr. Gallandet Huet, dat juist een premiekeuring was gehouden, waarop door de juryleden voor de zooveelste maal gewezen werd op het *allertreurigste* beslag” en door hem de vraag gesteld wat „Hippus” in dezen kon doen. Geantwoord is daarop, dat het voor het oogenblik vermoedelijk het best was, de Gebr. Schieman van Axel de zorg voor het hoefbeslag op de dragen en te trachten door deze heeren een practischen cursus in hoefbeslag te doen geven; de kosten, verbonden aan een eventueele uitvoering, zullen hebben afgeschikt!

Op het lezen van een verslag van bedoelde vergadering vatte een ge-diplomeerd hoefsmid te Middelburg vlam, en begon een polemieek met ondergeteekende, en niet andersom. Of deze onverkwikkelijk was, och dat weet ik niet. Van mijn zijde is ze zoo niet gevoerd.

Dat we opkwamen tegen het anonieme geschrift is toch zeker geen ge-

brek aan waardeering, maar ons doel was te weten, wie zoo erg tegen de Gebr. Schieman van Axel, „want daar ging het bij dien hoefsmid tegen,” gekant was. Men beweerde wel, niet ik hoor, dat deze hoefsmid iemand was die juist een hengst van een vooraanstaande hengstenvereniging, wegens minder gunstig beslag, naar de Gebr. Schieman had zien verhuizen.

Wat mijne bewering van 6 Aug. 1918 betreft, wel ik wierp dit dien hoefsmid tegen op zijn vraag waarom ik dan zelve mijn paarden niet bij de Schieman's liet beslaan. U vraag ik, of iemand van jongsaf aan met paarden omgegaan, door veeartsen (Uw collega's Dr. Gallandat Huet!) gegeven cursussen in paardenkennis met behoorlijk succes gevolgd hebbende, bovendien meest alle voorname keuringen en tentoonstellingen bezocht hebbende, beschouwd moet worden als betweter? Ik herhaal hier nog eens, is zoo iemand betweter of eigenwijs? Met evenveel recht kan ik U Dr. Gallandat Huet als betweter beschouwen. Zou iemand als de heer van Dixhoorn dan ook geen betweter zijn? Deze groote trekpaardfokker was niet tevreden met het door Nederlandsche gediplomeerde hoefsmiden geleverde hoefbeslag, en liet den Directeur van de Brusselsche hoefsmidschool komen. Waarom? wat een betweter! Maar ook wat een onzin om naar cursussen in paardenkennis te gaan, wat een onzin om naar keuringen of tentoonstellingen te gaan! Een hoefsmid die gediplomeerd is, maar misschien geen syllabe verstand van een paard heeft, weet toch beter dan een gebruiker of eigenaar, die door onderzending alle verkeerde standen en gangen van zijn dieren kent, door een oppervlakkige bezichtiging welk beslag voor dat paard past. Wat een eigenwaan!

De eigenaars zijn niet bang dat de hoeven van hunne dieren zullen gelijken op platvoeten, of wenschen deze stomp gemaakt te zien! Neen, ze wenschen aan hun paarden een natuurlijke hoogen hoef, met flink ontwikkelde straal en verzenen, en gezonden hoefhoorn, maar ze wenschen niet een systematisch weggakken der verzenen met daarbij veel te langen toon. En waar de heeren Schieman van Axel, als geen ander de kunst verstaan, „dank zij het onderricht van den Directeur der Brusselsche hoefsmidschool,” om hoeven aan de paarden te houden. is het te begrijpen, dat ze al gezocht worden; hun werk is dan ook verre superieur. Ik houd dit zelfs tegen U, Dr. Gallandat Huet, pertinent vol, en het meerendeel der fokkers met mij.

Nu wordt mij door Dr. G. H. nog in de schoenen geschoven, dat ik met groot leedvermaak op 21 Aug. '19 in De Zeeuw, niet Middelburger, aan mijn uitspraak van 1918 herinnerde, en allesbehalve hoffelijk en zaakkundig was. Och Dr. G. H., er was bij mij van leedvermaak geen sprake, ik heb toen feiten geconstateerd en geantwoord met een verslag uit „De Hoefsmid”. Nu begrijp ik ook wel dat de tegenpartij mij niet hoffelijk vond. Het is nooit aangenaam, dat anderen boven onszelf worden verkozen, wat zaakkundig antwoorden betreft; dat bedoelde verslag was zaakkundig genoeg.

Wat nu mijn bewering betreft, diene nog, dat de gangbare meening over het beslag, goed voor het *trekpaard*, niet gevonden wordt aan de hoefsmid school, doch in de centra waar het trekpaard het hoogst staat enz.

Och, Dr. G. H., ik hoef beslist die bewering niet in te trekken. U verschilt hemelsbreed van meening over trekpaardbeslag met den Directeur der Brusselsche hoefsmidschool, en toch is deze o. i. te dier zake meer competent dan U. Trouwens men vindt zelden beter beslag en betere hoeven dan op de groote tentoonstelling van trekpaarden te Brussel. Overigens heb ik reeds zooveel beslag van in Nederland gediplomeerde hoefsmiden gezien — hier zijn natuurlijk ook uitzonderingen — dat ik die bewering wel staande kan houden. Maar nog een tegenvraag hieromtrent. Waarom is toch de heer Van Dixhoorn niet naar den directeur der hoefsmidschool te Amersfoort gekomen, maar naar zijn Brusselschen collega gegaan? Wat nu den wedstrijd te Middelburg betreft, men schijnt de juryleden, die aldaar beslisten, niet onbevooroordeeld te beschouwen; dat is toch wel wat al te erg.

Nu de vraag, hoe moet er op die wedstrijden gewerkt worden?

Het antwoord van Dr. G. H. is : model. Ons antwoord is : niet model. Ieder deelnemer moet vrij gelaten worden te beslaan, zooals hij dat in de practijk gewoon is. De practijk gaat ook hier, evengoed als overal elders, **boven de theorie**. Deze laatste kan slechts de practijk aanvullen doch meer niet.

Met veel, wat Dr. G. H. overigens schrijft, gaan we accoord. We gaan daar dus niet op in.

A. de Feijter.

Ter Neuzen.

Geachte Redactie!

In de October-aflevering van „De Hoefsmid” komt een mededeeling voor over hoefverbetering en beslag bij steltvoetachtige vervorming der voorste ledematen bij veulens, met welke meening ik het eens ben en waarvan ik het volgende zou willen vertellen. Voor eenige maanden werd m'n advies gevraagd voor een veulen, dat een zeer steilen kootstand had en zelfs op harden bodem telkens over de koot heen zwikte, zoodat het loopen bijna niet mogelijk was. Op zachten grond ging het nog wel, omdat de toon dan in den bodem werd weggedrukt en het geheel meer steun kreeg.

Gedachtig aan den regel om een paard met een steilen kootstand zóó te beslaan, dat het grondvlak van het toongedeelte wordt vergroot, paste ik dit ook toe bij bedoeld veulen. Ik maakte een paar ijzertjes met een beugeltje aan het toongedeelte en verder kalkoenen, welke even hoog waren als de afstand van de verzenen tot den bodem. Bij het loopen kregen dus de verzenen ook steun. De eerste dagen na het beslag was het veulen pijnlijk en gezwollen in de onderste gewrichten, omdat door de ijzers een anderen stand moest worden ingenomen. Om deze bezwaren zoo veel mogelijk te ondervangen, kreeg het veulen een hooge wei met harden bodem, en spoedig verdween de pijn. Na ongeveer zes weken waren de stand en de hoofvorm weer normaal geworden.

Theorie en practijk vullen elkaar in dit geval volkomen aan.

Coevorden, 5 Nov. '19.

K. Ballast,

Onderwijzer in practisch hoefbeslag.

INVALIDITEITSWET.

Het mag thans voldoende bekend geacht worden, dat 3 December a. s. de Invaliditeitswet in werking zal treden, en dat een ieder, man of vrouw, in dienst van anderen tegen loon arbeidende, zich moet hebben aangemeld bij den Raad van Arbeid in welks district hij of zij in den regel pleegt te arbeiden. Vrijgesteld zijn zij, die den leeftijd van 14 jaren nog niet hebben bereikt of dien van 65 jaren hebben overschreden; en zij, die een vast loon van meer dan f 2000 verdienen. Ook zijn vrijgesteld zij, die, hoewel in loondienst zijnde, in de vermogensbelasting zijn aangeslagen.

Waar vele verzekeringsplichtigen zich tot heden niet hebben aangemeld, kan er niet nadrukkelijk genoeg op worden gewezen, dat ieder uitstel van inzending van het aanmeldingsformulier geldelijk verlies kan ten gevolge hebben, aangezien bij niet tijdige inzending der aanmelding door den verplicht-verzekerde, de werkgever niet kan worden verplicht van 3 December af premie te betalen.

Het kan den verzekeringsplichtigen en hunnen werkgevers niet genoeg gezegd worden, dat het laatstgenoemden bij de wet is verboden loon uit te betalen, indien na 3 December a. s. geen rentekaart door den verzekerde aan zijn werkgever kan worden overgelegd. Mocht de werkgever niettemin loon uitbetalen, dan is hij strafbaar.

Het is ook voor de administratie van den Raad van Arbeid van zeer groot belang wanneer zoo spoedig mogelijk de aanmeldingen worden toe-

gezonden, omdat, alvorens tot verzending der rentekaart aan den verzekerde kan worden overgegaan, zeer veel administratief werk moet worden verricht.

In verband met het voorgaande worden de arbeiders en arbeidsters, die in den regel hunne werkzaamheden in de gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Ede, Epe, Ermelo, Heerde, Harderwijk en Voorst, en daaronder ressorteerende kerkdorpen en buurtschappen, verrichten, verzocht hunne aanmeldingen, voor zoover zij zulks nalieten, zoo spoedig mogelijk in te zenden bij den Raad van Arbeid te Apeldoorn.

Zonder onderscheid zullen werknemers en werkgevers, die of uit hoofde van gemoedsbezwaren, of om redenen van anderen aard, onverschillig welke die zijn, weigerachtig waren aan hunne bij de wet vastgestelde verplichting te voldoen, in staat van beschuldiging worden gesteld.

De Raad van Arbeid te Apeldoorn.

Aan het verzoek om plaatsing aan het bovenstaande te verleenen wordt voldaan, omdat het schijnbaar locale belang inderdaad voor iedereen in den lande een opwekking kan vormen zich bij den betrokken Raad van Arbeid in zijn eigen district te vervoegen indien niet reeds aan de bedoelde verplichting mocht zijn voldaan.

R e d.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Het is mij gebleken, dat zeer vele hoefsmeden in het leger de positie van opperwachtmeester hulpinstructeur uit een onjuist standpunt bekijken. Uitgaande van de gedachte dat deze onderwijskrachten gekozen moeten worden uit de beste der hoefsmeden, vinden zij dat hunne rang en positie die van adjudant onderoff.-instructeur zou moeten zijn en zien in het niet toekennen van dezen rang en titel een kleineering voor deze ambtenaren.

Dit nu is een dwaling hunnerzijds, die slechts aanleiding geeft tot onjuiste waardeering.

Men moet het n.l. aldus bekijken. Aan de Militaire Hoefsmidschool is een adjudant-onderofficier-hoefsmid belast met de leiding en is hiervoor verantwoordelijk aan den Paardenarts dier inrichting, die wederom onder de orders dient van den Directeur der Rij- en Hoefsmidschool.

Genoemde hoefsmid bezit de hoogste en als zoodanig ook de eenige rang die voor de hoefsmeden in het leger bereikbaar is; hij draagt de verantwoording voor de instructie, wordt daarom instructeur genoemd.

Onder hem zijn werkzaam drie hoefsmeden, die gerecruteerd worden uit de beste hoefsmeden van het leger, terwijl er daarbij mede speciaal op gelet wordt of zij tact hebben om les te geven. Zij bereiken den rang van opperwachtmeester, dus den rang onmiddellijk volgende op dien van hun directen chef. Waarom vinden nu de hoefsmeden in het leger dit een kleineering en wanen zij hun eigen positie, waarbij die rang van opperwachtmeester ook bereikt kan worden, een volkomen gelijkwaardige. Wanneer iemand in het leger uitgekozen wordt om les te geven aan een inrichting van onderwijs, waarbij hij dan aangezocht wordt om zijn capaciteiten in deze, wordt hij toch nooit tegelijkertijd daarom in rang verhoogd. Officieren, die benoemd worden aan de Hoogere Krijgsschool, aan de Militaire Academie,

aan de Cadettenschool, aan den Hoofdcursus te Kampen, aan de verschillende opleidingen voor reserve officier, aan de Afdeeling voor luchtvaart, alsmede onderofficieren die voor de diverse opleidingen worden uitgezocht om les te geven, zij worden toch geen van alle in rang verhoogd maar worden toch alle in den rang, waarin zij dienen, geplaatst als leeraar of onderwijzer bij deze opleidingen. Waarom zou hiervoor een uitzondering moeten worden gemaakt voor deze categorie der hoefsmeden?

Hoe gaarne ook een ieder een hooger rang gunnende, is hier toch geen enkel klemmend bewijs voor aan te voeren en zou het toch ten slotte een dwaze opdrijving worden van rangen in het leger, die ten slotte practisch geen enkel voordeel zou bieden. Eén moet toch ten slotte de baas blijven bij iedere instelling en bij een militaire instelling wordt dit door een hooger rang uitgedrukt. Zoo is het ook met den naam van hulpinstructeur. De Chef is de verantwoordelijke man, hij is de instructeur en degenen, die aan hem toegevoegd worden om hem hierin behulpzaam te zijn, heeten daarom hulpinstructeurs. Hoe kan iemand nu hierin een kleineering zien; het is toch een zuivere gedachtengang die met de instructie zelf niets te maken heeft, doch alleen een onderscheid maakt in de verantwoordelijkheid. Zou men dan hoofd-instructeur en instructeur beter vinden? Mij dunkt dit zou toch niets uitmaken, verschil zal er altijd in moeten blijven bestaan en door den naam er in moeten worden uitgedrukt.

Ik hoop dat deze uiteenzetting aan de hoefsmeden in het leger moge doen zien, dat noch de rang, noch de titel van het onderwijzend personeel aan de hoefsmidschool aanstoet behoeven te geven, als zijnde niet aan den tijd aangepast.

G. H.

— Deze maand is begonnen den leerlingen teekenlessen te geven; 2 × 's weeks van half zes tot 8 uur wordt dit onderricht gegeven in het theorie-lokaal van de Hoefsmidschool, door een leeraar van de ambachtschool.

G. H.

— **Utrecht.** Voor het examen voor het Rijksdiploma van hoefsmid hebben zich 115 deelnemers (uit alle provincies van ons land) aangemeld. De examens beginnen 17 November en zijn op 18 December afgelopen.

G. H.

— **Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen.** Op 18 Oct. heeft de leerling A. Cazemier van Roden de inrichting verlaten met een voor de praktijk en theorie „goed” getuigschrift.

Als leerling is toegelaten L. K a m p h u i s van Dwingelo. — Verder verblijft aan de inrichting R. Berghuis van Zevenhuizen.

— **Noord-Holland.** Het Hoofdbestuur der Holl. Maatschappij van Landbouw heeft, in zijn vergadering van 7 Oct. j.l., besloten aan de Afd. Schagen subsidie te verleen voor het houden van een cursus in hoefbeslag.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

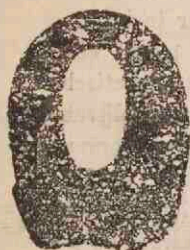
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

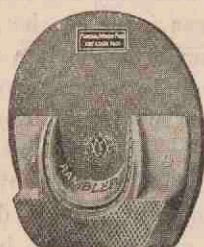
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{3}{16}$ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradig.

Strijkringen
metier

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor
en achterijzers
voorradig.

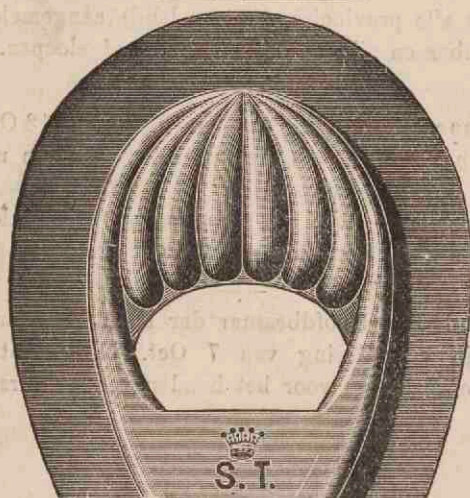
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

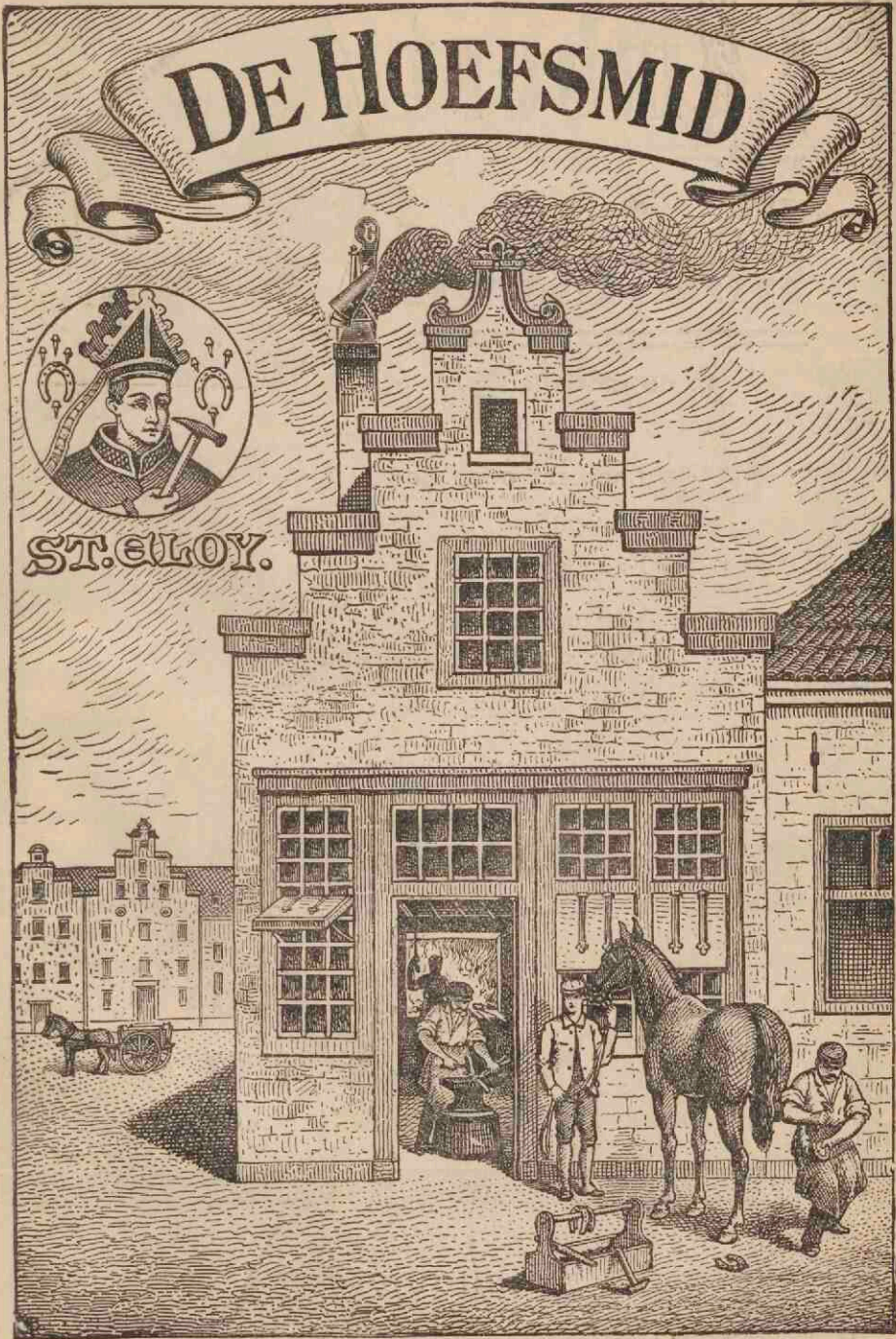
Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

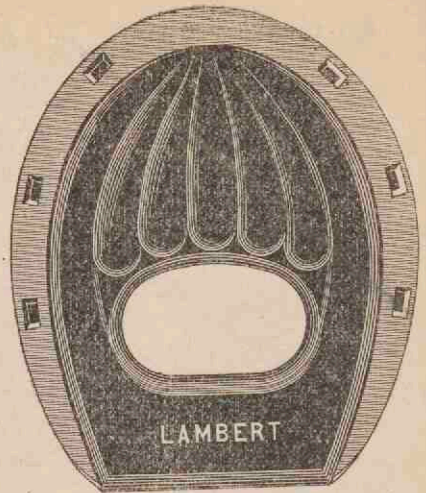
Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
welen.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

III. Een en ander over de provincie Zeeland en het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER DE PROVINCIE ZEELAND EN
HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. GALLANDAT HUET.

(Vervolg.)

Het is in heel Zeeland gewoonte om de zware paarden in de *travaille* te beslaan en zoo zijn dan ook in elke smederij één of meer noodstallen aanwezig. Hoewel het beslaan uit de hand van paarden van gewone grootte voor den hoefsmid in den regel geen moeilijkheden of groote krachtsinspanning meebrengt, zoo is het beslaan zonder noodstal voor het zware paard vrijwel ondoenlijk; het zou althans te veel fysieke kracht van den smid eischen om het als regel toe te passen. Daarbij komt dat deze zware paarden zich zeer gemakkelijk in den noodstal laten behandelen zoodat men gerust kan zeggen dat nadeelen hierbij uitgesloten zijn, terwijl dit groote paard zich niet gemakkelijk leent tot het beslaan uit de hand, daar het zich met zijn enorme lichaamsgewicht gemakkelijk laat hangen, hetgeen zelfs voor een zeer sterk persoon niet vol te houden is. Zeeland en Limburg zijn dan ook de twee provincies, waar de noodstal burgerrecht heeft behouden, en waar deze als van zelf sprekend in elke smederij wordt aangetroffen; beschouwt men voor het lichte paard het gebruik geheel onnoodig, zoo is het voor het zware paard daarentegen onontbeerlijk.

De lichte paarden beslaat men ook hier echter wel uit de hand. Zoo ook de vele paarden, die sinds de *démobilisatie* uit het leger zijn aangekocht en over het geheele land verspreid. Deze zijn in de laatste jaren niet anders gewend geweest en worden zoo het gemakkelijkst beslagen.

In de stad *Goes* komen vele gebruikspaarden voor; zoo bestaan hier zelfs nog groote stalhouderijen, o.a. één met 26 paarden, zoodat in de stad lang niet alleen het landbouwpaard op beslag komt. In de genoemde hoefsmederijen komen echter ook vele paarden van buiten op beslag; wel wonen in alle dorpen in de buurt hoefsmeden, doch hoe vaak gebeurt het niet dat juist zulke centra van het platteland, vooral op marktdagen, veel van buiten te doen krijgen.

Het beslag is bijna zonder uitzondering vlak, hoewel sommige boeren nog wel ijzers met kalkoenen willen hebben; somt men dan de nadeelen van zulk een beslag op of wijst de hoefsmid bij landbouwpaarden op het nuttelooze er van, dan worden deze boeren hierdoor niet overtuigd; zij zwichten echter aanstonds voor het argument dat voor een ijzer met kalkoenen 10 cent meer wordt berekend. Dit meerdere bedrag is dan dadelijk een reden om de balans naar de vlakke ijzers te doen overslaan.

Het hoefbeslag wordt in Zeeland berekend per twee voeten, voor het beslag waarvan men in *Goes* f 3 betaalt. Voor hengsten is het beslag hooger en vraagt men in den regel f 10 voor een vierkant beslag.

Het winterbeslag wordt in Zeeland bijna zonder uitzondering toegepast met schroefkalkoenen. Wel eigenaardig is het dat in bijna ons geheele land de schroefkalkoenen hebben plaats gemaakt voor stiften, terwijl zij in deze provincie hebben stand gehouden en niet zijn verdrongen. De schroefkalkoen is, na gehouden vergelijkende proeven, in het leger als het meest doelmatige winterbeslag beschouwd; ook in Zeeland wordt uit een gebruiksoogpunt aan schroefkalkoenen de voorkeur gegeven boven andere scherpmethoden. In elk ijzer worden hier twee schroefgaten aangebracht, terwijl bij het legerbeslag de achterijzers vier schroefgaten hebben. De prijs hiervan te Goes is 10 cts per gat en evenveel per schroef.

De hoeven van de paarden in Goes en omgeving zijn goed te noemen en hoefgebreken komen weinig voor. Er wordt hier ook niet geklaagd dat de eigenaren der paarden te lang wegblijven voor hernieuwing van het beslag en hunne zorg voor de paarden in zake het hoefbeslag wordt bevredigend genoemd. Dit zal mede wel een groote factor zijn voor de goede hoedanigheid van de hoeven en geeft tevens veel voldoening aan de hoefsmeden.

Ook aan de hoefverpleging der veulens, welke op stal geschiedt, wordt voldoende aandacht geschonken. Het landbouw-onderwijs, en in deze zeker vooral de Landbouw-winterschool te Goes, zal op dit gebied der veeteelthigiëne wel een gunstigen invloed uitoefenen.

De z.g. Vlaamsche richting wordt hier niet als regel gevolgd, d. w. z. de voeten worden niet op de vroeger beschreven wijze besneden. Wel deelde men mij mede dat zich gevallen voordoen dat voor den handel en voor de keuring aan de voorvoeten zeer veel aan het toongedeelte van den hoef wordt weggenomen en de nagels hier mager worden ingezet; de voetas wordt dan naar voren gebroken, daar de verzenen hoog blijven staan. De eigenaren drijven den hoefsmid tot zulk een beslag en zien hier voor de keuring voordeel in.

Machinale ijzers zijn hier zeer veel in gebruik, doch men ziet hier veel meer ritsijzers en veel minder stampijzers gebruiken dan in Zeeuwsch Vlaanderen, waar de stampijzers regel zijn en het ritsijzer uitzondering is. Bij het gebruik van stampijzers moeten hooge eischen worden gesteld aan de nagelgaten, daar bij gebreke hiervan de ijzers spoedig los gaan zitten en verloren gaan; een voordeel van het ritsijzer is ook dat zoo noodig de nagels hierbij gemakkelijker uitgethaald kunnen worden, terwijl men bij stampijzers de kop niet pakken kan en hiervoor de nagel van uit de niet terug zal moeten slaan, wil men tenminste niet het ijzer door loswringen afnemen.

Handgesmede ijzers worden hoe langer hoe meer verdrongen door de machinale; was dit gedurende de laatste jaren een gevolg van de ijzerschaarschte, het gebrek aan kolen en de moeilijkheid om aan personeel te komen, thans gelden deze bezwaren niet meer zoo sterk. Een andere factor is echter hiervoor in de plaats gekomen en dat is de weinige ambitie die onder de jongere smeden voor het hoefsmidsbedrijf bestaat. Zij vinden het werk te zwaar en zoeken hun heil in de fabrieken, waar zij in den regel met veel minder krachtprestaties meer geld kunnen verdienen. Het is dan ook voor vele patroons een groote moeilijkheid om knechts te krijgen en het is te voorzien dat in de toekomst alleen door prijsverhooging van het

hoefbeslag, de hoefsmederijen in staat zullen zijn geschikt personeel te kunnen krijgen en te behouden. Het is echter tevens te hopen dat de geest van het aankomend personeel ten goede moge veranderen, dat niet alleen meer het veelal gemakkelijke fabrieksleven zal aantrekken, doch dat de aloude beking van het ambachtsleven moge terugkeeren. Een goed onderlegd vakman zal als hoefsmid toch meer voldoening van zijn werk ondervinden dan het geestdoodende fabrieksbedrijf, hem zal kunnen verschaffen. Waar echter de tegenwoordige toestand zoo is, dat in vele smederijen de knechts niet eens ijzers kunnen maken en dit ook niet aanleeren, zoo lijkt het mij toch aangewezen dat voor alle ambachtscholen, in het programma voor de leerling-smeden, het maken van hoefijzers worde opgenomen. De leeftijd van de leerlingen laat niet toe dat men hen het hoofbeslag leert; voor het werken aan de paarden zijn zij te jong, echter in het maken van hoefijzers kunnen zij wel degelijk les krijgen, zoodat, wanneer zij later in een gemengd bedrijf geplaatst worden, zij in deze reeds zeer veel voor hebben boven anderen.

Op Zuid-Beveland zijn vele dorpen die alle zeer welvarend zijn; behalve deze dorpen noemen wij ook een zeer welvarende landbouwonderneming, de Wilhelminapolder. Deze is nabij Goes gelegen en bevat 3600 gemeten of wel 1300 H.A., alles bouwgrond. Hierop liggen 6 boerderijen en 1 melkerij, welke door een Directeur worden beheerd en waarvan de bedrijfsboeren een vast jaarlijksch inkomen hebben. De paardenstapel bestaat uit 26 zware werkpaarden en verder de veulens en de jonge paarden, benevens een paar hengsten, w. o. de bekende Brennus de Velsicque. Deze zeer welvarende en rijke polder is in vele opzichten een voorbeeld voor hetgeen op landbouw- en veeteeltgebied bereikt kan worden en wordt dan ook zeer veel bezocht door vele belangstellenden op landbouwgebied. De smederij, welke uitsluitend voor dit bedrijven-complex dient en waar de paarden dan ook beslagen worden, wordt gedreven door den hoefsmid van der Weele. Deze beslaat de paarden op abonnement en hoewel het aantal oogenschijnlijk niet groot is, geeft dit toch te zamen met het landbouwsmidswerk een drukke werkkring. Ook de jonge paarden en veulens worden geregeld nagegaan en de hoeven besneden. Van der Weele gebruikt bijna uitsluitend fabrieksijzers en betreft deze uit de fabrieken van Hippos en van Kerkhaert; hij verricht meest al het werk alleen en wordt hierin slechts bijgestaan door een aankomende knecht.

Op ongeveer een uur afstand in Oostelijke richting van Goes ligt het dorp Capelle, dat met het dorp Biezelinghe aan één gebouwd is en als zoodanig ook één station aan de groote spoorlijn heeft.

Capelle is een oud dorp; dit getuigt in de eerste plaats wel de kerk, die van 1427 dateert. Het is een zeer groot en eerbiedwaardig gebouw met hoogen toren, te groot voor de huidige gemeente, zoodat een gedeelte van de kerk is afgescheiden, hetwelk gebruikt wordt als gymnastiek-lokaal en als repetitieplaats voor het plaatselijk muziekgezelschap, terwijl in het portaal de lijkkoets een plaats vindt. Een mooie graftombe is in de kerk aanwezig, dateerend van 1643 en toebehoorend aan Jhr. Fhilibert van Tuyl van Serooskerke, ridder en vrijheer van Tienhoven, heer van Capelle, Biezelinghe enz. Een verdere eigenaardigheid is nog dat de meeste grafsteen en uit de kerk

zijn opgegraven en rondom tegen de wanden zijn geplaatst; mooi houtsnijwerk is nog te bewonderen, terwijl de vele beeldjes, die nog in het bovengewelf zijn blijven staan, doen herinneren aan den katholieken voortijd.

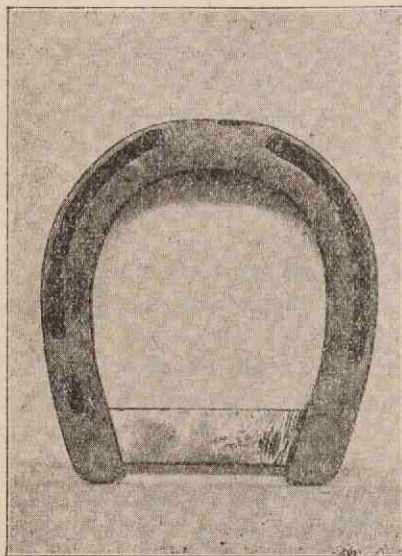
Te Capelle woont de heer Butler, die verleden jaar zijn smederij overdeed aan zijn zoon en nu rustend smid is. Toch is dit „rustend” niet de juiste naam, want de heer Butler Sr. blijft nog steeds het grootste belang stellen in alles wat het hoefsmidsvak aanbelangt. Hij was vóór zijn emeritaat jaren lang secretaris-penningmeester van den bond van Smedenpatroons en deed in deze qualiteit zeer veel voor deze organisatie; bij zijn aftreden werd hij dan ook terecht gehuldigd en tot eerelid benoemd. Zijn groote ambitie voor het hoefsmidsvak ging ook over op zijn zoon, die, behalve een cursusopleiding, te Utrecht de school voor onderwijzers in practisch hoefbeslag doorliep en als zoodanig gebreveteerd werd. Hier is dus een tweede stuwkracht, een tweede steunpilaar, die aangezocht kan worden tot voorlichting en tot vorming van hoefsmeden in het midden van Zeeland.

Behalve de smederij van Butler zijn er nog twee smederijen in Capelle-Biezeling, hetgeen wel wat veel is voor deze gemeente, doch welke ontstaan zijn door den oorlogstijd. Een der aldaar gevestigde smeden werd n.l. gemobiliseerd en tijdens zijn afwezigheid, toen de zaak nagenoeg stil stond, vestigde zich een derde, zoodat bij terugkomst van den gemobiliseerden de clandestie nu over drie zaken verdeeld wordt.

De omgeving van Capelle-Biezeling biedt echter mooi paardenmateriaal aan; zoo werd ik o. a. in de gelegenheid gesteld een paardenstapel te Eversdijk onder Biezeling te zien, van den landbouwer P. Balkenende, welke onder meer drie hengsten telt. Een hiervan was vóór beslagen op balkijzers, met de bedoeling de verzenen te verhoogen: het kwam mij voor dat deze

hoeven met prachtige straalontwikkeling voldoende gevormd waren om niet meer te verlangen. Wenschen de boeren dikwijls niet te veel? Zijn zij in dit opzicht niet wat overdreven aangelegd? Het z.g. Belgische balkijzer (hiernevens afgebeeld) wordt in Zeeland gaarne toegepast en bij het toch al gebruikelijke zware ijzer is deze variatie zeer zeker een voordeel te noemen.

De werktijden ten platten lande zijn lang en de binnenkort in te voeren 8-urige werkdag zal menig patroon hoofdbreken kosten. Er wordt n.l. gewerkt van 5—7, van 8—11³/₄ en van 1—7, in welke laatste periode nog geschaft wordt voor broodeten. De ongehuwde knechts zijn in den regel bij den

patroon in de kost en verdienen daarenboven f 9 per week.

Men schijnt van meening te zijn dat bij het invoeren van den 8-urigen werkdag een uurloon van 40 à 45 cts zal gegeven moeten worden. Vooral wat de steden betreft zullen de paardenhouders zich wel moeten gaan aanpassen aan de nieuw aan te nemen werkuren, daar het nu toch veelal de gewoonte is om de paarden op heel ongelegen tijden op beslag te brengen; deze worden toch zoo gekozen dat het werk er niet om behoeft stil te staan, hetzij dan 'smorgens heel vroeg dan wel 'savonds laat en dan nog vaak komen de voerlui met de boodschap „haast je, rep je." Een zorgvuldig hoefbeslag eischt tijd, zelfs voor een vloten smid en de paarden-eigenaar bedenke wel dat overhaast werken slechts in zijn nadeel moet uitvallen. Dat er zonder overhaasting zeer goed werk geleverd kan worden, zag ik bij menigen smid, die mij zijn eigen gemaakte modelijzers liet zien; zoo zag ik o.a. een pracht-collectie ijzers van den heer Butler Jr.; jammer dat deze ijzers niet meer op borden worden gehangen doch meestal op stoffige zolders bewaard worden. Het bestek laat niet toe al te veel in finesses in te gaan op de bezochte dorpen en smederijen. Toch wil ik gaarne memoreeren dat ik getroffen was te Ierseke een druk beklante hoefsmederij aan te treffen, waar de 68-jarige patroon, de heer A. van der Burght, persoonlijk al het werk uitvoert en jaarlijks nog 3000 hoeven beslaat. Eere aan dien stoeren werker die, behalve zijn werkkraacht, ook veel liefde voor zijn vak heeft; het was waarlijk een aardig tafereeltje hem rustig achter zijn travaille te zien, gezeten op een omgekeerden gereedschap-bak en bezig op zijn gemak den voet te besnijden. Zijn smederij met binnen- en buiten-travaille was zeer ruim en vertoonde in één woord het beeld van een keurige werkplaats.

Ook Kruiningen is een zeer belangrijk dorp op hoefbeslaggebied, getuige alreeds de cursussen, die hier gegeven zijn door de onderwijzers van der Mheen en Slabbekoorn, waarbij de daar woonachtige veearts, de heer van der Vliet, de theoretische lessen verzorgde. De Kruiningsche hoefsmid Hubrecht Bouwensch, die als burgerleerling te Breda bij het 3e Rt. Veld-Artillerie opgeleid werd, vertelde mij een en ander over de keuze der in Kruiningen gebruikte hoefijzers. Zoo worden algemeen de fabrieks-ijzers van Kerckhaert verkozen boven die van Hippos, hoewel ook de laatste wel gebruikt worden. Het voordeel van de eerstgenoemde ijzers is dat de binnentak korter is en dat de gaten schuiner zijn, hetgeen voor ruime voeten een vereischte is, terwijl het ijzer meer ruimte biedt om er een flinke lip aan te halen. De zware ijzers worden ook hier liever met stampgaten gebruikt en wel 4 gaten in iederen tak; bij het verzetten van de ritsijzers wordt de rits dicht geslagen en het opwerken hiervan kost veel tijd en meerdere moeite, derhalve prefereert men de stampijzers. Behalve dit voordeel geldt ook nog als reden dat men de mooiere modellen uit de fabriek van Kerckhaert verkiest boven de Hippos-ijzers, daar deze laatste bodem-wijd zijn en deze moeten dus, door ze bij te smeden, nog een meerdere bewerking ondergaan.

Voor het gebruik van de stampijzers worden hier de sleutelnagels als de beste aangegeven.

Verder zij vermeld het mooie dorp Wemeldinge, waarvan de dorpsstraat

één prachtige lindenlaan vormt en als zoodanig in voorkomen geheel afwijkt van de andere dorpen; aan het noordeinde van het dorp woont de hoefsmid W. van Weerde, wiens smederij een druk beklante zaak is.

Het Zuid-Westelijk deel van Zuid-Beveland bevat ook zeer vele dorpen en even zoovele hoefsmeden, waarvan een groot gedeelte schijnt geprofiteerd te hebben van de gegeven opleidingen, althans heel wat bordjes van gediplomeerd en ook van rijks gediplomeerd hoefsmid zag ik op hun werkplaatsen vermeld. Deze laatste titel zal in den vervolge niet meer de gangbare uiting zijn van een opleiding te Amersfoort, doch zal voortaan gevoerd worden door hen die slagen bij de van rijkswege te houden examens, waarvan thans de eerste in Utrecht worden afgenomen. Hoogstwaarschijnlijk zal de bond van Smedenpatroons in Nederland voor deze geslaagden een gepatenteerd bord van zekeren vorm verkrijgbaar stellen, zoodat zij tevens van de vroeger gediplomeerde hoefsmeden te onderscheiden zijn.

Dat in Zuid-Beveland de boeren niet alle op hetzelfde standpunt staan als sommige Walchersche fokkers en met waardeering een hoefsmid kunnen beoordeelen die niet de z.g. Belgische werkwijze volgt, vertelde mij o.a. een der beide hoefsmeden uit Borselen. Deze, Smit genaamd, is als milicien der Infanterie te Amersfoort opgeleid en behaalde aldaar in den mobilisatietijd zijn diploma. Hij deelde mij mede dat de boeren best tevreden zijn met zijn wijze van beslaan, die hij geheel toepast zooals hij het te Amersfoort geleerd heeft.

Het komt mij dan ook niet anders dan begrijpelijk voor dat men met de toepassing van het aan de hoefsmidscholen of aan cursussen geleerde, zeer goed terecht komt. Wel moet ieder een open oog hebben voor plaatselijke toestanden en zich hierbij zooveel mogelijk aanpassen. Elk paard moet naar zijn lichaamsbouw, zijn gang en zijn stand worden beslagen, waarbij natuurlijk rekening moet worden gehouden met het werk dat gevraagd wordt en met den bodem waarop gewerkt wordt. Door op dit alles te letten of liever door het beslag hierop te baseeren, zal men dan vanzelf dikwijls afwijkingen moeten aanbrengen, waarbij het beslag dan niet „model” wordt genoemd maar toch wel rationeel kan zijn.

Men oordeele dus niet te vlug, opdat men niet ten onrechte veroordeele; het hoefbeslag is een vak waarvoor men wel algemeene regels kan aangeven doch deze regels moet men met zaakkennis toepassen en men moet weten hoe er van mag worden afgeweken.

Vlissingen.

Omtrent den oorsprong van den naam Vlissingen is men in 't onzekere; sommige meenen in „Flessingou”, een plaats van visschers te zien, andere herleiden den naam van „Vles”, 't welk bij de Denen de verandering van het wassende en afnemende zeewater zou beteekenen.

Het tegenwoordige Vlissingen heeft tot oorsprong het oude Vlissingen, dat eertijds aan de westzijde van de stad was gelegen; dit werd reeds in 620 genoemd als een dorp van visschers en als een overzetveer op Vlaanderen. In 917 werd het een parochie en in 1227 onder Graaf Floris den derden een stad, doch eerst in 1489 kreeg het muren en versterkingen. Deze

werden in 1549 door Maximiliaan van Bourgondië en in 1609 door Prins Maurits versterkt, waarbij tevens een vergrooting van de stad plaats had. De opkomst had Vlissingen te danken aan de haringvangst, die reeds in de 15e eeuw sterk bloeide. In 1489 werd de stad uitgemoord door de Vlamingen, die vaak strooptochten ondernamen op de Schelde; bij deze gelegenheid werd Wouter van Dömburg, burgemeester van Vlissingen, in de sakristie der kerk gedood.

Den 6en April 1572, dus slechts eenige dagen na den Briel, verjoeg Vlissingen de Spaansche bezetting en verklaarde zich voor den Prins. In de eerste vrijheidsjaren speelde de stad een groote rol en deed den Spanjaarden te land en te water zeer veel nadeel. In 1585 werd Vlissingen aan Engeland verpand doch 't gelukte den raadpensionaris van Oldenbarneveld om dit in 1616 weer te ontlasten.

Behalve door strijd, leed Vlissingen veel door watersnood, zoo o. a. in 1530, in 1612 en in 1682. Toch heeft de stad een groote bloeitijd meegeemaakt en wel door de scheepvaart; overblijfselen van deze welvaart vindt men nog in enkele oude gebouwen terug.

Het vroegere stadhuis dateerde van 1594 en werd bij het bombardement in 1809 vernield; het tegenwoordige stadhuis dateert van 1733. Er tegenover staat het Beeldenhuis, in 1735 gebouwd door Jan Westerwijk, met arduinsteenen gevel en een front-spuï met zware marmeren beelden. Verder noemen wij Vlissingen nog als de geboorteplaats van Michiel Adr. zn. de Ruyter, ter wier nagedachtenis een mooi standbeeld op de zeeboulevard is opgericht. Thans is het een mooie en levendige stad, druk door zijn binnen- en buitenlandsche verbindingen en vooral ook door de groote bedrijven der M^{ij} de Schelde.

Thans heeft Vlissingen ruim 21000 inwoners en worden er 139 paarden in hare veste gehouden.

In de stad zijn twee hoefsmederijen, n.l. van Mej. de Weduwe Koppejan, waar een meesterknecht de zaak bestuurt, en van den heer H. de Smidt, Koudenhoek 12, die met zijn zoon het bedrijf uitoefent.

Het paardenmateriaal is in Vlissingen niet groot; de electriche tram naar Middelburg en de overige verkeersmiddelen hebben het rijtuigpaard ook hier veel verdrongen. Van de vele stalhouderijen, welke hier plachten te zijn, is er nog maar één overgebleven, een verschijnsel dat men in den laatsten tijd in de meeste steden kan waarnemen. Men kan haast geen vakblad over paarden opnemen of er staan één of meer annonces in van verkoop van stalhouderijen. Het verdwijnen van deze bedrijven, die voor den hoefsmid in de steden van zooveel belang waren, kan niet anders dan nadeelig zijn voor het hoefsmidsvak. Het betreft hier toch bedrijfsparden die uitsluitend langs de harde wegen dienst doen en daarom in den regel erg sleetsch zijn; daar deze paarden altijd goed op beslag moeten staan, zijn het beste klanten voor den hoefsmid.

Waar gaan al deze paarden heen? Als regel blijven er slechts weinige in de plaats zelve achter, daar toch het bedrijf wordt opgeheven, als niet meer rendeerende en om plaats te maken voor het houden van huur-auto's.

Tenslotte blijft er in elke stad in den regel maar één stalhouder over die dan nog een bestaan vindt. Vaste posten, als begrafenissen en trouwpartijen, maken dan veelal de hoofdschotel van het bedrijf uit.

Daar Vlissingen ook geen landbouwcentrum is, zullen de buitengemeenten weinig paarden aanbrengen en kunnen hier dus geen groote hoefsmidsbedrijven worden verwacht. Het hayenverkeer en de groote fabrieken bezorgen nogal wat sleeperswerk en zoo komen hier dan ook nog verscheidene sleepers voor, waaronder wel met 7 paarden; overigens treft men in Vlissingen aan paarden van neringdoenden en van de gemeentereiniging. H. de Smidt heeft hiervan een 80 paarden in beslag; zijn smederij is zeer ruim en bevat twee travailles; hij werkt met zijn zoon, die binnenkort dienstplichtig is en zal trachten in zijn militietijd te Amersfoort opgeleid te worden. De Smidt zelf stelt veel belang in het hoefsmidsvak en heeft dan ook indertijd een opleiding hierin gevolgd. De paarden worden te Vlissingen in den regel vlak beslagen; alleen de sleeperspaarden krijgen aan de achterijzers kalkoenen. De prijzen zijn hier gelijk met de voor Zuid-Beveland genoemde; op het eiland Walcheren worden deze prijzen door de patroons algemeen aangenomen. Handgesmede ijzers worden ook hier meer en meer verdrongen door de machinale, een in Zeeland algemeen voorkomend verschijnsel. Tot bijzondere opmerkingen geeft het hoefbeslag te Vlissingen overigens geen aanleiding.

Ongeveer een uur loopen van Vlissingen ligt

Middelburg.

Deze buitengewoon mooie stad, met ongeveer 20000 inwoners, is de hoofdstad der provincie en de voornaamste stad van Walcheren. Een stad met een oud verleden, waaraan nog verschillende gebouwen herinneren, doch die aanzienlijk is gebleven en niet het lot heeft gedeeld van b.v. Veere en Arnemuiden, welke eens zoo belangrijke steden, door het te gronde gaan der havens, tot ondergang gedoemd waren.

Middelburg is als het ware het middelpunt van het eiland Walcheren en is heel gemakkelijk toegankelijk voor alle plaatsen op het eiland en als zoodanig dan ook het landbouw-centrum voor deze welvarende streken. Spoorwegen, tramwegen, kanalen en goede straat- en grintwegen gaan naar alle windstreken, voorzien in de communicatie van stad en ommelanden, en doen de stad als het ware voor als een spin in het midden van haar web.

Als landbouw-centrum is Middelburg zeer belangrijk; men bezoeke het maar eens op een marktdag om zich hiervan te overtuigen; bovendien geven verscheidene fabrieken groote levendigheid aan de stad.

De twee voornaamste gebouwen zijn het stadhuis en de Abdij. Het stadhuis op de markt is een sieraad van Middelburg en een der schoonste gebouwen in Nederland; het werd in het begin der 16e eeuw gebouwd door Anthonis Kelderman en zijn zonen uit Mechelen en in gothischen stijl ontworpen. De voorgevel is van Bentheimer steen, rijk versierd met lijsten, rosetten, consoles, steenen loof- en kantwerk en prijkt bovendien met vijf-entwintig bijna levensgrooten steenen beelden der graven van Holland en Zeeland.

De abdij, thans de zetel van het Provinciaal bestuur van Zeeland, was

eertijds een machtig klooster, werd gesticht in 1106 en in 1128 bevolkt door religieusen der Praemonstratenserorde uit Antwerpen. In 1492 en 1568 werden de gebouwen door zware branden geteisterd, doch telkens weer opgebouwd; uit den stichtingstijd der Abdij zijn nog aanwezig de binnenzijde der Balanspoort en de kelders, gewelven onder de raadzaal der Staten van Zeeland; aan de Koorkerk, die zich hierbij aansluit, vindt men nog vele sporen van den oorspronkelen bouw.

Onder de zeer vele verdere merkwaardigheden in Middelburg vindt men o.a. nog het huis „De Steenrots”, gebouwd in 1590 in de renaissance stijl; in den gevel vindt men onder andere versierselen ook de borstbeelden en namen van de Romeinsche keizers Julius Caesar en Octavianus Augustus, benevens die van vier beschermheiligen van het metselaarsgilde. Vervolgens vestigen wij nog de aandacht op het in 1644 gebouwde huis „De Morgensterre” met opschrift „Mercatura labor: Pax mihi Christe manes”; het Huis „De Gouden Zonne”, in 1635 gebouwd en vroeger onder andere gebruikt als burgemeestershuis, en ten slotte op de 87 M. hooge Abdijtoren, welke in de wandeling de „Lange Jan” wordt genoemd. Deze werd gebouwd in de 13e eeuw, brandde herhaaldelijk af, zoodat de huidige dateert van 1713.

Middelburg had eertijds acht poorten, welke thans alle, met uitzondering van de Koepoort, zijn verdwenen; tusschen al deze poorten lagen bolwerken met breede grachten, welke men heeft afgegraven en aangelegd tot sierlijke wandelingen.

Bezien wij nu de stad uit een oogpunt van hoefbeslag, dan merken wij dadelijk op dat het aantal hoefsmeden hier belangrijk grooter is dan te Vlissingen; hier hebben wij dan ook weer een landbouwcentrum, een plaats die zeer toegankelijk is voor de omgeving en waar op marktdagen als anderszins vele menschen van buiten samenstroomen. Het spreekt vanzelf dat de hoefsmederijen hier ook veel van profiteeren en bij menig paard van buiten zullen in de stad de ijzers worden verlegd en vele zullen ook nieuw worden beslagen. Men treft in de stad de volgende hoefsmeden aan: de heeren Bliëk op het Noordplein, Jonkheer, Noordweg, J. de Gruiter en F. de Bruin, beide in de Teerpakstraat, D. Vos, Schuffelstraat, Taal in de Breestraat en Timmerman aan de Dampoort. Aldus zeven hoefsmederijen, die echter alle tevens gemengde smedenbedrijven zijn. Uit dit getal en uit de belangrijkheid van verscheidene hiervan is echter al dadelijk af te leiden dat de cliëntèle veel van buiten moet komen en de landbouwende bevolking rondom Middelburg levert dan ook haar aandeel hierin ruimschoots op. Verscheidene van deze genoemde hoefsmeden hebben een vakopleiding genoten en zijn gediplomeerd; dit geldt niet alleen voor de patroons, doch ook de zoons gaan in deze richting voort. Wat de stad zelf aangaat, zoo is hier veel veranderd op paardengebied en wel hoofdzakelijk wat de luxe betreft. Zoo vertelde mij o.a. de heer Bliëk, die thans 69 jaar oud is, dat hij vóór 44 jaren in de stad 48 luxe paarden kende en nu slechts drie. Deze nestor is een ijverig patroon en stelt nog in alles belang; zoo zag ik hem persoonlijk nog een paard beslaan, hetgeen voor zijn leeftijd toch een kras stukje werk mag genoemd worden. Zijn zoon, die te Breda een diploma als hoefsmid behaalde, heeft natuurlijk

van het bedrijf het hoefbeslag grootendeels aan zich getrokken, doch bij zijn afwezigheid of bij groote drukte helpt zijn vader nog trouw mede. De Middelburgsche hoefsmeden werken alle met één of twee knechts of aankomende jongens; de werktijden voor deze zijn van $6\frac{1}{2}$ tot 8, van $8\frac{1}{2}$ tot 12 en van $1\frac{1}{2}$ tot $6\frac{1}{2}$ uur. Des Zaterdags is het werk om 12 uur afgelopen; deze zoogenaamde Engelse Zaterdag zal momenteel welhaast in alle bedrijven doorgevoerd zijn.

De loonen voor de knechts bedragen van f 14 tot f 18 per week. Het is hier veelal de gewoonte dat het beslag gerekend wordt per twee voeten; in de buitengemeenten zal dit zijn oorsprong wel hebben doordat de boeren de paarden achter vaak onbeslagen laten loopen, hoewel zij, die aan de harde wegen wonen, wel verplicht zijn vierkant beslag te doen onderleggen. Uit de steden komt dit gebruik voort doordat de stalhouderspaarden aan de achtervoeten in den regel veel meer slijten dan aan de voorvoeten en om deze reden dan ook ongelijk beslagen worden, zoodat bij den hoefsmid steeds met twee hoeven wordt gerekend.

De prijzen zijn ook hier gelijk als in het overige Zeeland en wel f 5 tot f 6 voor een vierkant beslag, terwijl hengsten en merries voor de keuring extra bewerkt worden voor de somma van f 10.— Vergelijkt men deze prijzen met die van vroeger dan is dit zeker een hemelsbreed verschil; dit mag dan ook wel zoo zijn daar de tijden veranderd zijn en de tegenwoordig alles omvattende „duurte” ook het hoefbeslag noodzakelijk kostbaarder heeft gemaakt. Toch is het niet onvermakelijk te vernemen dat het hier vroeger voor de smeden gewoonte was om op abonnement te werken en dat dit abonnement voor hoefbeslag per paard en per jaar, waarbij dan het paard alléén vóór beslagen werd, op f 3, zegge drie gulden, werd berekend. In dezen prijs was dan bovendien nog begrepen het scherpen van de ploegscharen, zoodat men de hoefsmeden niet zal kunnen beschuldigen dat zij in die tijden o(verdreven) w(insten) hebben gemaakt. Ook met een zeer lage prijsberekening van de materialen kan men er geen groote voordeelen aan hebben gehad en zal het hoefbeslag wel als een bijkomend iets zijn opgevat, waarmede de klandisie van het overige landbouwsmidswerk werd verkregen.

De hooge prijzen heden ten dage zijn echter naast de duurte der grondstoffen en der gereedschappen, ook noodzakelijk geworden door de hooge arbeidsloonen en door de hooge lasten waarop de patroons zijn gesteld. Tevens mag men echter niet uit het oog verliezen dat het gepresteerde werk een vakkennis vereischt die geleerd moet worden en waaraan dikwijls groote kosten zijn ten laste gelegd.

In de stad worden de sleeperspaarden in den regel met kalkoenen beslagen; de stalhouderspaarden loopen echter op vlakke ijzers.

Handgesmede ijzers zijn ook hier veelal verdrongen door de machinale en naast de reeds meermalen genoemde ijzers uit de fabriek van Kerckhaert te Stoppeldijk, zijn ook hier nog al veel Hippos-ijzers in gebruik.

Eenzoo belangrijk als de stad Middelburg is als hoofdplaats van de provincie en als centrum van Walcheren, zoo is het ook uit een oogpunt van hoefbeslag een druk milieu, een stad die vele hoefsmederijen telt, welke, hoewel het alle gemengde bedrijven zijn, toch het beslag van zeer vele paarden tot zich trekt.

(Wordt vervolgd.)

 INGEZONDEN STUKKEN.

M. d. R.

Het heeft bij mij overweging uitgemaakt of ik het ingezonden stuk van den heer A. de Feijter te Terneuzen wel zou beantwoorden, daar ik diens schrijftrant weinig geschikt acht voor een behoorlijke polemiek. Ik antwoord dan ook slechts om te voorkomen dat bij een eventueel zwijgen mijnerzijds door enkelen de conclusie zou kunnen worden getrokken, dat ik door het betoog van den heer de F. van gedachten zou zijn veranderd. Antwoorden op dit ingezonden stuk is echter niet eenvoudig, daar het zeer verward is, vele zaken dooreenhaspelt en bovendien uitgaat van verkeerde grondstellingen. Het is nu eenmaal een feit dat wanneer men op een onzuivere basis opbouwt, het geheele gebouw niet kan deugen. Ik zal nu niet de moeite nemen om de hoefsmeden nogmaals te verdedigen tegen de onwelwillende aanvallen van den heer de F.; evenmin zal ik notitie nemen van eenige misplaatste gezegden, doch ik wil den heer de F. alleen wijzen op het feit dat er in ons land slechts één goede wijze van hoefbeslag bestaat, slechts één goede hoefbeslag-methode, en deze wordt gedoceerd aan de verschillende inrichtingen van onderwijs. Hier wordt den hoefsmid voldoende kennis bijgebracht om elk hem voorgebracht paard behoorlijk te beslaan, dus ook het Zeeuwsche paard. Deze methode, Mijnheer de F., is geheel gebaseerd op de kennis van de theorie van het hoefbeslag en wanneer ik U nu mededeel dat deze theorie in principe in alle bij de opleiding gebruikte theorieboeken is terug te vinden, dan zal het U misschien duidelijk worden dat wij ook maar van één methode van hoefbeslag kunnen spreken. Is dit niet juist het mooie en het goede er van! Leert de hoefsmid naast de anatomie en de physiologie van den hoef niet juist in deze theorie wat hij aan elk paard en aan elken hoef afzonderlijk moet beoordeelen? Leert hij niet de standen en de gangen nagaan, de gebreken die bij beide voorkomen onderkennen, en wordt hem niet bij alle onderwerpen, het practische hoefbeslag betreffende, er op gewezen dat zijn daden direct zijn terug te brengen en gebaseerd zijn op zijn theoretischen grondslag? Hoe kan een hoefsmid zonder theoretische kennis zich een denkbeeld vormen voor zijn handelwijze bij het beslaan? Hoe moet een niet theoretisch onderlegd smid noodzakelijk fouten maken! Neen, zoo ergens een voorbeeld moet worden gegeven dat theorie en practijk niet te scheiden zijn, dat zij niet zonder elkaar bestaanbaar zijn, zoo noemen wij de uitoefening van het hoefbeslag wel in de eerste plaats. Een goed hoefbeslag is heusch niet datgene, 't welk in de eerste plaats het oog streelt; wij kennen toch alle wel voorbeelden van hoeven, die voor een keuring of voor den handel mooi zijn gemaakt, doch die toch zeer zeker niet beslagen zijn in het belang van het paard en ergo evenmin in het belang van den handelaar.

Men kan dit bedrog noemen, het handig vinden, den hoefsmid prijzen, zijn buurman bedriegen, doch zeer zeker zal men het toch nooit een *methode* kunnen noemen.

Zoo bestaat er nu ook voor ons geen „Zeeuwsche methode” van hoefbeslag en zijn wij overtuigd dat elk „goed onderlegd” smid met zijn „model beslag” volkomen correct een Zeeuwsch paard kan beslaan. Het „goed onderlegd” sluit hier vanzelf in dat hij bij elk paard rekening zal houden met het ras, met den bouw, den hoefvorm, den stand, den gang en het vereischte werk.

Dat alles leert men nu ook aan de Hoefsmidschool, M. de F., en het komt natuurlijk aan op de uitvoering of het werken al of niet correct zal zijn. Die uitvoering nu, de practische handigheid, leert men geleidelijk door het vele beslaan en zooals met alle ambachten vindt men ook in het hoefbeslag uitblinkers, goede en middelmatige beoefenaars. Wat zij echter

in hun vak doen, doen zij aan de hand van de theorie, en dat nu noemen wij *model*. Dit *model beslag* kan dan ook bij elken hoof varieeren, omdat voor elken hoof noodzakelijke wijzigingen in het beslag kunnen noodig zijn. Uw vóórlaatste zinsnede M. de F. „de practijk gaat ook hier, evengoed als overal elders, *boven* de theorie. Deze laatste kan slechts de practijk aanvullen doch meer niet”, is dus in geen geval toepasselijk op het hoofbeslag. De theorie kan hier onmogelijk de practijk *aanvullen*, zooals U zegt, doch behoort geheel en al de *grondslag* te zijn, de *basis* waarop de smid al zijn handelingen uitvoert en men zal nooit van een rationeel hoofbeslag kunnen spreken als dit niet op een theoretischen grondslag steunt.

Bij het lezen van Uw artikel zou men geneigd zijn uit te roepen: arm Zeeland, droevig land en diep betreurenswaardige paarden! Waar toch volgens U slechts „*één* hoefsmid en *geen* ander de kunst verstaat om hoeven aan de paarden te *houden*.”

Gelukkig heb ik bij mijn bezoek aan Zeeland een andere en meer waardeerende ondervinding opgedaan en met verschillende flinke hoefsmeden kennis gemaakt, die zeer goed een Zeeuwsch paard „model” kunnen beslaan. Ik dien hier echter bij te zeggen dat ik bij dit bezoek geen „Vlaamsche bril” op had.

In een verdere discussie zal ik met den heer de F. over dit onderwerp niet treden, daar dit mij geheel vruchteloos toelijkt.

Amersfoort.

Dr. R. H. J. Gallandat Huet.

HOEFBESLAG IN ZEELAND.

Geachte Heer Redacteur!

Zeker had ik niet kunnen denken, dat Dr. Gallandat Huet zoo vlug mij met antwoord zou dienen op mijn ingezonden stukje in het voorgaande blad, in zake bovengenoemd onderwerp, voor welke ik ZED. Gestreng dank zeg.

Maar als men zoo dat onderschrift leest, dan spreekt daaruit een soort angst of ZED. Gestreng bevreesd is de leermethode aan de hoefsmidschool op den achtergrond zal komen en besluit dan zijn antwoord met een soort apotheose, waarin het ontvangen onderwijs aan die inrichting, waaraan ZED. Gestreng leeraart, als de *eenige ware* methode wordt voorgehouden; de gediplomeerden krijgen verder den raad mee, zich niet als een werktuig te laten gebruiken, zooals vele fokkers wel zouden wenschen.

Maar waarom wenschen dan die fokkers wijziging in het beslag als het ontvangen werk *volmaakt* is?

Waarom, vraag ik mij af, komt het dan zoo vaak voor, dat op de keuringen paarden voor de hoeven worden afgekeurd of uitgesteld en men dan verneemt de zucht van den houder: mijn paard wordt toch beslagen door een gediplomeerd smid, terwijl het paard in de uitstellingstermijn bekapt en beslagen volgens de methode Schieman weder de goedkeuring der Commissie kan wegdragen.

Is het verder niet opvallend dat men in de verslagen over de keuringen nooit leest of hoort, dat het werk van het meerendeel der gediplomeerden zoo bijzonder uitstekend, maar wel dat het beslag methode Schieman verre afstak bij alle andere.

Waarom hebben dan zoovele vooraanstaande mannen op paardengebied de reis- en verblijfkosten benevens het duurdere beslag er *gaarne* voor over, hun waardevolle paarden volgens de methode Schieman te doen beslaan, wanneer in de practijk bleek die methode niet beter voldoet.

Geenszins wil ik zeggen: weg met de school en weg met de gediplomeerden en vooral wil ik niet onderschrijven de woorden, welke ZED. Gestreng distilleerde uit mijn stukje, als zouden de gediplomeerden alle hoogst onpractische theoretisch bevooroordeelde stumpers zijn; ik kwam alleen op, dat men niet als een axioma moet aannemen, omdat men het diploma heeft,

is men alléén bekwaam om les te geven in het onderwijzen op de cursussen in hoefbeslag.

Dat was de opzet van mijn schrijven en daarom schreef ik dan ook... „het is te hopen dat de Zeeuwsche Maatschappij van Landbouw niet den raad van ZED. Gestrenge moge volgen om *alleen* door de drie onderwijzers-hoefsmeden cursussen te laten geven, maar *ook* te profiteeren van de methode Schieman.

Het is wel jammer dat ZED. Gestrenge niet te Middelburg den wedstrijd in hoefbeslag heeft bijgewoond, ZED. had dan het werk beter kunnen beoordeelen en de voorgebrachte paarden kunnen vergelijken onderling.

Even jammer is het, dat de hoefsmid-onderwijzers aan dezen wedstrijd niet hebben deelgenomen, dan had niet uit het diploma het betere werk moeten blijken, maar uit de daad, maar men schuilde zich liever achter een motief de Jury niet competent was, terwijl aan deze toch waren verbonden twee dierenartsen, die geheel onpartijdig en onbevooroordeeld het werk beoordeelden zooals het was.

De angst dat de methode Schieman leiden zal tot corruptie, is voor een man als Dr. G. H. wel wat heel angstvallig. ZED. Gestrenge moet toch weten, dat een slechte hoef niet met een goocheltoer is goed te maken; voor zulk werk leent zich geen hoef, en daarom is de geheele aanhaling van den eerlijken handel bij paardenverkoop en de soms toegepaste trucs, iets wat niet deze zaak niets gemeen heeft.

Mij komt het voor, dat de fout bij het hoefbeslag meer ligt in het niet grondig inwerken in het zoo mooie vak, een vak dat meer is een kunstvak en dat men *alleen kan leeren* als men heeft een groote lust en groote *liefde voor zijn vak* en daarmee bereikt men veel meer, dan prat te gaan op een diploma.

Het beslaan van een paard gaat nog te veel als het onderleggen van een zool onder een schoen; het paard komt binnen, stapt de travaille in, wordt vastgebonden, op No. zooveel en zooveel hangen de ijzers van de bruine of de blauwe van baas die en die, deze ijzers worden ondergelegd en het beest kan naar huis.

Meestal wordt geen notitie van gang of stand genomen, en dat juist komt bij de methode Schieman *nooit* voor; elk stukje dat zij van den hoef afnemen heeft zijn reden en elk stukje dat zij laten zitten zijn oorzaak.

Het spijt mij dan ook, dat het onderschrift mij niet heeft kunnen weerleggen de motiveering waarom ik heb aanbevolen gebruik te maken van de methode Schieman bij het geven van cursussen in hoefbeslag in Zeeland.

U vriendelijk dank zeggende voor de toegestane ruimte, verblijf ik

Uw Dw.

Middelburg, Nov. 1919.

K. Meertens Kzn.

Het spijt mij niet overtuigd te worden door het pleidooi van den heer Meertens; het maakt op mij geheel den indruk van een verheerlijking der heeren Schieman en waar de heer M. meermalen spreekt van de „methode Schieman” zoo lijkt het mij wel toe of deze met al het bestaande heeft gebroken en een nieuwe wijze van hoefbeslag heeft uitgevonden.

De verschillende inrichtingen van onderwijs in hoefbeslag wijzen den leerlingen bij het beslaan van paarden er op rekening te houden met ras, leeftijd, gang, lichaamsbouw, beenstand, voetas, hoefvorm, hoedanigheid van het hoorn en dienstgebruik. De examens, die na afloop worden gehouden, zijn er op gebaseerd dat zij slechts praktisch goed onderlegde hoefsmeden afleveren en wanneer deze nu hunne vakkennis onderhouden en hunne ambitie niet verliezen, dan behoeft de heer M. niet bevreemd te zijn bij zoo'n gediplomeerd hoefsmid zijn paard te doen beslaan. De pas gediplomeerde hoefsmid moet echter niet denken „es ist erreicht”, want stilstaan is achteruitgaan en het is zeer zeker niet moeilijk om verscheidene gediplomeerde hoefsmeden aan te wijzen, die niet meer op de hoogte van hun tijd zijn, en die

slecht werk afleveren. Niet alleen de hoefsmid zelf draagt hiervan altijd de schuld; zeer vaak is hij in een onverschilligheid voor zijn vak vervallen door de weinige medewerking van zijn clientèle, door de groote nalatigheid waarmede vele paardeneigenaren het hoefbeslag behandelen en waarbij het werkelijk verklaarbaar wordt dat de hoefsmid „schoenlappersdiensten” gaat verrichten. Doch omdat er zoodanige voorkomen, en in welk vak of ambacht is dit niet het geval, is men toch niet gerechtigd om het vele goede over het hoofd te zien.

Mijn overtuiging is dat elk goed onderlegd en ambitieus hoefsmid bekwaam kan worden geacht om het Zeeuwsche paard te beslaan en dat er in Zeeland zelf verschillende hoefsmiden zijn die dit zonder fouten zullen doen. Het is in deze provincie, hoewel den naam hebbende van stiefmoederlijk te zijn bedeed in zake hoefbeslag, toch heusch niet zóó slecht gesteld als de heer M. het voorstelt, nl. dat de heer Schieman hier de eenige stroohalm zou zijn om zich aan vast te klampen en hier alleen als de redder in nood kan worden aangeroepen.

Wanneer de oud-cursianen het hun geleerde in toepassing brengen en het hoefbeslag met onderscheid behandelen, dan behoeven zij niet te vreezen het Zeeuwsche paard niet goed te zullen beslaan en zoolang als er geen grondige bewijzen kunnen worden aangevoerd dat de huidige opvattingen omtrent de theorie van het hoefbeslag niet meer deugen, zoo lang zal ook de practische uitoefening van het hoefbeslag terecht op die theorie gebaseerd moeten blijven.

Waar de heer M. spreekt „dat men het vak (hoefbeslag) alleen kan leeren als men een groote lust en groote liefde voor zijn vak heeft en men hiermede meer bereikt dan prat te gaan op een diploma, zoo heeft ik toch te moeten opmerken dat juist degenen, die zich de moeite getroosten om een diploma te behalen en veel meer nog diegenen, die slagen voor het diploma van practisch onderwijzer in hoefbeslag, meer dan iemand anders blijk hebben gegeven van die lust en die liefde te bezitten en dat de doorgemaakte studie tevens een waarborg van kennis biedt; het gaat dan ook niet aan om het diploma eenvoudig als den dekmantel te beschouwen voor eens vergaarde en later vergeten wijsheid. Ik blijf er dan ook bij dat ik het zeer zou betreuren wanneer een bestuurslichaam als een landbouwenootschap, het geven van cursussen en van vervolgcursussen in hoefbeslag aan iemand anders zou opdragen dan aan de daarvoor opgeleide onderwijzers in practisch hoefbeslag; zou men hen hierbij passeeren dan drukt men daarmede niet twijfelachtig uit dat men hen daartoe niet bekwaam acht.

Tenslotte wil ik gaarne bekennen, te gelooven, dat elke andere methode van beslaan die afwijkt van de algemeen gehuldigde en gedoocerde wijze, in onze oogen gemakkelijk tot corrupties zal leiden en overtuigd te zijn dat bij deze afwijkende methoden vele corrupties zullen voorkomen, welke wel degelijk dienst zullen doen als trucs ten nadeele van den paardenhandel.

G. H.

HET MEEDRAGEN VAN DEN STRAAL OP DEN BODEM.

Onder bovengenoemd opschrift komt in de laatste aflevering een artikel voor met de strekking waarvan ik mij, onder één voorbehoud, geheel ver-eenigen kan. Zeer zeker wenschen wij bij elk paard een flinken, krachtigen, goed ontwikkelden straal die bij de beweging met den bodem in aanraking zal komen en daardoor het hoefmechanisme met zijn veelzijdige, nuttige uitwerking, zal mogelijk maken en bevorderen. Het ééne voorbehoud geldt echter voor een hoef met verbeende hoefkraakbeenderen; hier toch is het hoefmechanisme, door de onmogelijkheid van uitzetten dezer hard geworden veerkrachtige deelen, niet alleen zeer sterk benadeeld geworden, doch is het daarenboven ook niet gewenscht. Dwingt men den hoef hier tot uitzetten, dan zal een pijnlijke gang en eventueel kreupel loopen er het gevolg

van zijn. Men leert dan ook bij een zoodanig hoefgebrek, behalve dat men de steunvlakte aan de zijde van het verbeende hoefkraakbeen vergroot, om de uitzetting van den hoef tegen te gaan, door ook aan die verbeende zijde de nagels verder naar achter te plaatsen en een zij-lip aan te brengen. In dit geval zal het echter ook een besliste fout zijn, die zich al zeer spoedig in den gang van het paard zal afteekenen, als men den straal niet dermate verkleind, dus wegsnijdt, dat deze bij de beweging niet met den bodem in aanraking komt. Om dezelfde reden waarom men bij dit hoefgebrek waarschuwt tegen het gebruik van een balkijzer en tegen een beslag met zolen, zal men dus ook moeten waarschuwen tegen een grooten flink ont-wikkelden straal, die bij een vlak beslag gelijk of nagenoeg gelijk met het ijzer zou komen te liggen. In dat geval zal men dus niet alleen de losse deelen van den straal moeten wegsnijden, doch zal men wel degelijk den gezonden straal flink moeten besnijden en wel zoover dat deze bij de beweging niet mededraagt.

Dr. Gallandat Huet.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Mededeeling van den Uitgever.

In afwijking met vorige jaren gaat de laatste aflevering van dezen jaar-gang niet vergezeld van een kalender en een halfinnen band. De redenen hiervan zijn wel de volgende:

De papier-, zet- en drukkosten zijn in de laatste jaren in die mate ge-stegen, dat ze voor zoo goed als alle bladen en tijdschriften een belangrijke verhooging van den abonnements-prijs en de advertentie-prijzen wettigden. De abonnements-prijs voor „De Hoefsmid” werd echter ongaarne verhoogd en blijft dan ook dezelfde, doch de verhoogde exploitatie-kosten brengen mede dat moet worden afgezien van het geven van een kalender en het gratis verstrekken van een halfinnen band, temeer daar vooral de prijs dier banden bijna is verdriedubbeld.

Ten einde de abonné's toch de gelegenheid te geven om de 12 afleveringen 1919 te kunnen vereenigen, zal met de eerstvolgende Januari aflevering een papieren omslag worden verzonden. Wie echter prijs mocht stellen op de ontvangst van den gewonen halfinnen band, kan die verkrijgen na toezending van 75 cent aan de Administratie van „De Hoefsmid”, Huygensplein 5 te 's Gravenhage.

Ieder, die vóór 5 Januari a. s. 75 cent toezendt, ontvangt tegelijk met de volgende aflevering bedoelden band en anders den papieren omslag.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 11 Nov. j.l. is als leerling toegelaten D. F. van Hoorn van Loppersum. Verder verblijven aan de inrichting, voor het volgen van een cursus, de leerlingen P. Berghuis van Zevenhuizen en L. Kamphof van Dwingelo.

— **Examen voor het Rijksdiploma van hoefsmid te Utrecht.** Van de 24 candidaten, welke op 17, 18, 19 en 20 November voor het examen waren op-geroepen, zijn er vier niet opgekomen wegens ziekte of verhindering. Van de 20, welke het examen hebben afgelegd, trokken twee zich gedurende het examen terug, zes voldeden niet aan de eischen, terwijl aan 12 het diploma kon worden uitgereikt.

De namen van deze geslaagden zijn: A. A. van Rooyen te Velseroord, B. Kamps te Eest (Drenthe), T. S. van den Berg te Blauwhuis bij Sneek, S. Heringa te Kortezwaag, J. Lucassen Jr. te Velp (G.), A. van Tienen te Zeeland (N.-Br.), G. J. Naber te Emmen (Dr), W. van der Geest te Spakenburg, J. A. Lesscher te Dulder (Weerselo O.), G. Huizendveld te

Amersfoort, D. van Wieren Jr. te Wommels, T. van Wieren te Bolsward.

Van de 24 candidaten, opgeroepen voor 24, 25, 26 en 27 November, zijn er twee niet kunnen opkomen, 9 hebben niet aan de eischen voldaan en aan 13 is het diploma uitgereikt. Een hiervan, G. J. Mathijssen te Herveld, behaalde het diploma met lof.

De namen der geslaagden zijn: J. Th. Lemmen te Weert (Nijmegen), W. K. Goelema te Nieuwolda, D. J. Vossers te Doesburg, Th. J. Berndsen te Arnhem, J. H. J. Hendriksen te Varsseveld, J. A. Booltink te Loo, C. Krienen te Laag-Keppel, H. J. Helmes te Groesen, H. J. Mathijssen te Duiven, M. J. B. Rupperink te Delden, Joh. Haverkamp te Deventer, J. Huitink te Ruurlo en G. J. Mathijssen te Herveld (met lof).

Van de 24 candidaten, opgeroepen voor 1, 2, 3 en 4 December, is er één wegens ziekte niet opgekomen; van de 23, welke het examen hebben afgelegd, voldeden er 13 aan de eischen, terwijl aan 10 het diploma niet kon worden uitgereikt.

De namen der geslaagden zijn: D. Burgers te Strijen, E. Eigenberg te Krewerd (Bierum), A. E. Faber te Rijperkerk, A. Koens te Zijldijk (Zand) Gr., J. Osinga te Gasselternijveen, J. Palthe te Peize, P. Borsje te Meerkerk, A. Bosman B.Azn. te Rotterdam, P. de Klerk Jr. te Puttershoek, P. G. van den Hurk te Utrecht, J. F. Bourgonje te Achterveld (U.), A. Wold te Hooghalen, H. Kremers te Volkel (Uden).

De heer P. Borsje voornoemd behaalde het diploma met lof.

Van de 24 candidaten, die waren opgeroepen op 8, 9, 10 en 11 December, hebben er 23 aan het examen deelgenomen; hiervan heeft er zich 1 tijdens het examen teruggetrokken, 12 voldeden niet aan de eischen, terwijl aan 10 het diploma kan worden uitgereikt.

De namen dezer geslaagden zijn: H. Wilken te Roswinkel, A. J. Schiks te Gassel (Grave), J. Kranenburg te Waverveen, A. Cazemier te Roden (Dr.), A. H. Knoef te Hengelo (O.), H. Snijders te Herten (Merum) bij Roermond, Th. van de Hulsbeek te Wanray, T. C. Pluim te Zoelen, R. van Mulligen te Voorschoten, A. E. Verhoeven te Schaik.

— **Drenthe.** Het Hoofdbestuur van 't Drentsch Landb. Genootschap heeft in de Commissie van Toezicht op den cursus voor hoefbeslag te Hoogeveen benoemd tot lid (vacature W. Alingh) den heer Dr. J. Staal te Assen en tot secretaris-penningmeester den heer G. Nijenhuis te Assen.

— De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt in de „Staatscourant” n°. 242 ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari aanstaande, op nader te bepalen dagen, aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den **cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoef beslag.**

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten moeten den leeftijd van 23 jaren hebben bereikt en zich vóór 20 Januari aanstaande met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van het Instituut voor hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool Prof. Dr. H. M. Kroon te Utrecht (Biltstraat 172) onder overlegging van geboorteacte, diploma's (als van ambachtschool, hoefsmidsschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht de lagere school te hebben doorlopen en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

— **Militaire Hoefsmidsschool.** In de laatste week van November hebben examen afgelegd en zijn tot hoefsmid bevorderd: de vrijwilligers Brunia (van de Cavalerie), en Wielart en Huyzendveld van het Reg. Rijd. Art., benevens de miliciens der Infanterie: van de Boer, Koelewijn, Kunne en Lamers. Aan de vier laatstgenoemden is een getuigschrift uitgereikt.

G. H.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET HERSTELLEN VAN STAAL DAT DOOR VERBRANDING OF OVERVERHITTING BEDORVEN IS.

Oververhit, te veel verhit en verbrand staal, kan in verschillende graden bedorven zijn, zoodat de herstelling hiervan ook, naarmate dien graad van bedorvenheid, meer of mindere goede uitkomsten zal opleveren.

Oververhit staal kan hersteld worden, door het op de juiste temperatuur te verhitten en met koud water te harden, of door twee of drie malen achtereenvolgens tot roodgloei-hitte te verwarmen en daarna in kokend water af te koelen; in het laatste geval neemt het slechts weinig hardheid aan.

Waar de vorm het toelaat, kan men, door het staal opnieuw over te smeden, de zaak verder nog veel verbeteren, vooral wat betreft het fijner doen worden der structuur. Vooral deze laatste is door oververhitting grover geworden en heeft het staal veel van zijn goede eigenschappen verloren.

De talrijke hulpmiddelen, welke hiervoor in den handel worden gebracht, zijn, wat de uitkomsten betreft, niet beter dan de hierboven aangegeven methode; bovendien heeft men kans dat het staal, door de chemische inwerking van het zoogenaamde herstellingsmiddel, minder in kwaliteit wordt.

Te veel verhit staal kan tot op zekere hoogte verbeterd worden, door het tot op donkerroode gloei-hitte te brengen, met een hardingspoeder (waarover wij reeds vroeger schreven) te bestrooien, daarna opnieuw tot kersrood te verhitten en vervolgens tot zwart-warm te hameren.

Bevat het staal echter elementen als wolfram, chroom, enz. dan is de verbetering van het staal niet mogelijk.

Verbrand staal is niet te herstellen en kan als waardeloos beschouwd worden.

M.

ADVERTENTIËN.

De Directeur-Generaal van den Landbouw **brengt ter kennis** van belanghebbenden, dat in de maand Januari aanstaande, op nader te bepalen dagen aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den

Cursus ter Opleiding van Onderwijzers in practisch Hoefbeslag

Aanmeldingen moeten vóór 20 Januari a.s. zijn binnengekomen bij Prof. Dr. H. M. KROON te UTRECHT (Biltstraat 172).

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Nederlandsche Staatscourant van Vrijdag 14 en Zaterdag 15 November 1919, No. 242.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4¼ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte, buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

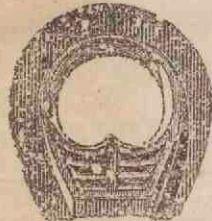
Strijkringen metier

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor en achterijzers voorradig.

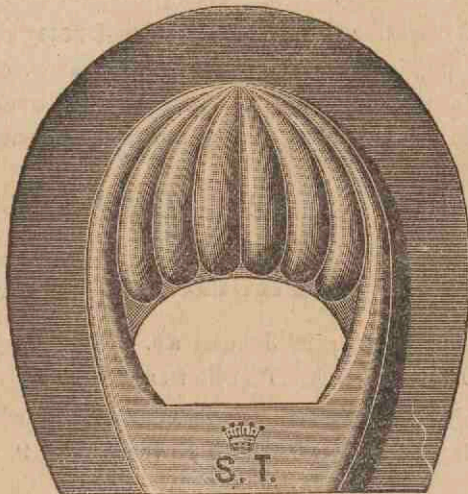
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.

Opruimers voor Schroefgaten.

Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.

Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

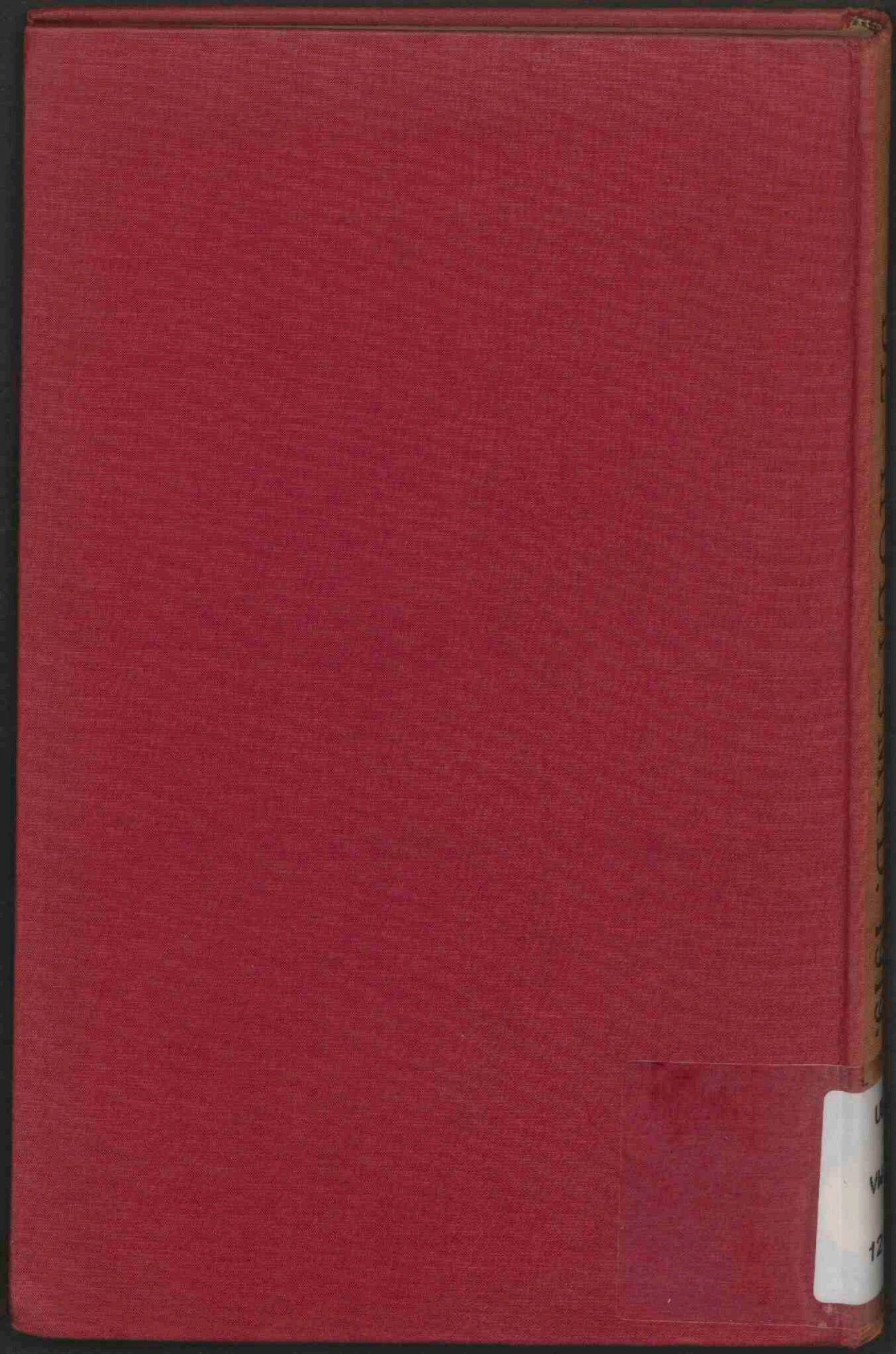
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

12